constantin chiriță

romantica

ROMAN

CONSTANTIN CHIRIȚĂ

ROMANTICA

Coperta de Gh. Baltoc
Desen copertă :
Elena Urdăreanu-Herța

CONSTANTIN CHIRIȚĂ

romantica

prima carte :

CEA MAI FRUMOASĂ POVESTE DE DRAGOSTE

Editura Cartea Românească

1986

Celei care știe

PROLOG

Intîi am jurat, dar de fapt n-a fost un jurămînt, nici măcar o promisiune, ci o consimțire tacită, simplă, acea plecare înceată a capului, care ține loc de vorbe atunci cînd rugămintea șoptită aproape că pare solemnă, anulîndu-se însă în jumătatea întregului, ca o emisferă care o îmbrățișează pe cealaltă, n-a fost nici rugăminte, nici jurămînt, doar două gînduri care trebuiau neapărat să se împreune pentru a păstra sfințenia unor întîlniri tainice, unor desfaceri și reîntrupări, pentru a le păzi puritatea și irealul, deci mi-am spus că nu voi destăinui niciodată nopțile noastre fără lună, dar cu toate mareele ascunse în noi sau dăruite nouă, iar mai tîrziu, nu foarte tîrziu, mi-am jurat, de astă dată chiar mi-am jurat, că nu voi scrie niciodată despre vara aceea halucinantă, despre lacul întunecat al nopților ei, despre chioșcul ciudat și amenințător din mijlocul lacului, despre cele două neumbre înlănțuite de pe podeaua umedă și fierbinte, după izgonirea atît de neînțeleasă și de umilitoare de la Castel, după rătăcirea nocturnă prin pădure, sfîșiat nu de întuneric și de țepii arborilor, ci de miile de ghinturi de dinăuntru, și după drumul aproape sinucigaș, mulți kilometri, peste 30, printre mașini, căruțe, blindate. camioane și tancuri, pînă ce am ajuns într-o odăiță cu lumină speriată de lampă, în care mama, sora și fratele se uitau la mine îngroziți și rugători, fără să îndrăznească vreo întrebare. Și nici nu m-au întrebat. Eram în uniformă militară, cu insemnul de elev ofițer pe capelă, și după cum arătam, probabil, și după cum arăta uniforma, își închipuiau că dezertasem din școală. Nu. Dar mai întîi trebuia să ajung la Castel și eram

prea nerăbdător pentru a aştepta noaptea şi-mi era teamă că va fi o noapte cu lună şi cu toate vrăjile spulberate, astfel că am îndrăznit să-i înfrunt porţile pînă atunci necunoscute, pentru a mi se arăta însă din umeri că nu e nimeni acolo care să mă cunoască şi să-mi cuvinte. După atîtea nopţi cu stele stinse pe cer pentru a întuneca întunecimile noastre şi a aprinde torţele fericirii absolute, după topirea tuturor şoaptelor în legănări necunoscute mişcării şi geometriei, după atîta cîntec, pentru că toate clapele din noi — şi eram numai clape şi strune — cîntau la toate atingerile, cel mai frumos şi mai încăpător cîntec mut care i s-a închinat vreodată iubirii.

Da, aşa am venit ! îi răspundeam pe semne în gînd mamei, aşa am venit, fără nimic, dar poate că nici nu mă întrebase, îmi răspundeam mie cînd mi-am dat seama că uitasem cufărul cazon, lada aceea de lemn cu mîner rău care-mi sfîrtecase degetele, o uitasem acolo unde o dosisem, într-un desiş lîngă poarta interioară a Castelului, nici măcar la poarta cea mare, unde putea fi găsită de cineva, sau poate că m-aş fi dus s-o caut, dar nu cred, nu m-aş fi dus, mă despărţisem pentru totdeauna de Castel, de lac şi de chioşcul din mijlocul lui şi pierderea cufărului era ca un sigiliu, pentru că printre boarfele mizerabile care-l umpleau se afla şi un caiet, caietul nopţilor mele, Caietul celor trei Nopţi, iar ultima noapte, cea de a treia, era povestea primei întîlniri din mijlocul lacului, singura adevărată, singura trăită neverosimil de treaz, cu simţurile numai răni şi alint, singura neinventată, celelalte două erau născocirile presimţirilor mele senzuale, bogate şi explozive, dar încă presimţiri atunci cînd le scrisesem, nici măcar nu ştersesem cu degetele acoperişuri de stofă de pe sîni, pentru ca în prima noapte de pe lac să ajung gol şi liber şi încătuşat, la plural, sub proiectilele prelungite ale unei cascade tăcute, care înjunghiau pretutindeni pentru a face loc unor leacuri-bulboane, cînd blinde şi calde, cînd zvîrcolindu-se rebel pînă-n vertebre, frămîntînd gheaţă în jăratec şi prelungind sufocările-n explozii. Scrisesem cînd încă nu ni se întîlniseră gîndurile pentru a hotărî numai existenţa momentului trăit şi iată că şi acea destăinuire ne-voită dispăruse, pierise, eram sigur, pentru totdeauna.

Vara aceea rămînea astfel o enigmă, dar mai ales pentru mine rămînea o enigmă. Aveam 18 ani şi din copilărie, de foarte copil, visam o dragoste mare, absolută, ceva care să transforme două fiinţe, un băiat şi o fată, într-un singur fruct, sau în lichidul dulce dintr-o cupă, poate de aceea o numisem Lola, în amintirea fetei pentru care tremurasem de gelozie la şase ani, şi dintr-o dată, tot ceea ce visasem şi mai ales cele două nopţi fantastice — pe care le opusesem, visîndu-le, visului meu naiv — din caietul meu de elev în ultima clasă de liceu şi cu care făcusem în două rînduri aproape senzaţie în cenaclul studenţesc care mă acceptase, totul, toate deveneau adiere pe lîngă furtuna în centrul căreia mă aflam. Am încercat să mă detaşez de enigmă cedînd-o visului, închipuirii, dar nu erau numai amintirile care se solidificaseră ca nişte celule aparte în trupul meu, era însuşi trupul meu, altul, schimbat, dur şi curajos, nu se mai potrivea adolescentului care fugea de întîlniri întîmplătoare sau organizate, refuzîndu-le şi disprețuindu-le instinctiv prin scutul credinţei lui în dragostea cea mare, cea adevărată, poate chiar sfîntă. Trupul cel nou şi amintirile din el existau, plămădit şi ţesute în vara aceea de neaşteptată şi neînchipuită dragoste. Dragostea cea mare ? Fusese ! Un singur fruct ! Lichid dens şi aromat într-o singură cupă ! Dar de ce acel refuz al adevărului şi al amintirii la Castel ? Iarăşi enigma şi mai tulburătoare şi mai insolubilă.

Vorbea româneşte cu eforturi, cum se întîmpla cu mine cînd mă încîlceam în limba franceză pe care o prefera, dar cuvintele s-au întîmplat tîrziu, nu mai ştiu în a cîta noapte fără lună, după ce ni s-au cunoscut toţi porii, toate tresăririle, toate respirările. Cuvintele româneşti nu se supuneau accentului limbii sale, din Nord, ci mai degrabă pronunţiei franceze, graseia des şi omitea ultima literă, sau o lăsa să alunece uşor, nazal. Nu urmăresc aici o descriere a ei, pentru că nici nu pot şi nici nu vreau încă s-o fac, veţi vedea de ce, sau poate că va exista în continuarea acestei povestiri, nu încerc altceva decît să enunţ un amănunt de ordin lingvistic care mi-a deşteptat altele, aţîţîndu-mă împotriva enigmei şi pînă la urmă îndemnîndu-mă s-o descifrez. De fapt, aceste nedumeriri lingvistice au

fost ca niște sănii alunecînd pe pîrtia hazardului. Pînă la urmă tot hazardul a hotărît.

Nu m-a întrebat de nume, așa cum n-am întrebat-o nici eu, dar într-una din nopți m-a numit, mi-a șoptit, tot timpul am vorbit numai în șoapte, atrăgîndu-mi capul spre sînul ei :

— Tu ești Gvidánul meu !

A rostit fraza în românește, numai numele l-a topit încet, nazal. Denumirea a repetat-o, de mai multe ori, fie în românește, fie în franțuzește, dar mai ales în franceză, ca un alint sau ca o exclamație — „O, toi, mon Gvidán!" — accentuînd mereu pe ultima silabă. Nu i-am cerut niciodată vreo lămurire. Întotdeauna după aceste exclamații frenezia ei erotică atingea apogeul. Uneori, cînd pogora liniștea în mijlocul lacului, lacom și bărbat, îi șopteam :

— Oui, je suis ton Gvidán !

Și atunci iarăși luna și stelele se ascundeau, se aprindeau și sclipeau în noi.

Numele m-a persecutat mai ales după despărțire. Era singurul semn material pe care mi-l lăsase. L-am căutat în cărți, în dicționare, i-am întrebat pe prietenii mei mai docți, nimic. O singură dată, după ani, am tresărit. Mi s-a părut că l-am găsit printre Cavalerii mesei rotunde, dar așa cum se răsucesc uneori cuvintele în memorie mi-am dat seama că nu era vorba de Gvidan-ul ei, ci de Gavain-ul din preajma regelui Artur. Aceasta și uimirea unei prietene care, întîlnindu-mă într-o zi în plină și bogată ninsoare, probabil cu o cușmă de zăpadă pe capul gol, mi-a spus că sînt ca un zeu nordic, m-au oprit la ideea că denumirea îi fusese inspirată din mitologia sau din literatura scandinavă.

Prima rotire a cheii în broasca enigmei, dar fără să știu c-o fac, s-a întîmplat mult mai tîrziu, după ce mă împrietenisem cu limba latină. Îmi plăcea să recit din latină binecunoscutele texte clasice, dar după ce am descoperit Laudele lui Baudelaire către Francisca, am făcut din acest poem piatra mea de rezistență, mai ales că întrezărisem în ultima strofă a Laudelor, în rimele *usca, esca, isca* sursa contraasonanțelor lui Tristan Derême, al cărui *Chanson 131*, dedicat lui Henri Martineau, îl degustasem pînă la memorizare. Aproape în toate ocaziile mai deosebite, cînd

se ivea un moment Mc Yvorian de tăcere, ceream permisiunea, prietenilor sau colegilor, cunoscuților sau chiar necunoscuților, să recit *Laudele*. Și astfel m-am obișnuit cu acel Q latin urmat de o vocală care se pronunță CV. E nelipsit în primele patru strofe ale *Laudelor*, urmează apoi o pauză de două strofe, pentru a se repeta de patru ori în strofa a șaptea :

Quod erat spurcum, cremasti ;
Quod rudius, exaequasti ;
Quod debile, confirmasti...

Și mai reapare în penultima strofă :

Aqua tincta seraphica ;

Dar tot recitînd poezia, am descoperit acest sunet CV și în strofa a noua, deși de altă proveniență :

Unguentatum odoribus !

Iar prin aceasta stabilisem relația vizual-auditivă dintre sunetele CV — GV, care se pronunță aproape sau chiar identic !

Dacă aș fi făcut latina în liceu și dacă aș fi asociat la amintirea ei fonetică regula că în limba franceză accentul cade pe ultima silabă și că îndeobște ultima literă, cînd e consoană, nu se rostește, distingerea ei devenind nesigură, atunci acel Gvidán mi-ar fi apărut de la prima rostire în înțelesul lui real : Gvidam, alias Cvidam, în ultimă instanță Quidam, adică, în traducere : Un oarecare ! Și de cîte ori nu-l folosisem în acest sens !

N-am recurs la această metamorfoză ca la un joc. Am spus doar : a fost prima rotire a cheii, primul atac împotriva unei enigme cumplite, cum nu știu dacă i s-a mai întîmplat cuiva, și nu cred că i se va mai întîmpla cuiva în viață.

Dar pentru a fi descifrată în întregime, mai trebuie făcută o rotire a cheii, tot în domeniul lingvistic. Ultima frază pe care am auzit-o, dar de fapt a fost și prima, singurele cuvinte care mi-au fost rostite, de fapt : care au fost rostite, de la balconul Castelului, la întrebarea din interior : „Cine a fost ?" *(Qui était là ?)*, asta după izgonirea mea prin acea ridicare inocentă și nedumerită a umerilor, singurele cuvinte pe care le-am reconstituit, dar nu toate — (voi lăsa semne de întrebare și spații libere pen-

tru cele deslușite mai tîrziu, tot datorită hazardului) — sunau astfel :

— Presque personne, ma... ? ma... ? c'était un jeune militaire, peut-être un cadet, pareil à tous les soldats, mais bien étourdi, un qui damne, comme...

Eram într-adevăr un tînăr militar, asemănător tuturor soldaților, probabil și foarte zăpăcit, aiurit, speriat — mai degrabă uluit de farsa nevinovăției care mi se jucase — dar de ce se spusese că blestemam, cînd nu scosesem nici un cuvînt, de ce atîta invenție și mai ales nedreptate ?

M-a persecutat multă vreme și această răutate, ca și negarea dezinvoltă a întregii întîmplări — nici o tresărire, nici o vorbă, doar o ridicare neputincioasă din umeri, a ignorare — treceam prin stări în care se amestecau și durere și revoltă și stupoare și paralizie, fără ca uitarea, cea atît de dorită uneori, să-și lase chepengul. Pînă ce într-o zi, unul din copiii mei și-a întrerupt o lectură și, cu cartea deschisă undeva, s-a apropiat de mine și m-a întrebat :

— Ce înseamnă asta : Quidam ?

Nu știa latina, nu se mai învăța în școală, a rostit cuvîntul latin în pronunție franceză și abia atunci a lovit fulgerul, și fraza rostită acolo, în balconul Castelului, s-a dezvăluit în întregime în urechile mele, și-n suflet, și-n trup, dar ca un țipăt care vrea să ucidă.

Mi-am revenit greu, poate după ani, dar amintirea încă scormonește rău, implacabil. Și nici măcar nu are rost să arunc timpului acea cutremurătoare invocare arghe:iană :

Că dacă mai este vie,
Scrie peană ! Sînge scrie !
Cine știe !...
O citi și o să vie.

Dar poate că mă voi lecui destăinuindu-mă, așa cum scăpam în adolescență de chinurile dragostei, plîngîndu-le pe hîrtie.

Iată-mă deci pe cale să împlinesc 18 ani...

1.

În vara anului 1943 am făcut cerere de transfer la un liceu comercial din Bucureşti pentru care optasem doar din motive de distanţă : era la 12 minute de casă, per pedes. Abia mai tîrziu am aflat că era unul din cele mai faimoase şi mi se pare singurul liceu comercial din Bucureşti care nu purta nume de rege sau de mare voievod. Nu-mi făceam nici o grijă cu privire la aprobarea formală a transferului, eram îndreptăţit să-l cer, familia locuia în Capitală şi în plus absolvisem clasa a cincea tot la unul din liceele bucureştene. Altceva mă preocupa : terminasem primul trimestru la Liceul comercial din oraşul F. şi ceream ca acest trimestru să-mi fie considerat examen parţial, în postura de elev particular, urmînd să dau integralul la sesiunea din septembrie, apoi să trec în clasa a opta, la zi. I-am înmînat secretarului actele necesare, dublînd, verbal, cererea.

În cancelarie mai erau cîţiva profesori care, auzindu-mă, m-au transformat pentru cîteva clipe în centru de interes. Secretarul, un omuleţ de categoria cocoş-pană, cu o mustaţă groasă şi împinsă în sus parcă anume pentru a-i lungi statura, dar care nu-şi îndeplinea deloc acest rol, s-a uitat la mine cam bănuitor şi mi-a dat a înţelege că vorbeşte în numele tuturor celor prezenţi în cancelarie :

— Asta depinde. Depinde de situaţia şcolară...

Mă fixau prea multe priviri cu prea multe nuanţe. M-am apărat fără voia mea cu un zîmbet care trebuie să fi părut nătîng. Certificatul şcolar a trecut cu mare iuţeală dintr-o mînă în alta, ca o baghetă hărăzită să producă

instantaneu măşti : uimire, neîncredere, semi-refuz, încuviinţare. Această ultimă mască aparţinea unei profesoare, am aflat mai tîrziu că era profesoara de franceză, foarte frumoasă şi tînără, sau mai bine foarte tînără şi frumoasă, cu un păr de culoare ciudată, negru cu reflexe alb-cenuşii, ca al minereului de mangan. M-a întrebat aproape politicos :

— Cu cine aţi făcut italiana ?

I-am spus numele profesorului. Parcă se aştepta la răspuns. A clătinat din cap afirmativ, dar nu mi s-a adresat mie :

— Îl cunosc, mi-a fost profesor la facultate. Am auzit că s-a retras în oraşul natal. E unul din cei mai mari profesori din România...

Şi astfel, certificatul acela magic, numai cu nota 10, a căpătat credibilitate. Dar mai era o zonă de tortură de care nu puteam scăpa, tocmai din cauza acelui 10 pe linie. Şi a început ploaia „de ce-"urilor :

— De ce n-am terminat acolo ? De ce n-am terminat la zi ? De ce am ajuns acolo ? De ce m-am întors la Bucureşti ? De ce ? De ce ? De ce ? De ce m-am retras de la liceul acela atît de binevoitor cu mine ?...

Nu eram pregătit cu nici o minciună şi nici adevărul nu-l puteam spune. Şi chiar aşa le-am răspuns, dar văzîndu-i dintr-o dată nedumeriţi şi suspicioşi, i-am asigurat că motivele retragerii mele nu se datorau în nici un caz unor conflicte cu şcoala sau cu buna purtare din afara şcolii, cum se putea constata din certificatul însoţitor cu acest titlu, absolut necesar în timpul războiului. Şi iarăşi profesoara aceea, foarte tînără şi foarte frumoasă, cu părul parcă suflat cu praf de minereu de mangan, mi-a zîmbit o clipă, o fulgerare uşoară, căreia i-am descifrat ironia abia după ce m-au înghesuit vorbele :

— Desigur, o poveste de dragoste...

M-am înroşit, pentru că am cules şi o cuantă de provocare din tonul ei care parcă mă punea în situaţia unui flăcău caraghios, dar îmi convenea explicaţia, mai ales că nu era foarte departe de adevăr, deşi nu de adevărul meu, şi după cîteva secunde de alte priviri, care de compătimire, care de îngăduinţă, care de plictiseală, ba unul din profe-

sori a scăpat și un „ha-ha", evident a persiflare, m-am pomenit singur cu secretarul :

— Te înscriu, băiete ! mi-a spus el aproape patern. Și dacă o s-o ții tot așa, o să ne pară rău că nu te-am avut de la început elevul liceului nostru. Dacă nu cumva în provincie...

I-am mulțumit și am părăsit cancelaria fără să mai încerc să-i spulber dubiile. La urma urmei, poate că avea dreptate. Acel certificat cu notele de pe trimestrul întîi, numai 10, poate că nu se datora capacităților mele, niciodată pînă atunci nu mă cocoțasem pe un asemenea vîrf, făceam parte din categoria elevilor buni, cu cîteva predilecții, ca orice elev, poate că apăruseră și alți factori care mă ridicaseră acolo.

De altfel, acest *poate* nu-și mai are rostul, mai ales acum cînd îmi amintesc atît de limpede perioada. Certificatul cu care mă prezentasem la transfer era rezultatul unor situații speciale.

Încă din clasa a cincea descoperisem metoda prin care un elev bun-bunișor poate deveni foarte bun și chiar asul clasei. Povestea a început la o oră oarecare de germană. Manipulam cu destulă îndemînare acea brățară de elastic subțire care, prinsă între degetul mare și arătător, poate deveni o praștie ideală, aruncătoare de proiectile de hîrtie, din cele care, bine răsucite, lovesc foarte dureros. Profesorul, deși tînăr, era extrem de sever, temut dar și admirat de mulți prin pregătirea sa enciclopedică și prin retorica sa paralizantă. La cîțiva metri în fața mea se afla însă capul lui Gregorius, proaspăt tuns, și nu știu de ce cu mașina patru zero, și-i strălucea atît de atrăgător în dimineața aceea de iarnă timpurie, încît nu m-am putut abține ! Am întins elasticul potrivindu-i un proiectil perfect ca formă și duritate, și chiar în clipa cînd l-am slobozit, cu precizie, Gregorius și-a plecat inexplicabil și inadmisibil capul. Din păcate a mai intervenit și o geometrie rea care a sincronizat acea cădere neghilotinată a capului cu pasul profesorului spre tablă pentru a se obține cea mai desăvîrșită dreaptă între cătarea mea imaginară și teasta profesorului. M-am ridicat în picioare înainte de a întreba, dar asta nu l-a impresionat pe cerber. A venit la mine tremurînd, congestionat, totuși încătușîndu-și palmele, parcă

pentru a-mi arăta semnul acela roşu foarte distinct deasupra sprîncenii pe care el nu putea să-l vadă, şi mi-a spus ca şi cum ar fi repetat : *der, die, das :*

— Nu vei trece niciodată clasa. Pardon : atîta timp cît voi fi eu profesor aici, iar dumneata elev.

Deci îmi apreciase gestul, dar şi eu i l-am apreciat pe al lui, chiar în momentul acela cumplit. Nu mă elimina din şcoală, aşa cum se cuvenea, ci îmi cerea să mă retrag.

La ora următoare m-a căutat primul, încă din pragul uşii. M-a fotografiat, atît. Apoi a făcut un test fulger, oral, bineînţeles din programă, la care nimeni n-a răspuns cum trebuie — cîte nu poate face un profesor în limitele programei analitice ! — nici cei doi elevi de origine germană n-au fost capabili, aşa că ne-a dat la toată clasa nota trei. Şi nu trebuia să fii Gregorius — oare de ce se tunsese cu maşina patru zero ? — sau Schnitzler pentru a-ţi da seama că începînd cu ora aceea lecţiile de germană s-au înăsprit. Şi aproape la fiecare oră alte soiuri de 3. Nu mai spun ce ajunsesem în ochii clasei... Ne-a anunţat dinainte subiectul tezei : declinarea combinată a substantivului şi adjectivului în care rolul cel rău îl joacă articolul. Cu o zi înainte de teză m-am apucat de tocit pînă ce mi s-a părut că am memorat toate regulile. Am făcut exerciţii, în gînd, şi în drum spre şcoală şi în recreaţii şi în orele care precedau teza. Nici nu ştiu cum am scris. Parcă mi se dăduse tabla înmulţirii şi scriam automat rezultatele. Îmi amintesc una din teme, absurdă, mi s-a părut şi atunci, mi se pare şi acum : *„O stradă frumoasă a unei străzi frumoase dă unei străzi frumoase o stradă frumoasă.“* Cam aşa sunau probabil şi celelalte exerciţii. La ora următoare a adus tezele. A început cu cele mai mari note : opt. Erau doi de opt, bineînţeles Gregorius, vinovatul primordial, şi Schnitzler. Apoi vreo cîţiva de cinci — cei care stăteau în spatele meu —, vreo cîţiva de patru — cei care stăteau în spatele celor din spatele meu — în rest numai doi şi trei. Apoi tăcere, cred că vreo două minute. Nu mai are rost să amintesc aici elogiul pe care mi l-a făcut. Parcă rostea un discurs de recepţie la Academie şi chiar a pomenit numele cutremurătoarei instituţii. În final mi-a strîns mîna şi s-a adresat solemn întregii clase şi posterităţii :

— Dacă nu am dat nici un zece pînă acum, cu atît mai mult nu voi da de azi înainte !

Eu din povestea aceasta am învățat altceva, așa îmi închipuiam, metoda de a te afirma în școală. Dacă reușești să-l vrăjești pe un profesor, chiar în domeniul lui, și dacă se poate de la primele contacte, și nu neapărat pornind de la un conflict, ca să nu rămînă conflictul predominant, ți-l asiguri prieten pe toată durata învățăturii, ba ți-l transformi și în protector, în avocat sau în judecător, parțial, în momentele atît de complexe și de neașteptate care se ivesc în anii de școală. Iar dacă mai aplici și regula înmulțirii, adică pui ochii pe mai mulți profesori...

E adevărat că n-am calculat niciodată cît timp, cît efort, cîtă concentrare intră în compunerea unui lat de vrajă. Dar poate că vom avea ocazia să calculăm...

Anul următor, trecusem într-a șasea, am fugit la un liceu din Moldova, nu din motive de dragoste sau numai de aventură, ci pentru că dădusem peste un anunț prin care un liceu pe cale să se înființeze oferea burse speciale pentru clasele a cincea și a șasea. Am obținut o asemenea bursă care într-adevăr era consistentă : și plata internatului și ceva bani pe deasupra. Mi-am pus în aplicare metoda acolo unde mă știam tare : la Istorie, la Geografie și la Română. La primele două materii, adică la profesorii care le predau, am reușit să mă impun destul de repede, prefăcîndu-mă la fiecare oră interesat și dornic de explicații suplimentare, dar de fapt îmbogățind lecțiile cu amănunte culese din cărțile pe care le consultasem anume la bibliotecă și ferindu-mă cu o atenție chinuitoare de orice aroganțe și exagerări pentru a da impresia că repet sau continui ideile profesorilor. La Română însă nu am reușit. Profesorul, care era și directorul liceului, suferea de morbul tiraniei și era și foarte pregătit. Nu admitea divagații, întreruperi și fantezii, era strict al întrebării și răspunsului. Nu accepta nici ridicarea mîinii, nici șoapta, nici neatenția. Nu am izbutit să-l cuceresc nici cu înființarea unui cenaclu la care am vorbit, inaugurîndu-l, un ceas și jumătate despre Conachi, recitînd o mulțime de versuri, și totul pe dinafară, nici chiar atunci cînd am înființat Asociația literară a liceului și mai tîrziu cînd am editat o revistă, trasă la șapirograf. Ba a fost foarte furios că am in-

titulat Asociația noastră „Gh. Asachi", obligîndu-ne să-i schimbăm denumirea în „Ion Creangă", și aceasta după ce comandasem și primisem niște ștampile grozave cu prima titulatură, pentru care am rămas datori la un sărman de evreu pînă în ziua de azi. Se purta ca un zbir și mi-a trecut prin cap să caut să-l fascinez printr-un șoc teribil, pe care mi l-am pregătit, am crezut eu, cu multă abilitate. Nu venea niciodată cu manuale sau cu caiete de notă, vorbea și cita din memorie și avea slăbiciuni pentru versuri. Pe baza acestei premize am pregătit șocul. Ni se preda *Țiganiada*. Cadru, caracteristici, eroi, întrerupte de recitări. Am profitat de o pauză de trecere de la un cînt la altul, am sărit din bancă și am continuat, înflăcărat și în transă, versurile, pasă-mi-te, întrerupte, dar nu erau versuri din *Țiganiada*, erau compuse de mine în stilul lui Budai Deleanu. Premeditasem : ori mă va felicita pentru că știu atîtea versuri din *Țiganiada*, ori, prinzîndu-mă, deși mi se părea imposibil, mă va felicita pentru că l-am imitat atît de bine pe Budai Deleanu. El mi-a negat însă intervenția, eu, ca un neghiob, am insistat, el m-a declarat impostor, profanator, pîngăritor, eu m-am încăpățînat susținînd autenticitatea versurilor, ba am inventat și o ediție apocrifă în care le-am găsit și abia atunci s-a liniștit :

— Bine ! Să-mi aduci mîine cartea, sau poimîine sau peste o săptămînă. Am nevoie de ea. Mi-am dat și licența și îmi pregătesc și doctoratul cu *Țiganiada*. Dar nu pot să aștept mai mult de o lună...

Nu mai era nevoie să-mi spună că poate aștepta și o lună ! De cînd a trecut de la poimîine la săptămînă, am știut că am pierdut partida. În ultimă instanță am produs un eufemism cu morală : că și atunci cînd ne despărțim, pentru o clipă, de adevăr, poate că o facem tocmai pentru ca adevărul...

El, în loc să-mi înțeleagă și să-mi simtă scuza, m-a acuzat de escaladare, că adică el e cel care trece pe lîngă adevăr ș.a.m.d. Chiar așa a spus : ș.a.m.d. ! Punctul discuției a fost foarte categoric și din adîncuri :

— Te voi lăsa corijent. Pardon : vei rămîne corijent!

Parcă se repeta istoria din clasa a cincea, de la lecția de germană ! Numai că de astă dată chiar am rămas corijent, adică m-a lăsat el. Învățasem ca atunci. Și totuși

m-a prins cu bîlbîieli şi inadvertenţe. Un profesor serios, mă refer la pregătire, cînd vrea, poate orice. Un singur elev a sărit peste vară în anul acela şi sînt foarte sincer cînd afirm că aş fi răspuns mult mai bine la întrebările pe care zbirul i le-a pus. Era rivalul meu, cel pe care-l întrecusem la alegerile pentru preşedinţia Asociaţiei literare a liceului. Obţinuse cu o treime mai puţine voturi decît mine şi jur că din cavalerism îl votasem şi eu. Nu m-am mai întrebat dacă a fost ceva întîmplător sau bine chibzuit. Am tocit toată vacanţa : Sextil Puşcariu, Cartojan, Iorga, Bianu, Călinescu, Murăraşu, manuale pentru bacalaureat, cursuri studenţeşti, ca să nu mai vorbesc de operele literare din programa analitică. Am trecut foarte uşor de corijenţă, ar fi fost imposibil să mă prindă cu ceva şi tot trimestrul întîi a devenit o bătălie între mine şi el. L-am pedepsit la fiecare oră, forţîndu-l pînă la urmă la înlocuitori. După fiecare lecţie făceam completări, scoţînd în evidenţă lacune sau interpretări eronate. Sînt convins că profesorul de germană m-ar fi felicitat pentru zelul meu. Dar nu asta a fost răzbunarea. Reuşisem să-l înfurii şi bănuiam, adică eram sigur, că se va năpusti iarăşi asupra clasei cu întrebări imposibile, de care însă nu mă mai temeam. La examenul trimestrial am răspuns dinadins slab, astfel că toată clasa a primit note sub cinci, inclusiv favoritul lui, pe care-l pîndisem la toate răspunsurile şi profesorul ştia că o fac. Am izbutit să asociez toţi colegii şi să semnăm un memoriu dublu, către minister şi inspectoratul din Iaşi. Cred că numai eu m-am distrat în vacanţa de Crăciun, ascuns în satul unui puşti pe care-l meditam, sărutîndu-mă pe furiş cu sora lui, Sanda, şi degustînd cu nesaţ datinile, atît de fabuloase în regiunea aceea, ceilalţi colegi toceau pe rupte. În prima săptămînă de după vacanţă au venit doi inspectori pentru reexaminare : unul de la Bucureşti, altul de la Iaşi. După o discuţie prea lungă cu profesorul, *în cancelarie*, subliniez, pentru că nu se poate să nu se fi discutat şi în alte locuri, mai în nevăzul lumii, au intrat în clasă şi au început cu mine, cel care semnase primul memoriul. Nu ştiu de unde scoteau ei întrebările, dar eu ştiam de unde scot răspunsurile. Mi-au dat un zece, bosumflat, care însă nu mă mai interesa. În naivitatea mea credeam că i-o făcusem zbirului, dar sin-

gurii cîştigaţi au fost cretinii clasei, care au primit notă de trecere din oficiu, fără examinare. Ceilalţi au fost răsplătiţi exact după aprecierile profesorului, şi ei fără să fie ascultaţi, aşa că singurul adevăr care a biruit acolo a fost solidaritatea pedagogilor, care pînă la urmă mi s-a părut firească. Dar mai eram sigur de ceva, că profesorul îmi va pîndi fiecare pas şi cea mai mică alunecare va fi socotită o crimă. Din păcate, n-a fost nevoie de nici o pîndă pentru a se întîmpla şi observa dezastrul, deşi, revăzînd acum evenimentele şi consecinţele lor, n-a fost nici pe departe un dezastru. Poate că a fost unul din acele rele care e spre bine, dar oare cu ce semn ar putea fi notat în ecuaţia care a purtat destinul meu spre fantastica aventură de la Castel ?

Întîmparea totuşi s-a grăbit. Eram în mare vervă, Asociaţia noastră literară se dezvolta grozav, ca şi revista, doi dintre cei mai reputaţi profesori, cel de italiană şi cel de economie politică, amîndoi universitari la pensie, predînd voluntar din lipsă de profesori — nu se mai sătura frontul ! — mă adoptaseră pînă la prietenie, mă invitau acasă la ei, fie la masă, fie doar la discuţii — pe atunci nu exista termenul şuetă — devenisem pe alte căi, sau pe calea pe care contasem şi o teoretizasem, elevul numărul unu, atît de protejat încît profesorul de matematică, prevalîndu-se de amănuntul că George Coşbuc fusese scutit de această disciplină, pe care şi eu o uram pe atunci, fără prefăcătorie, a aplicat această minunată descoperire şi în cazul meu, dăruindu-mi nota şi întrebîndu-mă despre poeţii preferaţi, în capul cărora îl treceam ca supremă mulţumire pe creatorul negaţiilor din *Moartea lui Fulger*, poate cel mai etic dintre poeţii noştri. Ca să nu ispitesc zeii şi pentru că simţeam gheare şi ochi de pîndă în spatele meu, m-am gîndit că e bine să părăsesc internatul şi să-mi caut gazdă. Cu bursa transformată în bani şi cu ce mai cîştigam de la meditaţii, îmi puteam permite acest nu lux, ci pavăză în faţa iminentelor nedreptăţi. Dorinţa a devenit şi mai realizabilă în momentul cînd secretarul Asociaţiei noastre literare, cu doi ani şi două clase mai tînăr ca mine, un băiat foarte simpatic şi serios, care-şi depăşea vîrsta şi ca fizic şi ca inteligenţă, mi-a propus să luăm împreună o cameră undeva unde ştie el. Ne-am dus, am văzut, ne-a plăcut,

ne-am tocmit, pînă la urmă a ieşit totul foarte convenabil, foarte. Şi iată că ne-am pomenit în cîteva zile locatarii unei camere în ceea ce se numeşte casa mică a unei gospodării, cu deosebirea că gospodăria care ne primise era foarte arătoasă, de-a dreptul impunătoare. Ea aparţinea unui avocat celebru, şeful baroului local, fost deputat, personaj cu mare trecere în oraş.

Cu avocatul nu prea aveam de-a face, nici nu catadixise să ne cunoască, orice se ivea în legătură cu situaţia noastră de chiriaşi se trata cu guvernanta gospodăriei, care avea cam jumătate din vîrsta stăpînului, adică vreo 30 de ani, şi pe care tot oraşul o considera ibovnica lui *en titre* şi viitoarea doamnă Boţu. Eu nu aveam de ce să mă plîng, dar colegul meu de cameră, Birianu, găsea tot timpul cîte un chiţibuş care-l obliga la tratative cu planturoasa guvernantă. Pînă ce am observat că de cîte ori îl întîlnea pe Birianu, viitoarea doamnă Boţu îşi cam dădea ochii peste cap. Din păcate nu şi-a dat numai ochii, pentru că într-o noapte, profitînd de lipsa stentorului, a descins, foarte hotărîtă, în camera noastră. Mai întîi s-a mlădiat în faţa mea, rugîndu-mă să-mi găsesc un loc unde să-mi petrec noaptea.

— Numai pînă-n zori ! a precizat ea.

Zîmbea nonşalant şi vorbea ca un preşedinte de tribunal, nu ca un avocat. Am pornit-o pe străzi şi-n loc să-mi repet, în gînd, lecţiile pentru a doua zi, am început să visez, la multe, poate şi la norocul prietenului meu, dar m-am lepădat repede de acest gînd, nu corespundea deloc ideii mele despre fericire şi nici despre natura relaţiilor dintre anumite persoane. Poate că era de vină şi exilul neaşteptat şi frigul nopţii şi singurătatea absurdă pe străzile acelea pustii şi un gînd care-mi şoptea că nu se petrecea ceva nou în camera pe care o părăsisem, erau multe şi rele, şi povestea începea să mă scîrbească şi am început să-l deplîng pe amicul meu ca pe un nenorocit. Dar nenorocitul am fost eu. În zori, cînd m-am întors, în ciuda pleoapelor obosite, am distins-o printre umbrele ultimelor rămăşiţe ale nopţii pe viitoarea — oare ? — doamnă Boţu, cam despletită, chinuindu-se să deschidă portiţa care dădea în curtea casei mari. Am ajutat-o eu, ea încă nu izbutise

să-şi încheie capotul, pus pe dos şi direct pe piele şi chiar cînd apăsam clanţa portiţei s-a ivit în cadrul unei ferestre, sus, în casa mare, chipul obosit, dar brusc treaz şi ascuţit ca o baionetă, al şefului baroului. L-am salutat cu distincţie, el nu mi-a răspuns, şi-a căutat un avocat care nu putea fi altul decît directorul liceului.

— Chiar dacă aş ţine la dumneata, m-a luat directorul în primire, dis de dimineaţă, tot n-aş putea să fac nimic. Şi aş fi ipocrit să-ţi spun că-mi pare rău. În mod sigur vei fi eliminat din toate şcolile.

Proorocirea şi dorinţa totuşi nu i s-au împlinit. La prînz m-a chemat profesorul de Economie politică. Mi-a spus că a oprit scandalul printr-un silogism elementar : un scandal are loc întotdeauna între două părţi şi nici una nu poate fi scutită de prejudicii. Depinde ale cui vor fi mai mari. Directorul a încercat să se opună, dar şeful baroului a acceptat :

— Faceţi orice, dar nu scandal. Bună ziua !

Ţineam prea mult la profesorul de Economie politică şi mai mult ca sigur şi el la mine. M-am despărţit de el privindu-l drept în ochi, ceea ce mi se întîmplă foarte rar, în clipe supreme :

— Vă dau cuvîntul meu de onoare că nu sînt cu nimic implicat în povestea aceasta. Altceva nu pot să vă spun.

S-a grăbit el să-mi mulţumească. I-am simţit bucuria şi asta mi-a mărit durerea despărţirii. Am făcut imediat cerere de retragere din şcoală. O dată cu mine a făcut şi Birianu. Şi s-a întîmplat ca gestul lui superb de solidaritate să fie admirat chiar şi de director, care l-a întors împotriva mea, stricătorul de suflete tinere. Am plecat cu Birianu în ţară. Ne-am angajat mai întîi funcţionari la centrala unor mine de mangan din nordul Moldovei, apoi chelneri stilaţi într-o staţiune balneo-climaterică, mai spre sudul regiunii.

La Bucureşti am găsit certificatul şcolar, însoţit de un certificat de bună purtare. Erau opera profesorului de Economie politică, aş putea să jur, care îmi atestase nevinovăţia dîndu-şi la rîndul lui cuvîntul de onoare.

Ce aş fi putut să le spun din această poveste celor din cancelarie ? Fusese o poveste de dragoste ? Poate a avocatului care n-a putut să renunţe la ibovnica lui. Aici era

și durere și dragoste ! Femeia îmi aluneca în alte categorii. Birianu ? Cînd își amintea noaptea aceea, îl vedeam cum tremură. Nu l-am întrebat niciodată de ce. I se schimbase un destin ? I se retezase ceva frumos chiar de la început ? Regreta ceva ? Ce anume ? Nu eram atît de mărinimos ca să-l implic într-o poveste de dragoste. Îmi aminteam cum îl nefericisem în noaptea aceea zăludă cînd mă plimbam ca o fantomă pe străzile orașului...

Oare cui i se schimbase cu adevărat destinul ?

Măcar să nu fi fost atît de subtil ironică profesoara de franceză...

2.

Două obiecte îmi erau profund antipatice : Matematica şi Contabilitatea, într-atîta le uram încît le-aş fi dorit fiinţe din lumea cea necuvîntătoare, tîrîtoare le-aş fi dorit, şerpi pe care îi căutam pretutindeni pentru a-i omorî, de cînd unul veninos îl muşcase pe fratele cel mic de picior şi a zăcut o săptămînă între viaţă şi moarte. Cît am căutat vipera aceea ! Celebra viperă a Şcolii normale, o vară întreagă am păzit gardurile şcolii şi trotuarele din jur pînă ce am zărit-o, colac, cu capul într-o gaură, sub bordură, după o broască. În clipa cînd s-a retras cu broasca între mandibule am potrivit sapa luată în grabă de la nişte muncitori care salahoreau la şosea şi am lovit cu atîta sete, încît am decapitat-o din prima lovitură.

De bună seamă că exagerez, ridicîndu-mi ura la asemenea dimensiuni, dar erau momente cînd sau una sau alta din cele două materii mi se părea rece, rea şi veninoasă ca vipera din amintire. Pe atunci nu mă interesau cauzele acestor relaţii conflictuale, pur şi simplu reacţionam.

Acum cînd scriu şi starea de scris se apropie, ba chiar se confundă uneori cu psihanaliza, îmi amintesc cele două palme nedrepte pe care mi le-a aplicat, fără milă, în clasa întîi, profesorul de Matematică, învrăjbindu-mă nu doar împotriva lui, ci şi împotriva materiei care îl definea şi pe care o întruchipa cu răceala şi cruzimea lui. Poate că acesta a fost ghinionul cel mare al vieţii mele, pentru că, după ani, fiind nevoit să recurg la cîteva subtilităţi matematice, profesorul care mi le-a descifrat şi apoi mi le-a apropriat, în ritualuri, ca un magician, a descoperit în mine talente de matematician care m-au menţinut cîtva timp colabora-

torul lui, într-un domeniu foarte delicat al acestei ştiinţe : inele şi ideale. Iar Contabilitatea, o uram ca pe o haină pe care n-o poţi suferi, nici la culoare, nici la croială, nici la ţesătură, nici la substanţă, pentru că nu ţi se potriveşte, pentru că nu e a ta, pentru că te-ar silui numai încercînd-o, pentru că numai văzînd-o în cuier sau îmbrăcată, îţi vine să-ţi iei cîmpii, sau să te rogi să se transforme în tîritoare pentru a-i sfărîma capul. Din cauza ei, în ultimă instanţă, era cît pe-aci să pierd un an de şcoală. Cînd unchiul meu mi-a convins familia să dau examenul de capacitate la Liceul Comercial unde era profesor şi director, rupîndu-mă de prietenii, de dascălii, de obiceiurile, de reliefurile şi misterele liceului meu, de atitea amintiri şi vise, m-am prefăcut că-l ascult, dar după două săptămîni de la obţinerea acelui 8,66 cu care reuşisem, al nouălea, la Comerţ, am fugit cu un circ. M-au dibuit abia după trei luni, pentru că am schimbat trei circuri pentru a mi se pierde urma. Nu mai adăpam caii amazoanei Livia, ajunsesem saltimbanc, jongleur, echilibrist, zburător, adică băiat de circ. Din toată această poveste am rămas cu nostalgia, nevindecabilă, a circului şi cu o ură la fel de nevindecabilă faţă de simbolul comerţului şi al şcolilor sale : Contabilitatea.

Iată de ce cînd m-am trezit elev, cu număr, în clasa a VIII-a B a renumitului liceu, prima mea grijă a fost să aflu tot ce se poate afla despre profesorii de matematică şi contabilitate, dar nu mă aşteptasem ca acest tot să fie atit de sărac şi atît de limpede. Amîndoi erau spaima liceului, mai ales cel de matematică, care pe deasupra era şi preot, doctor în teologie, dar nu oficia, din nefericire, ca să mă transform, duminica, într-un înger viu, mai cuminte şi mai evlavios decit cei de pe pereţi, pentru a fi luat în seamă şi iertat de gingaşul păcat al nematematicii. Îmi simţeam tot trupul atacat de cuie cînd mă gindeam la impresia pe care i-o vor face inevitabilele sub cinci domnişoarei cu păr de mangan cind se va uita, curioasă, la notele mele. Ea urma să predea franceza la a opta B. Singura consolare era că preotul matematician asculta, aşa cum spuneau colegii, o singură dată şi asta spre sfirşitul trimestrului, repetînd în fiecare trimestru nota dată prima oară. Căutam o idee salvatoare, aveam timp berechet, dar profesorul părea un mister, ca multe alte mistere ale bisericii

și matematicii, parcă pogora din cer direct la oră și se înălța imediat la ceruri, pentru a te obliga să-ți ridici ochii, mîinile împreunate și vorbele, numai de rugăciune, într-acolo. Dar nu în ceruri l-am întîlnit, ci într-un lăcaș păgîn, cu diavoli și renegări, cu injustiție și corupție, cu păcate și nelegiuiri, l-am întîlnit într-o seară la Operă, pe chei, la un spectacol excepțional, cu Boris Hristov în rolul lui Mefisto și nu se mulțumea doar să pocnească din palmele-i vînjoase, ci slobozea și acel „Bravo !" la care numai elita melomană se încumetă. Eu, deși mare amator de operă, prin mărinimia radioului mai ales, nu eram pe atunci la curent cu acest obicei aristocratic și nu știu nici pînă astăzi ce anume m-a îndemnat să mă alătur celor cîteva persoane care-și puneau coardele vocale la bătaie. Nu pentru că nu m-ar fi entuziasmat vocea lui Hristov și interpretarea lui, dar abia trecusem de cîteva ori pragul operei și căutam să rămîn la locul meu. Cînd l-am văzut că mă privește, iscoditor, am îngălbenit și primul gînd a fost dacă elevii au sau nu au voie la Operă.

— Te știu, mi-a spus el, ești în clasa a opta B și stai în stînga, în prima bancă. Nu-ți cunosc numele, pentru că nu v-am strigat încă la catalog. Nu e nevoie să mi-l spui.

I l-am spus totuși îmboldit de o idee zănatecă, de un fior care începea să mă încălzească. La comentarii însă nu m-am grăbit, l-am lăsat pe el să înceapă și m-a emoționat, pentru că vorbea ca un adolescent vrăjit, numai în superlative, eu îl îngînam din priviri, din gesturi, chiar și din vorbe uneori.

— Bravo ! a încheiat el întinzîndu-mi mîna. Sînt bucuros că-ți place spectacolul și Hristov. E atît de mare și de molipsitor, încît îi face și pe ceilalți parteneri să aspire la măreție. N-am văzut pînă acum un Faust atît de armonios...

Peste cîteva zile, citind *Informația zilei*, am găsit în finalul unei cronici muzicale la Faust, care mi se părea oricum familiară, exact cuvintele cu care încheiase profesorul. Nu mai era nici o îndoială : el era autorul cronicii ! Așteptam ora de matematică și înfrigurat și pe jăratec. M-a văzut, mai bine zis m-a căutat, a clătinat din cap, apoi și-a început lecția. După oră, am pornit curajos pe urmele lui. Mă aștepta în fața cancelariei. I-am spus pe șleau că am citit cu multă plăcere cronica la Faust, deși o cunoș-

team ! A tresărit uşor, fusese oricum o surpriză, dar n-a zîmbit cum mă aşteptam şi nici nu mi-a mulţumit cum doream, pentru a putea continua discuţia, cu potenţialul ei pragmatic, în ceea ce mă priveşte. M-a întrebat pe neaşteptate cum stau cu matematica, în vederea unei veritabile surprize, aşa cum se va constata. I-am mărturisit ca unui duhovnic purul adevăr :

— Pînă acum m-au salvat sfinţii profesori, nu ştiinţa mea !

— Adică vrei să mă prefaci şi pe mine în sfînt ! mi-a zîmbit el pentru prima dată. Ştiu că în şcoală mi se spune „Dracul roşu !"

Într-adevăr, avea părul roşu, dar încă nu-i aflasem porecla. Am simţit atîtea sentimente nobile, atîta spiritualitate şi gingăşie ascunsă în omul acela complex şi voluminos ca un ciubăr, încît regretam din suflet că nu sînt cel mai bun matematician din clasă ca să-l bucur, cum făcuse Hristov pe scenă. Nu m-a ascultat niciodată şi nici n-a mai ascultat pe altcineva. Dădea extemporale la fiecare sfîrşit de trimestru. Eu am luat de fiecare dată nota şapte. Şi l-am iubit mai mult decît dacă mi-ar fi dat zece. Inutil să adaug că am devenit un fidel al operei, cap de galerie şi comentator, în pauze, cu controlorii şi pompierii, care îmi dădeau cale liberă fără bilete.

Surpriza cea mare, adică lanţul de surprize, s-a petrecut cu profesorul de contabilitate. Era un om îmbufnat, tăcut, vorbea numai cu „hm"-uri foarte tainice, neprelungite în explicaţii sau verdicte, părea că nu cunoaşte pe nimeni în clasă, dădea note aproape la fiecare oră, după aspectul caietelor de contabilitate şi după aprecierile din carnetul de practică, întotdeauna reduse între jumătate şi sfert. Şi totuşi, omul acesta...

Dar pînă atunci ar mai fi altele de spus.

Nu ştiu unde şi cînd am citit că gangsterii muncesc infinit mai mult şi riscă enorm, pînă la limită, pentru a dobîndi aceleaşi venituri pe care le-ar cîştiga muncind onest. Cred că eram şi eu într-o situaţie asemănătoare. Revelaţia am avut-o descoperindu-mă în mijlocul unui vîrtej în care nu numai că mă aruncasem singur, dar pe care îl şi provocasem. Teoria mea de a te face remarcat în şcoală pe care o fundasem în clasa a cincea ieşise de

mult din zona lucidității. Aveam acum obiectele mele predilecte : Româna, Istoria, Geografia, ba cochetam și cu Economia politică. Și nu era vorba de a ști mai mult decît ceilalți sau de a-mi uimi profesorii, deși îmi plăcea să fiu lăudat de ei, dar pur și simplu nu mă simțeam în hainele mele și în trupul meu, dacă nu mi se părea că știu tot ce se poate ști la lecția care fusese sau la lecția care urma. Și pentru asta cutreieram bibliotecile, sau cultivam relații studențești pentru a face rost de cursuri superioare, dar trebuia să fiu atent și la particularitățile profesorilor, la subiectivismele lor, nu pentru a le înfrunta, raporturile excelente pe care le aveam cu ei se opuneau pînă în instinct la această idee, ci pentru a evita situații delicate. La Franceză, cînd îmi pregăteam lecția, trebuia mai întîi să-mi potolesc bătăile inimii, nu doar pentru că o înălțam pe profesoara cea tînără foarte, de la catedră în vis, ci pentru că mi s-ar fi oprit de tot bătăile inimii, dacă mi-ar mai fi trimis vreo fulgerare ironică, după ce mi-ar fi controlat caietul. Ore întregi mîzgăleam ciorne sau toceam filele dicționarelor pentru a deturna cît mai discret tema ei spre o temă a mea, care nu făcea altceva decît să deghizeze pînă la confuzie și incomprehensibil o frîntură de vis, o reverență, un verb. O singură dată mi-a privit caietul încă nedecis, la prima ei oră în clasa noastră, a subliniat cu creion roșu două greșeli de ortografie și de atunci, pînă la teză, m-a sărit, și la controale și în catalog.

„Aș vrea ca acest caiet de teme să fie un caiet de însemnări, de mărturisiri, de scrisori, un jurnal al sentimentelor nepalpabile, ceva mut și sfînt. Poate că în acest fel vorbele nu vor mai ascunde gînduri !" acestea au fost primele fraze din caietul meu, cu premeditare evitat de frumoasa noastră profesoară. Ca să nu-mi cunoască gîndurile ? Ca să-și adoarmă creionul cel roșu ? Era pedagogie, bun simț, sau poate compusul amîndurora ? Refuzam o singură posibilitate : întîmplarea, dar asta nu mă oprea să-mi continui însemnările și scrisorile în caietul de după miezul nopții. Serile mi le petreceam la Operă, mai ales cînd cîntau idolii mei : Lucia Bercescu, Ștefănescu Goangă, Tassian, Maria Moreanu, Margareta Metaxa, Știrbei, sau nedreptățitul Chicideanu, tenorul cel mai cult și cu cea mai înaltă acută. De altfel, opera era singura mea evadare din spațiul și

timpul şcolii, atît de lacomă cu orele şi minutele mele. Genaclul, cel care îmi va deschide drumul spre Castelul lunilor întunecate, încă nu-mi atinsese visele şi prea-plinul meu. Dar mai voiam ceva, parcă nimic nu mă sătura. deşi purtam tot timpul cu mine un gol, pe care-l simţeam foarte greu uneori, hidos şi cu fălcile, ca ale crocodilului, deschise de la nadir la zenit. N-ar merita atîtea metafore, chiar rele, mizeria aceea care mă umilea pînă în nări, făcîndu-mă să-mi imaginez duhorile pestilenţiale, în clipele cînd mă trezea. O purtam ca o talangă legată la gît, anume pentru a-mi anula identitatea, pentru a mi-o altera, pentru a-mi aminti înjurătura : *Fericiţi cei săraci cu duhul !* Aveam trei de patru şi trei de cinci la Contabilitate. Primii de la caiet, ceilalţi de la carnetul de practică, Neconvingător, se vede, în calculele bizare ale profesorului, care storcea doar acel cinci nesigur din foarte binele permanent. În sinea mea eram convins că nu merit mai mult, nu pentru că acesta îmi era potenţialul, fără prea mari eforturi, dar cu un chin imposibil, aş fi putut să salt foarte sus, cum s-a întîmplat atunci la Germană, cu care n-am fost şi nici n-am rămas în relaţii bune, nu incapacitatea şi nici măcar adversitatea faţă de obiect, dezvoltată an de an şi de la profesor la profesor, îmi determinau reacţia, care nici nu era o reacţie, suferam, purtam în mine, pînă în celule şi în cromozomi, o boală, ciudată şi reală, aşa cum nasul sau pielea sau ochii se pricăjesc şi se denaturează, inexplicabil, la anumite contacte, tot aşa creierul meu îşi pierdea comenzile lăsîndu-mă gelatină la cea mai mică idee de contabilitate. Nu-mi făceam niciodată temele acasă, nu puteam, deveneam paralitic şi-n gînduri şi-n membre, mă grăbeam la şcoală, soseam cu jumătate de oră mai devreme, mă rugam de un tocilar şi copiam, absolut automat, fără să ştiu niciodată ce fac, fără să reţin vreun amănunt, temele de la Contabilitate. Erau aidoma cu cele care primeau opt, nouă sau zece. Eu primeam numai patru. Cum simţea oare profesorul ura şi scîrba mea ucigaşă faţă de disciplina lui ? N-am protestat niciodată. M-aş fi simţit nu un ipocrit, un nelegiuit, pentru că Sfinxul cu ochelari şi cu „hm"-uri enigmatice nu clasifica, cel puţin în cazul meu, o aparenţă, ci un adevăr. În clasă erau şi cretini, dar oricare dintre ei era mai bun decît mine la Contabilitate.

Pe ce căi transmiteam inadaptabilitatea şi negaţia mea faţă de această materie, nu ştiu, aşa cum nu ştiu pe ce căi ajungeau la profesor. Cred că dragostea lui şi ura mea faţă de disciplină erau atît de puternice şi de definitive, încît ca orice contrarii se căutau şi se divulgau pe nişte unde care numai în asemenea situaţii se declanşează. Cum am supravieţuit totuşi pînă într-a opta, în ciuda acontabilităţii mele ? În clasa a cincea avusesem profesor un universitar de la Academia Comercială, care ţinea două lecţii pe trimestru, în rest îşi trimitea asistenţii, cu care discutam despre sport şi despre filme, iar la teze profesorul dezlega cuvinte încrucişate, în timp ce noi copiam din manuale sau unul de la altul. În clasa a şasea şi în primul trimestru dintr-a şaptea de vină a fost cavalerismul. Am început liceul în oraşul F., fără profesor la Contabilitate şi fără mulţi profesori. Liceul abia se înjgheba, se apela la pensionari, de aceea aveam cîţiva universitari, sau la persoane cu diplomă, fără experienţă pedagogică, fără profesiune, fără funcţie. La Geografie, în primele ore, ni s-a înfăţişat o cuconiţă. Era tînără ca vîrstă, mi-au destăinuit cei care o cunoşteau, dar părea trecută, în ciuda fardului foarte complicat şi greoi cu care îşi ascundea nemasca misterioasă a feţei. Preda după manual, dar o făcea fără emfază şi fără pretenţii, cu o anumită timiditate şi nesiguranţă care o umanizau şi chiar o întinereau. Simplitatea gesturilor şi a expunerilor mi-a dat de gîndit. Fardul acela agresiv ascundea probabil o boală nu o supracochetărie. Şi în timp ce colegii mei deveneau nepoliticoşi, răi şi obraznici, eu simţeam că mă apropiu de ea. Nu luam parte la larma generală şi ea m-a simţit. La una din ore, de altfel a fost ultima ei oră la liceul nostru, obrăznicia şcolară, pentru că există o astfel de obrăznicie, a întrecut însă limita, deşănţîndu-se în insultă şi pornografie. Era un amoc colectiv. Eu obişnuiam să compun versuri la ora ei, dar vacarmul m-a trezit. Cîteva fraze inteligibile m-au făcut să asud de ruşine. M-am uitat înadins spre catedră şi i-am întîlnit privirile : disperate, năucite, îngrozite, nici lacrimi nu se iveau, sau poate că se antrenase împotriva lor pentru a-şi apăra fardul. Era în situaţia unei fiinţe care mai încearcă o ultimă rugăciune înainte de moarte sau pentru moarte. Am izbutit să-mi stăpînesc şi mila şi furia. M-am dus la tablă şi am scris cu litere uriaşe :

LINIŞTE ! Şi chiar s-a făcut linişte, o linişte grăbită, de cîteva secunde. Am rugat-o să ne scuze pentru rămăşiţele noastre copilăreşti, care nu erau decît nişte obrăznicii, dar nici n-am terminat scuzele că s-au şi pornit cîteva „hă"-uri golăneşti, răzlеţe, care ameninţau cu contaminarea. Atunci am răcnit un „taci !" înfundat, pentru a nu trece dincolo de pereţii clasei, dar care şi-a atins ţinta : parcă am izbit în fiecare. A fost o inspiraţie, nu un calcul. Pluralul ar fi avut un efect contrar. Şi am continuat într-o tăcere de zăpadă :

— O să ne fie ruşine toată viaţa pentru mîrşăvia asta !

Profesoara şi-a găsit paşi pentru a părăsi clasa, agresorii nu s-au lăsat bătuţi şi au început să mă ia în băşcălie. Le-am spus şi eu cîteva, dar nu s-au liniştit pînă ce nu le-am cerut scuze pentru intervenţia mea :

— Mi s-a părut tot timpul că la catedră se află sora mea sau a nu ştiu căruia dintre voi. Aşa că vă rog să mă iertaţi...

Pedeapsa cea mare au simţit-o abia a doua zi, cînd au aflat că suplinitoarea de geografie a cerut direcţiei să se dispenseze de ea din cauza unor greutăţi familiale. Nici o reclamaţie, nici un protest. Oare cu ce fard vă veţi ascunde peste ani ruşinea ? N-a fost o întrebare rostită, un gînd doar, un gînd dureros.

Peste cîteva zile s-a anunţat o demobilizare, dar n-a fost o simplă lăsare la vatră, ci o întoarcere organizată, cu primire şi defilare. Deşi eram nou la liceu şi nu cunoşteam pe nimeni, m-am amestecat şi eu în grupul elevilor care-şi aplaudau profesorii reveniţi acasă şi la şcoală. Unul din ei, în uniformă de sublocotenent, era profesorul de Contabilitate. Prima fiinţă care l-a îmbrăţişat a fost suplinitoarea de Geografie. A devenit duhovnicul meu, în multe şi mai ales în problemele Asociaţiei literare, ba ne scria la maşină materialele pentru revista şcolii. Fără să iasă din „hm"-urile lui enigmatice şi atotcuprinzătoare, Sfinxul a făcut totuşi un pas spre lumină şi viaţă, acolo unde credeam că mă găsesc eu, dar aceasta după ultima mea ispravă în şcoala care mă adoptase, o ispravă bună pe care am pus-o la cale şi am săvîrşit-o în mare măsură pentru a-l impresiona, pentru a-l face să se uite altfel la mine, nu numai prin ochelarii de debit şi credit ai contabilităţii.

Citisem în ziare că unul din teatrele bucureştene, nu-mi mai amintesc care, pregătea într-o distribuţie de elită piesa *Zorile* de St. O. Iosif. A fost ca un trăznet. Exact cu un an în urmă, pregătisem şi eu la liceul din F., într-un roi de calităţi : regizor, interpret principal, scenograf, descoperitor de talente, grafician — mă refer la afişe — aceeaşi piesă, dar nu apucasem decît premiera, unicul spectacol, pentru că ni se îmbolnăvise chiar în noaptea premierei actriţa principală, iar la dublură nu numai că nu se gîndise nimeni, nici nu ştiam pe atunci că există aşa ceva in teatru. După vacanţă, cînd fata s-a întors sănătoasă la şcoală, n-am mai apucat să reluăm spectacolul, s-a întîmplat dezastrul, eu şi Birianu, care juca rolul baronului, ne-am retras de la cursuri. Mi-am făcut curaj şi le-am destăinuit colegilor dintr-a 8-a B gîndul meu. Nu mi-am închipuit că voi da peste atîţia entuziaşti. Marea lor majoritate era formată din veterani, din clasa întîi rămăseseră credincioşi liceului şi religiei sale supreme : contabilitatea. dar poate că tocmai din această cauză voiau să se despartă de el cu un *adio* deosebit, memorabil, şi le-a intrat în cap că un spectacol de teatru şi încă unul cu *Zorile,* care devenise foarte actuală la răspîntia dintre 1943 şi 1944 ar fi fost cu adevărat un eveniment. Şi reacţia cancelariei a fost asemănătoare. Directorul, un naturalist cu manuale şi cu studii la Uppsala, profesorul de matematică şi dirigintele nostru, profesorul de istorie, au fost primii care ne-au felicitat pentru idee. Cu ultimul, pe care-l foarte simpatizam, am avut o discuţie deschisă. M-a întrebat dacă sînt sigur de reuşită, şi ca să-l liniştesc că nu-i vorba doar de o dorinţă sau de un elan nefondat, pentru că aici ţintea întrebarea lui, i-am povestit despre primul spectacol din oraşul F.

— A fost un asemenea succes, că dacă aş fi rămas acolo n-ar mai fi fost nevoie să deschid o carte pînă la bacalaureat ! am început să bat şaua.

— După cîte am aflat, aici deschizi prea multe ! mi-a răspuns el. Dar, din păcate, contabilitatea nu se învaţă din cărţi, şi nici nu prea văd cum am putea trece hopul ăsta !

Era limpede : se interesase de situaţia mea, se aliase, tainic, cu mine, intervenise la profesorul de contabilitate, unde se lovise însă de o rezistenţă infrangisabilă.

— Poate că-l vom converti cu piesa ! mi-am destăinuit fără ocol gîndul. O să mă dau peste cap !

— Ar fi şi asta o premieră, în ceea ce-l priveşte, m-a trezit noul meu protector, dar nu s-au năruit toate posibilităţile : dacă eşuăm la Siracuza, ne rămîne Miletul... Şi, în orice caz finalul de la Leuctra şi Mantinea !

M-am înfiorat amintindu-mi soarta învingătorului. Profesorul a zîmbit, mi s-a părut un zîmbet de circumstanţă, eu am întors-o, ca să ieşim amîndoi din impas ;

— Oricum îmi voi da duhul pe scenă. Aşa e piesa !

Şi totuşi profesorul nu folosise întîmplător simbolurile despre care Tucidide n-a mai apucat să scrie. Cineva, ceva trebuia, pînă la urmă, să sucombe în încleştarea pentru hegemonia contabilităţii. Încă nu ştiam că se gîndise şi la un alt final, care şi-a avut rolul lui...

Dar poate că e cazul şi timpul să fac o scurtă paranteză, mai ales că mă consider întotdeauna al cititorului şi nu vreau să-i ştirbesc nici o iotă din respectul ce i se cuvine în convenţia pe care o facem prin carte. La prima vedere s-ar putea crede, de fapt e vorba de o senzaţie, de o impresie, că unele din întîmplările pe care le istorisesc sînt scrise sub presiunea amintirilor. S-ar putea, deşi peste multe întîmplări, unele cu haz, altele cu duh sau ieşite din comun, am sărit fără nici o ezitare. O demarcaţie foarte sigură, între ceea ce este necesar şi ce nu este într-o povestire, mi se pare imposibilă, pentru că subiectivismului autorului i se adaugă şi cel al cititorului. Şi dacă autorul este unul, cititorii pot să fie foarte mulţi, fiecare cu gustul şi cu starea lui în timpul lecturii. S-ar părea că nu e de ales : subiectivismul cel mai obiectiv este totuşi cel al autorului. Pe această bază se realizează şi convenţia cu cititorul. Scriind această carte m-am ferit, poate împotriva unor aparenţe, s-o aseamăn cu o ploaie care-şi aruncă stropii pretutindeni, oricît de fertili ar fi ei, ci mi-am imaginat aceeaşi apă într-o albie, care în ciuda sinuozităţilor, dimpotrivă, datorită lor, are o ţintă : limanul. Întîmplările povestite sînt coturile cursului de apă, sau jaloanele care-i indică direcţia spre a o duce la liman, în cazul dat limanul fiind acea vară fantastică, încărcată de dragoste, cu nopţi fără lună, sublime şi demente, cu deznodămîntul ei de trăznet. Fiecare întîmplare îşi are rolul ei în această

povestire, e un ochi în țesătura strînsă a destinului, e o za fără de care lanțul s-ar fi îmbucătățit și împrăștiat. Nu spun aceasta ca o scuză sau pentru a argumenta lectura, sau pentru a o ațița, ci ca o spovedanie de trup și de suflet, de luciditate și de vis, ca un *da* în fața adevărului suprem : viața e un șir de întîmplări, sîntem produsul fiecărei secunde trăite și, dacă am ocoli o secundă sau i-am schimba adevărul, i-am da alt vector, altă viață s-ar fi trăit, alt roman s-ar fi scris în marea bibliotecă a destinului.

Am trecut foarte repede, de pildă, peste un amănunt : îmbolnăvirea actriței în noaptea premierei. Colega noastră, împrumutată de la liceul de fete, trebuia să-și schimbe toaleta într-o pauză. Nu știu dacă era necesar, dar așa am căzut de acord. S-a dezbărcat în niște culise improvizate și s-a dus spre locul unde-și lăsase toaleta de schimb. N-a găsit-o. A început s-o caute disperată. Era numai în combinezon, dar în vîrtejul căutării n-a simțit frigul. Abia cînd și-a dat seama că nu mai are unde căuta și-a încrucișat brațele și a început să dîrdîie. Probabil că nu era numai frigul, ci și deznădejdea. Așa a găsit-o Birianu. A înfășurat-o în pelerina lui și a început să-i frece trupul. Fata și-a revenit, Birianu însă nu. Parcă luase el fierbințeala fetei. De cîteva ori a apucat-o razna și a trebuit să-i amintesc tiradele. Pînă la urmă am făcut față, spectacolul s-a terminat aproape în triumf, dar fata s-a ales cu o pneumonie care a ținut-o mai bine de o lună la pat. Rochia de schimb s-a găsit imediat după spectacol, undeva pe un scaun, în culise. Evident că fusese ascunsă de cineva.

Și acum urmează întrebarea, sau întrebările : Dacă, nu știu cine, n-ar fi făcut gluma aceea idioată cu dosirea toaletei ? Dacă fata nu s-ar fi îmbolnăvit ? Dacă am fi continuat seria spectacolelor ? Iată și răspunsurile posibile : Poate că în entuziasmul general nu i-aș mai fi făcut directorului figura cu memoriul, adică nu i-aș mai fi pregătit capcana de la examenul trimestrial și aș fi rămas în continuare elevul liceului. Poate că Birianu s-ar fi îndrăgostit de colega noastră, actrița — adevărul e că a umblat ca un nebun în primele săptămîni de boală — și nu s-ar mai fi consolat, așa cum cred, cu guvernanta avocatului, care pentru mai multă siguranță a izbutit să ne transforme în chiriași, împingîndu-ne astfel spre dezastrul bine cunoscut.

Deci am fi rămas în continuare elevii liceului. Poate că însuşi directorul, emoţionat de succesul şcolii sale, prin spectacolul pe care îl creasem, ar fi încercat o apropiere, şi sînt sigur că n-aş fi refuzat-o. Deci aş fi rămas mai departe în oraşul F., dacă un imbecil sau o imbecilă n-ar fi dosit o rochie ! Iată din ce întîmplări ni se însăilează viaţa, iată ce înseamnă o secundă, un gest, o întîlnire în destinul cuiva. Şi cînd mă gîndesc că întîmplarea nici nu-mi era destinată, m-a atins prin ricoşeu, dar pînă la ce consecinţe!...

Am primit deci binecuvîntarea profesorilor şi colegilor pentru pregătirea spectacolului cu piesa lui Şt. O. Iosif. Cînd a venit vorba despre actriţe, colegul meu Bîtlan, care se oferise pentru rolul baronului, a avut o idee genială : să ne adresăm artistelor care vor juca în spectacolul cel mare ! Era atîta ardoare în noi, încît am făcut şi acest pas. Ne-am dus la teatru, era undeva pe Sărindar, şi le-am căutat pe cele două artiste. Pe una din ele, foarte tînără, abia debutase în teatru, dar cu dreptul, cum se spune, am găsit-o la o repetiţie. Propunerea şi rugămintea noastră au năucit-o. Dar n-a spus nu. Ce-o fi reţinut-o, nu ştiu. Se tot uita la noi şi nu-i venea să creadă. I-am spus că ştiu toată piesa pe dinafară, că am mai jucat-o odată, că nu avem în vedere decît un singur spectacol, şi am mai spus şi altele, mai sentimentale, mai apropiate de vîrstă ei, despre visuri, despre despărţirea de şcoală, despre nevoia şi chemarea spre măreţie, despre tinereţea care, ca şi dragostea, ne dezvinovăţeşte, ne scuză, ne înaripează. O simţeam atît de apropiată de vîrsta mea, încît i-am spus şi versuri, din Eminescu şi din Arghezi, pe care le-a ghicit, i-am spus şi altele pe care, neghicindu-le mi le-a atribuit, ironic, şi eu am încuviinţat, înroşindu-mă !

— Chiar îmi plac ! mi-a spus ea schimbîndu-şi expresia, un zîmbet încurajator, cam firav însă cu care abia îşi susţinea afirmaţia. Deci sînteţi şi poet !

Pînă la urmă n-a spus *nu*, dar n-a spus nici *da*. Ne-a dat a înţelege că nu poate fără consimţămîntul regizorului, dar mai ales fără să cunoască răspunsul colegei sale. Dacă vom reuşi la ea, deşi e foarte ocupată, joacă în mai multe piese şi e foarte greu de găsit...

Colega ei era un nume în teatrul românesc, un nume scris cu litere mari şi pe afişe şi pe paginile revistelor de

specialitate. N-am reuşit să dau de ea la telefon, nici la teatrele unde juca. I-am luat adresa şi m-am dus acasă, într-un bloc modern pe bulevardul cel mare. Nu ştiu de unde aveam atîta curaj. Nu mă mai gîndeam nici la spectacol, nici la profesori, nici la colegi, nici la aplauze, nici la convertiri, nici măcar nu mă duceam undeva, ci mă chema ceva. Simţeam că trebuie să mă duc, că trebuie să ajung acolo, şi asta fără să invoc destinul.

Am trecut de portar, am intrat şi în apartament. M-a primit un bărbat spre cincizeci de ani, cam obosit şi indiferent, căruia i-am spus, înainte de a mă întreba, că vreau să vorbesc cu stăpîna casei într-o problemă personală. Nu l-a interesat nici cine sînt, nici despre ce e vorba, mi-a arătat cu mîna un fotoliu, apoi s-a dus să-şi ia locul la o masă la care se mai aflau trei persoane. Am crezut că joacă poker, dar nu le-am dat nici o atenţie. Mă dezmeticisem şi nu mă simţeam prea bine. Locul mă înfricoşa : spaţiul imens, florile foarte multe şi peste tot, lustrul mobilelor, tablourile, rafturile cu cărţi, toate legate, şi mă mai înfricoşa şi situaţia în care mă descopeream. Fusesem uitat acolo, nimeni nu-mi dădea vreo atenţie şi nici nu se dusese nimeni s-o anunţe pe stăpîna casei. Am început să trag cu urechea la conversaţia foarte săracă de la masa din mijlocul încăperii. Nu înţelegeam nimic. Nu se juca poker şi parcă regula jocului era muţenia. Înţepenisem în fotoliu şi, deşi mă gîdila în gît, mă feream să scap vreun sunet de teamă că aş vrea să-mi fac remarcată prezenţa. Eram un intrus acolo, fără doar şi poate, eram un caraghios şi un învins înainte de a începe bătălia, pentru că nu aveam cu cine s-o încep. Poate că ar fi fost mai bine s-o şterg, în vîrful picioarelor. Eram gata să mă ridic şi chiar m-am ridicat din fotoliu, dar parcă pentru a mă izbi de un băiat cam de vîrsta mea care se proţăpise la doi paşi de mine. Nu ştiu de unde şi cînd apăruse. Mi-a făcut un semn să-l urmez şi am pornit după el, imitîndu-i întocmai mersul : în vîrful picioarelor, cu mlădieri atente printre mobile şi chiar cu degetul în dreptul buzelor, ca o maimuţă caraghioasă. Am ajuns într-un coridor şi de-acolo în altă cameră, mai mică, plină de cărţi şi reviste, probabil camera lui.

— Ei, aici putem vorbi ! mi-a zîmbit el. Ştii bridge ?

— Habar n-am ! i-am răspuns. Se joacă pe bani ?

A rîs, era o întrebare neghioabă. Mi-a răspuns că se poate juca şi pe bani şi fără, că e mai grozav decît şahul, că a început şi el să prindă ceva, că are cîteva cărţi din care se poate învăţa jocul, bineînţeles nu cărţile lui, dar că sînt în nemţeşte şi că el nu ştie decît franceza şi ceva italiană. Eu ştiu germana ?

— Aproximativ ! m-a luat gura pe dinainte. Cîteva fraze de şcoală şi cîteva fraze uzuale...

M-a întrebat în ce clasă sînt, mi-a spus că şi el e într-a opta. Mi-a spus numele liceului, i l-am spus pe al meu, a strîmbat din nas cînd a aflat că e comercial, dar s-a bucurat cînd a aflat numele profesorului de română : era profesor şi la liceul lui. Cînd i-am spus că la un extemporal am luat nouă plus, n-a vrut să creadă :

— Asta nu se poate ! De cînd e profesor la noi, de şase ani, n-a dat decît doi de nouă, dar nu la clasa mea. Pe ce chestie ţi-a dat, dacă ţi-a dat ?

— Un extemporal despre cronicari, i-am răspuns. Mi s-a părut prea simplu şi m-am jucat. Am scris despre fiecare în limbajul şi în stilul lui.

I s-a părut grozavă ideea, dar m-a ameninţat că-l va întreba pe profesor chiar a doua zi. Apoi mi-a mărturisit că i se pare cam copilăroasă discuţia. M-a zgîndărit cu sportul, dar i-am replicat că ar fi o discuţie la fel de copilăroasă. Pînă la urmă i-a trecut totuşi prin cap să mă întrebe care e rostul vizitei mele acolo şi, cînd a aflat ce vreau, a scos un „formidabil !“ care s-a auzit cred şi la masa de bridge. Apoi l-a pufnit rîsul, un rîs simpatic, prietenos. S-a declarat imediat de partea mea, mi-a promis că n-o să-i mai dispreţuiască pe cei de la comercial dacă sînt capabili să se gîndească la asemenea chestii, ba că o să încerce să fluture şi în clasa lui ideea, sau...

— Ce-ar fi să daţi şi la noi un spectacol ? Cu mama în reprezentaţie ! Ar fi formidabil !

Fusese o iluzie, o dorinţă şi iată că partida mi se părea pe jumătate cîştigată. Şi chiar am cîştigat-o. Bineînţeles, cu ajutorul lui Florin, aşa îl chema pe cel care va deveni unul din cei mai buni prieteni ai mei.

Am izbutit spectacolul, cu cele două artiste în reprezentaţie şi cu concursul, nesperat, al unui regizor secund

de la teatrul lor din Sărindar. A fost însă unicul spectacol. Nu l-am repetat la şcoala lui Florin, s-a opus mama sa.

— Am acceptat pentru nebunia şi frumuseţea ideii ! ne-a spus ea. Dar asta nu se poate întîmpla decît o singură dată.

Citeva zile s-a discutat numai despre asta în liceul nostru. Spre sfîrşitul săptămînii m-a invitat la el acasă profesorul de contabilitate.

3.

Îmi amintesc locuința, pe o stradă dosnică între Traian și Călărași, o casă veche cu grădină și cerdac, cu o pergolă cam șubredă în fundul curții, poate că totul părea trist din cauza anotimpului, era între toamnă și iarnă, ploua, vîntul șfichiuia obrajii, iar glodul se încăpățîna pe tălpile ghetelor. Interiorul era și mai trist, nu atît din cauza întunericului voit sau uitat, cît din cauza unui miros lînced, stătut, cum se simte uneori în pivnițele neaerisite.

— Hm ! m-a primit profesorul. Știu că ești sărac...

Și cam aici s-a oprit conversația. M-a dus la o masă acoperită cu sticlă, lîngă o fereastră, singura sursă de lumină, liberă, celelalte erau ascunse de draperii și mi-a arătat două registre desfăcute, unul mîzgălit, altul alb, virgin. M-a dăscălit mai mult prin semne. Trebuia să trec în registrul cel curat ceea ce lăsase el netăiat în registrul de lucru. Era registrul contabil al unei întreprinderi, adus la adevăr sau la legalitate prin expertiza lui, iar eu ajunsesem exact ceea ce puteam să fiu în situația mea : un simplu copist. Asta nu l-a împiedicat să-mi mormăie însă că-mi va fi *poate* de folos. A încheiat cu un „Hm", eliptic, cum îi era obiceiul, apoi a dispărut pe ușa pe care intrasem eu. M-am grăbit, după ce mi-am dat seama că e foarte greu să greșesc. Nu știu cît timp a durat transcrierea. Am lucrat ca un automat, fără să înțeleg nimic. Am reținut doar egalitatea perfectă, dar asta după corecturile lui, dintre sumele înscrise la debit și la credit. Nu m-a încercat nici o curiozitate. Am închis registrul și mi-am amintit că a doua zi avem lucrare scrisă la franceză. Puteam să pariez că unul din subiecte, sau poate singurul, va fi despre

Alphonse Daudet. Şi am început să compun o scrisoare nefericită de la un îndrăgostit nefericit către o...

Şi în clipa aceea a apărut fata. Avea vreo 15—16 ani, dar se străduia să pară mai mare. Era tocmai ceea ce nu-mi plăcea. Îmi rezervasem mie această necesitate. Ei şi ce dacă o să ne jucăm fiecare rolurile ? M-a enervat şi mai tare, pentru că mi-a ghicit gîndul :

— Eşti şigur într-o opta, nu te mai preface.

Nu mă prefăcusem, mă încruntasem puţin ca să-mi adun nişte riduri pe faţă. Era pistruiată, ceea ce mi-o făcea şi mai antipatică, şi foarte înfigăreaţă. Nici nu mă lăsa să vorbesc, dar asta nu mă enerva, pentru că n-aveam nici un chef.

— Nu vrei s-o chiulim mîine la un film grozav, la „Modern" ? L-am mai văzut de două ori. E cu Fosco Giachetti şi cu Alida Valli şi cu Rosano Brazzi. Foarte mişto !

În loc s-o îndepărtez cu un gest sau pur şi simplu prin tăcere, m-am pomenit scuzîndu-mă :

— Am teză la franceză...

— Şi eu am la latină, dar găsesc eu o alianţă medicală. Se zvoneşte că o să fie scos filmul, nu ştiu de ce, şi e păcat să nu-l vedem.

— L-am văzut ! am hotărît să închei discuţia, mai ales că era purul adevăr.

Gafa am descoperit-o mai tîrziu, în clipa cînd şi-a apropiat pleoapele şi a început să mă privească neîncrezătoare:

— Şi eu ce trebuie să înţeleg ? Că dacă n-ai fi avut teză, ai fi mers numai pentru că te-am invitat eu ? Dar poimîine în Parcul Carol ? s-a grăbit ea, auzind o uşă deschizîndu-se.

— Du-te şi-ţi fă lecţiile ! i-am trîntit-o.

Bineînţeles că s-a strîmbat la mine, după care a dispărut, repede, ca o fantomă.

Profesorul mi-a mulţumit cu un „hm" indiferent şi mi-a cerut să revin săptămîna viitoare, în aceeaşi zi, la aceeaşi oră. În drum spre casă am izbutit să termin acea *Lettre de mon moulin delabré, caché profondement dans mon coeur,* cu care voiam s-o impresionez pe profesoara de franceză, după ce o văzusem, de mai multe ori, plecînd de la şcoală împreună cu directorul.

Nu mi-a comentat lucrarea, mi-a mulțumit de la catedră, spre uimirea întregii clase, mai ales că s-a și scuzat pentru cele cîteva sublinieri cu creionul roșu, probabil tot mizeriile participiului trecut. Idila s-a încheiat aici. Nici o clipă nu mi-am închipuit că voi sări prăpastia, dar îmi plăcea să visez. Mi-o imaginam plimbindu-se singură prin parcuri, parcuri, parcuri...

Da ! A doua zi trebuia să mă duc iarăși la profesorul de contabilitate și iar va sări la mine mogîldeața aceea cu pistrui și cu dorințe precoce.

Și chiar a venit după plecarea lui taică-său. Cred că am ținut-o lîngă mine, mută, mai bine de două ore, pînă ce am terminat transcrierea. O simțeam cînd e pe cale să deschidă gura și-i făceam semn cu palma, sau dacă începea îmi duceam mîinile la urechi. Pînă la urmă cred că asta a și vrut : să se joace, să creeze o complicitate între mine și ea, o ușă spre intimitate, spre taină și spre nu mai știu ce.

— De ce nu-ți vezi de lecții ? am întrebat-o, crud, după ce am închis registrul de contabilitate dublă.

— Sînt premiantă și credeam că ești ceva mai inteligent, sau măcar mai romantic ! mi-a spus, oarecum în silă.

— Da nu-nțelegi că ești o puștoaică ! m-am răstit la ea. Ce-ar fi să te spun lui taică-tău ?

— Nu m-aș mira deloc ! m-a înțepat pistruiata. Dar nu te gîndești nici o clipă că te-am pus la încercare ?

Întrebarea m-a năucit. Dacă-și pusese în gînd să mă prindă în discuție, iată că mă prinsese. O clarificare era necesară și cît mai repede :

— Cum să interpretez verbul, ultimul : a pune, cel conjugat la perfectul compus, la singular, sau la plural ?

Am văzut cum se înroșește. Fusesem grosolan, dar undeva, undeva poate că țintisem cu întrebarea mea. Era totuși un copil. S-a dezvăluit, fără să-și dea seama :

— Doamne ! Unde te duce mintea ? Și tata mi-a spus că ești unul din cei mai deștepți și mai ciudați elevi pe care i-a întîlnit !

Ajunsesem deci subiect de discuție în casa profesorului. Înainte de a intra, sau după ? Aceasta era întrebarea !

— Și să nu-ți fie teamă ! a continuat ea în șoaptă, cînd a auzit zgomotul ușii. Pînă la urmă te va trece...

Pînă la urmă nu m-a trecut. Ne-am despărțit chiar în momentul cînd mi-a întins un pumn de monezi cu un hm-răsplată pentru munca mea de copist. Le-am refuzat. Mi le-a băgat cu de-a sila în buzunar. I le-am lăsat pe o măsuță în antreu.

Nu m-a mai chemat, dar nici nu m-aș mai fi dus. Îmi părea putintel rău de mogîldeața pistruiată căreia începusem să-i găsesc și cîteva calități. Era nostimă, naivă și inteligentă, dar avea și un defect de netrecut : era prea pușloaică ! Dacă m-aș fi dus dimineața în Parcul Carol, probabil că aș fi întîlnit-o. De cîteva ori chiar m-am gîndit s-o fac, dar mereu mă reținea ceva. Cu timpul am uitat-o, chiar cînd îmi creștea seria de 4 și „hm"-urile îmi păreau descifrabile :

— Nu ! Nu vei trece clasa !

Nu m-a trecut, dar nu știu dacă pînă la urmă nu m-ar fi trecut. Din păcate nu poți reface ceva ce nu s-a întîmplat. Cînd am ajuns la momentul promovării și cînd prin intermediul profesorului de istorie am aflat că opoziția contabilității este definitivă, nu mai aparțineam de mult liceului. Dacă n-ar fi fost așa poate că aș fi avut putere să rup zăgazurile, poate că aș fi repetat povestea de la germană : în cîteva zile aș fi ajuns contabil expert, deși starea de gelatină o simt numai amintindu-mi, numai gîndindu-mă la contabilitate și la perioada în care domnise.

Într-o zi a apărut însă Florin cu un *Formidabil*, care era într-adevăr formidabil. Era singur acasă, maică-sa plecase într-un turneu însoțită de taică-său, așa că își pusese locuința la dispoziția Cenaclului. Cum ? Încă nu-mi vorbise de cenaclu ? El nu era decît o umbră acolo, fusese de cîteva ori numai, în umbra unui coleg care citea versuri, poate c-am auzit de el, a și publicat cîteva poezii în niște reviste. N-auzisem și mi s-a părut că încep să mă dezumflu, poate că se vedea și pe fața mea dezamăgirea. Florin m-a simțit și m-a beștelit rău. Adică nu-l cred, cînd îmi spune că e ceva formidabil ? Toți sînt studenți și probabil că sînt cei mai deștepți din țară. El nu înțelege nici un sfert din ceea ce se discută acolo. Numai filozofie, din cînd în cînd doar cîte o poezie, cîte un eseu, cîte o schiță scurtă, dar și acelea ciudate și cu schepsis. Dacă l-aș auzi pe Jan Firea...

De Firea nu numai că auzisem, dar îi și citisem cîteva eseuri, într-adevăr ciudate și mereu lizibile din cauza subtextelor care se destăinuiau treptat.

— Ăla care publică în *Timpul ?* am întrebat.

— Nu știu unde publică, dar știu că publică, mi-a răspuns Florin, sub forma unor scrisori : Iubite frate Lucullus...

El era, cel care publica în *Timpul*, la rubrica lui Miron Radu Paraschivescu. Nu-mi trebuia mai mult pentru a deveni umbra lui Florin la prima ședință a Cenaclului.

Multe s-au întîmplat la acel cenaclu și mai ales s-a pregătit starea mea pentru întîmplarea cea mare. La primele ședințe nici n-am crîcnit, ascultam, învățam această îndeletnicire foarte grea : a asculta, a asculta dincolo de tine, în afară de tine, a asculta *alte gînduri*, pentru a le înțelege mai întîi și abia apoi pentru a le accepta sau refuza. Mi se părea că mă pipernicesc ascultînd peroratiile atît de luxuriante, atît de debordante și atît de originale, în expresia lor, mă străduiam să înțeleg, dar mă alegeam numai cu frînturi, îmi scăpau sensurile generale, pierdeam șirul întregului în risipa de argumente și de contrarii, a fost multă ameteală și multă credulitate și uneori chiar sfințenie în atitudinea mea de a culege cît mai mult, pentru că totul mi se părea extraordinar. Și nu era numai Firea, el era unul dintre corifei, dar mai era Soran, poate mai puțin elegant în stil și în metaforă, dar cu o logică fără fisură, aproape tiranică, capabil să repete parcă exercițiile carteziene, să transforme prin argumente succesive, erori absolute în adevăruri absolute și vice versa, și mai era Dinoiu, o enciclopedie cu toate filele deschise, el a fost acela care la fraza lui Soran despre Socrate, care mi s-a părut sublimă, încărcată de înțelesuri : *Marele filozof căuta omul, copacii n-aveau ce să-l învețe*, a întrerupt suspensul degustării cu vocea lui mereu obosită : *De la Paul Valéry citire*, și mai era Lilia, una din cele mai deștepte fete pe care le-am întîlnit, curajoasă și mereu la hartă cu corifeii, și poetă, care-și voia ideile în degete, să facă din ele cocoloașe și să le azvîrle spre cer, și mai erau și alții, dar toți, toți cugetau, se înfruntau, trăiau și se narcisizau, nu mi-a fost greu să-mi dau seama, pentru Lilia, pentru surîsurile ei, pentru replicile ei, pentru privirile ei, pentru chiar

tăcerile ei. Nu știu de ce, și din cauza asta Florin mă decreta se anormal, Lilia nu mă atrăgea deloc. Nu pot spune că nu mă preocupa, că nu mă interesa, că nu o admiram uneori, dar era ceva în ea și cu ea care nu mă însufleța, care nu mă făcea să trăiesc sincer, poate pentru că nu mi se părea naturală, parcă o vedeam mereu în fața unor obiective fotografice, cred că și somnului ei i-aș fi dat aceeași interpretare. Eram un sentimental, un romantic, cum nu voise să mă accepte pistruiata, poate cel mai dintre toți de acolo, și-n această definiție și realitate simțeam, cred, magnetul fiecărui sentiment. Lilia nu-mi transmitea nimic, tot ce făcea era un joc, pe care ceilalți îl decupau în vibrații, poate pentru că și ei jucau și voiau să transmită că tremură și clocotesc, voiau să *se* simtă că trăiesc. Uneori îmi trecea prin cap că toate aceste constatări sînt niște speculații într-un joc al meu, regizat numai pentru mine. Măcar față de mine însumi voiam să par original, pătrunzător, complicat și profund. Faptul era însă fapt : se dansa numai și cu toate mlădierile în jurul Liliei. Dar era un dans pe care merita să-l vezi, chiar dacă nu participai la el.

Toate gîndurile, și cele mai absurde, i le mărturiseam lui Florin. El însă mă respingea din principiu, în fiecare corifeu al cenaclului vedea un zeu, iar în Lilia însăși frumusețea în concepția antică-atică, atît de dragă socraticilor, ca dar suprem al zeilor, fără păcat și nesupusă păcatului sau vreunei judecăți umane, oferită numai pentru a împodobi și a fi iubită. Eu, dimpotrivă, n-o plasam pe Lilia în zona frumuseții perfecte, clasice, fertile și nevinovate, mi se părea deviată de la această definiție, era atît de particulară în înfățișare că părea o negație la adresa termenului. Nu era frumoasă, avea o figură ascuțită, cu ochi într-adevăr dogoritori, de aici îi venea toată strălucirea și fascinația, gîtul lung, alb, între șuvițele foarte negre ale părului greu, îi dădea un aer aristocratic, iar gura mică, foarte violent desenată, o scotea de sub tutela nasului dantesc, dezvăluindu-i în anumite momente o senzulitate tulburătoare, aproape agresivă. Era o întrebare, o întrebare permanentă această Lilia și poate că eram singurul care se oprea la simpla constatare. Ceilalți erau în goană după răspunsuri, sau își închipuiau că le-au găsit,

aceleaşi sau foarte diferite, drept care se plasau cît mai strălucitori pe orbită.

Cenaclul nu avea program, trăia de la o săptămînă la alta sub o singură lege, aceea a libertăţii. Oricine putea să vorbească despre orice, putea să citească orice, putea să participe sau nu, putea să-şi anunţe dinainte subiectul sau să improvizeze, dreptul de opinie era de la sine înţeles ca şi buna cuviinţă. Niciodată nu se depăşeau limitele în expresii, oricît de înfocate şi de contradictorii ar fi fost opiniile, nu se refuzau subiectele politice, dar în domeniul acesta am observat o anumită discreţie pe care de obicei o imprima Soran. Era un maestru în a atenua extremismele, şi cele de stînga, dar mai ales cele de dreapta, atunci cînd se iveau. După mai multe şedinţe şi urmărindu-l foarte atent, ca şi cum aş fi citit o carte în lecturi întrerupte, l-am dibuit şi i-am dibuit preferinţele : nu era nimic gratuit în ideile şi intervenţiile sale, chiar cînd făcea elogiul gratuităţii sau cînd lăuda dezordinea superbă a cenaclului drept cauză a efervescenţei şi a bunei dispoziţii, inocula o idee, un principiu, un adevăr, pleda pentru frumuseţea şi fecunditatea libertăţii, deci pentru necesitatea ei. Aici jocul şi poezia se terminau, începea gravitatea, religia, dar nu lăsa cartuşul adevărului să explodeze, îl disimula la timp, revenind la joc şi la poezie. Nu ştiu dacă urmărea, conştient, să ne influenţeze, să ne pregătească, să ne trezească, poate că numai îşi formula, subtil, ideologia.

În superba dezordine a cenaclului nostru s-a discutat într-o şedinţă şi despre dragoste, fără ca subiectul să fi fost programat, de asta sînt sigur pentru că eu am dat tonul discuţiei, la invitaţia lui Firea, care, suspectîndu-mă în relaţii mai intime cu poezia, voia să-mi afle părerea despre versurile citite la deschiderea şedinţei de un tînăr poet cu ochelari, cel care-l introdusese pe Florin la cenaclu şi prin Florin pe mine. M-am bîlbîit şi eu cîteva minute, mai puţin decît durase lectura poeziilor, dar în loc să caut nişte complimente, aşa cum s-ar fi cuvenit, m-am pomenit spunînd exact ceea ce simţisem în timpul lecturii : un ecou arghezian provenit din melancolia celei de a cincea poezii din *Cuvinte potrivite*, cu care, am îndrăznit eu, marele poet inaugurează ciclul liricii sale erotice. Discuţia s-a încins imediat : poetul cel firav, cu ochelari, s-a apărat prin

ignoranță, nu știu cine a desfăcut un evantai de similitudini literare, absolut întîmplătoare, un altul a rostogolit ponciful poeziei erotice, temă generală, eternă și complexă, eu am încercat să particularizez tema, spunînd, nu știu ce mi-a venit atunci, că poeziile de dragoste cele mai frumoase sînt cele care nu s-au scris.

Eram și sincer, dar urmărisem și un efect : dragostea face parte din categoria marilor taine, se săvîrșește prin unificare, atunci de ce dintr-un întreg să exclame, prin poezie, o singură parte ? Nu e trădare, o dezlegare, o rupere, o revenire la singular și prin aceasta la semi-dragoste, la neîntreg, la înjumătățirea adevărului și sentimentului ? Cred că am fost dezlînat și timid, retorica celorlalți mă inhiba, dar în afară de Firea, care s-a uitat cîteva clipe foarte mirat la mine, nici un altul nu m-a luat în seamă. În schimb, s-a pornit un colocviu despre dragoste care a ținut pînă după miezul nopții. Cel mai extravagant și mai lugubru a fost Firea, dar mă deprinsesem cu el, îi plăceau cinismele, paradoxurile, alcibiadismele, cum remarcase o dată Lilia. N-a scornit o teorie originală, ne-a declarat din capul locului că va repeta intervenția lui Aristofan din *Banchetul* lui Platon. La început au fost trei sexe, nu două: masculi, femele și androgini și fiecare exemplar era un dublu, avea patru brațe, patru picioare, două fețe, patru urechi și de asemenea, tot în dublu, și celelalte membre, care se subînțeleg fără să se numească, a zîmbit Firea, apoi a încercat să schițeze portretul monstruos al unei asemenea ființe și aici cred că și-a pus imaginația la bătaie, pentru că ne-a înfiorat pe toți cu abominabilul și hidoșenia acelor creaturi, el a zîmbit iar și ne-a consolat, zeflemitor, că pînă și Zeus se temea de acești monștri puternici și temerari și a hotărît în conclavul zeilor să le slăbească forțele prin înjumătățire, prin tăierea lor în două, așa cum se taie mămăliga cu un fir de ață ! Și de atunci jumătățile se caută una pe alta, pentru a se întregi, iată izvorul și forța dragostei ! a lansat el subțiindu-și zîmbetul, jumătățile de androgini formează categoria heterosexuală, împlinirea lor devenind firească, dar atunci și celelalte jumătăți găsindu-se...

Aici Firea s-a oprit. A fost un moment de confuzie, de scurtă durată, ne-am dat seama după zîmbetul lui prelun-

git, ironic şi sfidător, că nu se gîndise nici o clipă să pledeze pentru libertatea tuturor formelor de dragoste, ci să ne dezvăluie, o dată cu concepţia anticilor despre dragoste, lacunele noastre şi erudiţia lui. Era meşter în asemenea lovituri de teatru.

Lovitura următoare ne-a dat-o însă Soran, fără s-o declare drept replică la intervenţia lui Firea. Într-o retorică impecabilă, dar mai puţin poetică, a dezvoltat o propoziţie a Sfîntului Augustin, pe care cel puţin eu n-o cunoşteam. Ne-a redat-o mai întîi în latină : *Dilige et quod vis fac !*, apoi ne-a tradus-o : *„Iubeşte şi fă ce-ţi place !"* Mi s-a părut un moment de înălţare. A adus un adevărat elogiu dragostei, ca sentiment suprem, cel mai încăpător dintre toate, poate singurul în stare să umanizeze, să înfrumuseţeze, să sfinţească. A amintit şi exclamaţia sintetică, genială a lui Eminescu : *„Tu eşti sfîntă prin iubire !"*, numind-o *întîlnire întru veşnicie a două spirite copleşitoare.* Am reţinut întocmai concluzia lui Soran la propoziţia Sfîntului Augustin : *Libertatea absolută se cîştigă prin dragoste. Pentru că numai prin dragoste omul îşi iese din fire, se eliberează de bestie şi demon. Numai o asemenea libertate este nevătămătoare, pentru aproape, pentru colectivitate. Cred că este una din cele mai frumoase şi mai curajoase afirmaţii ale religiei şi umanităţii.*

Dar a mai existat o lovitură, ultima, azvîrlită de vocea obosită a lui Dinoiu :

— De la Mircea Eliade citire...

Aceştia erau eroii cenaclului : Firea, Soran şi laconicul Dinoiu. Şi Lilia, inspiratoarea, nucleul, centrul de gravitaţie şi drojdie în aluatul inteligenţei fiecăruia. Despre orice s-ar fi discutat nu se putea să nu apară opinii, extravaganţe, fantezii şi cuvinte înaripate. Florin avusese dreptate, nu pentru că-i comparase cu nişte zei, ci pentru că le simţise inteligenţa, erudiţia, originalitatea, ideile, chiar atunci cînd erau de la nu ştiu cine citire. Ce puteam să fac ? Să colind iarăşi prin biblioteci, dar nu după manuale şcolare, nu după cărţi ajutătoare, sau după izvoare şi comentarii pedagogice. Umblam după greci şi după latini, după sfinţii bisericii şi marii reformatori, după Shakespeare şi Rimbaud, după Céline şi Thomas Mann, după Gide şi Papini, după Dostoievski şi un anume Heidegger, din

care se cita mereu, dar al cărui volum : *Qu'est-ce que la métaphysique* ? pe care l-am văzut o dată la Dinoiu, nu l-am găsit nicăieri. Şcoala rămînea undeva departe cu contabilitatea ei impunătoare, faţă de care mă imunizasem, dar nu prin mitridatizare, ci printr-un refuz organic. Profesorul nu-mi mai controla caietele, îmi dădea de trei ori pe lună cîte un patru, fără să mă asculte, şi-l apreciam pentru acest gest care mă ferea de caustica sau de compasiunea colegilor. Ajunsesem să supravieţuiesc prin nişte convenţii speciale aproape cu toţi profesorii, dar micile mele năzbîtii tipărite pe la coada revistelor şi suplimentelor literare nu le-am arătat decît profesorului de istorie, Negulescu, care nu s-a putut abţine să nu-i vorbească despre ele colegului cu acelaşi nume, dar fără vreo legătură de rudenie, de la română, iar acesta directorului, probabil, altminteri nu aş fi întîlnit nişte adieri, secrete, în privirile profesoarei de franceză, *la directrice*, cum începea să i se spună. Şcoala rămînea totuşi departe. Nici cînd mă trezeam în bancă, acolo, în stînga, în banca întîi, nu eram la şcoală. Servieta gemea de cărţi, de *alte* cărţi, pe care le sorbeam pînă la memorizare, gîndurile îmi zburau la viitoarele întîlniri ale cenaclului, cine ştie în ce locuinţă, la ce capăt îndepărtat al oraşului, unde se ivea o gazdă, şi mă bucura întoarcerea pe jos, după miezul nopţii, drum lung în solitudine deplină, refăceam discuţiile şi-mi descopeream replici grozave cu care aş fi făcut senzaţie dacă mi-ar fi venit atunci în minte, sau dacă aş fi avut curajul să le declam, iar amintirile, erau amintiri recente, dialoguri scurte cu Firea, care mă tot îndemna să citesc în cenaclu versurile numai lui şi după multe ezitări destăinuite, iar uneori amintirea unor priviri de foc pe care nu le puteam suporta nici o secundă, nu închideam ochii, mă feream uitîndu-mă în altă parte, tulburat, dar şi furios, pentru că simţeam că Lilia mă caută anume pentru a mă tulbura, pentru a mă încerca, pentru a intoxica, pentru a arde, pentru a topi. Ştia că mi-e teamă de ea şi voia să-mi fie şi mai teamă.

Şi a venit şi ziua în care Florin s-a văzut obligat să-mi dea dreptate, adică a venit noaptea care avea să-mi inspire nopţile din caietul meu de liceu şi să mă pregătească, prin

ele, fără să știu, pentru acele nopți fantastice și ireale, cu luna pierdută, care se prevesteau undeva în lume.

Eram în Vatra Luminioasă, într-o casă cenușie, fără personalitate, din categoria celor denumite *locuințe ieftine*, care răsăriseră înainte de război în unele cartiere bucureștene. Gazda, Tania, o brunetă înaltă și puternică, studentă în anul trei la Academia Comercială, dar în primul rînd voleibalistă la o echipă din prima categorie, poate cea mai bună voleibalistă din București, la ora aceea, o văzusem de cîteva ori, trăgea crud și necruțător și punea mingi imposibile, își avea camera ei în acea locuință, la etaj, o cameră mare, cu pat, cu două divanuri, cu fotolii și tabu-rete îmbrăcate, cu o masă lunguiață, plină de trofee sportive, de-a lungul unui perete, și cu două măsuțe în fața divanurilor, o cameră parcă anume aranjată pentru un cenaclu liberal ca al nostru și de care, ne asigurase de la prima întîlnire, puteam dispune oricînd. Bineînțeles că nu abuzam, era a doua oară cînd ne întîlneam în casa aceea și asta la insistențele poetului firav, cu ochelari, care era vărul Taniei. Nu ne îndesam acolo nu numai dintr-un sentiment de jenă, dar și pentru a apăra obiceiurile și atmosfera în care înveșmîntasem întîlnirile cenaclului nostru. Tania era prea sportivă, avea filia spectatorilor, prima dată invitase trei prietene, două colege de facultate și o elevă în ultimul an, toate trei surori, tipuri clasice de armence, care ne-au suportat pînă la sfîrșit, dar ceilalți doi invitați, doi vlăjgani, două celebrități din lumea sportului, neînfricați pe stadioane, s-au speriat în fața cuvintelor și, după mai puțin de o oră, și-au amintit că au antrenament obligatoriu. Sportivitatea Taniei nu se oprea însă aici. Era directă, sinceră, frustă, dacă nu înțelegea ceva, întreba imediat, fie că era vorba de eseu, de spațiu mioritic, de agorafobie, de Saint John Perse, sau de monade, și răspundea la fel de direct, cînd se dumirea sau nu se dumirea : aplauda frenetic ca din tribună sau își strîngea umerii și holba ochii ca la scamatoriile din bîlciuri.

Cînd am invadat camera, Tania încă nu sosise de la antrenament, dar cele trei surori și armence ocupaseră deja un divan și ne așteptau surîzătoare. M-am uitat în treacăt și numai la cea mai tînără. Am reținut doar aerul ei, de finețe, de fragilitate, de cumințenie, dacă aș fi întîlnit-o

4

pe stradă, nu cred că aș fi recunoscut-o. Tracul mă scormonea și mai intens, era ziua debutului meu la cenaclu, așa convenisem cu Firea : să citesc cele trei poezii pe care mi le selecționase. Nu puteam să dau înapoi, nu mai puteam, toți erau la curent cu evenimentul și retragerea m-ar fi îmbolnăvit mai rău decît emoția, totuși trecătoare, sau mai repede trecătoare, a debutului.

Era cu cîteva zile înaintea solstițiului de iarnă, se înopta repede și ne înțelesesem, pentru a avea destulă vreme înaintea noastră, să începem la ora 6, o oră convențională, fără rigori, dar se făcuse aproape 7 și nimeni nu părea dispus să rostească acea frază banală cu care deschideam de obicei ședințele cenaclului :

— Astăzi vom începe cu...

Parcă făcusem un armistițiu : ne împrăștiasem și ne împărțisem în grupuri mici, se discuta la întîmplare, dar totdeauna era ceva de discutat, numai eu, ca să-mi antrenez nervii în vederea numărului ce-mi revenea, m-am așezat, simulînd dezinvoltura, la măsuța celor trei armence, m-am recomandat a doua sau a treia oară, apoi m-am adresat cum mi se părea firesc, celei mai tinere, cu o întrebare de circumstanță :

— Ce aveți de gînd în vacanță ?

Mi-a răspuns cea mai în vîrstă, dacă trei-patru ani pot constitui o diferență de vîrstă, dar cît de mare mi se părea pe atunci această diferență ! Uriașă, de netrecut ! Mi-a răspuns cu priviri cochete și cu vorbe cu dublu înțeles :

— Sînt prea multe variante și prea puțini cavaleri.

— Războiul ! m-am pomenit că meditez.

— Oh, nu ! Să nu discutăm despre asta, a continuat aceeași, e prea mult război, în ziare, în filme, pe stradă, la cozi, în casă, n-aș vrea și aici.

M-am uitat mai bine la ea, adică o vedeam, în sfîrșit. Era mai scundă decît surorile ei, dar mai împlinită și o simțeam parcă în slujba feminității, atît prin gesturile largi, lenețe, care-i legănau tot trupul, cît și prin felul cum și-l îmbrăcase : o rochie strîmtă, lucioasă, de culoarea ametistului, care-i reliefa formele bogate la fiece mișcare. Avea gene lungi, negre și privea, apropiindu-și-le, confuz, greu, misterios. Mă neliniștea, parcă voia să mă apese, să mă

înnămoleze. Mi-am reîntors privirile la sora ei mai tînără din nevoia de calm și odihnă. Nu m-a lăsat, mă urmărea ca pe o pradă :

— Am auzit că ne veți citi poezii. Sînt dedicate cuiva? Sau le veți dedica, după ?

Pauzele erau insinuante, sau poate că șoptise, imperceptibil, pronumele : *ni, nouă.*

— Nu sînt poezii de dragoste ! am răspuns, forțînd o indiferență prea bruscă pentru a fi convingătoare. Sînt niște aiureli insomniace, care în nici un caz nu vă vor alinta urechile.

Anais, cu accentul pe i, așa o chema, și-a dus mîinile la urechi și a început să și le mîngîie : o alunecare lentă, nesfîrșită a palmelor, pornind de la încheietura mîinii pînă la falange și unghii. Nu mai văzusem un asemenea gest și nici nu cred că necomandat și neînvățat l-aș mai putea vedea. Dar parcă nu mîinile ei făceau mișcarea aceea care nu se mai termina, parcă erau alte mîini, parcă îmi luase mîinile și mi le oprise acolo, pe urechi și ele se dilatau și se prelungeau atingînd doar puful pielii și chiar simțeam în degete o înfiorare de pluș, otrăvitoare.

M-a salvat Firea, nu știind că-mi sare în ajutor, ci avînd el nevoie de ajutorul meu. Își cam ieșise din fire, el cinicul, el imperturbabilul. Întrebarea avea un ton grav :

— Ce ne facem ?

Nu l-am înțeles. M-am uitat într-o doară și la ceilalți : împrumutaseră aproape toți aceeași mască, între nedumerire și stupoare, mai accentuată la Soran și Dinoiu. Dar și Florin și Bălănuț, poetul cu afinități argheziene, păreau nesiguri și preocupați. Abia atunci mi-am dat seama că în afară de gazdă mai lipsește cineva. Nu știu cum de nu observasem încă golul imens care estompa toate prezențele. Trecuse de șapte și jumătate, se apropia ora opt și Lilia încă nu apăruse, ea care, făcînd o dată elogiul punctualității, pe care o respecta regește, ne povestise despre obiceiul ceasornicarilor din Königsberg de a-și potrivi ora după plimbările lui Kant prin oraș. Și-mi mai aminteam cum, tot atunci, decretase foarte răspicat : cine știe că va întîrzia un sfert de oră de la termenul fixat are obligația să anunțe măcar cu un sfert de oră înainte că va întîrzia un sfert de oră. Dar nu întîrzierea Liliei era ceea ce obser-

vam şi descopeream eu acolo, ci efectul pe care întîrzierea ei îl stîrnise, mai ales la corifeii cenaclului. Şi eu eram implicat în acea şedinţă a cenaclului, într-un fel mai grav decît toţi, dar în afară de mirare şi de scuza normală a unei întîmplări neprevăzute, nu mai simţeam altceva. Starea celorlalţi, pe care nu puteau şi nici nu încercau să şi-o ascundă, ba mai mult : părea că se întrec în a şi-o scoate în evidenţă, dezvăluia exact ceea ce-i spusesem lui Florin cu privire la relaţiile dintre Lilia şi cenaclu : ea era sufletul, nucleul, centrul de gravitaţie, fără ea cenaclul era de neconceput, dar mi se părea că adevărul întreg abia acum se compunea.

Şi chiar m-am trezit cu Florin lîngă mine, dispus să-mi dea dreptate :

— Într-adevăr, mi-a şoptit el, corifeii s-au cam blegit. Fără Lilia, se duce dracului cenaclul. Parcă ar fi *proprietatea ei !*

Cuvîntul rostit poate la întîmplare de Florin mi-a cristalizat imediat relaţia nouă pe care o intuisem, urmărind năduşeala corifeilor, între Lilia şi cenaclu. I-am şoptit la rîndul meu lui Florin :

— Altceva am descoperit, azi, acum, în clipa asta. Nu ! Cenaclul nu e proprietatea ei, pentru că nu asta vor corifeii. Ei vor altceva, vor să fie, prin cenaclu, proprietarii Liliei. Şi nu împreună, ci fiecare. Uită-te la ei ! Nu par nişte proprietari pe cale să-şi piardă proprietatea ? Nici nu-şi dau seama că simt la fel. Nu mi-aş fi închipuit...

Şedinţa s-a dus dracului, iar ceea ce a urmat, cel puţin pentru mine şi cred că şi pentru Florin, s-a înghesuit în umbrarul amintirilor jalnice, dureroase. Am părăsit locuinţa Taniei, care, sînt sigur, întîrziase voluntar pentru a nu ne mai stingheri, bîlbîindu-ne în faţa celor trei surori nevinovate, fără să fim capabili să încropim o scuză plauzibilă, şi la primul colţ ne-am oprit pentru a asculta ordinele lui Soran. El se împuternicise cu comanda şi chiar înjghebase un plan de acţiune : cineva trebuia să stea în permanenţă la telefon, pentru a primi veşti şi pentru a da, la rîndul lui, informaţii, şi s-a înţeles imediat că acest om de gardă va fi Florin. Ceilalţi urmau s-o caute pe Lilia, mai întîi acasă, apoi la colege, la prieteni şi cunoscuţi, acolo unde obişnuia să se ducă şi unde existau adrese. Am încer-

cat să mă opun, pentru că totul se opunea în mine, nu mă atrăgea deloc necesitatea și cu atît mai mult febrilitatea căutării, le-am spus că e tîrziu, că e noapte, că oamenii vor intra la idee, dar simțind că nici măcar nu-mi aud vorbele m-am scuzat net printr-o teză la contabilitate. Adevărul e că formal nici nu minteam, chiar aveam teză a doua zi, dar de multă vreme nu mai exista pentru mine contabilitatea. Și Soran și Firea, închipuindu-și, probabil, că sufăr din cauza nedebutului, s-au arătat mai înțelegători față de mine și m-au rugat să *patrulez*, au folosit chiar acest cuvînt, cel mult o oră pe strada Liliei, pînă va veni un altul să mă schimbe. Dacă se ivea ceva — ce altceva putea să fie decît apariția Liliei ! — trebuia să-i telefonez lui Florin.

Am acceptat în silă și fără intenția de a petrece o oră nedemnă pe strada Liliei. Dar nici n-a fost nevoie. Peste foarte puțin timp, chiar cînd mă pregăteam să pornesc spre casă, revăzînd parcă o scenă din cel mai prost film, făcut după cel mai prost roman, am zărit-o pe Lilia coborînd dintr-o mașină, chiar la colțul străzii și lăsîndu-se condusă doar cîțiva pași de un ofițer. Nici n-am avut vreme să-i disting gradul, deși eram curios, a fost singura stare pe care am simțit-o, m-am întors și am pornit repede în altă direcție. Dar Lilia m-a văzut, și-a dat seama că am văzut-o și că știu că m-a văzut.

4.

Locuiam într-un bloc cu şapte etaje, la mansardă, pe o stradă liniştită, între Traian şi Calea Moşilor, într-o cameră de serviciu dependentă de un apartament de la etajul patru, care aparţinea unui croitor la modă, cu atelier arătos, elegant chiar : Croitorie civilă şi militară — Tailleuri şi rochii de seară, pe Bulevardul Elisabeta. Aveam multe avantaje acolo : locuiam singur şi foarte aproape de casa în care stătea familia mea, de la fereastra mansardei o vedem, era aceeaşi distanţă de 12 minute pînă la şcoală, aveam încălzire centrală şi o baie la cîţiva paşi, în încăperea unde era instalată spălătoria, dar cel mai mare avantaj era însuşi proprietarul, domnul Stimu, croitorul de pe Bulevardul Elisabeta, care îmi cedase locuinţa, de vreo 6 metri pătraţi, cu pat, somieră şi saltea, cu o măsuţă, două scaune şi un cuier, cu acces la ziarele şi revistele la care era abonat, în schimbul cîtorva ore de meditaţii pe săptămînă, mai abundente în perioada examenelor : urma cursurile clasei a V-a, în particular, la un liceu comercial din Bucureşti.

În ziua în care Florin, auzind de la părinţii lui, amîndoi clienţii croitorului, despre doleanţa acestuia, m-a dus într-un suflet în atelierul somptuos de pe Bulevardul Elisabeta, eram foarte sceptic în ceea ce priveşte şansele mele de a deveni meditatorul unui elev întîrziat şi pe deasupra comercialist. Omul mi-a plăcut însă din prima clipă, era, după expresia franţuzoaicei noastre, *un homme de belle carrure*, cu umeri laţi şi pieptul bombat, aducea mai degrabă a luptător, era brunet foarte, tip de meridional, cu priviri vii, încăpătoare şi cu un zîmbet sincer, sănă-

tos care te îndemna să crezi în el, mi-a plăcut și după felul cum vorbea, după felul cum pronunța anumite cuvinte, parcă mirîndu-se de ele, ca și cum le-ar fi descoperit el, atunci. Deși nu cunoșteam condițiile, *formidabile*, cum se va bucura mai tîrziu Florin, ale contractului, i-am spus pe șleau că pot face față la orice obiecte, dar că nu am nici o afinitate cu matematica și contabilitatea, care, de, sînt materiile principale la liceul comercial. Am ridicat din umeri în semn de neputință, dar el a rîs, surprinzîndu-mă în primul moment :

— Păi din cauza asta m-am logodit cu comercialul. Nu că aș muri după măgăoaiele dumitale, dar doi dintre profesorii liceului sînt clienții mei, chiar cei de matematică și contabilitate. Și, cum să spun, nici nu mă otrăvesc cifrele, le mai nimeresc din cînd în cînd. La ălelalte mi-e mai cu emoție, că-s numai duduițe...

L-am înțeles, se cunoștea bine din oglindă și nu voia să pară nici mut nici bîlbîit în fața cucuoanelor, și i-am promis că ne vom descurca, dar cînd i-am auzit condițiile nu l-am mai înțeles :

— Mi se pare totuși *prea* nu știu cum ! În condițiile ăstea ați putea atrage un profesor sau un suplinitor sau un student în ultimul an. Poziție centrală, încălzire, baie...

— Să zicem că am eu inspirațiile mele, mi-a răspuns el, mai scrutîndu-mă o dată, și, te-aș ruga să mă scuzi, mă pricep la haine. Și pot să-ți spun că și eu am dus-o greu la viața mea...

Nu m-am simțit jignit, pentru că tonul lui era aproape sfios. Hainele mele, săracele, nu mă prezentau, ci mă ascundeau. Mai avusesem o discuție pe seama lor cu Bîtlan, rivalul meu din *Zorile*. Cînd m-a văzut dezbrăcîndu-mă pentru a îmbrăca altele aduse de regizorul din Sărindar, mai adecvate rolului, a început să fluiere :

— Fiuuuu ! Mă, da ce hoit grozav ai ! De ce nu îmbraci și tu un costum mai ca lumea să ți-l scoți în evidență ? Cu cîrpele ăstea pari un rahitic !

Și astfel am devenit meditatorul domnului Stimu, la ore tîrzii, de seară, mi le anunța dinainte, dar prea des întrerupte de vizite, exclusiv feminine, pe care le accepta cu priviri de sugativă, cu brațele deschise, cu barul des-

chis, mereu zîmbind și învîrtindu-se prin salon cu pași săltăreți, de dansator. Neparticiparea și retragerea mea precipitată în asemenea momente nu se datorau numai unei ostilități instinctive, ci și unei furii ascunse, unui sentiment de zădărnicie și revoltă : ca să-i răsplătesc gestul și întreaga-i comportare, amicală și generoasă, fără să simtă asta, mă pregăteam foarte temeinic pentru orele de meditații, inventam sau compuneam tot felul de povești și povestiri, la istorie, la geografie, la română, chiar și la limbile străine, pentru a imprima date și fapte esențiale, pentru a sublinia sensuri, noțiuni și termeni care trebuiau neapărat reținuți pentru înțelegerea și explicarea unor teme. Cred că m-a simțit, mai ales după un examen la istorie, cînd a venit să mi se laude chiar ca un licean :

— Am dat-o gata ! Știi cum a holbat ochii ? Am dus-o la bătălia de la Războieni și pe urmă la Cetatea Neamțului prin Neculce și prin Sadoveanu, cum mi-ai povestit în seara aia. Cred că o să mi-o fac clientă...

Fie că venea mai devreme acasă cînd aveam ore de meditație, fie că aranja mai tîrziu vizitele, nu mai eram tulburați și aveam și spor, asta se vedea după rezultate și după interesul tot mai viu al elevului... dar rămînea mai departe omul surprizelor.

Într-o zi oarecare a dat buzna în camera mea de la mansardă :

— Domle, azi am avut mare succes : și la geografie și la atelier. M-am trezit cu un client de care uitasem. Nici nu l-am recunoscut la început. Îmi era dator cu un costum, de vreo doi ani. Eu îi pusesem cruce. Mi-am zis că s-a dus pe front și cine știe ?! Chiar pe front a fost. Și a venit să-și plătească datoria, domle ! Eu îi pusesem cruce, așa că...

Mi-a pus în mînă un ghemotoc de bancnote. M-am opus. Aproape că ne-am încleștat. Cît era el de puternic s-a speriat de forța mîinilor mele. S-a oprit în pragul ușii pentru a-mi spune că nu e un nătărău, că-și dă seama că mă pregătesc special pentru meditații și doar pentru faptul că nu s-a făcut de rîs în fața damelor merit de zece ori mai mult. Apoi m-a rugat să primesc banii, m-a rugat sincer, am simțit, nu ca să-i folosesc nu știu

pentru ce lucruri importante, ci să fac ceva aiurit cu ei, o năzbîtie, o nebunie, o fantezie, domle !

— Să cumperi un vas de cristal ca să-l spargi, domle ! Uite-așa ! Nu, pe foc să nu-i dai ! O fantezie, domle !

O fantezie ! Și într-o clipă mi s-a aprins ideea. I-am mulțumit. Era de-a dreptul fericit. A citit el ceva în ochii mei...

Iarăși nu vreau să par sub povara amintirilor. Povestea își are rostul ei, sau poate că e o simplă născocire pentru a avansa spre întîmplările următoare.

După ce am fugit de Lilia și de ceilalți, mai ales de ceilalți, din cauza Liliei, și am apucat-o pe cel mai scurt drum spre casă, ca să pot țipa cît mai repede, să urlu, să blestem, să răsuflu, să mă răstignesc pe pat, inventînd cuie și simțindu-le, după ce am urcat, pe trepte, cele opt etaje pînă la camera mea, m-am simțit deodată și treaz și neliber. În clanța ușii era înfiptă o hîrtie pe care am început s-o urăsc înainte de a o citi. Eram chemat urgent, foarte urgent, la orice oră, la etajul patru. Nu era o oră necivilizată, cunoșteam bine obiceiurile domnului Stimu, dar starea, nevoia de solitudine, de urlet și nefericire, se opuneau oricărui dialog, oricărei spovedanii, oricărei expansiuni, oricărei nesingurătăți. Am făcut hîrtia mototol, am apăsat clanța și m-am oprit în pragul ușii. Era lumină în cameră, probabil că o uitasem aprinsă cînd am plecat grăbit spre cenaclu. Încremenisem în pragul ușii, în poziția în care-l văzusem cîndva pe domnul Stimu, atunci cînd îmi comandase : O fantezie, domle !, și amintirea m-a înduioșat, mai ales cînd s-a împletit cu celelalte pe care le-a provocat. Am coborît fără silă, dar și fără bucurie spre etajul patru. Domnul Stimu își pusese halatul de catifea roșie, deci nu era singur, se și zărea lumină în dormitor, dar nu s-a arătat deloc grăbit. Îmi pregătise un păhărel de Triple Sec, am ciocnit, apoi a făcut cu ochiul spre dormitor — o clientă — și mi-a spus confidențial :

— Vino mîine pe la șapte la atelier. Am o surpriză !

Probabil că mutra mea nu l-a încîntat, mai ales după fervoarea pe care o îndesase în tainica lui invitație, pentru că a adăugat repede :

— Dar poate că e mai bine să fii pregătit. Ştii, mi-ai tot vorbit despre cucoanele de la operă, pe unele mi le-ai lăudat ca pe nişte împărătese. Ei, una din ele vine mîine pentru un taior. Încă n-o dezbrăcăm...

A început să rîdă, dar cînd i-a spus numele, după ce i l-a spus, s-a schimbat brusc la faţă, din cauza mea, sigur, a zărit probabil licăririle de ură din ochii mei. Cred că l-am urît în clipa aceea, nepotolit şi nestăpînit. O clipă, o clipă lungă. Ne-am revenit amîndoi, el a zîmbit încurcat, eu i-am mulţumit pentru surpriză şi invitaţie şi i-am promis, adică l-am asigurat că la ora şapte fix voi fi acolo. Era un calm jucat din partea mea. Mai bine aş fi amînat surpriza. Cum voi rezista pînă mîine la şapte ?

Am scris, am scris toată noaptea, pînă ce m-a speriat lumina dimineţii de iarnă. Nimerisem peste caietul de română pe care de mult nu-l mai deschisesem, am rupt primele file, fără măcar să mă uit la titlurile temelor scrise, am ciupit urmele lăsate de filele rupte, am închis ochii şi m-am gîndit cum să încep : cu coborîrea din maşină, aceea pe care o visasem şi pe care o văzusem deja, sau cu întîlnirea, neaşteptată, de a doua zi. Abia după ce am scris, cu litere mari, titlul : *ÎNTÎIA NOAPTE*, m-am întrebat dacă va mai fi o a doua. sau o a treia, sau altele, dar oare va fi această întîie noapte ? Va fi fost ea vreodată ?

Nu o văzusem şi nu o vedeam decît de la balconul doi. De acolo o vedeam în aureolă, ca o lumină care-şi dezvăluie trăsăturile nesigure prin intensitatea şi nuanţele unor flăcări. Nu puteam să disting altceva, decît jocuri de lumini, roşietice, palide, albastre, galbene, căutîndu-se adunîndu-se în chipuri nedistincte, într-o părere de chip care căpăta încet identitate, o identitate inventată prin voce. Vocea îi inventa şi-i desena chipul. Şi era, poate, cea mai mare voce cu care se întîlnise lumea. Nu numai eu credeam asta, nu se găseau cuvinte pentru a i se descrie vocea. Prietenii mei de la balconul doi, cei mai siguri melomani din toată sala, vorbeau despre vocea ei numai prin exclamaţii sau prin gesturi către eternitate şi infinit. Cînd acoperea corul din *Aida*, sau ţîşnea din el, ca o săgeată din ceaţă sau cînd îşi înălţa falsetul spre ceruri, te simţeai gol şi o ploaie a fericirii te îmbălsăma

cu stropii ei. N-am simțit niciodată fericire mai intensă, mai bogată, mai fizică și mai materială, pentru că se lipea de piele și de ochi și mîngîia vertebrele și părul și umplea pieptul și încălzea tîmplele, ca atunci cînd îi auzeam vocea. Cea mai puternică și cea mai colorată și cea mai întinsă voce, explozie, clocot, trăznet, susur, rugăciune, adiere. Numai ea rămînea pe scenă, numai ea exista, o cortină grea se prăbușea peste ceilalți, peste soliști, balerini, cor, orchestră. Singurul care-și încumeta străluciri proprii alături de ea, era, uneori, Goangă, cu acutele sale de sabie, cu registrele lui de cascadă. Le-am auzit, în vreme, pe Tebaldi, pe Kalogeropulos-Callas, pe Sutherland, pe marile wagneriene : Flagstadt, Mödl, favoritele lui Furtwängler, toate erau și au rămas năzuinți, ea a fost plenitudine, împlinire, perfecțiune, miracol. Mi-am făcut curaj într-o pauză și l-am întrebat pe profesorul de matematică, nelipsit mai bine de 20 de ani de la festivalurile din Bayreuth, ce părere are despre ea și mi-a răspuns aproape prin aceleași gesturi și superlative pe care le auzisem la balconul doi :

— E divină, e divinitatea transformată în voce !

Și mi-a mărturisit, în continuare, că nu pierde nici un spectacol de operă, nici un concert, nici un recital, nici chiar cele ocazionale, cele pentru binefaceri, pentru răniți, pentru anumite festivități, în care apare ea.

— Iată scuzele mele reale pentru orele în care nu ne vedem !

Deci nu eram un exaltat, dar nici nu se putea, nu aș fi simțit nevoia de a cădea în genunchi, ascultînd-o, de altfel nu eram singurul în stare de un asemenea gest, expresia nu-mi aparținea, mi-o șoptise unul din colegii de rînd și de extaz de la balconul doi, aveam o mulțime de aliați — și încă ce aliați ! — tot balconul doi, cel mai sincer și cel mai competent compartiment al operei, și mai erau și cronicarii, cei mai buni, așa cum mă asigurase profesorul, toți crezînd ca și mine într-o nouă poruncă : *Fii fericit*... eram să continui : *ascultîndu-mă !*, dar nu era drept ! Porunca nu venea din partea unei ființe, ci chiar din partea adevărului : *Fii*, sau *Ești*, sau *Vei fi ! fericit, ascultînd-o !* Din partea mea nu era o poruncă, nici chiar dezvoltarea unei exclamații, cum am auzit la

cenaclu definiția poeziei, urmată imediat de completarea lui Dinoiu : *„De la monsieur Teste, citire“*, ci o taină : *„Sînt fericit, ascultînd-o !“* Și cît aș fi vrut să i-o încredințez : „Sînt fericit, ascultîndu... dar nu puteam să folosesc decît un pronume de zeitate : ascultîndu-VĂ !

Ajungînd la confidențe reciproce, i-am dezvăluit profesorului și nedumerirea mea cea mare, întrebarea care mă chinuia și mă scormonea pînă la durere și sufocare : de ce nu colindă scenele europene, cele mai celebre, din Berlin, din Viena, din Paris, din Milano, din Roma, din Napoli ? Eram sigur că mai mult decît la noi ar fi devenit vedetă, stea, idol.

Și astfel i-am aflat povestea ! Era și ea o Galatee descoperită și formată de un șef de orchestră, cu care se căsătorise și sub a cărui baghetă cînta deseori la operă.

— Ăsta e singurul lui merit și singura lui ispravă în viața noastră muzicală ! m-a lămurit, mai departe, profesorul. Dorințe are, enorme, dar nu în aceeași măsură și înzestrare. Atacă numai partituri complicate, dar cam stîngaci, ca să nu spun *intrusif*. Ai observat, probabil, că nu cîntă decît sub bagheta lui, dar ea e atît de mare și de dominantă, încît îi acoperă și golurile și stridențele. Nenorocirea însă nu se oprește aici. Probabil că au făcut un legămînt inițial, sau se iubesc foarte mult, deși m-aș mira, și nu atît din cauza diferenței de vîrstă, ea e foarte tînără, ci mai ales pentru că sînt temperamente diferite : ea vie, neliniștită, pasionată, el molcom, potolit, profesoral. Există însă ceva care-o leagă totalmente de el, într-atîta încît nu acceptă nici un contract, nici o ofertă, și au fost cu zecile, fără o condiție prealabilă : să dirijeze el opera în care va cînta ea ! Și a fost în cîteva metropole muzicale, pentru probe și repetiții, numai el, ea n-avea nevoie de așa ceva, era cunoscută de toți impresarii, semnau în alb pentru ea, dar nu s-a întors niciodată cu vreun contract. Dacă ar fi convins cît de cît...

M-am revoltat, i-am spus că e o crimă, o infamie ceea ce se întîmplă, dar tot profesorul m-a liniștit, amintindu-mi că fără el...

Nu știu dacă spunîndu-i ceea ce am simțit atunci, i-am spus adevărul, dar l-am văzut căzînd pe gînduri :

— Fără el ar fi fost mai fericită, orice-ar fi fost ! Orice : vînzătoare, dactilografă, cîntăreață de birt, figurantă, chelneriță, orice, pentru că ar fi fost ceea ce era, dar să te știi zeiță și să fii ținută cu lanțul sau cu inocența într-o turmă, în loc să fericești muritorii...

— Pe cîțiva, totuși, ne fericește ! a încercat profesorul să-mi potolească vehemența.

— Cu atît mai mult sufe... rim, acești cîțiva ! am continuat încă în clocot. Lui i se potrivește întocmai blestemul lui Arghezi : *„Să vrei peste mie, să poți pîn'la șase"*, iar ei, ei i s-a aruncat un contra-blestem, o condamnare : *Să poți peste mie, să faci pîn'la șase !* E de o mie de ori mai grav, pentru că nu e ca la Arghezi în firea lucrurilor, în firea oamenilor, e o condamnare, asta e !

— Dacă Pygmalion ar fi avut asemenea ardoare, multe statui ar fi însuflețit ! mi-a spus profesorul în loc de la revedere.

Cred că în clipa aceea mi s-au iscat și gîndul și curajul. La sfîrșitul spectacolului m-am *furișat*, așa îmi închipuiam, la poarta din spate, pe unde intrau și ieșeau artiștii. Se furișaseră și alții și altele, mulți. A ieșit Goangă, primul, mătăhălos și vesel, apoi Maria Moreanu, apoi Mircea Buciu și, în sfîrșit ea, braț la braț cu dirijorul. La ieșirea celorlalți soliști, am aplaudat, imitînd grupurile de curioși și fericiți, dar pe ea n-am putut s-o aplaud, nu știu ce m-a reținut, poate teama de a nu mă divulga, poate durerea că nu ieșise singură, precum ceilalți, poate surpriza și noutatea de a o vedea pentru prima dată din apropiere, ca pe o ființă, pînă atunci fusese vis, plăzmuire, flacără și mai ales sunet, minunea sonorităților lumii. M-am uitat lung, pînă ce mi s-a părut că mă fixează și am fugit repede din calea privirilor ei. După cîțiva pași și-a întors capul, parcă tot pentru a mă privi, nu știu, dar am rezistat căutăturii ei înalte toate clipele cît a durat și-mi ardeau obrajii și ardeam tot și mă biciuia și rușinea că n-am brațele pline cu flori. Dar oare aș fi avut puterea să i le ofer cum făceau atîția ? S-a mai răsucit o dată pentru a mulțumi admiratorilor și a făcut un semn cu mîna, chiar în direcția mea, așa mi s-a părut, n-aș putea să jur, apoi am simțit că e împinsă sau e trasă de brațul care nu se deslipise nici un moment de al ei.

I-am luat adresa din cartea de telefon, o dată, o singură dată i-am telefonat și chiar am întrebat-o, după ce i-am auzit vocea, dacă va cînta în seara aceea. Mi-a răspuns afirmativ, i-am mulțumit, și vorbele și mîinile îmi tremurau, și acea senzație de sufocare creștea, parcă eram plin de vulcani, de reptile, de gheare. Locuia într-unul din blocurile care leagă Brezoianu de Cișmigiu, ferestrele apartamentului se deschideau în grădină și atingeau ramurile copacilor, iar păsărelele mai cutezătoare se zbenguiau pe pervazuri. Am bătut strada, între Gambrinus și Ministerul de Război, de nenumărate ori, pînă ce am zărit-o prima dată, venind, așa cum mă așteptam, dinspre Elisabeta, probabil de la Operă, de la repetiție, și am memorat ora, și apoi orele și zilele cînd puteam s-o văd și să-i țin, nevăzut, companie cîteva minute, de pe trotuarul de vizavi, pînă ce intra în locuință. Nu m-a observat niciodată, nu știu dacă m-ar fi recunoscut, mă feream să ies în evidență, luam un aer absent, citeam afișe, titlurile expozițiilor de pictură din sala Universul, inima îmi duduia, mă opuneam sufocării ritmîndu-mi respirația, îi învățasem mersul, unduirile, opririle, știam că atunci cînd ajunge la intrarea în bloc, se oprește pentru a-și scoate cheia din poșetă, în timp ce aruncă o privire de-a lungul străzii, spre Brezoianu, dar pînă atunci aveam vreme să traversez și să ajung la colțul străzii ei, în dreptul unei vitrine în care se lăfăia pe toate paginile o revistă humoristică, la care nu mă uitam, pentru că așteptam momentul în care-și va întoarce capul, spre a-i culege privirile de-o clipă, ale mele, un altul nu participa la întîlnirea aceea mută și neștiută. O revedeam seara, în zilele ei, la operă, de la balconul doi, poarta din spate mă înfricoșa.

Într-una din așteptările mele pe Brezoianu m-am reîntîlnit cu „Maimuțoiul". Îl numisem așa nu pentru că avea figură simiescă, nici trupul nu aducea prin ceva, prin membre, proporții sau mișcări, cu cel al primatelor, ci pentru că fața îi era încremenită într-un hlizit aiurea, fără motiv și fără destinație, care-mi amintea un coleg de la liceul din orașul F, posesorul aceluiași hlizit, dar care semăna și la față și la trup cu o maimuță și pe care-l poreclisem Maimuțoiul. Mă mai întîlnisem o dată cu indi-

vidul. L-am remarcat numai din cauza hlizitului și a asociației pe care mi-o provocase, pentru că, altminteri, părea cel mai comun dintre oameni. Cenușiu la față, cenușiu în gesturi, cenușiu, chiar la propriu, în ceea ce privește îmbrăcămintea. Ieșisem de la Aro, unde aveam întîlnire cu Florin, o întîlnire neîmplinită, probabil din cauza forfotei, aglomerației și obstacolelor nepreväzute. Era 1 Decembrie 1943 și zeci de poeți și artiști și-au dat întîlnire pe scena cinematografului pentru a sărbători Ziua Unirii, dar de fapt, așa cum era de așteptat, Ziua Transilvaniei. Au fost și momente de durere, dar parcă tocmai pentru a le înălța pe cele de speranță, de înflăcărare, de protest, de credință. La ieșire, abia ne-am putut strecura printre șirurile de civili și de polițiști care opreau formarea de grupuri și de manifestanți. M-am refugiat în fața muzeului Simu pentru a privi spectacolul neregizat. Acolo m-am ciocnit prima dată de Maimuțoi. M-a pironit cu hlizitul lui și a fost atît de bruscă și de neașteptată zgîiala aceea, încît în prima clipă i-am căutat, tresărind, fără să-i fotografiez chipul, membrele, mîinile, așteptînd să văd cum palmele îi ating genunchii, așa mi se întîmpla, aproape întotdeauna cînd mă ciocneam de schimonoseala colegului meu din F, maimuța totală, și la chip și la trup. Nu, individul care-i reproducea grimasa, era om ca toți oamenii, dar ciudat era faptul că și el îmi căuta mîinile, nu la chipul meu se uita, ci la brațele mele. S-a mai învîrtit cîteva clipe în jurul meu, a și schițat un gest de întrebare, de intrare în vorbă, dar nu știu cînd și cum a dispărut de parcă s-ar fi întrupat în alt om sau parcă ar fi trecut printr-un zid.

Eram vizavi de *Universul*, îmi făceam rondoul obișnuit cînd l-am văzut cum traversează strada, direct spre mine. Nu m-am oprit, deși ținta lui era foarte clară, cred că a și bolborosit ceva în urma mea cînd a ajuns pe trotuar. A trecut cu pași mici pe lîngă mine și mi s-a protăpit în față.

— Mata, mi-a zis el, ce număr ai ?

Am răspuns automat :

— Patru sute patruzeci și cinci ! apoi m-am trezit : Dar de ce vă interesează numărul meu ? Doar se vede pe mînecă...

Pînă ce mi-am dat seama că vorbesc în vînt. Ca și atunci la muzeul Simu, individul dispăruse, devenise invizibil. Am trăit un moment de stupoare, nu prea lung, pentru că presimțeam și chiar simțeam cum încep sufocările. Încă n-o văzusem, dar așa se întîmpla întotdeauna cu cîteva clipe înainte de a apare.

În seara aceea nu cînta la operă, dar a doua zi era programată o *Aidă* de zile mari. În seara aceea a urcat în mansarda mea domnul Stimu cu ghemotocul de bancnote și cu bucuria lui că mai descoperise un cuvînt nemaipomenit :

— O fantezie, domle !

O fantezie ! A doua zi dimineața m-am dus la Florăria sub firma căreia, între-o corolă galbenă în chenar roșu, petalele adunaseră litere albastre, lucitoare : Furnizorul Curții Regale. Nu știu ce impresie am făcut acolo, dar nu-mi păsa. Am cerut un buchet de flori, pe care le cunoșteam numai din literatură, unei cucoane cu trăsături și gesturi materne, dar ea s-a uitat la mine ca o doctoriță care încearcă să stabilească un diagnostic :

— Întîmplător avem, ne-a sosit un transport special din Olanda, chiar la începutul săptămînei. Numai să existe specia pe care o doriți.

Ea își continua investigația, puțintel peste firesc, dar fără să altereze bunul simț, eu căutam să-mi amintesc capitolul din manualul de botanică dedicat orhideelor, sau un amănunt la obiect din vreo carte și dintr-o dată m-am simțit bine :

— N-aș vrea să par pretențios sau original! am efleurat la rîndul meu nefirescul. Aș prefera, totuși, le sabot-de-Venus.

— Dar e exact ceea ce avem ! a spus ea, foarte mirată.

Mi s-a părut că m-a *prins* atunci cînd m-a întrebat cîte bucăți doresc. A rostit un *Combien* ușor, eu am răspuns cu un *Plusieurs,* grăbit și trădător. Fusese, evident, un *Combien* cu care își continuase investigația pentru a mă plasa în categoria exactă de cumpărători : obișnuiți, novici, intermediari, zănateci și mi-a venit inspirația să mă las pe seama sincerității, care nu putea decît s-o uimească și mai tare :

— *Comme d'habitude...*

S-a mirat, a zîmbit, m-a privit cîteva clipe în ochi, cam dojenitor și un pic ironic, parcă pentru a-și dezlega complicitatea la gestul meu, apoi a dispărut pentru cîteva minute lungi și s-a întors cu trei orhidee aranjate și dichisite în celofanuri, stanioluri, cartoane și fireturi, de parcă ar fi înfășat, cu eleganță supremă, niște ființe fragile, abia născute. Am reținut imaginea, pentru că așa păreau scutecele acelea artistocratice, dar nu le-am examinat, nici măcar nu le-am privit mai îndelung, din curiozitate, pentru a ști cum arată *fantezia* care aspirase aproape toate bancnotele dăruite de domnul Stimu, dar poate că mă comportam astfel tocmai ca să rămînă totul în stadiul de fantezie. În timpul zilei le-am păstrat în balconașul de la mansardă, locul cel mai potrivit și mai corespunzător prescripțiilor cucoanei franțuzite, de mine provocată să franțuzească, iar seara, în timpul spectacolului, l-am rugat pe prietenul meu, pompierul, să mi le încuie în firida lui cu dispozitive anti-foc. Am pierdut, adică mi s-a furat, în minutele în care aplaudam în delir, binoclul, pe care-l împrumutasem doar în ziua aceea, pentru a o vedea, nu l-am căutat, îmi era rușine că rușinea asta se întîmplase la balconul doi, poate că nu aveam nici timp, deși aveam, dar voiam să fiu printre primii la ieșirea artiștilor și m-am împins ca un tanc prin gloată, apărînd buchetul cu mîinile, cu umerii, cu capul. A apărut în pragul ușii, cu un braț ocupat de alt braț și cu celălalt încărcat de flori. Le-a primit și pe ale mele, fără să le vadă, dar s-a uitat, o clipă, la mine, și mirată și surîzătoare...

Scriam, dar nu cum scriu acum, deși mă străduiesc să revin în epocă și în vîrstă, și uneori mă simt în vîrsta de atunci, scriam în transă, pagini după pagini, și nu-mi mai amintesc dacă întîmplările revelate acum au existat și în acele pagini de foc, nu-mi mai amintesc nici dacă i-am făcut portretul, nu cel fizic, pe care nu puteam să-l recompun sau să mi-l imaginez, nu-i știam nici un amănunt : culoarea ochilor, a părului, pieptănătura, forma feței, rămînea aceeași lumină creată din flăcări, așa cum o vedeam de la balconul doi, dar și de aproape, de foarte aproape, tot nimb îmi părea, distinctă, unică, dar fără trăsături definite, așa cum e o stea, și cine cunoaște ste-

lele, cele frumoase, cele iubite de cer, știe că, deși numai zvîcniri și lumină, toate, fiecare e totuși alta, cu neputință de confundat, chiar cînd sînt apropiate sau în aceeași constelație, ca Betelgeuse, Rigel și Belatrix în Orion, sau Regulus și Denebola în Leu, sau alfa și beta în Crucis, chiar cînd au aceeași magnitudine, ca Vega și Capella, sau Fomalhaut și Deneb, chiar cînd au aceeași culoare, alb-albastră, ca Sirius și Altaïr, sau alb-galbenă, ca Procyon și Canopus, sau roșie, ca Antares și Aldebaran, chiar cînd sînt cam la aceeași distanță de noi, ca Polux și Arcturus, sau Spica și beta din Centaur, nu, nu la acest portret mă gîndesc, ci la celălalt, al personalității, al faimei, al profesiunii, prin care putea fi identificată. Scriam : convulsii, țipete, explozii, încremeniri...

Dar se făcea ziuă, se făcea ZIUA care, cîndva, se va înclina și spre ora șapte.

N-am mai pîndit-o pe bulevard. La cinci fără cîteva minute am intrat într-un cinematograf, vis-à-vis de atelierul domnului Stimu, mi-am căutat un scaun în fundul sălii și am închis ochii. Am rămas așa, antrenîndu-mi doar respirația, pînă ce s-a terminat filmul. Mi-am potrivit pașii după secundele care se grăbeau. La ora șapte fix am intrat în atelier. Era acolo, cu o revistă de mode în mînă. Domnul Stimu s-a grăbit să mă prezinte :

— Un admirator, aș zice un fanatic !

Nu m-a recunoscut, deși s-a uitat lung la mine. Am dezbrăcat-o de toate flăcările. m-am încolăcit cu ele, le-am inspirat pînă în glezne, dar tot lumină și zeitate a rămas. Așa voiam, sau nu puteam altfel.

— Student ? a întrebat, poate numai din politețe.

— Mai mult ! a răspuns domnul Stimu în locul meu. Profesor, profesorul meu cel mai bun !

Am tăcut, multă vreme, privind-o cînd ea răsfoia revista de mode și asculta detaliile domnului Stimu și ascunzîndu-mă cînd simțeam că se va uita spre mine. dar mi-a prins jocul și m-a și prins de cîteva ori, fie că-și ridica brusc căutăturile, fie că-și ridica ochii din pagini, după pauze lungi, și-și răsplătea succesele cu zîmbete vagi și cu vagi ridicări din sprîncene, care mă obligau s-o privesc și să mă sufoc. Exact cînd nu mă așteptam, cînd părea foarte interesată de un model îndelung lăudat de domnul

Stimu, m-a întrebat, fără să-şi ia ochii de pe paginile jurnalului, care-mi sînt preferinţele muzicale. Nu ştiu dacă m-am fîsticit sau am vrut să fac pe grozavul, dar am amestecat în răspunsul meu incoerent şi ceea ce auzisem eu, cu urechile mele, cum se spune, şi ceea ce auzisem despre ceea ce auzisem şi chiar despre ceea ce n-auzisem, par *ouï-dire*, cum se spune : oratorii de Händel, simfonii de Haydn, sonate de Beethoven, poeme de Richard Strauss, iar în domeniul operei, aici chiar citisem o carte a lui Ciomac, am plecat de la Weber şi am pledat pentru Wagner, care îmi plăcea de moarte — Doamne ! Uvertura la *Tannhäuser*, Preludiul la *Tristan şi Isolda*, Aria lui Wotan, Finalul din *Maeştrii cîntăreţi !* — şi pentru unele opere quasi-wagneriene ale lui Verdi. Îmi luam avînt ca să laud *Aida*, unde atingea apogeul, cînd mi-am amintit, nu ştiu prin ce asociaţie muzicală sau de idei, de cîteva madrigale pe care le repetau fetele de la liceul lor din F. concomitent cu *Zorile* şi am spus absolut în neştire :

— Şi Palestrina...

Am tăcut subit, ca lovit peste buze de o baghetă. Eram sigur că făcusem o gogomănie incalculabilă. Ce aveau aceste madrigale şi acest Palestrina, despre care nu ştiam nimic pe atunci, cu titanii şi cu operele pe care le amintisem ? ! Dar ea, pentru prima dată şi-a lepădat masca de societate şi uimirea cu care mă privea nu mai părea prefăcută :

— Oooo ! Dar credeam că vrei doar să te afli în vorbă ! nu şi-a ascuns ea gîndurile. Dacă ai ajuns la polifonici şi preclasici, înseamnă că eşti cu adevărat un meloman.

Şi iărăşi mintea cea de pe urmă m-a inspirat să joc cartea sincerităţii. Şi nici nu mi-am dat seama că i-am preluat O-ul şi chiar tonul cu care l-a prelungit !

— Oooo, dar n-a fost decît o vorbă ! Am auzit o singură dată, întîmplător, cîteva madrigale de Palestrina, care mi-au plăcut, într-adevăr, dar e pentru prima oară că aud despre preclasici în muzică. În filozofie am tras mai mult cu urechea, li se spune presocratici, dar şi aici sînt un diletant. N-aş vrea să mă credeţi altceva. Chiar şi în domeniul dumneavoastră, îmi place opera, uneori mă copleşeşte, vocile, nu ! nu vocile, VOCEA ! mi se pare un miracol, al lumii, al naturii, atît de stăpînitoare, încît

devine o necesitate, o necesitate înaltă, superioară, extra-diurnă și extra-terestră, aș compara-o cu cea a stelelor, care nu știu dacă au folosit și folosesc la altceva decît la formarea și înțelegerea și mai ales la simțirea esteticii, dar și în acest domeniu judec și preiau prin dragoste și dăruire, încă nu-s pregătit pentru alte criterii. Dacă nu v-aș fi auzit, nu cred că aș fi ajuns un partizan, poate chiar un fanatic, cum vi s-a spus, al operei, pentru că, iertați-mă, dar ceilalți, cu cîteva mici excepții, sînt încă în hrube, în staule, și asta numai pentru că existați dumneavoastră, ei n-au nici o vină. Uneori mă gîndesc că locul dumneavoastră e undeva prin Orion sau prin Cassiopeea, deasupra lumii noastre, printre vocile virgine ale universului...

Cînd mi s-au terminat vorbele și suflul, m-am speriat. Ardeam și tremuram, se vedea, hainele mi se păreau armuri înroșite, chiar și domnul Stimu se uita la mine și năucit și ca la un năuc. Am dat să plec ca un barbar care caută cu pieptul gol vîrful otrăvit al săgeții, îmi simțeam pasul început, dar m-a oprit vocea și m-a oprit chipul ei care devenise iarăși lumină :

— Oooo !

Același sunet prelungit, ca un preludiu spre mister.

— Dar trebuie să-ți mulțumesc, niciodată nu mi s-a făcut un compliment atît de frumos. Dacă nu ești foarte ocupat, îți voi mulțumi făcîndu-ți cunoștință cu cîțiva preclasici...

În vîrtejul acela de senzații și mistere, în necunoscutul care se apropiase fizic, pînă la atingere, pînă la degete și pleoape, în zona aceea de spațiu și timp care n-avea încă nici o deschidere, nici o crăpătură luminoasă nu-i dezvelea secundele și oazele viitoare, am înregistrat totuși, într-o clipă de revoltă a lucidității, începutul unei mișcări, începutul unei fraze, un preînceput care dacă s-ar fi continuat l-ar fi transformat pe domnul Stimu în cioclu și în bocet de priveghi. Cineva a tras însă cortina de vrajă și lumea a intrat în tic-tacul ei obișnuit. Era vocea ei, necolorată de una și aceeași notă :

— E perfect, domnule Stimu, rămînem la ultimul model, acum mă grăbesc, am oaspeți, bună seara !

Pe stradă, după ce am făcut colțul pe Brezoianu, m-a întrebat dacă îmi pot imagina ceea ce ar fi vrut să spună domnul Stimu în momentul, în premomentul cînd l-a întrerupt. Am scormonit după vorbe în închipuirea nebuloasă de priveghi și de cioclu, dar m-a apucat rîsul :

— Cred că a vrut să se invite și el la întîlnirea misterioasă cu preclasicii !

A început să rîdă și ea :

— Exact asta mi-a trecut și mie prin cap ! Și m-am decis să-l scot din încurcătură și să-l scap de jena de mai tîrziu, mai ales că am oaspeți, adică un oaspete.

Se oprise la intrarea unde o văzusem de atîtea ori. A repetat gesturile cunoscute : deschiderea poșetei, întoarcerea poșetei, întoarcerea capului, dar în calea privirii ei spre confluența străzilor eram eu, ca un obstacol care împiedică o amintire, jinduind alta. Am străbătut holul, tăcuți, apoi am urcat cu liftul la etajul trei. A aprins lumini în toate camerele, a deschis pentru o clipă fereastra unei terase, spunîndu-mi că e cea preferată, primăvara și vara, de păsărelele Cișmigiului, a închis-o, a rămas mai departe cu spatele, și-a plecat încet brațele și a făcut doi pași înapoi pentru a-i prinde mantoul care începuse să alunece. Am rămas cu el în mînă. M-a rugat să-l las undeva într-un fotoliu și în timp ce-i îndeplineam, hipnotizat, rugămintea mi-a spus, în șoaptă, că vom fi singuri : *el* e plecat la un concert la Zagreb.

S-a apropiat de mine căutîndu-mi și stăpînindu-mi privirile...

Și a urmat noaptea, *Întîia Noapte*, pe care am azvîrlit-o ca un vulcan pe paginile caietului meu de elev în clasa a opta de liceu și pe care am încheiat-o cu ultimele ei cuvinte, rostite molatec, în zori :

— Nu mi-am închipuit că ești asemenea vocilor cu care m-ai comparat în univers. Oooo, Doamne, *ai fost !*...

5.

Am citit-o în prima zi de Crăciun, în salonul de bridge. Florin, îmbrăcat în frac și în pantaloni reiați, împrumutați din garderoba lui taică-său, care plecase dis-de-dimineață împreună cu restul familiei la Valea Mare, la moșia lui Rebreanu, pentru a-și petrece sărbătorile, ne primise pe fiecare cu plecăciuni de valet, invitîndu-ne apoi în fotoliile etichetate, dispuse semicircular în fața unei mese rotunde îmbrăcată în catifea verde. În spatele mesei, la cîțiva metri, sub un candelabru format din globuri, aducînd a ciorchine, se înălța ca o stalagmită înfășurată în curcubee bradul de Crăciun. Venise și Tania cu două din armencele ei, cea mare și cea mică, Neruna, și mai apăruse un personaj pe care nu-l mai văzusem pînă atunci, un personaj ciudat pentru că părea foarte cunoscut, ba chiar familiar și care în mod voit își mormăise numele pentru a nu fi înțeles. M-am dumerit, oarecum, cînd l-am văzut alături de Dinoiu. Nu pot spune că nu erau deosebiri între noul personaj și Dinoiu, dar aproape toate exterioare : la îmbrăcăminte, la frezâ, poate și în gestică, figurile le erau însă identice, parcă ar fi fost frați gemeni și așa i-aș fi luat, dacă diferența de vîrstă dintre ei nu ar fi fost vizibilă, în parte accentuată și de obiceiul enciclopedistului nostru de a-și menaja barba. Ras proaspăt cu greu l-ai fi deosebit de celălalt.

Cînd Soran ne-a dat a înțelege că sîntem toți, Florin a suflat puternic spre candelabru, stingîndu-l, Tania a început să bată din palme, copilărește, dar ne-am luat după ea, înconjurînd bradul incendiat și cîntîndu-i cuvenitul și nostalgicul : *O, Tannenbaum, o, Tannenbaum !*

Firea m-a împins spre masa verde, m-am împotrivit, din instinct parcă o făceam, așa cum mă împotriveam semicercului de fotolii, etichetelor, mesei și aranjamentului prea simetric al bradului, dar cînd s-a așezat la masă și mi-a făcut semn în văzul tuturor, slobozind și formula banală : *Astăzi vom începe cu...* și arătînd iarăși spre mine : *care ne va citi, e prima dată cînd o face în cenaclul nostru, cîteva poezii !*, mi-am luat locul indicat la masă, contrazicîndu-l :

— Nu voi citi poezii, ci proză, mă rog, niște pagini scrise foarte recent. Nu vă mai întreb dacă sînteți de acord, nu vă mai cer permisiunea, ca să mai rămînă ceva din spiritul cenaclului nostru...

Mi s-a părut că o brodisem cu introducerea, am observat ceva mișcare, ba l-am auzit pe Firea, nu adresîndu-mi-se, ci șoptindu-și :

— Bravo, băiatule !

Mi-am mai rotit o dată capul, ca pentru a-mi observa auditoriul, o fracțiune de secundă doar, îndeajuns însă pentru a simți că Lilia mă caută, asta și urmărisem, cum mă căutase tot timpul, cu aceeași insistență cu care eu o evitasem, și aveam impresia că nu vrea altceva decît să-mi arate ochii fără jar, amenințați de pîcle. Și am început, îmi amintesc perfect începutul, dar nu văzînd rîndurile scrise, ci auzindu-mi vorbele, îndepărtate, străine, altele decît cele pe care crezi că ți le auzi cînd vorbești, alt glas, al altcuiva, nu-i așa, Dinoiule, sărmanule, că în clipa asta spui *undeva* cu voce și mai obosită : De la Malraux, citire ?

„Nu știu ce m-a făcut să întorc capul. Tocmai descoperisem o idee în vitrina aceea, mijea, pîlpîia ca o flăcăruie, dar lumina nu voia să izbucnească. În clipa cînd am făcut mișcarea, s-a stins și flăcăruia. Am văzut-o coborînd din mașină, firavă și incertă, ca o umbră. S-a apropiat de vitrină, avea în priviri luciri de spaimă, dar contactul cu tablourile o schimbau ca într-un descîntec. Nu mă mai uitam la pînze, mă uitam la ea, la suita de portrete pe care, neștiutoare și generoasă, mi le oferea. Era și metamorfoză și gradație și surpriză : de la moleșeală la vioiciune, de la confuzie la înseninare, de la nesiguranță la majestate. Devenise atît de alta, nu mai păstra nici o

cuantă din umbra care se deslipise de maşină, era o stăpînă. Am receptat-o imediat astfel, poate în adevărul ei, iar întrebarea pe care mi-a pus-o nu mi s-a mai părut neaşteptată, ci firească şi parcă îndreptăţită :

— Vă sugerează ceva vreunul din tablouri, sau toate tablourile la un loc ? Ştiu că nu vă uitaţi prima dată la ele, v-am mai văzut în faţa vitrinei.

Deşi mai în vîrstă decît mine — uf, iarăşi acea diferenţă de vîrstă care nu-mi dă pace, chiar cînd se reduce la cîţiva ani ! — adoptase un ton reverenţios, peste care am trecut însă ca peste o remarcă oarecare, altceva mă prinsese şi-mi aprinsese iarăşi pîlpîiala care pierise la apariţia ei, dualitatea întrebării : de la un tablou la toate !

Da ! Începea să se facă lumină, poate numai *un semblant de lumière,* poate un adevăr particular, al meu. I l-am început, totuşi, pentru a-l duce pînă la capăt prin vorbe :

— Cred că mi-aţi sugerat răspunsul printr-o simplă asociaţie lingvistică. Tablourile înfăţişează datini de sărbători, fiecare un alt obicei, evident dintr-o regiune fabuloasă, parcă ar fi o antologie a datinilor. Poate că sînt foarte frumoase, tablourile, sau poate că sînt perfecte ca meşteşug, ca artă, dar nu asta am descoperit, văzîndu-le şi revăzîndu-le, şi nici nu am competenţa necesară pentru a face asemenea afirmaţii şi pentru a le susţine. Iar să spun că-mi plac, ar fi foarte puţin. Altceva am simţit, chiar în clipa cînd v-aţi făcut apariţia, cînd aţi coborît din maşină. N-am mai văzut tablouri, ci o contopire, un singur tablou, am văzut, dacă mă puteţi înţelege, mi-e teamă să nu fiu confuz, am văzut parcă un cîntec, un cîntec de bucurie al omului care crede, şi e atîta inocenţă şi dăruire în credinţa lui, încît asta e ceea ce te emoţionează şi te face, oricine ai fi, să te bucuri, să te lepezi de urît şi să recunoşti şi, mai ales, să simţi pînă în adîncuri una din cele mai sublime stări şi necesităţi umane : Doamne ! Ce frumos e să crezi ! "

Am făcut o scurtă pauză, fără să-mi iau ochii din caiet, apoi am continuat cu prima surpriză : interlocutoarea din faţa vitrinei mi s-a prezentat drept autoarea pînzelor. Nu-mi mai amintesc cum am descris plimbarea nocturnă prin Cişmigiul încărcat de şoapte şi de foşnete, pro-

babil multe tăceri şi atingeri întîmplătoare şi nevinovate şi o pledoarie, intermitentă, pentru arta dublă : a creatorului şi a celui care o primeşte, numai aşa se naşte bucuria întregului, nu numai artistul, dar şi semenul său, muritorul, trebuie să participe, măcar prin emoţie, prin idee, prin descoperire, prin exclamaţie la întregirea operei de artă. La ieşirea din Cişmigiu a venit cea de a doua surpriză : invitaţia de a-i vizita atelierul şi mi-a arătat cu mîna undeva, sus, într-un bloc din apropiere. Dar n-am ajuns nici la mansardă, nici într-o cameră modestă pe care începusem s-o asemuiesc cu a mea, cea de pe Ştefan Mihăileanu, ci într-un apartament mare şi elegant, cu multe camere, cu multe nişe, firide, terase şi spaţii moarte, în care cele cîteva tablouri agăţate pe pereţi, cam stridente şi cam fotografice, mai degrabă îl îndepărtau de pictură decît îl apropiau. M-a lăsat singur, cîteva minute, pentru a reapare într-o *robe de chambre* foarte bogată şi vaporoasă, parcă ieşise din baie, cu toată spuma pe ea, ca o altă ivire, citadină şi domestică, a Afroditei, iar clăbucii nu se topeau şi nici nu se spărgeau, parcă aşteptau degete şi suflări pentru asta, şi a început să danseze prin camere, obligîndu-mă s-o urmez şi să-i ascult mărturisirile. Mi le făcea dansînd, înconjurîndu-mă şi uneori atingîndu-mă cu faldurile capotului. Nu, nu era pictoriţă, era artistă, la cel mai mare teatru, dacă vreau poate să-mi declame din Julieta sau din Ofelia sau din *Înşiră-te mărgărite*, ştie şi rolul Margaretei şi al Violetei, dar preferă să le cînte, cum, nu ştiu ? dar e o cîntăreaţă foarte cunoscută, nu, nu e dispusă să-mi cînte acum şi nici n-ar vrea să trezească tot blocul, dar pot să-i ascult ariile pe discuri şi chiar mi-a pus un disc cu arii din opere, din *Traviata*, din *Trubadurul*, din *Aida*, din *Tosca*, şi de cîteva ori a continuat falsetele şi m-a înmărmurit, pentru că mi s-a părut că fusese chiar vocea ei, cea de pe disc, aş putea să jur, şi m-a provocat şi la o discuţie despre muzică, conducînd-o spre muzica de operă, dar nici nu era nevoie, eram încă sub impresia ariilor auzite şi a falsetelor clare şi catifelate, modulate pînă la perfecţiune, aşa că am făcut singur elogiul vocii umane şi mai ales al *vocii* auzite pe care am asemuit-o cu un element al veşniciei de pe tabelul încă nedescoperit al spiritului, apoi s-a întristat şi s-a

lăsat într-un fotoliu, a alunecat încet, parcă nu era trup ci numai spumă și îmbrăcăminte, și mi-a spus că nu e nimic, nu e decît o soție, care-și mai amintește, foarte, foarte rar, ca acum, dorințe și visuri vechi, dar de fapt nu e nici măcar o soție, ci e poate un vis, dar nu visul ei ci al altcuiva. Apoi s-a ridicat, s-a întors cu spatele, a făcut cîțiva pași înapoi ca să am timp să-i prind spuma care-i dezgolea umerii de marmură, apoi s-a întors cu fața...

Și a urmat noaptea, cu pagini multe, pline de șoapte, de cutremure, de surpări și tăceri."

N-o citisem nici ca pe o poveste străină și nici ca un actor, o citisem ca și cînd aș fi scris-o atunci, cine știe ?, și poate că asta i-a impresionat, pentru că i-am simțit pe toți prinși de lectură, uneori exclamînd în șoaptă, iar în final mi-au acordat un moment de tăcere, uitîndu-se nu atît la mine cît unii la alții, cu expresii care nu se defineau prea lesne și sigur. Înainte de a auzi primele vorbe, am simțit însă cum se sparge toată carapacea, țăndări, și m-am simțit gol, rușinat, cretin și stingher. Îmi venea să înghit nu numai caietul gros și cu încă multe pagini albe, dar și cele cîteva file cu poeziile pe care regretam că nu le citisem.

A fost o discuție ciudată : nu s-au făcut aprecieri, cum se obișnuia, cu tăierea firului în patru, cu analize stilistice, cu etalarea unor inadvertențe, cu căutarea de afinități, cu plasarea în cutare sau cutare curent, cu calificative și divinații. S-au repezit mai ales întrebări și asupra scrisului și asupra povestei : cînd ? cum ? unde ? cine ? toate și toți, chiar și Soran și Firea, ca să nu mai vorbesc de Tania, de armence și de Florin, nu căutau altceva decît autenticitatea povestirii, confirmarea sau infirmarea ei. Eram uluit. Personajul cel nou, fratele mai mic al lui Dinoiu, cum am bănuit și cum ne-a fost recomandat, mi-a pus chiar o întrebare capcană : *Dacă am scris povestirea înainte sau după ?* la care Lilia, cu ochii iarăși aprinși, i-a răspuns în stilul ei : *În timp ce !* stîrnind rîsete trezitoare. M-am trezit și eu, adică mi-am revenit : Ei și ? ! mi-am zis. Am citit și eu o aiureală, au mai citit și alții și vor mai citi, poate și eu voi mai citi ! Și atunci mi-a venit ideea să-i mai pedepsesc cu o Noapte, să mai scriu și o a doua, dar era încă un gînd nebulos, mai degrabă o dorință, aceea

de a scăpa de jena care încă mă apăsa, şi ştiam că mă va apăsa şi mai rău, multe nopţi, printr-o homeopatie necesară, singura în stare să lecuiască asemenea stări.

Anais a simţit ceva, parcă mi-ar fi cotrobăit prin gînduri. S-a codit puţin, dar tot a întrebat pînă la urmă :

— De ce se cheamă Întîia Noapte ? Te-ai gîndit să mai scrii şi altele, adică au mai fost şi altele ?

Îmi venea şi să rîd şi să urlu, dar m-am prefăcut că nu sesizez insinuarea şi am răspuns la obiect :

— Trebuie să existe şi o primă noapte !

— Ca un vis printre stele ! a adăugat, aproape vrăjită, sora mai mică, Neruna.

— Dacă vă obsedează atît de mult problema autenticităţii, mi-a sărit Lilia în ajutor, înseamnă că recunoaşteţi implicit valoarea lucrării, asta trebuie s-o spun, fiindcă trebuie să-i şi spunem ceva autorului. Ce dracu ! parcă am fi nişte muieri, nişte precupeţe ! Oho ! Dar dacă ne-a adus în halul ăsta, înseamnă că ne-a convins. Eu zic să-i urăm succes şi să-l obligăm să ne citească şi poeziile !

A fost o diversiune foarte bine venită, am priceput-o imediat şi n-am mai lăsat vreme pentru consultări şi încuviinţări sau ne. M-am repezit ca un hămesit. Erau poezii specifice vîrstei : cu deziluzii. renunţări, regrete, negaţii şi dărîmări :

M-am rătăcit, prieteni, în acest oraş sfîşiat,
sprijinit pe picioare de curvă, subţiri,
întîi mi-am ascuns tinereţea prin cîrciumi,
apoi mi-am agăţat ideile prin reclamele cu Odol,
m-am rătăcit ca o culoare timidă
care nu ajunge pe rochii pînă la sîni,
ca mîna şubredă a unei fetiţe de patru luni
pe care n-o recunosc ochii înmuguriţi.
Uneori am încercat să-mi amintesc
de mama mea albă şi slabă ca gîtul unui cocostîrc,
de pîrîul acela printre plopi azvîrlit,
murdar, răguşit, primitor, ca o tîrfă,
dar tramvaiele se împleticeau pe bulevarde
şi oamenii respirau cu înjurături.
Alteori am încercat...

Şi aşa mai departe, ca un tînăr ofticos şi îmbătrînit, care blasfemează sub castanii desfrunziţi.

Bineînţeles că mi s-au căutat şi mi s-au găsit afinităţi, că am fost încadrat într-o formulă a negaţiei timpurii, prevestitoare, că obsesia tîrfei, atît în metafore pozitive, cît şi în contrarii, evident baudelaire-iană, cum a categorisit Dinoiu, indică o simbolistică oarecum vetustă, dar care redescoperită, îndeobşte de la o generaţie la alta, pare originală prin noutatea termenilor, şi aşa mai departe.

Firea tăcuse pînă atunci şi chiar mă mirase şi chiar simţeam nevoia retoricii sale, inteligente şi elegante. A aşteptat pînă s-au epuizat opiniile, apoi s-a ridicat, pompos, în picioare, a scos din servieta de care nu se despărţea niciodată o revistă literară şi a deschis-o la pagina în care se aflau poeziile pe care le citisem. Surpriza m-a pocnit şi mai tare cînd l-am auzit spunînd că ţine revista la el de data trecută, dar n-a vrut să dea în vileag debutul meu literar, cel real, pentru că grupajul era însoţit de un comentariu semi-elogios al unui poet foarte otărît şi la modă, decît odată cu debutul meu la cenaclu.

Era firesc să ajungem la paharul de vin, un vin negru, dens, catifelat, din pivniţele armencelor, care i-a oferit pretext lui Florin în timp ce mi-l umplea, mă lăsase ultimul, să mă ia deoparte şi să-mi spună foarte mîndru :

— Ai fost formidabil, mai ales cînd ai descris noaptea ! Ştii cum le sticleau ochii ! Şi fetelor, zău !

Am plecat cu Firea. Era o noapte ciudată, negeroasă, totuşi cu stele şi limpezimi. Ne-am înţeles să mergem pînă la Arcul de Triumf şi înapoi. Abia după Piaţa Victoriei am început discuţia, mai întîi cu o dezvăluire care m-a năucit :

— Şi mie îmi place Lilia... a început Firea cu un ton bizar. I-am văzut cîteva pînze care m-au sedus, iar în acuarele e uluitoare. Ştiai că ia lecţii cu Steriadi ?

Se făcuse haos în capul meu, dar nu atît noutăţile pe care le auzeam mi-l provocaseră, ci prima frază, oarecum suspendată, cea prin care îşi denunţa complicitatea cu mine şi o subînţeleasă solidaritate de cunoscător şi bărbat !

Deci şi el !

— Deci și tu ! i-am spus, dar nu m-a lăsat să continui, era foarte abil în arta de a divaga, de a schimba subiectele, de a capta interesul, de a-l menține, de a-l spori, în orice domeniu s-ar fi pripășit.

— Și de fratele lui Dinoiu ce zici ? m-a întrebat el, ca și cum ar fi continuat discuția. Cunoști povestea celor doi frați ?

Dar nu l-am lăsat nici eu. Ne oprisem în fața Muzeului Antipa. L-am forțat să revină la Lilia, după ce m-am jurat că povestirea citită n-are nici o legătură cu ea și cu nimeni altcineva. Nu m-a crezut decît pe jumătate, poate nici atît, am simțit asta, m-am înfuriat și i-am spus pe șleau :

— Pe mine mă acuzați de Lilia ? Nu mai protesta, în fond totul se reduce la o acuzație, cel puțin în ceea ce te privește, și te-aș ruga să renunțăm, adică să renunți măcar acum la sofistică. Ați uitat, ai uitat ce s-a întîmplat cu o săptămînă în urmă ? Parcă erați niște javre în călduri. V-am detestat toată noaptea pentru josnicia voastră, și a ta !

Ne continuaserăm plimbarea fără să ne dăm seama. Trecusem de clădirea Ambasadei sovietice. Se zărea Arcul de Triumf, proiectat magnific pe cerul înstelat. Iarăși m-a oprit :

— Hm ! Ești un mare naiv, băiatule ! Înseamnă că n-ai înțeles nimic ! Și mai înseamnă că ești un om foarte curat, dacă nu ți-au trecut și alte gînduri prin cap ! Auzi, ca niște javre în călduri ! Dar tocmai pentru că ești așa cum ești trebuie să-ți spun cîteva lucruri. Odată tot trebuia. Tu chiar n-ai sesizat esența, sau, hai să zic : culoarea cenaclului nostru ? De ce schimbăm mereu locul de întîlnire ? De ce nu avem termene fixe ? De ce anunțăm locul și ora doar cu o zi înainte ? De ce : teoria punctualității pe care a făcut-o Lilia ? Tu crezi că toți cei care vin la cenaclu sosec la aceeași oră ? Tot nu înțelegi ? Slavă Domnului, ai destulă fantezie ! Unii vin mai devreme și discută altceva decît literatură. Acum înțelegi ce poate să semnifice și ce consecințe poate să aibe o întîrziere neaneanunțată ? Hai, băiatule, dezleagă-ți fantezia !

Nu era nevoie de nici o fantezie. Lucrurile deveniseră foarte clare, dar deși copleșitoare ca noutate și gra-

vitate, îmi amintesc cum mă treceau frigurile cînd Firea bubuia înăbuşit întrebările, furia veche nu mi se stinsese, şi nu atît furia, cît impresia pe care mi-o făcusem cu privire la rolul Liliei în cenaclu şi pe care i-o împărtăşisem şi lui Florin. Oare numai nepunctualitatea prin aventură a Liliei îi scosese din fire în seara aceea ? Înţelegeam că gîndul care mă frămînta era imbecil, inadmisibil, în lumea nouă în care mă trezeam, dar nu puteam să scap de el, îl simţeam ca un şobolan în creier şi n-aveam altă cale de a-l alunga :

— Hai să stăm aici ! şi-am arătat spre o bancă deszăpezită şi uscată, plasată pe circumferinţa unui rondou deschis, pe care ne-am şi aşezat. Aici nu ne poate lua nimeni prin surprindere.

— Văd că ai şi intrat în altă piele ! m-a întrerupt Firea.

— Lasă asta ! l-am întrerupt la rîndul meu. Vreau să fii foarte sincer ! Chiar numai nepunctualitatea Liliei v-a adus în starea aia de... Nu ştiu cum să zic ! Era ceva tragi-comic, pentru un spectator, bineînţeles.

— Uiţi că nepunctualitatea s-a transformat în absenţă ? a încercat el să se apere. Ceea ce...

— Fără sofistică, ţi-am spus ! m-am răstit la el.

— Dar eşti un arierat ! s-a revoltat Firea. Sîntem deasupra unei prăpăstii şi tu te zbenguieşti. Ce dracu ! Încep să regret tot ceea ce ţi-am spus. Şi sînt sincer !

Aparent avea dreptate, dar acel şobolan care încă rîcîia era ca un zăvor la poarta unei categorii morale supreme. Am răsuflat din greu înainte de a-i spune :

— Da, eşti sincer, dar nu vreau numai atît. Mai adineauri, cînd te-ai hotărît să mă împlinţi în mijlocul unei taine cumplite, mi-ai spus că sînt curat. Îţi mulţumesc pentru asta şi te asigur, şi vă asigur că sînt. Iată ce vreau de la tine : să fii şi tu curat. Ca să plecăm *undeva* cu acest legămînt şi cu această siguranţă. Nu ştiu dacă mă înţelegi...

N-a răspuns imediat, dar nici nu aşteptam, nici nu mă aşteptam să-mi răspundă. I-am spus acele vorbe ca o parte din legămînt, partea mea, legitimaţia mea, pentru *ceva*, pentru ceva nou care şi începuse.

— Îţi mulţumesc foarte mult, băiatule ! mi-a spus el audibil emoţionat. Te înţeleg, te înţeleg atît de bine, încît

știu că nici nu mai e nevoie și nici nu te mai interesează în clipa asta răspunsul meu...

Era exact simțămîntul meu și m-am cutremurat auzindu-mi-l. I-am prins încet brațul, ca o încuviințare.

— Dar gîndul tău e foarte frumos. din păcate, a continuat Firea, nu pot să-l eludez, sau să-l impurific. E ceva straniu cu Lilia, parcă e un aspirator care vrea și chiar culege totul, îmi vine să spun : fără discernămînt, bineînțeles de la o anumită cotă, pentru că nu coboară în desișuri și mocirle. Nu știu dacă se supune unei filozofii, sau numai temeperamentului, sau amîndurora. E o epicureană, sinceră, necinică, nebolnavă, dar mai presus de orice *e absolut irezistibilă,* mai ales *după.*

— Și totuși, mi-am amintit eu, la cenaclu vine înaintea noastră, înaintea mea, a lui Florin, a lui Bălănuț...

— Și ?! s-a mirat Firea. Ce-are-a face una cu alta ? Nu știu de ce ți-am făcut și confidențele particulare, adică știu dar ar trebui să te mai maturizezi și tu în anumite privințe. Să fii sigur însă de asta : Lilia e la fel de curată ca tine, dacă prin a fi curat înțelegi sau îți place să înțelegi prietenie, sinceritate, solidaritate și încredere totală, *totale !* Și ca să revin, spășindu-mă, după convorbirea asta îmi dau seama că n-ai avut nimic cu Lilia, că ea n-a avut cu tine, pentru că n-a putut. Sînteți amîndoi irezistibili, dar la poluri opuse. Și mai cred că toată nuvela ta, sau ca să nu exagerez, *în mare măsură,* nuvela ta a fost un act de apărare, un scut pe care l-ai așezat în fața Liliei. Nu-mi mai rămîne decît o întrebare : De ce ?

Era înfricoșător Firea, cu röentgenul gîndirii sale. Nu-i dădeam dreptate cu voce tare, pentru că eu nu eram încă lămurit. Vorbele lui se aprindeau ca niște feștile în amintiri întunecate, în zonele întunecate ale amintirilor recente. Oare nu mă gîndisem la Lilia cînd scriam, nu sub impulsul acelei coborîri din mașină și a schimbului de priviri, nedorit de nici unul, m-am repezit asupra caietului ? Și oare nu voiam să mă apăr, chiar să mă apăr, cu vise și închipuiri și oracole de primejdia trupului ei, de furtuna sălbatecă, de furtuna nebună care amenința undeva ? Nu știu cît exageram, dar duhul Liliei a plutit de cîteva ori deasupra caietului, forțînd cuvintele și necuvintele. Oare ea să fi fost în mantoul de blană și în spuma alb-roză care

alunecau de pe umeri ? Ea să-mi fi trimis acele închipuiri cu care inaugurasem cura homeopatică ? Dar plecăciunile mele la balconul doi și dispariția binoclului și saboții lui Venus și fereastra deschisă spre Cișmigiul fără triluri și rotirea înceată care mi-a adus spre buzele îngenuncheate sfîrcurile calde și dure și zvicnitoare, și noaptea, Noaptea, Întîia Noapte ?!...

— Dacă îți închipui că aștept un răspuns, ești în eroare, băiatule ! m-a trezit Firea din gîndurile care nu se descîlciseră. E o întrebare metafizică, din cele pe care le adun uneori pentru a nu-mi plictisi nopțile. Am și specificat : *nu-mi mai rămîne.* Nici nu mă interesează dacă te-am intuit. Poate că e mai bine să te aperi cu fantezziile tale. Și acum voi schimba subiectul, pentru că este cazul !

— Îl voi condiționa eu ! m-am oferit, eliberîndu-mă liniștitor de saricile cu amintiri. Sau poate că sîntem pe aceeași potecă. Uite *ce cred !* Că nu am plecat *întîmplător* amîndoi la plimbare, că nu mi-ai spus într-o doară, sau din extravaganță cele ce mi-ai spus și, dacă vrei să mă ung și eu cu puțină metafizică, nici poeziile nu au apărut *ex machina* în revista pe care încă nu mi-ai oferit-o...

— Bine că ești și deștept ! m-a complimentat el, cu șuieratu-i ironic, specific.

— Merci, dar vreau să știu ceva, am reluat eu, vreau să știu care e rolul nostru, al nestudenților, al meu, al lui Florin, al lui Bălănuț ? Sîntem, așa, niște jaloane spre sau pe o pistă falsă ?

— Dar pe ceilalți de ce i-ai trecut cu vederea ? m-a interogat el. Pe ceilalți mai noi ? Ca să faci iar act de inteligență ? Lasă ! Desigur că ei, adică ele, ne slujesc și de cuvertură : Tania și mai ales cele trei surori, armencele. Voi sînteți, ca să zic așa, dar nu în glumă, speranțele. Și tu ești primul care afli asta ! Așa am hotărît noi, corifeii, cum vă place să ne ziceți. Iar în seara aceasta, mi se pare că sîntem deja în cea de a doua zi de Crăciun, s-a dat acordul final : ai fost ales !

— Prin urmare fratele lui Di...

— Ar fi bine, m-a întrerupt Firea, să uiți de acest frate. El nu există, nu are, mai ales, nimic cu cenaclul.

Să uiți de el, dar nu foarte repede, pentru că, în sfîrșit, îți voi spune la momentul potrivit...

— Și povestea celor doi frați ? m-a împins o dublă curiozitate. Era o simplă supapă, sau...

M-am uitat la Firea, era lună plină și noapte luminoasă, i-am văzut ochii, aceiași, iscoditori, și zîmbetul, același, cu nuanțe ironice, chiar în clipa cînd îl simțeam în pragul unei hotărîri grave.

— Poate că acum facem o digresiune, mi-a preluat el gîndul. Exista o poveste a celor doi frați, parcă de domeniul literaturii, și dacă ți-o spun, o fac pentru că, de, ești în domeniu, cum ai dovedit astă seară !... Bine, o să fim serioși. A fost un căpitan Dinoiu, care în 1917, refugiat la Iași cu Statul Major al Armatei, s-a încurcat cu fata gazdei sale, o domnișoară de pension, care n-a rezistat treselor și fireturilor și probabil manierelor și altor calități ale impetuosului căpitan, așa cum el n-a rezistat tinereței și probabil condițiilor foarte prielnice din casa boierească. Dar căpitanul a plecat cu Armata spre ofensivă și biruință, iar fata a rămas însărcinată. Cînd a revenit la Iași, în anul 1919, cu gradul de maior, n-a mai găsit fata, ci un amestec de jale și bucurie. Bucurie pentru un prunc care intrase în cel de-al doilea an, și părea precoce, și jale în amintirea mamei care murise în timpul nașterii. Om de onoare, maiorul Dinoiu a recunoscut băiatul, i-a dat numele, apoi a plecat din nou la oștire. În 1921. locotenent-colonelul Dinoiu a fost numit comandantul garnizoanei din Timișoara. Acolo s-a încurcat cu fiica unui doctor, cu nume german, studentă la medicină, deci emancipată și numai după ce fata a rămas gravidă și s-a pus problema căsătoriei, a aflat că tatăl ei, doctorul, era evreu. A cerut audiență la ministru pentru a i se aproba dispensă specială de căsătorie, a fost primit, dar nu i s-a aprobat dispensa. A cerut audiență la majestatea-sa, fusese unul din eroii războiului de întregire, împreună cu un colonel, Antonescu, întocmise planul de stat major al apărării și al ofensivei trupelor române, cel care a dus la marea victorie. A intervenit mareșalul Averescu și alte somități militare, totuși acordarea audienței întîrzia. Sorocul nașterii sosise însă, iar soarta a hotărît să se repete drama de la Iași : la nașterea prunculuí, tot băiat, mama a murit.

Locotenent-colonelul l-a recunoscut, legal, dar bunicii l-au reținut în familie, în amintirea fiicei lor. La audiența regală a fost anunțat de ridicarea sa în grad. El a mulțumit, milităreşte, şi i-a înaintat suveranului cererea de demisie din armată. A fost totuşi recompensat cu Ordinul Mihai Viteazu şi cu o moşie, undeva în Oltenia. Amănunte despre viața celor doi frați nu prea știu. Se întîlneau rar, la moşia tatălui lor, dar de la prima întîlnire au contactat, unul pentru celălalt, o dragoste bolnăvicioasă. Cel mai mare are două licențe, o a treia în pregătire, şi un post oarecare la Biblioteca Centrală. Cel mai mic nu şi-a terminat încă studiile, în schimb are cazier judiciar pentru repetate agitații politice împotriva orinduirii statului. Tatăl lor şi-a zburat creierii după cea de a treia naştere ucigătoare, dar nu înainte de a legaliza recunoaşterea celui de al treilea copil, tot băiat, care ar putea să aibe zece ani. Aceasta e, pe scurt, povestea familiei Dinoiu...

— Într-adevăr, de domeniul literaturii ! am recunoscut, după ce am ascultat-o, intens, transformînd deseori cuvintele în imagini. Sau poate că ai transmis-o tu pe acest făgaş, şi literar şi cinematografic. Deci va trebui să-l uit pe fratele cel mic, sau n-am ajuns încă la acel *în sfîrşit* ?

Îl provocam, pentru că eram nerăbdător se aflu ce mai are să-mi spună, convins că ținta, că subiectul, şi alesul spuselor care vor urma eram chiar eu. Firea nu formula niciodată la întîmplare, toate propozițiile lui, chiar şi cele disparate şi colaterale se supuneau unei logici riguroase, care le ordona sigur, pe un ax subînțeles, pentru a le transforma, exact cînd trebuia, în adevăr firesc, simplu, la îndemînă. Îi prinsesem stilul, mă amuza şi mă atrăgea, şi nu rareori îi anticipam concluziile sau termenii pe care urma să-i pună în discuție.

— Ca să ajungem la acel *în sfîrşit*, s-a hotărît Firea, trebuie să-ți repet că *ai fost ales* şi să-ți spun şi *pentru ce* ai fost ales !

A făcut pauză ca să mă încerce, i-am deslușit intenția şi am tras cu coada ochiului spre el ca să văd ce mutră va lua :

— Aşadar, şi am început să apăs cuvintele, nu pentru ce calități am fost ales, asta mi-ai mai spus-o, ci

pentru ce treabă, putem s-o numim *misiune* ? am întrebat afirmativ... am fost ales, nu ?

— Degeaba mă spionezi, mi-a intuit el jocul, ştiam că vei extrage sensul real al întrebării, nu e nici o surpriză. Ai fost ales, şi sînt nevoit să revin la capitolul calităţii, şi datorită acestui aconto de isteţime pe care l-am investit în tine. Aşa că vreau să fii atent, foarte, şi te rog să nu-mi ceri vreun detaliu. Îţi voi spune exact ceea ce trebuie să ştii şi ceea ce pot să-ţi spun. Deci, foarte pe scurt : peste cîteva zile, cîteva persoane destul de importante, văzute dintr-un anumit unghi, trebuie să vină din provincie în capitală, la o întîlnire obişnuită, de lucru. Locul şi data întîlnirii au fost fixate dinainte şi tot dinainte s-a fixat semnalul de *liber* sau de *interzis* referitor la această întîlnire. Semnalul nu poate fi însă transmis nici prin telefon, nici prin scrisoare, în ambele domenii, ştii doar, cenzura e pe faţă, legalizată. Semnalul de *liber* e cît se poate de simplu, e subînţeles : atunci cînd nu apare, pînă la o anumită dată, semnalul de *interzis*. Deci, dacă nu se spune NU, acele persoane vor fi, obligatoriu, aici, la data şi la locul fixat. Azi dimineaţă, adică ieri dimineaţă, s-a constatat, fără nici un echivoc, că *locul* e supravegheat. Din nefericire, dar şi din fericire. Cum s-a întîmplat asta, nu e treaba noastră. Noi avem o alta : să oprim venirea acelor persoane aici, la *locul* unde sînt aşteptate de *altcineva*, nu de cei cu care trebuiau să se întîlnească. Inutil să-ţi spun că sosirea lor ar însemna implicit căderea lor, ceea ce ar echivala cu o *tragedie*, şi, crede-mă, nu arunc vorbe pentru că n-am ce face. Deci, trebuie să se transmită semnalul de *interzis* în oraşul respectiv, adică trebuie să transmiţi *tu* acest semnal la data şi la locul fixat. Şi ceea ce te rog foarte mult să nu mă întrebi este : de ce ai fost ales tu ! Ţi-am spus : ai fost ales !

Întrebarea îmi stătuse pe buze. Am înlocuit-o imediat :

— Cred că nu mai aştepţi de la mine vreun acord. Ai răspuns tu cu ultimele cuvinte, cît se poate de clar : Am fost ales ! Deci poţi să continui.

Firea s-a uitat de jur împrejur, un gest inutil, poate pentru a spori gravitatea momentului, s-a mai uitat odată, deşi eram în loc descoperit, nici un şoarece n-ar fi putut trece fără să-l observăm, apoi şi-a predat tema :

— Ai mai fost vreodată la Iași ? și la răspunsul meu afirmativ a continuat : Trebuie să ajungi la Iași poimîine dimineața. Predarea semnalului e valabilă în tot cursul dimineții, e valabilă și posibilă, atunci omul nostru de serviciu, ca să-i zic așa, e de serviciu la o cofetărie de pe strada Lăpușneanu, adică își face treaba lui obișnuită, e dimineața lui de slujbă, pentru că sînt doi care țin, în asociație, cofetăria. Deci își face pur și simplu slujba, nu e într-un loc aiurea unde ar bate la ochi, îți spun asta ca să te liniștesc : oricine poate intra într-o cofetărie în care servește chiar proprietarul, dar care, de fapt, e în așteptarea semnalului. Tu ai misiunea să-l anunți cum vei găsi de cuviință, prin mijloacele cele mai la îndemînă, și mai discrete, bineînțeles. Semnalul de interdicție e următorul : *Nu ! De patru ori nu !* Primind acest mesaj, omul nostru va anunța imediat, pe căile lui, că întîlnirea din Capitală e definitiv revocată. Atît trebuie să afle de la tine, restul nu te mai privește. Poți să te întorci imediat, sau poți să mai rămîi acolo, nu mai importă. Deci : *Nu ! De patru ori nu !* Cum vei transmite acest mesaj, scriindu-i, vorbindu-i ? Ți-am mai spus, te privește. După cîte știm, pînă în clipa asta, nici locul, nici omul nu sînt deconspirați. Dacă se va întîmpla vreun accident, dar să sperăm că nu, mă vei vedea la gară, înainte de plecare, plimbîndu-mă de-a lungul trenului. În cazul acesta te dai jos și gata ! Vom căuta o altă cale, de urgență, poate chiar imprudentă, pentru a evita cu riscuri sau cu pierderi mai mici o adevărată nenorocire. Ceea ce știm, de asemenea foarte sigur, e că nu ești deloc, absolut deloc în vederile organelor, adică nu ești luat la ochi, aici, iar acolo, ar fi absurd ! Mai departe : nu știm numele celui care va primi mesajul, poate că nu *trebuie* să-l știm, știm numai cum va confirma că el este cel care trebuia să primească mesajul, pentru a avea siguranța îndeplinirii misiunii. După ce va primi mesajul, omul nostru va pune în vitrina cofetăriei o tavă cu sarailii, asta mai ales pentru cazul cînd i se va comunica mesajul prin scris.În cazul transmiterii prin viu grai, îi va spune aducătorului, probabil după ce i se va face plata consumației : „*Merci, foarte merci, conașule.*“ „Ți-am spus separat parolele, ca să se imprime mai bine și să le reții mai ușor. Scrisul n-are ce căuta aici.

Dacă te preocupă ceva, dacă mai vrei totuşi unele lămuriri...

Treaba mi se părea foarte simplă, iar instrucţiunile foarte clare. Mă pişcase o dipă, cînd mi s-au dat asigurările neluării la ochi, amintirea Maimuţoiului, dar am pus-o repede pe seama întîmplării şi am refuzat-o net, de teamă că s-ar renunţa la mine, sau că o invoc ca pretext de fugă, de derogare. Voi fi *mai* atent ! mi-am zis, dar am preferat să spun că voi fi foarte atent. Am mai discutat amănuntele plecării : cu un accelerat de noapte, de obicei nu prea aglomerat, într-un vagon de clasa a doua, cît mai puţin împovărat, doar cu strictul necesar, pentru a avea libertate de mişcare, iar întoarcerea, după inspiraţie, sau după dispoziţie ! a zîmbit Firea. Ajunsesem, în sfîrşit, şi la acel *în sfîrşit*, care se tot amînase. Şi chiar aşa a început :

— *În sfîrşit*...

Dar zîmbetul lui, reascuţindu-se, anunţa o nouă digresiune, eram sigur.

— Îţi sînt dator cu o revistă şi cu o confirmare : nu a fost întîmplătoare, ai avut dreptate, publicarea poeziilor. Pînă la urmă tot s-ar fi publicat, asta nu ţi-o spun de formă, sau ca să-ţi fac plăcere, dar acest *pînă la urmă* poate să ţină şi ani de zile într-o redacţie necunoscută. Am ales o redacţie cunoscută, ăsta e tot sprijinul meu, pentru a le grăbi publicarea, cu un oarecare dichis, ca să atragem atenţia, deci ca să-ţi întărim identitatea. Pentru *nu ştiu cine*, pentru *cine ştie ce* situaţii. Şi asemenea isprăvi literare îşi au efectul lor. În sfîrşit, iată ce e cu Dinoiu şi iată de ce nu ţi-am cerut o înapoiere urgentă. Te-am ruga să-l laşi cîteva zile în mansarda ta. Va fi singur, fără gălăgie, fără vizite. Are pur şi simplu nevoie de un acoperiş, pînă i se va găsi altul, de un acoperiş discret. Dacă te întorci imediat, poate că te înţelegi cu Florin să stai la el, sau găseşti altă soluţie...

Am dat din cap a nepăsare, mai ales că mi-am amintit invitaţia armencelor de a petrece cîteva zile de vacanţă undeva la ţară, nu departe de Bucureşti, la nişte clienţi de-ai lor. Dar mai era pînă să mă decid.

5.

Nu m-am urcat imediat în tren. Mai întîi l-am trecut în revistă, fără grabă, de la coadă la locomotivă. Vagoanele de clasa a treia erau tixite, militari cu lăzi şi boccele, cu feţe palide şi supte, parcă strecurîndu-se în versurile Magdei Isanos, plecau la război, la un război pierdut, alţii se întorceau, îngheboşaţi şi blegiţi, nici nu mai aveau putere să povestească şi să întrebe, se uitau unii la alţii ca nişte condamnaţi, li se încîlceau privirile, iar gîndurile li se întîlneau pe unde negre, cobitoare, ici-colo, printre ei, neveste, mame, copii, poate şi fraţi, îmbolnăviţi şi ei de jalea cea mare şi purtînd-o pretutindeni, temeinic, ca nişte agenţi ai desnădejdei. Şi în vagoanele de clasa a doua erau mulţi militari, ofiţeri, grade inferioare, dar şi civili, fără să formeze compartimente mixte, parcă se fereau unii de alţii, militarii prin dispreţ, civilii prin teamă, poate şi prin ruşine. Erau şi sticle, dar mai ales erau pahare, nu ca la clasa a treia unde ulcioarele şi sticlele cu dopuri de coceni, stacojii, treceau din mînă în mînă şi din gură în gură, însoţite mereu de acel gest sublim, al curăţeniei elementare: stergerea meticuloasă şi apăsată a gîtului cu podul palmei. La clasa întîi, în singurul vagon, doar trei compartimente ocupate, unul de ofiţeri germani, altul de ofiţeri superiori români, printre ei şi un general de divizie, abătut şi încercănat, dar şi moleşeala lui moţăitoare era un ordin : repaos şi linişte desăvîrşită, în al treilea compartiment, două familii din high-life, în cel mai perfect contrast : capul uneia se potrivea cu jumătatea celeilalte şi invers. Copiii, un băiat şi o fată, nu se putea altfel, se zgîiau la geam.

Am ochit un compartiment într-un vagon de clasa a doua, cu doi ofiţeri obosiţi, amîndoi căpitani de front, se vedea după uniforme, cu gîndul că mă voi odihni şi eu odată cu ei. Dar înainte de a urca, l-am zărit în nemulţimea de pe peron pe Florin şi brusc mi s-a făcut teamă : oare venea ca înlocuitor al lui Firea ? Nu ! Aflase de la Firea despre plecarea mea la Iaşi, pentru nişte treburi personale, şi venise să mă petreacă şi să-mi transmită şi din partea corifeului urări de drum bun. Nu l-am iscodit mai mult. Eram sigur că Firea îi pregătise în stilul lui nepăsător şi subtil plimbarea la gară, nu atît ca să se convingă că am plecat, ci ca un suprasemnal de plecare. Deci misiunea era într-adevăr o misiune, şi gravă şi urgentă, nu o *încercare*, cum mă bătuse de cîteva ori gîndul şi cum încă mă bătea cînd reflectam la ea.

Apariţia lui Florin îmi producea o bucurie dublă, şi cea a misiunii şi cea a prezenţei lui, întotdeauna plăcută, spirituală şi foarte caldă, ţinea mult la mine, parcă nu voia altceva decît să-mi demonstreze asta şi ceea ce era curios e că se gudura pe lîngă mine ca pe lîngă un frate mai mare, chiar îmi spusese odată :

— Uneori simt nevoia să mă protejezi, ca un frate mai mare.

L-am luat de braţ şi l-am mînţit spunîndu-i că voi sta foarte puţin la Iaşi : o oră, două, numai cît îmi va fi necesar ca să-mi scot nişte acte de la Inspectoratul şcolar, l-am mînţit doar în privinţa treburilor, pentru că într-adevăr hotărîsem, în sinea mea, să mă întorc cu primul tren, n-aveam ce face acolo şi nici n-aveam chef să-mi răscolesc amintirile şi să-mi caut prieteni la care să-mi pierd timpul cu banalităţi şcolare şi confidenţe erotice născocite. Uh ! Cît mă îndepărtasem de vîrstă, sau poate numai de un anumit anturaj, de *ideea* unui anumit anturaj ! Dar l-am mînţit şi mai departe, cînd i-am spus că mă voi întoarce noaptea, tîrziu, şi că-mi va fi silă să mă însingurez la mansardă, după atîta singurătate în trenuri. Parcă atît a aşteptat, dar şi eu. M-a invitat imediat la el acasă, e singur, are de toate, a împrumutat de la armence, ce păcat c-au plecat la ţară, ar fi fost o companie grozavă, nişte discuri cu muzică de jazz, l-au încărcat şi cu vreo cinci sticle de vin negru, adică l-a ajutat Anais la căratul lor, formidabilă Anais

asta, deşi are curtezan un handralău, parcă de la circ, mereu vrea să-l împungă cu sînii, dar nu crede că e de calibrul Liliei... Doamne, să nu fi făcut vreo prostie ! În sfîrşit, dacă îi spun, dacă ştie cu ce tren mă înapoiez, vine la gară să mă aştepte, ce zic ?

Ce puteam să zic ? Am tras un văl, o cortină peste o scenă pe care nu voiam s-o văd, de care n-aş fi vrut să aud şi să ştiu că aş putea să mi-o imaginez, şi asupra frigurilor care se repeziseră la mine s-a revărsat un val de căldură, binefăcător, şi am simţit, nu ştiu de ce, că mi-e foarte drag acest Florin, cu naivităţile şi copilăriile lui, uneori foarte pretenţioase, dar iată-l şi cu isprăvi grozave, şi am mai simţit aplicaţii de frate mai mare, îmbrăţişîndu-l, şi căldura a devenit şi mai lecuitoare. Da, a trebuit să ne despărţim, se anunţase plecarea trenului, cu promisiunea că indiferent de ora sosirii voi adăsta la el, cu drum bun şi la revedere şi cu fluturarea mîinilor şi cu un dram de tristeţe, aşa din senin, sau poate că totuşi *partir*...

Doar la cîteva secunde după ce am pătruns în compartiment cu un *bună seara* politicos şi cu speranţa că nu deranjez, unul din ofiţeri m-a rugat, dacă n-am nimic împotrivă, să sting lumina, că vor avea destulă pe front. Nici eu nu-mi doream altceva. De teamă să nu-mi imaginez o anumită scenă, am început să recit, în gînd, versuri, tot ce-mi venea în minte, chiar şi din clasele primare, apoi Coşbuc, Topîrceanu, Alecsandri, Eminescu, Cerna, Blaga, Eminescu, Arghezi, şi cred că m-a adormit cel mai frumos cîntec de leagăn care s-a scris în lume, pentru un melc nătîng, melc nătîng ! A fost un somn de zdrenţe şi pete, obositor, iritant, secătuitor, şi în zori, cînd m-am trezit, între Bîrlad şi Vaslui, am simţit parcă pentru prima dată ce înseamnă să fii treaz şi ce bine e să fii treaz.

La Iaşi, trenul aproape că s-a golit, dar parcă pentru a se umple cu alţi călători, care mergeau spre Ungheni şi mai departe. Am stat aproape un ceas în sala de aşteptare a gării, ca să se facă bine ziuă, ora sosirii fusese prea matinală chiar şi pentru un mare amator de dulciuri. Şi mi-a prins bine acea oră, mi-am adunat gîndurile, mi-am făcut şi un plan de bătaie, influenţat şi de o imprudenţă pe care era cît pe-aci s-o comit acolo, în sala de aşteptare. Îmi găsisem un loc pe o bancă şi primul meu gest a fost acela

de a scoate din servietă ziarul de seară pe care-l cumpărasem în Gara de Nord și încă n-apucasem să-l răsfoiesc, dar nici nu l-am despăturit bine că s-a și holbat cineva la mine ca la un aducător de veşti proaspete din Capitală. I-am oferit imediat ziarul curiosului, spunîndu-i că poate să-l oprească, eu îl citisem, aşa că...

A fost un moment bine venit și un gînd bun. Mi-am dat seama că trebuie să mă debucureştenizez și debarasîndu-mă de asemenea fleacuri, să nu atrag atenţia nimănui, să par un oarecare tînăr ieşean, în privinţa accentului nici un bai, oricînd puteam să revin la el, renunţînd pentru un timp la limba literară, neprovincială, pe care o foloseam foarte mîndru și conştient, dar după cîte strădanii și autocontrol. În planul pe care mi-l făcusem, primul punct era recunoaşterea locului, de fapt acest punct stătea la baza planului și îl condiţiona. După numărul clădirii, cofetăria era pe stînga străzii Lăpuşneanu, în felul cum ajunsesem eu pe stradă. Am mers pe trotuarul din dreapta și după ctîeva minute și poate vreo sută de paşi prin faţa vitrinelor am zărit cofetăria, printre alte magazine. Erau multe prăvălii pe stradă, și pe o parte și pe cealaltă, dar asta îmi convenea. Am pus ochii pe un birt, cam în dreptul cofetăriei. Nu era prea multă lume înăuntru. M-am aşezat la o masă, într-un colţ mai umbrit, de unde puteam să văd, pe o rază oblică, și vitrina și uşa cofetăriei și am comandat, cum obişnuiam la dugheana mea favorită din piaţa anticarilor, o pereche de cremvurşti și o farfurie cu iaurt îndulcit. Am mîncat pe îndelete, ceea ce nu prea era în stilul meu, pentru că aveam ce să văd : cofetăria era supravegheată și din stradă și din birt ! Cîţiva indivizi ocupaseră o masă — cine ştie de cînd ? — o masă rînduită foarte strategic, chiar la mijlocul geamului care dădea spre stradă, poate că ei o aranjaseră acolo, mai sorbeau uneori și din ceştile cu surogat de cafea, dar principala lor preocupare era, ca și a mea pînă ce i-am mirosit, uşa cofetăriei. Ca să mă dumiresc întru totul și ca să le prind jocul a fost nevoie să interpretez rolul înfometatului și nu mi-a fost prea greu, pentru că era chiar rolul meu în dimineaţa aceea. Am repetat comanda, am cerut și un sifon, mi-am dat seama că indivizii nici măcar nu m-au înregistrat, un singur magnet le atrăgea privirile, și mi-am continuat ob-

servația pînă ce m-am lămurit pe deplin. Indivizii supravegheau cofetăria, destul de frecventată la ora aceea, îi interesau, evident, clienții care ieșeau, dar fie că pe unii îi cunoșteau, fie că îi treceau, pe baza flerului sau a cine știe cărei inspirații, într-o categorie obișnuită, nu se sinchiseau de ei, pe alții însă îi puneau sub urmărire prin semne aproape directe, necamuflate, adresate colegilor care mișunau afară, sau se transformau ei înșiși în copoi, cu schimbul sau prin înțelegere. Remarcasem însă un fapt care mă intriga : rolul de copoi dura prea puțin, în timp, și la cei din birt și la cei de pe trotuar, fiecare ins plecat în urmărire revenea după cîteva minute la postul pe care-l părăsise. Era o singură explicație logică : nu se organiza propriu zis o urmărire, era cu neputință aceasta, ci mai degrabă o identificare a unor anumiți cetățeni, necunoscuți în primul rînd și care băteau la ochi prin ceva. Am părăsit birtul în timp ce se dădea semnal de urmărire unuia de afară. Ieșise din cofetărie un tînăr cam agitat, părea și destul de grăbit și nesigur de direcția în care să pornească, cei de la masă îl luaseră în colimator, nu aveau ochi pentru mine, așa că iarăși nu m-au observat, dar eu am avut vreme și noroc să observ ce se întîmpla afară, adică să-mi verific presupunerea. Doar după vreo două sute de metri, copoiul a intrat în vorbă cu tînărul care părăsise atît de agitat cofetăria, au schimbat vorbe, gesturi, l-am văzut pe cel acostat burzuluindu-se la polițist, o dare înapoi a acestuia, și gata, fiecare și-a văzut de drum : copoiul s-a întors, iar studentul, pot să jur că era student, și-a grăbit și mai tare pașii.

Am pornit spre Copou, ca la plimbare și chiar mă plimbam, îmi priiau grozav plimbările cînd puneam ceva la cale și, slavă Domnului, aveam ce să pun, abia acum era nevoie, cu adevărat, de un plan foarte precis, care să preîntîmpine și să evite întîmplările rele. M-am și alintat o clipă, felicitîndu-mă pentru ideea recunoașterii, apoi am stabilit punctul numărul unu, cel mai important și cel mai grav, care condiționa restul : cofetăria era supravegheată! Se putea intra în ea fără nici un impediment, dar nici nu încăpea îndoială că înăuntru erau ochi și urechi la pîndă. *Mesajul, totuși, putea fi transmis*, acesta era esențialul. Mesajul putea fi transmis, tocmai din cauza supravegherii foarte temeinic organizate și perseverente. Faptul că anu-

mite persoane, de bună seamă necunoscute, din diferite motive : fie că păreau suspecte, fie că intrau într-un calcul de sondaj, fie că se proceda fără criterii, la inspirație sau la întîmplare, erau luate la ochi, identificate. poate chiar legitimate, în orice caz *scoase* de sub bănuială, faptul că acțiunea polițienească nu înceta, cumulul acestor fapte ducea logic, dacă nu la concluzia, la supoziția că se știa *unde* trebuie să se întîmple ceva, dar nu se știa *ce, cum,* și *cine?* Deci era o acțiune începută, o acțiune în curs, o acțiune aproape pe față : se căuta o persoană necunoscută și nu se știa pentru ce ! Nu se căuta un mod, un act, un fapt, ci o persoană, *necunoscută,* de la care se putea afla un mod, un act, un fapt. De aceea putea să intre oricine, de aceea nu era nimeni oprit *înainte,* ca să se poată tatona, ca să se poată mirosi ceva înăuntru, un ceva nedefinit care să-i pună pe urmele persoanei. Felul cum se organiza urmărirea și identificarea denota o absolută necunoaștere a evenimentului asupra căruia fuseseră informați. Nimeni nu știa ce se va petrece, ci doar că se va petrece ceva. Între cine și cum ? Aceeași ignoranță totală. Deci mesajul putea fi transmis ! *Locul* era deschis, primitorul era evident *necunoscut* celor care supravegheau, altminteri nu s-ar fi luat doar după anumite persoane, ci după *toate,* pentru că toate intraseră, prin forța împrejurărilor, în vorbă cu cel ce urma să primească mesajul, și însuși faptul că urmăreau și legitimau pe unii sau pe alții, fără criterii riguroase, ci pe baze clar subiective, demonstra încă o dată că nu știu nimic, că acționează după o informație precară, fără date concrete. Se excludea din capul locului și posibilitatea de a se fi întins o cursă și aici argumentul hotărîtor îl constituia chiar acțiunea mea, felul cum depistasem acțiunea lor. Oricine în locul meu ar fi procedat printr-o recunoaștere care i-ar fi relevat din prima clipă și foarte limpede evenimentul polițienesc. Era o acțiune confuză, care continua prin rutină și inerție. Deci mesajul putea fi transmis și trebuia transmis ! Ceea ce rămînea era o problemă personală, cea a securității mele, deci trebuia să mă descurc într-un fel sau altul la *ieșire.* Deci : atenție la ieșire, descurcă-te, băiete, transmiterea mesajului, din fericire, înceta să mai fie o problemă. În situația dată, ea urma să se facă simplu, fără riscuri, iar dacă se va întîmpla ceva

la ieşire, va fi după transmiterea mesajului. Nu se va afla nimic de la mine, nici nu ştiau ce ar putea afla, ceea ce era un atu important, iar dacă vor intra la idee, tot va fi prea tîrziu. Nu trebuia să-i ţin decît cîteva ore, poate şi mai puţin, eram convins că şi primitorul mesajului avea la rîndul lui un semnal de urgenţă pentru liber sau interzis, poate un semnal uriaş, în văzul tuturor, dar descifrabil numai celor iniţiaţi, poate chiar acea tavă cu sarailii, sau ceva în genul ei, vizibil din vitrină pentru oricine, sau pentru o singură persoană numai, îndeajuns pentru a transmite mai departe. Deci rămînea problema ieşirii, ca o problemă de securitate personală, nu ca o problemă a mesajului. Această problemă a *ieşirii* trebuia văzută din două unghiuri : mai întîi din unghiul cel rău, cel al identificării şi prin urmare a justificării prezenţei mele la Iaşi. Aici găsisem deja un motiv : voi face o cerere la Inspectoratul Şcolar pentru a mi se elibera o adeverinţă din care să reiasă că am cerut o reexaminare la limba română, în primul trimestru al anului 1942, la liceul din F., pentru întreaga clasă, nu numai pentru mine. Dacă voi intra în discuţii cu indivizii, mă voi prevala de probleme de etică, de relaţii cu profesorii şi colegii de la actualul liceu, o voi face pe orgoliosul, pe tînărul care se gîndeşte la viitor, nu sînt un elev oarecare, am anumite gînduri şi planuri, şi le voi arăta revista pe care o purtam cu mine, fusese grozav de inspirat Firea cu întărirea identităţii mele, deci vreau să fie foarte clară situaţia mea de *intelectual* şi de om. Vechea mea cerere fusese în mod sigur înregistrată la Inspectorat, altminteri nu s-ar fi întîmplat toată dandanaua. Iar despre cea de la Bucureşti, a cărei confirmare puteam s-o obţin imediat, la faţa locului, nu ştiam decît eu, cel mut. Pentru orice eventualitate : primul drum la Inspectorat, fie că mi se va da pe loc adeverinţa, fie că mi se va trimite prin poştă, trebuia să depun *cererea-alibi*.

În drum spre inspectorat am reflectat şi la unghiul cel bun : cum puteam să ies din cofetărie fără să atrag atenţia ? Singurii care nu intraseră în atenţia copoilor fuseseră militarii, nu văzusem ieşind din cofetărie decît ofiţeri, probabil că n-aveau curajul să-i acosteze, s-ar fi iscat mare tămbălău şi de asemenea nu păreau interesaţi de persoanele de sex feminin. Dar nu puteam să mă transform

nici în militar, nici în domnişoară sau mătuşe de ocazie. Şi faţă de cine mai păreau indiferenţi *maimuţoii* ăia ? Expresia mi-a adus în faţa ochilor figura maimuţoiului, cel care mă agăţase în două rînduri la Bucureşti, cel care mă întrebase atît de inutil ce număr am. Dar fusese oare o întrebare inutilă ? mă tot întrebam, întrebam şi am repetat-o la Inspectorat, cu voce tare, ca să văd cum reacţionează un puşti cu număr de Liceu Naţional pe mînecă. Mi-a răspuns aproape automat :

— O sută patruzeci şi trei, nu vedeţi ?

Deci asta era ! Maimuţoiul n-a urmărit altceva decît să verifice dacă port chiar numărul meu ! Pentru a-mi afla apoi identitatea, care era o treabă foarte simplă : un telefon la liceu şi gata ! Şi iată cum jucîndu-mă cu o enigmă şi dezlegînd-o, cu totul întîmplător, mi-a venit şi ideea *ieşirii*, fără probleme, din cofetărie. Un elev cu număr este o identitate foarte sigură, ori maimuţoii din birt şi din stradă nu căutau decît identităţi. S-ar fi putut, de asemenea, ceea ce speram şi era destul de plauzibil, ca un elev cu număr să nu-i mai intereseze ca identitate. Am făcut cererea la Inspectorat şi am anunţat că voi trece mai tîrziu după adeverinţă, sau dacă durează să-mi fie trimisă acasă, adresa e trecută în cerere, de altfel am lăsat, dezinteresat, ţidula într-o cămăruţă cu un singur birou şi o singură persoană la birou şi tot dezinteresat mi-a luat-o acea persoană, o cuconiţă mai în vîrstă preocupată de noutăţile cinematografice din *Realitatea ilustrată*, apoi am căutat în centrul oraşului un ceaprazar, rugîndu-l să-mi confecţioneze, pe loc, petecul de stofă obişnuit al Liceului Naţional cu numărul 463 şi să mi-l coase la mînecă. S-a mirat olecuţă că-mi renovez numărul chiar în timpul vacanţei, i-am replicat că voi fi de serviciu la Inspectorat, a înţeles imediat şi, după un sfert de ceas, am revenit pe strada Lăpuşneanu ca elev serios şi destoinic al Liceului Naţional din Iaşi. Tot astfel am intrat şi în cofetărie, i-am identificat din pragul uşii pe cei doi maimuţoi de serviciu, care nici nu m-au luat în seamă, am găsit, sau mai bine zis am căutat un scaun la o anumită masă, am comandat o indiană, fiindcă nu se vedeau indiene în galantar, am înlocuit-o cu o savarină, care mi s-a adus repede şi pe

care am mîncat-o cu poftă. La plată am scos o monedă de o sută, mi s-a dat restul, am numărat și eu, obligîndu-l pe cofetar să rămînă lîngă mine, am spus *nu*, n-am mîncat decît o prăjitură, o savarină, el a vrut să răspundă ceva, era stupefiat, nu l-am lăsat, am repetat că am mîncat o singură prăjitură, omul mai că s-a congestionat, tremura ca în friguri, nu ! i-am spus, am mîncat o singură prăjitură, de cîte ori vreți să vă spun nu, de patru ori să vă spun că n-am mîncat decît o singură prăjitură ? Omul și-a schimbat parcă la comandă culoarea feței, s-a scuzat, era de un firesc absolut, ca mine de altfel. mi-a mai sărit în ajutor și un vecin de masă, un ofițer pe care îl alesesem anume, confirmînd că am mîncat o singură prăjitură, probabil e o confuzie, a zis el, băiatul a cerut întîi o indiană...

— Aaaaa ! s-a scuzat cofetarul, aruncîndu-mi o privire scurtă, de complicitate. Vă rog să mă iertați și să primiți din partea casei o sarailie.

Am mulțumit, dar am refuzat, arătînd cu mîna spre un băiețaș de la o masă apropiată, pofticios și cu o însoțitoare cam grijulie pentru dințișorii și burticica lui :

— Dați-i-o lui, din partea mea !

Cofetarului nu-i mai conteneau temenelile :

— Merci, foarte merci, conașule !

I-am mulțumit și eu ofițerului, ceva mai reținut, el a clătinat aprobator din cap, arătînd spre băiețaș, apoi mi-a întins mîna pe care i-am strîns-o bărbătește, însoțitoarea a scăpat o remarcă plăcută și foarte necesară, gustată și de maimuțoii cu paharele de apă, goale, din fața lor :

— Se vede că ești de la Liceul Național, mîndria Iașului ! Și Sadoveanu a învățat acolo ! promițîndu-i feciorului sau nepotului că, dacă va fi cuminte, acolo îl va da, cînd îi va veni vremea : Și nenea o să-ți fie profesor ! mi-a prezis ea.

— La limba română ! am precizat eu.

Și am părăsit cofetăria, într-o atmosferă mai destinsă, fără să pară că-l bag în seamă pe cofetarul zelos, care aranja o tavă cu sarailii în vitrină și fără ca vreun maimuțoi să se ia pe urmele mele. Am traversat strada ca să-i revăd pe cei patru, indiferenți la cestile de surogat, goale ca și paharele colegilor lor, dar cu ochii ca niște telescoape

fixate pe uşa cofetăriei, am grăbit pasul spre inspectorat, rugînd-o pe cuconiţa care nu-şi încheiase încă relaţiile cu *Realitatea ilustrată* să-mi înapoieze cererea pentru a face o completare, am pus-o chiar sub ochii ei în servietă, dar fără să-i tulbur apatia faţă de lumea vie şi abia după ce am trecut de Bîrlad mi-am amintit de cerere, am rupt-o bucăţele şi am aruncat-o pe fereastră, probabil că eram obosit din cauza nesomnului şi a ghiftuielii forţate, eram şi îngîndurat, pentru că am zărit în privirile vecinilor de compartiment, o pereche încă de turturele, o undă de compătimire şi de simpatie, ca un dar de suflet pentru cei nefericiţi în dragoste. Numărul l-am păstrat printre lucrurile-amintiri.

7.

Am sosit la Bucureşti puţin după miezul nopţii. Mă opusesem valurilor de somn, mai înăbuşitoare după Focşani, de unde se mărise distanţa între staţii, rezistînd neeroic la gîndul apartamentului cald, încăpător şi îndestulat care mă aştepta în faţa Scalei, dar n-am mai apucat să ajung acolo, chiar la capătul peronului mă aştepta trimisul apartamentului, în persoana unui Florin care parcă nu venise să mă întîmpine viu, ci să mă ia cu tot cu coşciug pe singurii săi umeri.

— Te-am aşteptat la toate trenurile, pentru că e jale. Babacii au sosit de dimineaţă cu toţi invitaţii de la Valea Mare. Rebreanu cică e bolnav şi au venit să petreacă la noi revelionul. Aşa că toată casa, inclusiv camera mea, mai ales... Le-am spus că pot să stau la tine.

I-am împrumutat masca mortuară, altminteri nu s-ar fi uitat la mine cu atîta disperare.

— Imposibil la mansardă ! mi-am regăsit vocea. Cînd a aflat că voi lipsi din Bucureşti, domnul Stimu mi-a dat a înţelege că ar putea să folosească el camera cîteva zile, probabil pentru vreo fleoarţă de-a lui, şi am convenit că, dacă pînă plec, adică pînă ieri seară, nu-i las vorbă anume la atelier sau acasă înseamnă că poate dispune de cameră, aşa că de aseară sau de azi dimineaţă... în mod sigur e foarte ocupată, aş putea să jur.

Noroc că despărţisem frazele şi minciuna de adevăr, altfel n-aş fi jurat, dar jumătatea mea de sinceritate, atît de controlată, nu rezolva din nefericire problema acoperişului. Şi era prea tîrziu să încercăm la Tania, sau la...

— Unde spuneai că s-au hălăduit armencele ? m-a pocnit brusc inspirația. Parcă într-un sat nu prea departe...

Întrebarea mea nu părea să-l surprindă pe Florin. Probabil că se gîndise și el la soluția aceasta și chiar se gîndise, dar nu optimismul îi modula vocea :

— Unu : e că în noaptea asta nu se poate și fincă e prea noapte și fincă satul e la vreo treizeci de kilometri de aici, iar de la gară pînă în sat mai sînt vreo șase kilometri. Doi : și Anais și Metaxé și Neruna sînt, cum să-ți zic, cam însoțite și de babaci, dar asta n-ar fi prea grav, și de *ăilalți*, mai ales...

Ne atrăgea pe amîndoi același magnet : sala de așteptare clasa întîi, a doua. Am găsit două scaune în colțul cel mai întunecos și ne-am reluat conversația, ceva mai descioclițI, acoperișul de tranziție ne acceptase, mai bine zis noi îl acceptasem, așa cum era : cu lumină de mausoleu, cu sforăieli și mormăituri, cu șușoteli și icneli și cu un miros negru și dens din care nările nu adulmecau decît componentele de tutun, băutură și sudoare.

— Trei ! am continuat eu, sub formă de întrebare : Nu ni s-a unduit totuși pe la ureche o invitație ? Să zicem că a fost într-o doară — am răsuflat ușurat, cînd am văzut că Florin dă din cap afirmativ — de ce să n-o fi luat în serios, de ce să nu ne fi entuziasmat mai tîrziu ? Aaaa, din cauza handralăilor ? Poate că nu toți sînt handralăi, în sensul în care vrei tu să folosești expresia. I-ai ginit și pe ceilalți doi ? Poate că sînt niște îngerași, n-o văd pe Neruna, cu sfiiciunea și puritatea ei...

Pe Florin l-a pufnit rîsul, un rîs înăbușit cu batista, dar eliberat cu încheieturile falangelor care-mi transformaseră coastele în corzi de mandolină.

— Ai ginit-o și tu ! mi-a împrumutat el expresia și s-a zburlit ca un cabotin înaintea examenului de specialitate. Cum ziceai tu că zice Arghezi ? Aha ! *Ispitele ușoare și blajine, N-au fost și nu sînt pentru mine.* Află că nici pentru mine ! Deci vom fi trei, nu unu, dacă o fi gîndind și ăla ca noi. Nici măcar nu putem trage la sorți, mai ales... Ia zi !

I-am zis, după ce i-am încercat plexul cu cotul :

— Din chestia asta, dacă excludem primul adevăr și anume acela că-i putem exclude pe babaci din afacere,

bine, să te cred, nu deduc decît două adevăruri : că tu eşti un moron sau un cretin debutant şi că surorile celelalte sînt blajine, adică ăsta le-ar cam fi pseudonimul temperamental. Dar aş rămîne la un singur adevăr, tocmai din cauza acestui pseudo al doilea : că tu ai avansat la stadiul de cretin, adică între expresie şi substanţa care o emite e o armonie deplină.

— Chiar nu-mi dai nici o şansă ? s-a fofilat Florin pe lîngă afronturile mele. Să zicem că ne lăfăim în domeniul vorbelor, mai ales...

— De ce să zicem, dacă ne lăfăim ? i-am răspuns, încercîndu-i iarăşi rezistenţa solidă a plexului. Blajine ori neblajine, problema e : vrem să ne convingem sau nu ?

Vorbeam în şoaptă, eram în colţul cel mai retras, aşa ni se părea, dar tot s-au găsit cîţiva care să ne admonesteze, ba unul chiar ne-a acuzat de agitaţie politică, ceea ce l-a îndemnat pe un altul să ne ia apărarea, spunînd că nu facem altceva decît să repetăm nişte lecţii sau cursuri de română, nu ?, care, desigur, nu sînt la îndemîna inculţilor şi analfabeţilor...

— Las-că te ştiu eu ! s-a răzbunat primul. Ai bilet de-a treia, ca şi ei, şi stai aici la noi, ca şi ei, la a-ntîia-doua. Asta se cheamă, zi-i, domle, obrăznicie şi escrocherie la un loc. Eşti simultan, domle, asta eşti !

— Pe front, bă, pe front ! a răsunat ca un ordin de tăcere vocea unuia în uniformă. Acolo să vă bateţi, bă, cu moletierele şi cu inamicul, nu cu fasoanele şi cu civilii ! Auzi, bă ? !

— Aşa e ! Aşa e ! au mai strigat cîţiva, apoi zarva s-a potolit, şi sforăiturile şi icnelile şi scîncetele şi duhoarea tridistinctă şi-au reluat stăpînirea asupra sălii.

Florin şi-a rezemat umărul de umărul meu, apoi a scotocit în servietă şi mi-a întins o sticlă lunguiaţă. Clipocitul înfundat mi-a umezit imediat buzele.

— Era cît pe-aci să uit ! mi-a şoptit el la ureche. Dă-o toată pe gît, eu mi-am luat porţia.

Mi-am amintit gestul pe care-l făceau cei de la clasa a treia cu gîtul sticlelor şi ulcioarelor, cînd le primeau şi le dădeau. Le-am imitat evlavia, dar bînd mai pe îndelete şi lăsîndu-i lui Florin cîteva degete de licoare, ca să duc

ritualul pînă la capăt. Era acelaşi vin negru, dens şi catifelat din noaptea de Crăciun. Ne-a obosit, ne-a ameţit, ne-a cufundat în aluatul general.

A doua zi, era 29 decembrie 1943, cu o oră înaintea amiezii, am văzut pentru prima dată Castelul. Acum refac amintirea, abia acum descopăr reliefurile, detaliile, restrîngerea spaţiului şi fixarea lui în parcele posibile şi în aproximaţii cronologice, abia acum alătur parcă două hîrtii de calc, două hărţi pe hîrtie de calc, şi le pun una peste alta, pe cea a primăverii-verii, atît de profund întipărită în aminte, peste cea a iernii, plată, nesigură, doar cu cîteva creionări, şi mă străduiesc să-mi imaginez ceea ce n-am înregistrat atunci, dar mi-e teamă să nu născocesc, pentru că în acea zi de 29 decembrie, atît de importantă în această povestire şi în viaţa mea, ca zi care m-a legat de aceste locuri şi a hotărît revenirea mea aici şi revederea lor halucinantă, ea alergînd în timp, rostogolindu-se ciclic şi mereu, ca moneda lui Prévert, mai întîi spre 29 aprilie, apoi spre 29 mai şi mai departe spre 29 iunie şi 29 august, cele mai fantastice zile din viaţa mea. Da, şi acum cînd scriu aceste rînduri e tot un 29, martie, dar nu mai e anul Domnului, ca atunci, ci anul navetelor cosmice, nu spre ceruri sfinte şi tămăduitoare, şi al spaţiilor în navete, e anul inimilor artificiale, puţine, şi anul inimilor artificiale, multe, anul în care lumea se va bucura, poate, la cea de a 40-a comemorare a unei nemaipomenite victorii, iar eu voi suferi, sigur, la cea de a 40-a aniversare a unei cumplite înfrîngeri. Da, mi-e teamă să nu născocesc, pentru că în acea zi de 29 decembrie n-am văzut nici un castel, ci mi l-am imaginat, vag, cîteva clipe, cînd mi s-a povestit despre el, fără să-mi imaginez, n-aveam nici un motiv, şi cutremurele plurivalente care se vor năpusti asupră-mi din craterele lui nevăzute.

Era un sat de cîmpie, înconjurat de păduri, de la gară nu se vedea decît turla bisericii, ţîşnind roşie şi cu beteală albă pe cap, abia după un drum lung şi cotit printr-o pădure de salcîmi se ivea şi satul, rezemat de altă pădure mai înaltă şi mai deasă, albită şi ea de omătul îmbelşugat, cu uliţele lui curate de iarnă, cu două fîntîni ca doi cocostîrci stilizaţi şi cu fumurile încolăcindu-se deasupra hornurilor,

uniform şi înalt, ca în tablourile pictorilor naivi. N-am întrebat pe nimeni, ci ne-am îndreptat spre casa cea mai arătoasă, în mijlocul satului, atît de albă că părea dată cu zăpadă, dar parcă spre a se deosebi de altă clădire, cam de aceleaşi dimensiuni, soră geamănă, preferînd roşul cărămizilor albului de var, care-şi oprea unul din ziduri chiar pe malul apei. Era o moară, cu roată afară şi cu motor înăuntru. Foarte departe, dincolo de rîu şi de o întindere lucioasă care nu putea să fie decît un lac, se zărea o înşghebare simetrică de brazi, foarte înalţi şi deşi, ca o palisadă naturală şi ca o pavăză de netrecut în calea privirilor. Dacă m-aş fi uitat mai atent, mai pătrunzător, dar n-aveam pentru ce, poate că aş fi deosebit printre zăbrelele aiurite ale brazilor învăţuiţi, contururi mai închise, care mi-ar fi sugerat donjoane şi metereze. Lacul era pătat pe alocuri de insuliţe negre de pămînt şi de plauri şi prîndoaie de stufăriş. N-am avut vreme să-mi continuu turul de orizont, nici nu mă ispitea ceva anume, pentru că fetele ne-au zărit, ne-au făcut semne şi mai ales ne-au trimis chiţcăieli de bucurie de la ferestre, apoi ne-au ieşit în întîmpinare, îmbrăcate în pulovăre strînse pe trup şi aliniindu-se în faţa noastră ca pentru un concurs de busturi. Poate că Florin s-ar fi transformat într-un Păris autohton şi de circumstanţă, dacă n-ar fi năvălit într-o clipită şi cei trei cam-însoţitori, cum îi numise el, unul într-adevăr o huiduma de iarmaroc, mare, gros, cu gît de taur, brunet şi cu un chip de la care putea să derive adjectivul — chip + eş — ceilalţi doi, mai ca noi, unul poate că începuse să se radă la trei zile, nu ca noi la şase, în orice caz toţi trei păreau simpatici şi chiar bucuroşi că le-au mai venit parteneri de discuţie. Strîngeri de mîini, prenume, priviri pe sub gene, mici ezitări, respirări în loc de cuvinte şi sfiiciuni, bine-înţeles, apoi sus, la căldură, dar nici afară nu era prea frig, într-un hol cît o aulă, îmbîcsit de scaune. fotolii, canapele, taburete, măsuţe, mese, dulăpioare şi oglinzi, a început dezgheţul, cu banalităţi despre vreme şi Bucureşti, cu promisiunea unui revelion grozav, vai, ce bine c-aţi venit, avem şi nişte surprize, nu-i aşa că eu am fost prima care am prezis ?, cu nişte aburi ciudaţi, ştiam, simţeam că sînt de cafea, dar nu-mi venea să cred, erau ani de cînd

nu-mi mai uimiseră nările, apoi propuneri de jocuri, dar nu prea serioase, să nu ne batem capul, mai bine dansuri, gajuri, ba n-ar strica şi puţină vînzoleală prin zăpadă şi un om, adică un uriaş, un golem alb. cu ceaun de tuci pe cap, şi, uite, pariez că, dacă dăm drumul la radio, ce Philips formidabil !, îl auzim pe Tino Rossi, la fiecare zece minute îl poţi auzi, cîntă pe toate posturile europene, şi Gigli, Doamne, ce tremolo mortal cînd trece de la un registru la altul, şi Zarah Leander, cu timbrul ei grav şi insinuant de alcov à la belle époque, şi Wilhelm Kempff, cu Mondschein şi cu Patetica, mai ales. Şi sîntem singuri, singurei, babacii au plecat cu gazdele în altă comună, ca să sărbătorească un sfînt Anisie, mîine, apoi revelionul, tot acolo, răspoimîine un sfînt Vasile, chiar la protoiereul plăşii, apoi un sfînt Serghie, băiatul protopopului, şi mai ales un sfînt Iordan, nepotul proto, zău că nu glumim, Florin, pînă în ajunul Bobotezei sîntem absolut singuri, adică mai vegetează cîţiva bunici, din ambele familii, jos, în casele mici, dar cred că nici nu vegetează, fîlfîie invizibili, ca nişte fantome !

Cea mai vioaie şi mai plină de iniţiative şi sinceritäţi, care îşi amintise şi de bunici, era Neruna, sfiiciunea şi aerul de şcolăriţă model din perioada cenaclului le împrumutase surorii mezine, Metaxé, care părea că trece printr-o probă medievală de logodnă princiară, era ghemuită toată şi îşi privea, fără admiraţie, genunchii şi gleznele lipite ca într-o *Rugăciune* de Brîncuşi, iar Anais, calmă, cu coarnele pectorale retrase, cu gesturi leneşe şi priviri uneori adaptabile, se predase, cu destulă artă şi destoinicie, unui rol prematur de matroană, spre fericirea cuviosului fost-handrabău, care i se închina des, cu gesturi şi ochiri furişate şi ne.

Băieţii îşi destăinuiau, pe măsură ce trecea timpul şi atmosfera se încălzea, îndeletnicirile şi adevărurile lor de vacanţă, şi poate nu numai de vacanţă. Sergo, brunetul cel chipeş, remarcat cu atîta exagerare de Florin, iubea. Iubea sincer, pe faţă, cu toate respirările, clipirile şi nevăzutele. Probabil că numai apariţia noastră, doi necunoscuţi, îl scosese pentru cîtva timp din starea lui naturală, împingîndu-l într-o ţesătură de discreţie care nu i se potrivea, dar care deja începea să se răsfire. Era dintre cei cu inima

în palmă, spre seară auzind o pățanie din lumea copilăriei mele de circ și căutîndu-mă la bicepși m-a și provocat la un bras-de-fer și, deși avea brațe mai groase decît ale mele, cu antebrațe și palme alungite și cu degete de o finețe surprinzătoare, apucătoare și puternice, l-am doborît de două ori, nedivulgîndu-i totuși secretul unei mișcări combinate, din braț și palmă, cunoscută doar în lumea circului și transmisă cu legămînt de taină, astfel că Sergo mi-a mai întins de două ori mîna dreaptă, ca să mă felicite pentru incredibila victorie, care m-a transformat într-un mic erou al serii, asta înainte de a dedica la toată lumea epigrame, unele aproape reușite — mi-o amintesc pe cea *Către Neruna, după jumătate de oră de volei în zăpadă : „De cînd în pieptul cald, cuminte, Balonul o atinge, De-atuncea eu mă rog fierbinte, Să fiu o minge"* — și alte năzbîtii în versuri. Sergo nu și-a ascuns sărăcia lui în materie de diplome, n-o avea decît pe cea de absolvent de liceu, tot comercial, dar nici nu s-a lăudat, americănește, cu ea și cu meseria lui, rarisimă, era orfevrier — cel mai, cel mai, cel mai ! — fiecare fată îi dăruise alt calificativ, nu lucra decît în ateliere închise și păzite, adică la cele mai prețioase lucrări, de la cele mai înalte curți, cu cele mai scumpe metale și nestemate. Și așa cum se întîmplă cînd prinzi o cheie, am și descoperit-o pe Anaís, și nu numai pe ea, plină de podoabe, dar ce podoabe, noroc că nu atît bunul simț cît timiditatea m-a oprit să mă alătur, precum Florin, de mîinile, gîtul și pieptul ei și să mă binoclez, fierbinte, de parcă i le-aș fi văzut pe trupul gol și atunci : adio, aur, platină, rubine și smaralde !

Pe cavalerul mezinei, Adorian, l-am ghicit prin contrast. Dacă Sergo iubea, Adorian cucerea și domina. Nu cunosc istoria Armeniei ca să-l asemăn cu vreun mare căpitan sau principe, dar cred că nici Nahuled Kuceak, unul din poeții armeni care m-au fascinat, nu și-ar fi privit cu atîta îngăduință și adeferență auditorii din vreo grotă sau din vreun cort de la capătul lumii. După comportament l-aș fi luat student, cu primele eseuri sau poezii publicate, pe care îți vine să le prinzi și pe piept și pe spate, să devii omsandviș, și să mai suni și din goarnă ca să se adune lumea în jurul tău, dar era ditamai avocat, adică proaspăt avocat,

cu o licență „magna cum laude" și cu un angajament ferm în cabinetul uneia din cele mai ilustre personalități ale baroului românesc, care — mă dusese Soran la unul din cursurile lui de drept internațional — strălucea prin modestie. Era scund, chel, miop, dar ce voce, ce fraze, ce logică, ce humor ! Într-adevăr un cuceritor, bineînțeles pentru alte lumi.

Adorian era înalt și slab, avea ochi pătrunzători sub sprîncene negre, dense, își încrunta voit figura pentru a-și compune masca-i iubită, de gravitate și gesticula pedant pentru a-și sublinia vorbele, într-adevăr legate, clare, persuasive, fraze prin excelență rectilinii, fără acele serpentine și schimbări de reliefuri care prin ciudățenie, surpriză și noutate dau cuiva farmec și personalitate. Părea obsedat de drept, de justiție, pînă și pauzele și virgulele și le supunea și ordona acestei obsesii. Se voia ascultat, de cîte ori începea să vorbească aveai impresia că dă ordin să fie ascultat, și dacă nu observa efecte pe chipurile ascultătorilor, repeta fraza la care ajunsese, indiferent de densitatea sau adevărul ei, îi schimba tonalitățile pînă ce reușea să smulgă măcar o grimasă de mirare sau de supunere pe chipul cuiva. Nu rostea nici imbecilități, nici platitudini, nu-și rătăcea coerențele, uneori înjgheba chiar idei interesante, dar nici măcar rațional nu te capta, era un conflict permanent între vorbele lui și persoana lui, încît concluziile, chiar adevăruri fiind, păreau false și contrafăcute. Probabil că era tobă de carte, cunoștea probabil pe de rost zeci de coduri dar efect real asupra auditorilor, ca avocat pledant — situație pe care *încă* nu i-o doream — nu cred că ar fi obținut vreodată. Ori în fața unor oameni, ori în fața unor urși polari...

I-am ars o epigramă, după ce am găsit rima *furia*, necesară unei expresii uriașe — *summum jus, summa injuria : exces de dreptate, exces de nedreptate* — pe care o memorasem, împreună cu multe altele, dintr-un dicționar latin, răsfoit într-o vacanță pe malurile Bîrladului, care suna cam așa :

Cu-acest torent ce-l scoți din gît
Fără să-ți stingă furia

Tu nu vei dovedi decît :
Că summum jus, summa injuria

Nici măcar n-a zîmbit, dar m-a azvîrlit într-o mocirlă, aşa hotărîse căutătura lui, după ce m-a amuţit perorînd că un intelectual nu foloseşte citate, fără să ştie cine e autorul lor şi mai ales în ce operă pot fi găsite, ca acesta al lui Cicero, de pildă, din lucrarea *De Officiis,* capitolul 10, paragraful 33 ! Ştiam că-i de Cicero, dar...

Ne-am uitat amîndoi, în aceeaşi clipă, la Metaxé. El era mîndru şi o voia şi pe ea la fel, şi era şi ea, dar se prefăcea, aş putea să jur, se supusese ordinului. Şi mi-am propus să mă dau peste cap, la propriu şi la figurat, să-mi preschimb vorbele în miresme şi stele, să fac descîntece şi farmece, în versuri line şi tunătoare, să i le dau lui Metaxé, s-o vrăjesc şi s-o scot de sub pelerina lui falsă, măcar pentru o frîntură de timp, pentru o îmbrăţişare vizibilă. Era atîta înverşunare în mine, încît sînt sigur că aş fi reuşit. Dar au intervenit Neruna şi Silviu, Silviu, cel de al treilea, care jinduia.

Silviu era cel mai elegant dintre *noi.* — Mă includ şi eu în acest noi, numai pentru că domnul Stimu, amintindu-şi subit de un client care plecase pe front fără să-şi ridice un costum achitat pînă la ultimul sfanţ, mi-l *împrumutase* de sărbători, dar costumul îmi venea atît de turnat, încît meşterul, în loc să-mi spună adevărul, m-a transformat în manechin şi într-un tînăr de Bucureşti aproape elegant. — Făcea parte dintr-o familie foarte bogată, tatăl lui, al cărui fiu unic era, poseda un mare magazin de bijuterii, la care lucra şi Sergo, cu sucursale la Timişoara, Iaşi şi Constanţa. Cînta la pian, învăţase cu guvernante şi profesori germana, franceza, italiana şi engleza, făcea călărie şi iahting, juca tenis acasă, la şosea, ne învăţase să bem pentru prima dată whisky şi ne arătase surpriza de revelion : două sticle întunecate, cu mai multe etichete, de băutură auzisem, din literatură : Cognac, chiar şi firmele Courvoisier şi Martel nu ne erau întru totul necunoscute, dar eticheta cu V.S.O.P. de pe ambele sticle nu izbutisem s-o descifrăm. Nu pot să ştiu cum se purta Silviu, acasă, în clasă, era tot într-a opta, bineînţeles la Colegiul Naţional, şi în alte cercuri. Aici, între noi, părea cel mai nătîng şi mai

neajutorat. În afară de Neruna, nu exista nimeni şi nimic pentru el. Nici nu era capabil să rîdă la vreo glumă, se uita întîi la ea, cred că nici prin da sau nu n-ar fi fost în stare să răspundă la cele mai elementare întrebări, pentru că nu ştia dacă ea auzise sau care va fi reacţia ei, părea mut, paralitic, lipsit de simţuri, de alte simţuri, pentru că unul măcar, al văzului, dar nici acela nu-i aparţinea, era al Nerunei, nici o clipă nu se uita în altă parte, iar cînd ea dispărea, privirile îi rămîneau pironite în locul de unde plecase şi unde o aştepta. Poate că exagerez, dar cam aceasta era impresia pe care o făcea Silviu. Şi nu iubea, ca-n romanele ruseşti, exploziv, dement, sinucigaş ori regenerator, obiectul era atît de departe şi de sus, icoana sau ce-şi închipuia el, nu cred c-o simţea ca fiinţă, încît îi era teamă, cred, să-şi imagineze c-o iubeşte. Jinduia, jinduia după ceva, după bucăţi, după firimituri : zîmbete, gesturi, vorbe. chiar dacă nu-i erau adresate lui, dacă se întîmplau în preajma lui. în preajma ei, îi era de ajuns să fie doar părtaş acolo. Nu-mi amintesc să fi întîlnit în literatură asemenea personaje, dar din păcate portretul pe care i-l fac e foarte incomplet. L-am văzut o singură dată, într-o convieţuire care-l aneantiza prin realitatea ei : chiar alături de fiinţa pe care încă n-o desprinsese din ceruri, din vise. din lumea plăsmuită. pe care încă n-o simţise ca fiinţă. Poate că pe stradă. sau la şcoală, sau la teatru. sau la vreun bal — oare ? — s-ar fi purtat ca un om normal, poate că se *şi* purtase ca un om normal. Dar aici, unde el venise pentru că era ea. şi ea chiar era, şi se putea gîndi şi se putea uita numai la ea, nu se afla cu ea într-o lume întîmplătoare, ca pe stradă, la şcoală, sau la teatru, sau chiar la un bal, ci se aflau anume, *ei* amîndoi, ea îl chemase şi...

Cînd Neruna m-a invitat a doua zi, dimineaţa, la o plimbare în jurul lacului, am uitat şi de Metaxé şi de Adorian şi de Silviu. Era la micul dejun şi se însăilau programe pentru ziua aceea — ce să facem dimineaţa ? ce să facem pînă spre seară. cînd fetele vor începe pregătirile pentru revelion? — erau opinii cu droaia : plimbări, audiţii muzicale, exista şi un patefon şi discuri, o bătaie cu zăpadă, haidem la gară, ca vara, cel mai bun program e cel fără, avem

şi cărţi de joc încă nefolosite, iar într-un moment de tăcere, Neruna a arătat spre mine :

— Pe noi să ne scoateţi din program, deocamdată. Vom face o plimbare în jurul lacului, pînă unde se poate. Şi dacă ne va plăcea, putem s-o repetăm şi cu voi...

Nu ştiu cînd şi nici nu ştiu dacă Neruna îşi gîndise spusele. Cu mine nu se înţelesese, dar mă implica atît de clar în planul ei, încît îl transformase în planul nostru. ca şi cum l-am fi chibzuit împreună, numai noi, pentru a-l realiza numai noi. Felul cum vorbise excludea orice alăturare, uimirea celorlalţi continua prin tăcere. şi a mea la fel, nu eram în stare să bîigui nimic, dar din fericire nimeni nu se uita la mine, în afară, bineînţeles, de eternul Florin, căruia i-am răspuns însă printr-o ocheadă de : asta e, băiete, ceilalţi au început să revină totuşi la preocupările lor : Sergo la Anaís, Adorian la Metaxé, iar Florin parcă simţindu-mă l-a scos dintr-o toropeală de plumb pe Silviu şi a ieşit cu el pe cerdac, împingîndu-l ca pe o fantoşă.

— Mergem ? m-a întrebat Neruna, proaspătă, zveltă, avîntată, ca o Diană a zăpezilor.

Atunci, doar atunci, m-am trezit dintr-un somn de păcură, în care voit mă afundasem şi m-am bucurat că Neruna e cea mai frumoasă fată cu care m-am întîlnit vreodată. Era cald, un soare plin, care acuş ne va smulge flanelele, altceva mai gros n-aveam pe noi, şi am pornit, eu în spatele ei, spre un lac ca un cîmp de zăpadă, în care se va cufunda sau din care va răsări, dar cum oare o parte din viaţa mea.

— Să nu te sperii, mi-a spus ea, în timp ce croia potecă prin zăpada virgină, fericindu-mă că-mi pot potrivi paşii în urmele paşilor ei, azi am chef de vorbă, asta mi se întîmplă odată pe an, mereu cam înaintea anului nou, şi-am vrut să fim împreună, nu ştiu de ce şi nici nu vreau să ştiu şi nici n-aş vrea să ştii, să fie ca o întîmplare fără început şi fără sfîrşit, vrei ? Şi voi începe prin a-ţi mărturisi că fac şi eu versuri, nu chiar ca... le ştii ? cele din parodia lui Topîrceanu, à la domnişoara de pension vrăjită de Eftimiu : *„Ah ! Cît este de frumos !*, e tîmpit, nu ? dar să ştii că e frumos, numai noi prin labirintul acesta de sălcii şi plopi, par-

dosit în alb, oh ! încep să divaghez, îţi vorbeam despre versurile mele :

Mă uit în oglindă şi-mi strîmbă din nas
Cum sigur, puştoaică, făcea Montespan
Şi-aş vrea să-i aud propriu-i glas,
Dar am decît ea mai puţin cu un an...
Cînd singură sînt îmi scot bluza de cit
Cămaşa opacă aleargă spre pat
Şi totuşi prin geamul din zid
Aş vrea să se uite-un băiat.

Şi slobod spre Soare chiar opt ciocîrlii
Acum cînd fecioară mă laud
Dar nu suverani şi crini de Neuilly
Ci cai şi truveri o să caut...

Şi tot aiureli din acestea. Îţi spun tot ce-mi vine în cap, pentru că mi se pare că-mi place cu tine, şi de tine. De-aceea te rog să nu mă lauzi, ţi-am spus : S.t.a.d.a., dar nici nu cred că ai avut de gînd, merci ! Îmi pare bine că nu ţi-ai dat şi nu-ţi dai ochii peste cap cînd se înfige Anaís, cum face prostul de Florin şi ceilalţi, alţii. Îi place să se joace, aşa în vînt, de dragul jocului, nici măcar ca o pisică, nu umblă după şoareci, i-ai văzut doar motanul, nici n-are gheare, mi-a spus odată că nu vrea altceva decît să-i facă pe băieţi să viseze, să-i fericească în vis şi să nu crezi că nu i-au spus vreo cîţiva că au visat-o, că s-au visat, şi „Cum ? Ce se întîmpla ?“ îi provoca ea şi mai tare şi dacă ăla începea să aiureze îl oprea de la primele vorbe : „Şi nu-ţi ajunge că sînt femeia visurilor tale ? Vrei o hîrcă, o vrăjitoare ? Sau te pomeneşti că-ţi trece prin cap cine ştie ce prostie, în loc să-mi mulţumeşti în genunchi că te-am făcut fericit, rămînînd curaţi amîndoi. Să nu fii neghiob ! Adio !“ Pariez că o se întîmple aşa şi cu Florin. N-o să reziste, pentru că pofta de mine i-am tăiat-o, cred, prin plimbarea asta. La noi e un obicei sfînt : fetele se mărită fecioare. Poate că e o prostie, dar legea asta n-o s-o încalc decît eu... Vezi ? Se zăreşte Castelul, numai un turnuleţ, acolo printre cei doi brazi. Nici iarna nu se vede cum trebuie, iar vara numai zidurile de brazi. Vrei să ne căţărăm la vară într-un brad, în cel mai înalt, ca să deslușim mis-

terele Castelului ? Nimeni nu ne poate opri, şi mistere sînt, sigur. Noi venim în fiecare vară aici, toată familia, la Dobridor, morarul, tata l-a făcut om, dar şi el l-a refăcut om pe tata. A-nceput Dobridor, în 1917, în lunca Siretului, după un atac al nu ştiu cui, al românilor, sau al nemţilor, e ca-ntr-o poveste arhicunoscută şi nici măcar nu vreau să dau a înţelege că familia noastră a luat parte la războiul de întregire. Tata a căzut şi a rămas pe marginea unei tranşee, apoi un obuz l-a azvîrlit din nou în tranşee şi l-a acoperit. Noroc c-a trecut Dobridor pe-acolo, era sergent, şef de grupă, sau de pluton, a auzit gemete, a vrut să plece, era şi el rănit, dar gîndul bun l-a făcut să scormonească în movilă şi a dat peste tata : „Bine, măi armene, tocmai tu care te-ai ferit pînă acum şi de guturai !“ Şi l-a luat în spate, dar văzînd o patrulă nemţească a fugit în pădure, cu tata pe umeri. Şi-au rătăcit în pădure trei zile şi trei nopţi. Dobridor mesteca frunze şi coji de copaci şi i le dădea de-a gata tatei care nu mai avea nici o putere, a prins şi un iepure sfrijit şi i-a stors sîngele mai întîi în gura tatei, numai în a patra zi au dat peste apă şi gazdă, în coşmelia unui sihastru, care i-a tămăduit în vreo două luni pe amîndoi... Cred că de aici s-ar vedea bine castelul. Oare ne vom putea căţăra în vîrful bradului ăsta ? Eu mă pricep ca o veveriţă, iar tu, dac-ai trecut prin circ, să vezi ce pereche grozavă de iscoade o să fim ! De la începutul războiului s-a mutat aici o ambasadă, la mare taină, dar toată lumea ştie că e ambasada unei ţări nordice, uneori mai ies şi afară din cetate, şi ei şi ele au părul blond, foarte, trupuri zvelte, staturi înalte, aproape zilnic o maşină face naveta spre Bucureşti, tur şi retur, Sergo spune că e un Rolls-Royce, cică cea mai scumpă maşină din lume, numai la comandă se face, dar mie mi se pare o hodoroagă demodată... Ciudăţenia cea mare a fost că mai greu s-a vindecat Dobridor, zicea sihastrul, cînd tata şi-a revenit, că numai o minune îl poate salva. „Şi cum ai izbutit să-l aduci pînă aici ?“ l-a întrebat sihastrul pe tata. „Păi nu eu, el m-a adus pe mine“, i-a răspuns tata, făcîndu-l pe moşneag să nu mai termine cu crucile şi mătăniile. „Păi rănile lui sînt mai rele decît ale matale. Aici s-a petrecut o minune, Doamne, Dumnezeule, dacă matale spui purul adevăr ! Să-i

mulțumești toată viața Domnului !". Dar tata a crezut de cuviință să-i mulțumească mai întîi lui Dobridor și l-a întrebat ca-n basmele din cărțile de citire : „Ia spune, Dobridoare, ce dorință mare ai avea tu de la viață ?" Iar Dobridor i-a răspuns de parcă ar fi declamat o poezie : „O moară aș vrea, la asta visez de cînd eram ucenic, și-am visat cît am fost ajutor de mecanic, iar ca mecanic mă pomeneam că-i sărut zidurile și găoacele roții. Aha, va să zică o și știi... O ! i-a răspuns Dobridor. Și moara e chiar cea din satul ăsta și se vede bine de aici, din casă, e ca un zid în calea privirii... Uite, aici se află Strîmtoarea, așa i se spune locului și chiar e cea mai mică distanță între țărmul satului și țărmul insulei pe care se află Castelul. Cît să fie pînă la chioșcul de-acolo, îl vezi ? E la jumătatea drumului dintre cele două țărmuri, lasă că-ți spun eu, știu foarte bine : trei sute de metri în total, deci chioșcul e la vreo sută cincizeci de metri. Vino aici ! Se vede ceva din fațada Castelului. E un Buftea mai mic și are o poveste, dar cea mai interesantă și mai lugubră e povestea locului unde sîntem noi acum. I se spune la cimitir. De aceea e atît de bine păzită Strîmtoarea, întocmai cum spune proverbul : frica păzește bostănăria. Cică e un blestem, de pe vremea cînd la Castel erau călugărițe, slujeau acolo, sau stăpîneau acolo, sînt oameni în sat, cei mai bătrîni, care știu adevărul, și cică unul, un zdrahon din sat, a pus ochii pe o călugăriță și se pare că și ea își îmblînzise ochii, asta e greu de lămurit, pentru că totuși e ceva distanță de la un țărm la altul. Fapt este, sau poveste este, că se întîlneau noaptea la chioșc, fiecare făcea jumătate de drum, pînă ce i-a zărit cineva, sau nu i-a zărit, de auzit însă s-a auzit printre maici despre povestea celor doi și s-au pogorît tunete și blesteme și poate și nevorbe, pentru că într-o noapte, ultima lor noapte, cică din senin, dintr-un cer fără nori și cu lună mare, au pornit fulgere și bubuituri, ca o răzvrătire a naturii, și a doua zi au fost pescuiți amîndoi, unul pe un mal, altul pe celălalt, dar niște oameni mai oameni i-au unit pe amîndoi pe o năsălie și s-a speriat lumea de frumusețea și tinerețea lor, parcă nu-i atinsese apa, parcă muriseră în brațele sau în aripile îngerilor. Dar blestemul a rămas, așa se zice, și chiar așa este, pentru că și de cînd venim noi aici se întîmplă

nenorociri, am asistat şi noi la cîteva. Vreo trei s-au înecat în ultimii şase ani : un student, înotător foarte bun, care a vrut să dovedească, deci intenţie bună, că totul e poveste şi scorneală, a ajuns pînă la chioşc, s-a odihnit acolo cîtva timp, dar cînd să se întoarcă a fost înghiţit de apă. Dintr-odată nu i s-a mai văzut capul, că se adunaseră oamenii pe mal ca la tîrg, şi dus a fost. L-au găsit, tot dimineaţa, în ghiolul morii. În alt an s-a răsturnat un băieţandru cu barca şi n-a apucat să se mai agaţe de ea, nici cu bărcile nu se mai încumetă oamenii de atunci, iar acum doi ani, adică acum un an şi vreo opt luni, am asistat şi noi, nu ca martori, dar eram aici, un puştiulică s-a urcat într-o salcie, pe malul lacului, una din pletoasele ălea groase, probabil, după cuiburi şi ouă, s-a rupt o cracă de sub el şi bîldîbîc şi dus a fost şi el. Aşa se spune, aşa s-a întemeiat tradiţia şi legenda, că în anii cu soţ lacul, adică locul acesta al păcatului cere OM... Nu, te rog, nu te apropia, aşteaptă pînă la vară, adică nu, pentru că va fi an cu soţ !

Mi-a vorbit întruna şi am lăsat-o. Îmi plăcea s-o ascult, îmi plăcea s-o văd, îmi plăcea să privim împreună locurile pe care mi le arăta, uneori ne atingeam capetele şi ne speriam amîndoi, ne legaserăm puloverele ca nişte brîuri, în jurul mijlocului şi, deşi o ştiam pură, neîntinată, fecioară şi mă înroşeam cînd îi vedeam sînii mici tresăltînd sub mătasea bluzei şi pictînd în albul imaculat două puncte roşii, nu izbuteam să închid ochii, aşa cum aş fi dorit şi, mai ales, nu puteam să-mi controlez şi să-mi stăpînesc seismul fierbinte care-mi aprindea unde şi zguduiri în tot trupul. Ne aşezasem pe trunchiul gros al unei sălcii căzute şi priveam prin cătarea chioşcului către Castel. Se vedeau cîteva ferestre, jumătatea unui donjon şi parcă filfiiri şi umbre la geamuri. Castelul părea locuit şi acum în plină iarnă, dar Neruna era atît de îndepărtată şi atît de departe de Castel, încît am lăsat-o în tăcerea şi în lumea ei. Şi chiar se retrăsese într-o lume a ei, pentru că şi tonul şi ceea ce-mi spunea erau altele decît cele cu care mă obişnuise în timpul plimbării :

— Nu sînt poetă, sînt mai degrabă o visătoare, îmi place să visez și, dacă-mi place înseamnă că visez trează, îmi închipui tot felul de nebunii, foarte rar cumințenii, sau poate că inversez valorile, fără să-mi dau seama. Ți-am spus că nu voi fi fecioara soțului meu, nu, te rog să nu mă întrerupi, știu ce vrei să spui : că s-ar putea să se confunde, să se împlinească în unul și același, dar tu nu-ți dai seama că toate trei sîntem căsătorite ? Silviu va fi soțul meu, asta s-a hotărît nu știu de cînd. Va fi probabil un soț ideal, dar nu va fi primul meu bărbat, pentru că nu mi l-am ales eu și pentru că nu e cel pe care eu mi l-aș fi ales. Vreau să-mi ofer puritatea și fecioria, nu să mi se ia. Vreau să dăruiesc, nu să mi se ceară ca un drept. Și dacă vreau să dăruiesc, vreau neapărat să dăruiesc *cuiva*. Chiar nu mă înțelegi ? Visez, vreau zboruri, explozii, înălțări, cutremure, vreau vrăji, mistere, necunoscute, fericiri groaznice, nu băi călduțe și mîngîieri cu puful ! De ce să mă înfemeiez din obligație, din tradiție, din obicei și nu din vis, din poezie, din mister ? Măcar acest act suprem, unic, irepetabil să-l fac în libertatea ființei mele, desigur, fiziologic e o mică rănire și schimbare, dar eu vreau ca prima atingere, prima durere necunoscută, prima alunecare, prima nu știu ce, primul nu știu cum să aparțină sincerității mele, să se întîmple în armonie cu visul meu, cu dorințele mele nebune, să fie împreunarea celor doi magneți care se caută și care numai ei pot, dintre toți ceilalți, să se atingă și să devină întreg. Poate că vreau doar adevărul unei clipe, dar am dreptul să cred în acest adevăr și să-l am. O, fii sigur, va fi chiar un adevăr al meu, pregătit de nerăbdările și nedestăinuirile mele, de niște fiori încă netreziți și care ar putea să rămînă așa toată viața, și eu nu vreau asta, vreau să fiu măcar odată întreagă, liberă, cu visele prelungite în fiori, în cei necunoscuți, deschiși prin voința mea nu prin întîmplare și hotărîre străină, vreau ca acea clipă să fie cea mai sinceră din viața mea, numai așa nu va fi durere, ci o groaznică fericire...

Cu atît mai mult simțeam nevoia să tac, nu puteam să rănesc o asemenea destăinuire.

— Vino la vară ! mi-a spus ea în șoaptă, dar nu ca într-o rugăciune, ci ca într-un vis. Vino să rupem blesteme-

mul lacului, să rupem ceva cumplit în lume, ca să se poată rupe şi trupul meu, pentru a se împlini !

Am plecat mai tîrziu, păşind tot pe urmele ei. A fost o seară ca de priveghi. Cînd ne-am retras în cameră, Florin mi-a spus, îngrozit, că Silviu oscilează între nebunie şi sinucidere. Nu mă uitasem la el, nu-l văzusem, poate că nici nu era, nu m-am uitat la nimeni. Aveam prea multe de căutat în nevăzutul viitorului.

Cînd s-a luminat de ziuă am plecat, ferindu-mă să trezesc pe cineva. Lăsasem în cameră o foaie din caietul meu de liceu, cu o urare de mulţi ani tuturor.

Nu ştiu ce m-a făcut să întorc capul, cînd am ieşit pe poartă. Neruna era la geam. Îl deschisese. Ne-am privit cîteva clipe. Nu ne-am făcut semne. Am ajuns în Bucureşti la amiază.

8.

Am evitat locuința din Ștefan Mihăileanu. Nu mă înțelesesem cu cel care-mi luase locul asupra vreunui semnal și-mi era teamă că, dînd buzna peste el, îl voi obliga să-și caute alt acoperiș. Voi trece mai spre seară și mă voi ghida după lumină. Dacă geamul va fi întunecat, voi încerca. Voi găsi în mod sigur un semn din care să reiasă dacă s-a eliberat sau nu camera. Firea îmi spusese imprecis : cîteva zile, dar pe Firea n-aveam de unde să-l iau și nici pe Soran, numai întîmplător cunoșteam strada pe care stătea Lilia, dar nu și casa, Tania era o gazdă ocazională, de Dinoiu nu știam absolut nimic, decît ce-mi spusese Firea, că are două licențe și lucrează la Biblioteca Centrală, Bălănuț : obscuritate completă, toate legăturile cu cenaclul le aveam prin Florin. Era o țesătură încîlcită, probabil într-adins și tocmai din cauza aceasta n-avea nici un rost să-mi bat capul, pînă la urmă tot mă voi descurca, deși o presimțire rea mă ciupea din cînd în cînd.

Și dacă voi petrece revelionul cu mama, în Stupinei, la vechea locuință ? Cred că nu i se putea face mai mare bucurie. Știam cum s-o iau : mă voi preface distrat, vom ciocni un pahar de vin, apoi mă voi chinui să-mi amintesc niște poezii de Arghezi, ea îmi va sări în ajutor și-mi va spune toate *Florile de mucigai* și poate, cine știe, o voi cuceri într-atîta, încît va scoate din lădița cît o cutie de perechi de pantofi, mereu încuiată, deși n-ar fi umblat nimeni acolo, era un obiect sfînt, un carnet vechi, cu scris ruginiu pe file atît de uscate și subțiate, că la o atingere mai brutală se prefăceau în firimituri, și-mi va citi poe-

ziile de dragoste şi de aşteptare pe care le dedicase, la 17 ani, celor doi cavaleri care-i promiseseră că se vor întoarce la sfîrşitul războiului pentru a-şi reîncepe viaţa în orăşelul tihnit dintre Siret şi Bîrlad. Amîndoi aveau acelaşi grad, unul în misiunea lui Berthelot, celălalt în armata lui Presan. Franţuzul i-a scris din Abbeville, de acasă, dar nu i-a scris el, n-avea cum să scrie, ambele mîini îi fuseseră amputate, i-a scris prin sora lui, rugîndu-se să fie iertat pentru că nu-şi va ţine promisiunea, celălalt s-a întors, cu Virtutea Militară şi alte medalii şi cu o nestăpînită poftă de viaţă, pe care n-a avut vreme să şi-o cheltuiască în cei 15 ani cît a mai trăit. Am făcut rost de cele cîteva cadouri cu care o obişnuisem pe mama de Anul Nou : o sticlă de şampanie, un pachet de Virginia şi un volum de versuri, *Scîntei gaibene*, de Bacovia, pe care îl găsisem la un anticar prieten, şi m-am repezit în Stupinei. Am găsit-o singură, ştiam că soră-mea plecase de sărbători la Bîrlad, la prietena ei, Lola, prima mea dragoste de la şase ani, iar fratele cel mic era cu şcoala într-o tabără. Arăta bine, parcă întinerită, m-a dojenit, mi-a mulţumit pentru cadouri, dar o simţeam nervoasă, parcă o oprisem de la ceva, şi chiar o oprisem : cămăruţa aceea în care trăisem înghesuit şi închircit atîţia ani arăta ca un colţişor de recepţie. Era curăţenie, ordine, fantezie, chiar şi acel dram obligatoriu de dezordine, şi mai ales era o masă, acoperită cu o faţă albă, ca spuma, şi cu patru scaune în jurul ei, acoperite şi ele cu perniţe de lînă. Era anul mamei, anul în care urma să se sărbătorească la ea revelionul, îi cunoşteam prietenele, toate văduve şi necăjite, cu copii şi rude pe front, pe care ea, ca un Luca din *Azilul de noapte*, le ţinea în viaţă, le aducea lumini în ochii morţi şi răsuflări de bucurie, oferindu-le veşti bune din cărţi şi din ceştile cu surogat de cafea şi speranţa unor revederi sigure, mai apropiate sau mai îndepărtate. Am sărutat-o şi m-am lăsat sărutat, i-am urat ani mulţi şi frumoşi, eram amîndoi foarte tari în a nu ne da pe faţă bucuriile şi emoţiile, deşi, sigur, ni le simţeam. M-am urcat într-un 25, dar nici pe Rahovei, lîngă Rondă, nu l-am găsit acasă pe prietenul meu, Bîtlan, cel cu care împărţisem rolurile principale din *Zorile*. Am pornit la întîmplare,

pe jos, îmi făceam planuri și căutam soluții, și m-am trezit, pe neașteptate, în Parcul Carol, adică nu m-am trezit eu, ci m-a trezit o voce pistruiată :

— Dacă nu vă grăbiți, aș putea să te însoțesc...

Era ea, era în tonul ei, era singură, era parcă mai drăguță, dar tot arogănțică, mirată și neîncrezătoare. Nu știu dacă m-a bucurat, adică nu știu cît m-a bucurat. Se rătăcise într-un fulgarin larg, fără număr pe mînecă, dar nici eu nu aveam, purta pe cap o căciuliță de angora, pendula și o poșetă în mîna dreaptă, poza în domnișoară, ceea ce i-am și spus.

— Și dacă m-aș lăsa atinsă de un fluid de sinceritate, m-a oprit ea, și aș recunoaște că pur și simplu te așteptam ?!

— Aș găsi și eu un fluid, i-am răspuns, și mi-aș aminti că pentru asta am venit !

— Îmi pare foarte rău că minți ! s-a întristat pistruiata. Eu aș minți numai dacă ți-aș spune că te-am așteptat în fiecare zi, dar azi și de multe ori pentru asta am venit și dacă ai avea măcar antene cu care să simți cît de mult regret că m-am dat în vileag. O să mă urăsc două săptămîni, zece, o sută, huo !

Era sinceră și m-a înduioșat. I-am atins umărul și imediat s-a lipit de mine. Doar cîteva secunde, pe urmă s-a îndepărtat și mi-a prins mîna :

— Ești supărat pentru că nu te-a trecut ? L-am întrebat și m-a trimis, ca și tine atunci, să-mi fac lecțiile, și astfel am dedus ! Dar încă nu pot să-mi dau seama dacă e furios pentru că n-ai luat banii, sau pentru că nu mi-ai dat nici o atenție. N-ai înțeles că a vrut să mi te prezinte ? A mai încercat cu unul, dar ăla a tăbărît asupra mea, idiotul, și i-am rupt urechea cu dinții ! Ție ți le-aș fi mîngîiat pe amîndouă. Mai întîi lasă-mă să-ți spun cum mă cheamă : Mioara !

Într-adevăr, mă oprisem și era cît pe-aci s-o prind de umeri, nu ca să mi-o atrag, ci ca s-o zgîlțîi și s-o trezesc. M-am mulțumit cu vorbele :

— Ce te-aș mai trimite să-ți faci lecțiile !

Mioara se îmbujorase și zîmbea :

— N-ai putea să nu mai fii stereotip ? Şi n-ai putea să nu mai fii ca o culoare timidă care nu ajunge pe rochii pînă la...

Îşi desfăcuse fulgarinul, dar jacheta de lînă abia era împunsă în două locuri. Îmi răspundea cu altă timiditate.

— Dacă ai şti cîte reviste am căutat şi cîte numere, şi cît de greu am dat peste...

N-am lăsat-o să-şi continue serpentinele cu care se apropia şi se îndepărta, după nevoie, de centrele nevralgice ale discuţiei şi relaţiei noastre :

— Voi fi şi eu franc ! Eşti deşteaptă, poate chiar precoce, chestia cu babacul mă lasă absolut rece, dar nu-ţi dai seama că eşti o puştoaică, firavă, emancipată doar în presimţiri şi-n dorinţi, dar dacă te-ar strînge cineva...

— De ce nu incerci ? s-a repezit ea. Zău că-ţi acopăr urechile cu mîinile ca să nu te sperii, şi nu-s fragilă, sînt ca o viespe, am un mijloc foarte subţire, cred că mi-l poţi cuprinde cu degetele ! Şi te mai rog ceva : să nu-ţi închipui nici o clipă că te provoc, că vreau să te provoc. Tîmpitele mele de colege vorbesc numai despre asta, adică chestii din ăstea, le simt şi eu, de vreo doi ani, dar vreau să i le spun unui bărbat, ţie, cu ideea că spunîndu-le mă voi vindeca. Asta se cheamă terapeutică, nu ? Dar mi-e teamă că nu ajunge numai să le spun. Şi dacă-ţi închipui că am mai discutat cu vreunul despre aşa ceva, pe cuvîntul meu că nici nu mă uit la băieţi, iar cînd visez nici nu visez chipuri, numai pe tine de cîteva ori. Hai să ne aşezăm pe banca asta curată, sau vrei să aştern şi fulgarinul ?

Era ca o zvîrlugă, nu se lăsa deloc prinsă, se încovoia, se fofila, scăpa aproape întotdeauna degetelor raţionale şi chiar retoricii obişnuite. Cred că şi la propriu, în ciuda ofertelor pe care nu înceta să le facă, ar fi procedat la fel : în ultima clipă s-ar fi desprins, ar fi alunecat, ar fi devenit invizibilă, dar vocea tot şi-ar fi trimis-o ca pe un stol de urzici.

— Aş putea să-ţi spun şi eu cîteva cuvinte ? am întrebat-o, rugîndu-mă zeflemitor.

— Ai putea, dar nu cred că are rost ! mi-a zîmbit ea, îndepărtîndu-se de mine şi oprindu-se chiar la capătul băncii, pe muchie. Ştiu ce vrei să spui : că numai vorbele-s de mine, şi ele foarte fistichii şi alunecoase, că dacă ne-am

apuca de fapte... Uite ce e ! De vreo zece ani, adică exact de zece ani, ăsta e al zecilea, tata se duce de revelion la o cabană din Bucegi, nu ca să-l petreacă acolo, ci ca să fie acolo. Acum zece ani au fost amîndoi acolo, și mama, eu nu, m-au lăsat acasă, eram prea mică. Exact la miezul nopții, mama a ieșit afară din cabană și nu s-a mai întors. Probabil că a luat-o o rafală și a zvîrlit-o cine știe unde, probabil că... nu știu, mi-e groază, poate că s-a dus singură, cine știe unde ! Sau, Doamne, nu ! N-a mai găsit-o nimeni, niciodată. Aveam cinci ani, stăteam mai mult la bunici, nu știam ce se petrece în casa noastră. Nici pe mama nu mi-o amintesc decît foarte vag...

— Vrei să spui că ai numai cincisprezece ani ? am sesizat numaidecît.

— Da, am dat a cincea și a șasea într-un singur an ! mi-a răspuns automat.

Apoi a făcut o pauză pentru a-și respira gafa, apoi a continuat :

— În orice caz cincisprezece ani am împlinit ! De atunci, tata se duce la fiecare sfîrșit de an acolo, la cabană, au fost ani cînd a închiriat-o singur. Nu știu ce face și nici nu vreau să mă gîndesc. Pe mine nu mă ia și nu cred că mă va lua vreodată. Am o presimțire că din cauza mea s-a întîmplat tragedia. Poate n-oi fi a lui, poate n-oi fi nici a ei, poate că toate-s năzăriri, în sfîrșit ! Am rămas singură și anul acesta. Și ne-am aranjat revelionul într-o casă cît un teatru, cu niște fete nițeluș mai mari ca mine, vreo doi-trei ani, dar cu mulți ani mai proaste, cu studenți, ofițeri, patefoane și șampanie, cu camere multe, în care se poate retrage cine vrea, și cu o greață de a nu mă duce acolo, cum n-am avut niciodată. Subînțelegi acum ce vreau să-ți propun ? O armonie : între vorbe și fapte !

Oare de aceea se îndepărtase, pentru că presimțise că, stîndu-mi mai aproape, mi-aș fi atras-o la piept, duios, ca pe un copil, ca pe o soră, într-atît mă impresionase toată povestea ? Își începuse alunecarea în sens invers, către mine. Doamne ! Cincisprezece ani ! Poate că nici nu-i împlinise, prea își subliniase afirmația. Oare pînă unde ar fi mers ? Chiar la acea armonie pe care o amintise ? Și nici măcar nu vorbeau în ea simțurile, eram sigur de asta, ci precocitatea, dorința de a ști mai devreme, de a afla mai

devreme, de a trece mai devreme, de a urca mai devreme : noutăți, gusturi, bariere, trepte, dorea să citească și această carte, încă necunoscută, cum citise, probabil, sute altele, de care vîrsta ei nu avea nevoie, dar nu și inteligența ei, care îi sugera, poate că-i și crea, o senzualitate artificială, un trup artificial, o fiziologie artificială. Nu cred că o complicam, era prea plăpîndă și prea puică, mă uitam la ea, nimic din înfățișarea ei, probabil și din trupul ei cel ascuns, nu sugera o feminitate precoce, o senzualitate vizibilă sau reținută, ba o calculam și prin mine : mă înduioșa, mă sensibiliza, dar nu descopeream decît copilărie în temeritatea ei și tocmai această copilărie, această esență copilăroasă, deghizată perfect, pînă la violențe și nuanțe, pînă la manifestări de copilărie prefăcută, ca să convingă printr-un fel de negare a negației, intuitivă, desigur, tocmai această copilărie supra-rafinată pe care, descoperind-o, o savuram în detaliile ei gingașe, de filigran, de pînză de paianjen, îmi crea dorințe fizice, absolut nevinovate, acesta era controlul : dorința de a o strînge în brațe, de a o mîngîia, de a-i săruta fruntea, ca și cum aș fi avut în fața mea sau lîngă mine un copil sau o soră mai mică...

Dar oare de ce hotărîsem atît de ferm, în mine însumi, să-i refuz invitația ? Mi-era teamă că ar fi dominat ea toate întîmplările și mai ales o posibilă întîmplare gravă ? Mi-era teamă de mine că în momentul hotărîtor n-aș fi rezistat ? Mi-era teamă de stîngăcia sau stridența unor gesturi și situații cu totul necunoscute amîndurora ? Dar dacă mă gîndeam la asemenea momente...

Nu ! Nu ! Această imagine confuză a stîngăciilor și stridențelor era veche, se putea deduce încă din prima mea Noapte, din nuvela mea : cînd am ajuns la momentul în care trebuia să mă dezbrac, mi-a încremenit stiloul în mînă. Oare cum se petrece o asemenea scenă ? Se dezbracă fiecare ? Se dezbracă unul pe altul ? Se stinge lumina ? unde se pune cămașa și cum...

Mi-o redeșteptase convorbirea cu Neruna, dar acolo mi se părea mai simplu : la miezul unei nopți calde, în bezna naturii, pe iarba mătăsoasă de la marginea lacului... Și acum ce-mi venea să mă gîndesc la copilul acesta atît de scump dezbrăcîndu-se, ba și mai rău : dezbrăcîndu-mă în fața lui...

Nu ! Hotărîrea era definitivă ! De aceea i-am acceptat apropierea, i-am cuprins umerii, mi-am lipit-o de piept şi ne-am atins obrajii. Şi iarăşi m-a ucis cu inteligenţa ei :

— Acum ştiu că n-o să vii ! O să mă duc la babele ălea şi la ofiţerii lor auriţi şi cu baionetele în gît. Probabil că voi fi proastă, dar să nu te căieşti : sînt prea mîndră ca să dau vina pe tine. Şi n-o să mă mai strîmb în oglinzi ca marchiza de Montespan ! mi-a cîntat ea, în şoaptă, uluindu-mă.

Am condus-o acasă, fără vorbe, se înserase, mergeam ca două umbre. Nici nu ştiam ce aş putea să-i spun şi nici nu era nevoie să-i mai spun ceva, îmi deducea aproape întotdeauna gîndurile şi cred că nu numai pe ale mele. Netristeţea lucidă cu care-şi începuse ultima frază îmi zgîndăra convingerea că bănuise sau chiar ştiuse de la început că o voi refuza. Dar mai era şi nostalgia *în devenire* din ultimele ei cuvinte, dezvăluită doar printr-o coincidenţă fantastică. Ideea mi s-a închegat dintr-o suită de caramboluri fulgerătoare, ca o necesitate lăuntrică nu ca o posibilă clarificare :

— Ai putea să-mi spui la ce şcoală înveţi ?

Încă nu ştiam de ce o întreb, nici ea nu a înţeles de ce, mirarea i-a tresărit doar o clipă pe faţă, apoi mi-a răspuns printr-un gest neaşteptat. Şi-a scos mîna din fulgarin şi mi-a arătat numărul de pe mîneca puloverului. Era la acelaşi liceu la care învăţa Neruna.

— Îţi mai eram datoare cu ceva ! mi-a spus ea la despărţire. Cred că a fost prima dată cînd nu m-am controlat şi asta echivalează cu o declaraţie de dragoste : dacă nu l-aş fi rugat atît de stăruitor, sînt sigură că te-ar fi trecut, dar echivalează şi cu un avertisment : nu cred că o să te treacă vreodată !

— Te rog şi eu ceva, foarte mult, i-am şoptit, nu pentru mine, pentru frumuseţe : te rog să nu fii proastă în noaptea asta ! Atît !

S-a uitat, dar n-a rezistat mult. Oare voi afla vreodată pricina acelor lacrimi ascunse : pentru că nu se va întîmpla ceva, sau pentru că se va întîmpla ceva ?

Am ajuns în cîteva minute pe Ştefan Mihăileanu. Fereastra de la mansarda mea era camuflată, pe dinăuntru,

și asta inutil, pentru că din casele joase care împrejmuiau blocul nu se putea vedea în interior. Cortina aceea apărea ca o măsură dublă de prevedere. Nu-mi trebuia mai mult pentru a înțelege că locuința mi se afla încă în stare de acoperiș. Nici o fîșie de lumină nu se zărea, iar obiectul care acoperea geamul nu putea fi al meu, îmi știam bine inventarul sumar, deci era cineva înăuntru, așa că...

Eram cam singur în București, doar cu o servietă în mînă și mi-am amintit conținutul ei : o pijama, cîteva batiste și perechi de ciorapi, caietul cu Prima Noapte, două cămăși de schimb. Amintindu-mi-l, mi-a venit și ideea : la urma urmei eram pregătit pentru voiaj. În București n-aveam ce să fac, pentru că n-aveam unde să fac. Să cad netam-nesam pe capul unora, mai mult sau mai puțin cunoscuți, nu era în firea mea, sau să mă subțiez ca o rudă săracă la o masă bogată, îmi repugna. Mi-am amintit revelionul de anul trecut, cu zilele de dinainte și zilele de după, încărcate de datini necunoscute în alte părți, de un pitoresc și un haz incomparabil, mi-am amintit-o iarăși pe Sanda, tremurînd în brațele mele, mi-am amintit invitațiile colegiior, dar nu numai ei mă invitau, tot satul și altele învecinate, pentru că vrăjit de fabulosul datinilor, de urături, de strigături, de cimilituri, de colinde și vicleimuri, de improvizații și născociri, unele violent pornografice, cîntate și spuse profetic la ferestrele caselor cu fete mari, atît de toate acestea am improvizat și eu, în replică, distihuri și catrene hazoase, ba și un plugușor de flăcăi pentru fete, care au fost imediat preluate și transmise. Nu ajungeam bine cu alaiul într-un sat. că ne și pomeneam cu urăturile pe care abia le lansasem în altele prin care trecusem. Și mi-am mai amintit de promisiunea entuziastă că voi reveni pentru a mă ghiftui, poate, din belșugul nemăsurat al datinilor și obiceiurilor bucovinene.

M-am dus întins la gară : era un accelerat de noapte, care ajungea cam pe la trei dimineața la Dolhasca, dar acolo trebuia să aștept mai bine de un ceas legătura mai departe. Ei și ?! Ajungeam în jurul orei cinci, poate chiar mai spre patru și jumătate, cînd abia începea chefui cel mare și defilarea cetelor de colindători. Mi-am calculat și finanțele, aproape că mi-ar fi ajuns pentru un bilet tur-

retur la clasa a doua și chiar mi-ar fi ajuns, dar m-am gîndit că n-are rost, mai întîi ca să evit limita falimentară: învățasem la economie politică despre asigurările împotriva neprevăzutului, și apoi cred că trenul era gol, și mai era și starea mea : să mă pregătesc încă de pe drum, prin tovarășii de călătorie de la a treia, pentru cei și pentru ceea ce mă aștepta acolo, în satul din nord.

Și chiar așa a fost. În vagonul pe care l-am ales la întîmplare, doar cu bănci de lemn, fără compartimente, aidoma tuturor vagoanelor de clasa a treia, era o singură familie, țărănească, sigur din nordul Moldovei, și tatăl și mama și cei doi țînci, o fată și un băiat, erau îmbrăcați în straie naționale, așa cum obișnuiau în toate zilele, și-n cele de sărbătoare, oamenii din părțile acelea. M-au poftit lîngă ei, între cele două bănci pe care le ocupau, de îndată ce le-am spus : Bună seara !

— Să-ți fie și mătăluță bună, creștinule ! m-a luat în primire bărbatul, gros, noduros, rotund, ca un bolovan. Și te-am ruga să poposești aici la noi, că noi facem praznicul de înnoire în tren și mătăluță, precum se vede după taşcă, nu prea ești pregătit pentru așa ceva. N-aș crede eu că încape un șip mai acătării acolo...

Se întorceau de la niște rude din Capitală, care făcuseră avere bună cu pielicele și alte blănuri, voiseră și unii și alții să se fălească : ăi de la oraș cu acareturile lor și cu belșugul care pleznea în ele, cei de la țară, la întoarcere, asta era piesa, cu norocul verilor lor de la oraș și cu bazaconiile din căsoaiele lor.

— Măi, măi, ce de mașinării ! nu mai contenea omul. Auzi ! Să facă gheață în casă, așa cum e zahărul cubic, într-un dulap alb care zbîrnîie ca gulerele zmeelor ! Și li se încălzesc odăile, parcă din văzduh, că nu e nici o sobă, nicăieri, ei zic că totul vine de subpămînt ! Și ce păhărărie ! Ai văzut, mă muiere ? Dar parcă tot mai sănătos și mai gustos e cînd tragi cîte-o duşcă lungă de-a dreptul din șip, ia, hai mătăluță, s-o golim, că ălelalte, auzi-le cum scîncesc de borțoase și de fecioare ce sînt ! C-altminteri nu prea se prețuiesc cum li se cuvine nici caltaboșii, nici slana noastră care n-are pereche, ca să nu mai zic de claponașii ăștia

usturoiați, pe care i-au ținut tot timpul la ger, în dulapul ăla alb. Doamne-ajută!

Am rezistat greu îndemnurilor, poftei și dojenilor care mă acuzau de fudulie cînd nu luam cîte ceva, dar nici nu voiam să-mi nemulțumesc gazdele viitoare prin refuzuri la alte îndemnuri și tratații. Le-am spus-o, dar s-au prefăcut că nu pricep și spre împăcarea tuturora m-au invitat pentru prima zi, adică în continuare, la ei în sat, două stații mai departe de cea la care urma să cobor eu, că or să se înțeleagă ei cu oamenii mei, doar se cunosc, sînt cam rude cu de-alde Nițu, prin niște căsătorii încîlcite, ca să nu mai vorbim de cununii și botezuri. Parcă n-ar ști ei cine-i Oprea, Oprea a lui Nițu, pădurarul, ăla de n-are-un picior, dintr-o împotrivire nedorită cu un urs cît Ceahlăul, da' oamenii, vînătorii îi ziceau Hunul, și-l ocoleau la cîte două poște. Păi n-are el o fătuță de mor flăcăii din șapte sate și-ncă din altele șapte după ea, și un băiat care-i la școală, sus, cu vipușcă albastră la nădragi și cu niște ifose de-ți vine să-i bagi țipari în fund. De bună seamă că-s gazde bune, ca tot românul, ca peste tot prin preajmă, da ca la noi în sat și ca-n familia noastră nu se există și-i musai să vii ca să te încredințezi chiar cu ochii matale!

Parcă citeam rîndurile din *Descrierea* lui Cantemir, cele care vorbesc despre obiceiurile moldovenilor de a fugi după oaspeți și despre bucuria de a-i avea, oricine ar fi și de oriunde ar fi. Am coborît totuși la stația mea, greu, blagoslovindu-ne reciproc, eu pentru tratație, ei pentru bucuria de a le fi acceptat-o, era lună bogată, cunoșteam satul pentru că îl bătusem casă cu casă cu colindătorii, dar gospodăria pe care o căutam nu părea prea luminată, doar niște pîlpîiri la un geam, mai degrabă de la vreun foc încă arzînd decît de la o lampă. Am intrat totuși, ciinii nu puteau să mă recunoască, dar m-au luat de om bun, așa că mi s-au gudurat la picioare, deși le uitasem numele, am bătut încetișor la ușa care aducea a lumină, apoi mai tare și mai îndesat, pînă mi s-a mormăit un *Cine?* La care am răspuns cu *Om bun* și iată că s-a deschis și ușa, cam lent, parcă era de plumb, și m-am trezit cu o arătare albă în prag, totul era alb, părul, barba, mustățile și cămașa care-i cobora de sub barbă și-i acoperea de tot labele picioarelor.

— Aoleu ! Asta trebuie să fie un alt obicei, pe care nu-l cunosc, moș Toadere ! Vas'că te-ai mascat în stafie ! Eu mi-s, ia ghicește !

— Numai să te dai olecuță cu lumina, că vocea mai, mai ! Măi băiete, măi firoscosule, mătăluță ești, care va să zică ! Apăi cine credea că mai vii, numai Sănduța, o mai știi ? Ea tot ținea morțiș, a făcut rămășag ! Toți au plecat, și știi unde ?

Plecaseră chiar în satul în care mă invitaseră cunoștințele cu care prăznuisem în tren. Am intrat în casă tocmai cînd pe altă ușă pătrundea o altă stafie, mai mărunțică, mai subțirică și care-și descifra trăsăturile pe măsură ce ne apropiam amîndoi de opaiț. Era Sanda, cu obrajii înroșiți de lumina opaițului, așa părea, dar tremurul care-i zguduia toate încheieturile, avea altă sursă și i-l cunoșteam și i-l oprisem lipindu-mi-o și strîngînd-o pînă la sufocare, exact, exact cu un an în urmă, poate chiar la aceeași oră, spre dimineață, într-o cameră în care ne pregătise paturi și eu sosisem ceva mai devreme, iar ea alergase după mine ca să întețească focul. Și i-l mai simțisem și a doua zi, tot în brațele mele, cînd ne-am rătăcit prin grajd și staul, cînd m-am molipsit și eu și m-aș fi vrut bărbat, ca un apucat, și ea m-a oprit și mi-a spus că-s zăpăcatec, că poate să dea oricine peste noi și că-i e frică de dureri și de oameni și de descîntece și că ar vrea să-mi fie de tot și toată viața, dar că s-ar mulțumi, poate, să-mi fie și numai odată, pentru că e nebună cînd mă vede și cînd mă aude, și-i vine să moară că nu s-a dus la școală, ca fratele ei și ca alte fete, că știe ea că eu o să ajung om mare și că nu mi se va potrivi, ea, o proastă, care va rămîne toată viața așa, slujitoare și slujnică la un bărbat care-o va călări după poftele lui și-o va înjuga mereu la toate treburile casei și pămîntului, și care-o va bate, știe ea, și care-și va găsi o ibovnică în altă casă, sau în alt sat, printre văduvele care știu să vrăjească și să ademenească și să se prefacă și chiar știu multe, pentru că a avut cine să le învețe și ea nu va avea niciodată bucurie de la vreun bărbat și nu va ști cum e să fii femeie, i-au spus ei altele, cununate, care zic că nu s-a petrecut nimic cu ele, doar dureri și apăsări și horcăieli și gemete din gîtlejul celui de deasupra, care pe

urmă se duce afară, lîngă claia de fîn şi se întoarce, încă gîfîind şi obosit, şi se trînteşte în pat ca într-o groapă cu mîl. Tremura şi plîngea şi-mi spunea toate acestea şi din cînd în cînd alerga la uşă să vadă dacă nu vine cineva şi iar mi se ciuciulea în braţe şi-mi şoptea că ar face-o, dar n-ar vrea aşa, pentru că-i prea multă dogoare în ea, în pîntece şi-n piept, şi-acolo unde nu s-a uitat niciodată, că-şi închipuie că se va topi, că-i va ţîşni sînge pe subsuori şi prin sîni, că i se vor încleşta picioarele şi dinţii şi ar vrea s-o sărut, că ar putea să moară numai sărutînd-o şi strivindu-i sînii cu pieptul meu, că e chiar gata să moară dacă ar ajunge să se împlînte toată în mine şi eu să mă împlînt în ea, că de cîteva ori era să moară în vis, dar pe atunci nu mă cunoştea şi de cînd mă cunoaşte...

Dar vorbele nu mai era cele de anul trecut şi nici cutremurul nostru nu era cel de anul trecut, eram amîndoi în camera pe care mi-o pregătise, pentru că ştia că voi veni şi mă aşteptase, pînă o trăznise somnul, poate chiar cînd începusem să bat în uşă, că acum nu trebuie să ne fie teamă, bunicul s-a culcat şi-şi doarme cel mai adînc somn al lui, somnul de dimineaţă, iar din partea celorlalţi nici o grijă, petrecerea e în toi şi nici n-au cum să vină pînă se face ziuă, că-s numai coclauri şi, uite că s-a ascuns şi luna, doamne, ce bună, şi-o să facem lampa mai mică, aşa ca abia să se zărească, deşi ar vrea să mă vadă, dar o s-o facă ea cu mîinile, o să-mi ia tot trupul şi chipul cu degetele şi o să-l păstreze pînă la moarte, du-te, du-te în pat, vreau mai întîi să-mi fac rugăciunea şi-o să vin la tine şi mai curată, o să mă ierte maica cea bună pentru păcatul pe care dinainte i-l mărturisesc : Maică bună şi scumpă, iartă-mă, fac asta pentru nopţile mele, cele multe, maică. vreau să am şi eu vise frumoase, de cîte ori sînt necăjită te rog să-mi pogori noaptea asta în vis şi iartă-mă, maică mare şi bună, dacă voi şti ceea ce tu n-ai ştiut niciodată şi s-ar fi putut ca nici eu să nu ştiu, iartă-mă dacă voi simţi ceea ce simt că trebuie să simt şi tu n-ai simţit niciodată şi să nu mă huleşti şi să nu mă pizmuieşti pentru asta, iartă-mă, nu ştiu, poate că mă duc la moarte, maică sfîntă şi bună !...

S-a strecurat în pat, după ce a tras zăvorul la uşă, s-a lipit de mine, îi simţeam fierbinţeala prin cămaşă, am

ridicat-o în capul oaselor și i-am scos cămașa groasă, am luat-o iarăși în brațe, apoi am îndepărtat-o pentru a-i găsi trupul cu mîinile în timp ce mi-l căuta și ea, i-am acoperit sînii, rotunzi, calzi și zvîcnitori cu palmele, parcă mă împungeau sfîrcurile dure, am coborît mai jos și ea îmi urma mișcările, pînă ce ne-au paralizat amîndurora palmele și iarăși ne-am lipit unul de altul, cu frunțile, cu buzele, cu umerii, cu pîntecile, cu piepturile, s-a întors singură, s-a desfăcut, mi-a cuprins capul și l-a tras încet, pînă ce ne-am simțit obrajii fierbinți, apoi mi-a adus palma la gură și mi-a apăsat-o cu amîndouă mîinile ei, dar n-am țipat nici unul, deși durerea urca în noi spre buze : Nu, să nu te duci, chiar dacă țip, chiar dacă mușc, chiar dacă mă zvîrcolesc, să nu te duci, apasă-mi gura și gîtul și urechile, și vino, vino !...

Au fost opriri multe și alunecări încete și revenite și gemete și crispări. A fost deschiderea dureroasă a unei porți, de carne și de sînge, împreunate, către dureri și nerăbdări istovitoare, a fost cutremurul și zbuciumul și explozia din care au țîșnit în trupuri stele și izvoare, și curcubee și pajiști, și mii de îngeri umblau și cîntau în vinele noastre, și miresmele pătrundeau în oase, și carnea cea nouă se mira și se bucura în păienjenișurile și puterile ei, toate.

— N-am murit ! mi-a șoptit ea. Am înviat ! Abia acum am trecut de la viața cea moartă la viață !

Pîlpîiau și afară zorile. Am făcut lampa mare, am scos caietul din servietă și așa cum eram, gol și rănit, am început să scriu, să scriu *Cea de a doua Noapte,* pînă la ultima frază :

„N-am murit ! Am înviat ! Abia acum am trecut de la viața cea moartă la viață !“

9,

— Nu, nici n-a vrut să audă ! mi-a spus dirigintele, seara, în cancelarie, după ce am rămas numai noi doi acolo. Nu-i o figură de stil, pur şi simplu nu vrea să ne asculte ! închide catalogul şi se retrage undeva, sau iese din cancelarie.

Directorul îşi aminteşte că doar cu un an în urmă s-a întîmplat aceeaşi poveste, tot cu un elev din ultima clasă, cu singura deosebire că era vorba de o hahaleră, obţinea note numai prin intervenţii, toate de foarte sus şi categorice. Şi totuşi nu l-a trecut, deşi s-au făcut demersuri peremptorii de la minister şi l-a abordat, chiar în cancelaria în care ne aflăm, soţia unui ministru, subsecretar de stat la ministerul nostru, iar el i-a răspuns cu un discurs care e de pomină în liceu :

— Doamnă, ştie contabilitate atît cît ştiţi şi dumneavoastră, poate chiar mai puţin, şi mai e şi golan pe deasupra. Eu nu-l trec şi dacă doriţi scandal, n-aveţi decît, postul ăsta îl pot ceda oricînd, vi-l pot ceda şi dumneavoastră, sînt cel mai bun contabil expert din România şi-am refuzat o catedră la Academia Comercială pentru că n-am vrut să fiu coleg cu un imbecil, şi nici n-aş vrea să se mai îmbogăţească, hm, cu altul catedra.

Asta e !

Încercaseră şi alţi profesori să-l înduplece, dar toţi s-au izbit de aceeaşi surzenie. Dacă n-ar fi intervenit atîţia şi dacă ar fi folosit, nu laude, nu elogii şi ditirmabe la adresa mea, ci ar fi luat-o pe căi mai omeneşti, poate că... Mi-am amintit şi mărturisirea Mioarei, cea pe care mi-o tradusese în declaraţie de dragoste. Îmi dădeam seama că eram

pe cale să pierd un an, şi în ce situaţia, Doamne ! : „Bun de front !“ ca orice repetent. Şi cu toate acestea nu simţeam ură faţă de el, nici măcar nu-l detestam ca om, şi cred că l-aş fi admirat sincer, pun mîna pe inimă, dacă nu aş fi detectat, în cazul meu, şi o undă groasă de subiectivism. I-am spus şi dirigintelui :

— Adevărul e că într-un regim pedagogic de înaltă corectitudine, nu îndrăznesc să zic : desăvîrşită, nu merit să iau examenul, sau, cum să vă spun : dacă din întîmplare aş da peste un profesor maniac, sau peste un incoruptibil, rezultatul ar trebui să fie acelaşi : Nu ! Şi asta nu numai pentru că nu am habar de contabilitate, dar nici nu vreau să am, e un refuz definitiv în mine, cred că e ceva organic: sînt bolnav şi îmi accept boala aceasta a acontabilităţii. Numai că...

— Da ! mi-a prins dirigintele ideea. Şi eu cred că sînt şi unele considerente de ordin personal, pentru mine absolut de neînţeles. Eşti în ultimul an, las încolo posibilităţile şi capacităţile dumitale, şi aptitudinile pe care le ai în alte domenii, dar mai e şi nenorocirea asta militară, la care, ca pedagogi şi părinţi, nu se poate să nu ne gîndim. Dacă ai fi un derbedeu, sau un neajutorat mintal ! De aceea revin la ce ţi-am spus cîndva : dacă am pierdut la Siracuza, hai să ne revanşăm *devant le Milet*, sau măcar să încercăm...

— Credeţi că e posibil un transfer, în plin trimestru? mi-a încolţit o idee.

— Ne-ntoarcem la Siracuza, la dezastrul flotei ateniene ! m-a neliniştit pentru o clipă dirigintele. Nu cred că avem motive şi nici nu cred că se pot găsi motive pentru un transfer, de la un liceu bucureştean la altul, în plin trimestru, cum ţi-a trecut prin cap. Doar dacă ai invoca adevărul şi atunci...

— Nici o comisie din lume nu mi-ar da dreptate ! i-am continuat gîndul. Şi chiar să terfelim în aşa hal dreptatea şi adevărul, apelînd la milă, la minciună, la protecţie, la dezumanizare, cel puţin mie îmi este cu neputinţă, iertaţi-mă, dar m-ar cuprinde o greaţă imposibilă. Vă jur că nu pot, organic, şi vă mai jur că nu simt nici un pic de ură faţă de el...

— Nu ! m-a oprit dirigintele. M-am gîndit mai departe şi mai realist. Şi, a juste titre, ca să nu terfelim prea violent dreptatea şi adevărul, îţi spun de pe acum, ca să ai timp să te pregăteşti. M-am gîndit la un examen de diferenţă, adică la un transfer prin diferenţă, într-un moment propice, la un liceu teoretic. Şi ca să fiu sincer pînă la capăt, m-am gîndit şi la un anume liceu, şi nu m-am gîndit numai eu, ci şi alţi colegi, şi colege. Dar nu din cauza acestei solida... nu din cauza acestui sprijin normal, pe care poţi să contezi, te asigur şi te asigurăm că nu vei avea probleme cu examenul de diferenţă, ci, şi în privinţa asta toţi sîntem de acord, chiar şi mister Hm, pentru că acolo e locul dumitale, aşa credem...

— Şi totuşi e o problemă ! am sesizat eu. Nu pot să solicit un examen de diferenţă, căzut sau corijent la o materie...

Dirigintele m-a bătut prietenește pe umăr :

— Ei, acum ţine-te bine ! Abia a trecut o oră de cînd am discutat în cancelarie, aproape toţi, în frunte cu directorul, această posibilitate şi această problemă, iar Dogaru a fost de acord ! În cazul acesta, dar numai în cazul acesta, îţi va da notă de trecere. Dumnezeu să-l înţeleagă !

— O fi totuşi un sfînt ! nu m-am putut reţine.

— El ?! s-a mirat dirigintele. Sau te gîndeşti cumva la un sfînt care i-a şoptit în somn, la ureche...

Nu mă gîndisem nici o clipă, dar începeam să mă gîndesc la o sfîntă cu pistrui şi, Doamne, cine ştie cu ce dureri şi amintiri recente !

— Nu vă supăraţi că insist, m-am rugat de diriginte, aţi putea să-mi spuneţi cînd s-a întîmplat toată povestea?

S-a uitat la mine, un moment doar, nedumerit, neîncrezător, avea şi de ce, apoi mi-a răspuns cu tonul cel mai firesc :

— Ieri am început discuţia, dacă ţii atît de mult să cunoşti istoria ei, şi azi am reluat-o, aşa că poţi să fii mîndru de interesul pe care ţi-l purtăm. Şi tot azi şi-a dat şi Dogaru verdictul. Stai, stai, stai ! Lasă mulţumirile ! Nu facem filantropie pedagogică sau rabat de conştiinţă, dar nici n-aş vrea să te laud prea mult. Ne mai corijăm şi noi din cînd în cînd, în virtutea unui principiu, care a fost multă vreme şi care mai vrea şi mai vrem încă să ră-

mînă, *sfînt*, în şcoala românească, dar prin asta nu încerc să neg sau să ascund subiectivismele, slăbiciunile, unele în lanţuri, cum ne-a sfîrtecat Caragiale, şi alte isme, care ţin de natura omului şi uneori sînt exacerbate de conjunctură : unui pedagog i se pot ierta multe, dar niciodată, absolut niciodată, negarea şi schilodirea valorilor. Aici încetează pedagogia şi începe monstruozitatea, iar prin repetiţie şi proliferare nimicirea unei spiritualităţi, în datele ei cele mai necesare : justiţie şi paradigmă ! Da, nu poate să fie dreptate fără cei care strălucesc datorită ei ! Iar fără model şi fără calea pe care poţi ajunge la el nu va exista nici valoare, nici morală. Va rămîne vid, pentru nelegiuire şi sinucidere naţională. Astea nu ţi le spun dumitale, dar e bine că ţi le spun, ci mi le reamintesc, ni le reamintim, din vreme în vreme, pentru că avem nevoie şi de emoţie şi de putere ca să ne onorăm întocmai profesiunea... Şi cu latina cum stai ? a schimbat el vorba, atît pentru a-şi baricada retorismul care începea să-l consume, cît şi pentru a-mi respinge exaltările şi emoţiile care mă fugăreau pe mine spre retorică şi descărcare.

— Cîteva declinări şi cîteva sute de dictoane, care mi s-au părut mai grozave ! m-am supus dorinţei sale. Dar dacă latina ar fi tornada fără de care nu se poate, m-aş azvîrli cu voluptate în centrul ei. Mi-ar place, ca un revers biologic şi neinfinit al matematicii, mai ales de cînd tot aud şi îmi vine să cred tot mai mult în cel mai frumos dicton despre latină : nu e nevoie s-o ştii, e de ajuns dacă ai uitat-o.

Dirigintele mi-a strîns mîna, s-a scuzat că se grăbeşte, după ce şi-a pierdut o groază de timp cu mine şi m-a rugat să-l ţin la curent cu detaliile situaţiei şi să-mi mai economisesc mulţumirile.

Eram tulburat, şi de bucurie, dar şi de o teamă nedefinită, vorbele dirigintelui mă scoseseră din moment, din *contingent*, — de la Ion Barbu citire, ar fi spus Dinoiu — mă proiectau în depărtări viitoare şi îmi proiectau imagini nedeslușite, mai degrabă stări, sau le filtram eu în stări în care bucuria se subţia, acoperită de neliniști, de incertitudini, de un vag care nici măcar contururi nu avea, dar care pompa în sînge, în piept, în simţuri încărcături ca de funingine, rele şi devastatoare. Am încercat să mă scutur,

cum se scutură un cîine cînd iese din apă. A fost un gest, instinctiv şi necontrolat, pentru că ideea salvatoare îmi venise : mă voi duce la circ, mai aveam timp să prind spectacolul de noapte, de la Paladium, locuri sigur se mai găseau, iar amintirile începeau deja să lupte cu neliniştile şi să mi le estompeze.

A fost un spectacol oarecare, dar m-am amestecat şi m-am topit în el cu seninătatea unui copil. Am rîs, m-am speriat, m-am prefăcut uimit de scamatorii puerile, pînă ce a apărut Mastacan, baristul şi zburătorul, cu trupa lui. Era cu doi ani mai mare decît mine, şi ne înţeleseserăm şi fugiserăm împreună, cu circul, în acea vară a răzvrătirii mele. Ne antrenaserăm la el în curte, în secret, la trapez, la inele şi la bară. Îl întreceam la toate. Iar acum devenise idolul galeriei şi cel mai *tare* număr din program. Dar mai bine nostalgia, duioasă şi născătoare de fantezii neprimejdioase, decît neliniştea.

Acasă, am găsit, introdus pe sub uşă, un bilet prin care eram rugat să fiu a doua zi, seara, mi se indica şi între ce ore, în aula facultăţii de litere şi filozofie, la un colocviu surpriză, „care te va interesa." Biletul nu era semnat, dar am recunoscut imediat scrisul presque ilizibil al lui Firea. Mi-am amintit orele de a doua zi, era o după amiază dificilă, nu pentru că m-ar fi obligat la prezenţă materiile din orar, ci cei care le predau : nu puteam să absentez nici la română, nici la naturale, nici la franceză, mai ales după reuniunile pe care mi le consacraseră profesorii în cauză pentru a-mi rectifica destinul, nu-mi rămînea decît ultima oră, contabilitatea, de la care chiulind, mai aveam răgaz să ajung la colocviu, către sfîrşit. Deşi, după acordul in extremis al lui mister Hm, smuls probabil de o Mioară ultimativă, gestul meu putea fi interpretat şi ca ingratitudine şi ca ofensă. Să ne facem iarăşi că nu ne vedem şi că nu existăm unul pentru altul ? Să ne continuăm convenţia, ca şi cum nu aş fi aflat nimic ? La urma urmei nu mi se dezvăluise nimic de la sine, eu provocasem adevărul total, puteam să mă fi mulţumit cu translaţia spre Milet. care ar fi încheiat convorbirea informativă, fără să se evapore confidenţe şi taine. Nu ştiu de ce mă învîrteam în atîtea desişuri, trebuia neapărat să mă duc la Universitate, nu pentru colocviu, ci pentru a-l întîlni pe Firea. Modul

cum îmi parvenise biletul, datele din el, acel „între orele...", sublinierea că mă va interesa, îl transformau într-un mesaj care putea fi tradus cam așa : Vino neapărat, etc. e ceva foarte important ! Mi se dădea o întîlnire, nu eram chemat la un colocviu, care poate că nici nu avea loc. Si singura posibilitate de a fi acolo era să păstrez relațiile statornicite cu contabilitatea, de dezinteres reciproc. Orice încercare de scuză ar fi atras și mai mult atenția, pe cînd continuarea ignorării ar fi fost în firea lucrurilor. Mă înșelasem însă în ambele privințe : Dogaru întrebase de mine, mi-au spus colegii, a doua zi, iar colocviul a avut loc și chiar m-a interesat, dar aici nu m-am înșelat decît pe jumătate.

Am ajuns spre finalul colocviului, am intrat în sală odată cu alții, într-un moment de du-te vino, cu aplauze și freamăt, care indica o pauză și mi-am găsit un loc, lateral, lîngă Dinoiu, care cred că-mi păstrase anume scaunul, ocupîndu-l cu paltonul, într-o atmosferă nu prea călduroasă. Dinoiu mi-a șoptit numele conferențiarului care urcase la tribună, penultimul, a adăugat el, era un nume cunoscut în lumea universitară, dar și în rîndul amatorilor de cărți și publicații științifice, mai ales din categoria celor semi-vulgarizatoare. Colocviul îi era dedicat lui Nietzsche — omul și opera — reactualizare, ca un fel de preambul universitar la centenarul nașterii marelui poet și filozof. Nu știu ce spuseseră ce anume aspecte trataseră ceilalți vorbitori, dar cel pe care-l apucasem își propusese chiar să-l reactualizeze pe Nietzsche și nu atît ca filozof, cît ca profet și vizionar. Nu eram apt și nu eram pregătit nici măcar pentru a recepționa ideile atît de nesigure, de controversate și de interpretabile care formau țesătura aparent difuză a filozofiei sale, cea fără sistem, cum era cuvîntul la modă, darămite să le apreciez, să le accept sau să le refuz. Pur și simplu ascultam, cu un gol imens în cap, în ceea ce privește tema, dădusem doar peste o culegere de versuri, foarte ciudate, ale lui Nietzsche, unele de o adîncime și de o finețe ca ale lui Rilke din *Sonete* și *Elegii*, pe care mai degrabă le presimțeam și le intuiam, încă nu eram inițiat pentru a le culege toate frumusețile, iar în rest nu reținusem decît acei termeni care circulau în lumea cea de mijloc, aurită sau neaurită, precum : Supraomul, Zara-

thustra, Eterna Intoarcere, acesta în versiunea lui franceză : *l'Éternel retour,* şi oarecum mai amănunţit şi mai pitoresc dintr-o carte citită cu pasiune, relaţiile sale, de la idolatrizare la subminare şi dărîmare, cum li se întîmplă de obicei idolilor, cu Wagner. *Nietzsche contra Wagner,* aşa se intitula cartea, în traducere, nu-i cunoşteam titlul original, dar suna frumos şi dur, parcă urma să se descrie o luptă între Satan şi Dumnezeu, sau, de ce nu, între doi Zei ! Nu, nu era ideea mea, mi-o sugerau chiar vorbele conferenţiarului care ajunsese la teoria şi formula lui Nietzsche despre Germania vremii sale, comparabilă cu vechea şi strălucitoarea Eladă, în care Bismarck era Conducătorul, Moltke — Soldatul, Wagner — Poetul, iar el însuşi — Filozoful. Şi dacă *glisăm,* era chiar expresia conferenţiarului, această imagine a lui Niezsche în teoria sa despre Supraom, ca Supremă Identitate, cumulînd toate Identităţile şi Nonidentităţile repetabile, aşa cum se va vrea Nietzsche către sfîrşitul vieţii sale : şi Conducător, şi Soldat şi Poet şi Filozof...

— Vă amintesc, domnilor, ce spunea în scrisoarea sa către Burckhardt, la cinci ianuarie 1889, probabil ultimele rînduri scrise de mîna lui, voi cita în franceză : *„Au fond, tous les noms de l'histoire c'est Moi !"* şi dacă acest Supraom, în loc să stea acolo unde îi este locul, în ospiciu, ori în patul vegheat de mama sau de sora lui, se va alia cu Puterea, imaginaţi-vă ce se poate întîmpla cu o societate, cu o ţară şi chiar cu lumea. Căutaţi-l în *l'Éternel retour,* dar în concepţia sa complexă despre acest *Eternel retour,* adică şi în viitor, nu numai în Germania lui Bismarck, căutaţi-l pe acest Supraom, căutaţi-i, comparaţi-i, judecaţi-i ! Unde le-ar fi stat, şi unde le-ar sta mai bine: în istorie sau în cămaşa de forţă ? Iată de ce filozoful şi poetul...

Dar conducătorul colocviului şi-a găsit un zîmbet nedefinit şi cu un gest colegial l-a întrerupt pe conferenţiarul vulgarizator şi dinamitard, oprind astfel în cea din urmă clipă, o explozie căreia mai că începuseră să i se aprindă fitilele în sală :

— Vă multumesc, dragă colega, dar despre poetul filozof Nietzsche ne va vorbi, învoindu-ne, onorat auditoriu, să încălcăm una din legile venerabilei noastre instituţii,

sau mai bine zis : întărind cu această excepție regula, unul din cei mai eminenți studenți ai facultății noastre de litere și filozofie, domnul Ionel Firea. Aveți cuvîntul !

Firea a fost sublim, așa mi s-a părut, de la ținută și înfățișare : înalt, subțire, cu priviri adînci, răscolitoare și trăsături energice, elegant și degajat în gesturi, pînă la concepția comunicării sale și la raporturile, nici un moment ignorate, cu auditoriul. Și-a scuzat de la început cutezanța, prin tinerețe și mai ales prin alianța molipsitoare cu subiectul : Nietzsche te obligă să cutezi și dacă ne amintim că la vîrsta noastră studențească fusese deja acceptat ca profesor de filologie clasică la Universitatea din Basel, pe baza unei simple recomandări verbale... Oare era o tactică, pentru uluirea auditoriului, sau era cu adevărat subjugat și îmbolnăvit de Supraomul Nietzsche ? Pentru că se insinua și chiar se declara, prin subînțelesuri, ca un discipol, ca o parte, *plus que spirituelle,* a marelui filozof și prin revenirea ritmată și mereu alta la concepția acaparatoare, aspiratoare a Eternei reîntoarceri, susținută și de expresii care-i modificau trăsăturile, părea că demonstrează cu sine, prin sine o fantastică epifanie nietzscheeană. Și-a împărțit lucrarea în trei capitole fundamentale, definite, fiecare, de trei propoziții nietzscheene : *Dumnezeu e mort ! Dumnezeu l-a ucis pe Dumnezeu ! Eu sînt Dumnezeu !* Încă de la enunțarea propozițiilor, în sală s-a făcut tăcere și chiar în semipotcoava profesorilor am remarcat mișcare și interes. Eu îmi scosesem un caiet din servietă și m-am felicitat, în gînd, că n-am disprețuit, ca aproape toți colegii mei, orele de stenografie. A continuat printr-un scurt dialog cu sala, dar de fapt nu a fost un dialog ci i-a impus sălii, prin ton și argumente susținute de o politețe rece, profesorală, catedratică, mi-a făcut Dinoiu cu cotul arătînd spre Călinescu, care nu renunța nici o clipă la promenada privirilor sale pe plafonul aulei, o altă succesiune a propozițiilor, printr-o singură mutație : propoziționea a treia devenea a-ntîia. În fond nu facem decît una și aceeași mișcare nietzcheeană : o revenire întru devenire, necesară cazului pe care-l expunem, dar numai astfel, plecînd, *ab initio,* de la declarația lui Nietzsche, ultima vorbită, la începutul lui ianuarie, în Piața Carlo Alberto din Torino : *Eu sînt Dumnezeu !* M-am deghizat astfel ! vom putea

să înțelegem ceva din filozofia lui, baza concepției sale filozofice, care și astăzi mai e în bistadiul de cascadă și iceberg. *Eu sînt Dumnezeu !* a tunat Firea proclamația lui Nietzsche. Aici e prima cheie a filozofiei lui Nietzsche. El nu se putea mulțumi și nu s-a mulțumit cu explicarea lumii, cu interpretarea ei, sau cu modificarea ei, cum vor încerca mai tirziu alții, confundind filozofia cu marșul. Nu declarindu-se, ci simțindu-se Dumnezeu, Nietzsche a negat Creațiunea, însărcinîndu-se cu o alta, deci acordîndu-i filozofului rolul de creator. Nietzsche a fost un Creator, filozofia lui e Creație ! Aici, Firea a intrat în polemică directă cu Gide, cu teoria acestuia că dacă Nietzsche n-ar fi fost atît de gelos pe Christos, citez : *jaloux jusqu'à la folie*, că dacă în loc să vrea să-l uzurpe și să-l înlocuiască i s-ar fi alăturat, și ar fi căutat să-l înțeleagă și să-l dezvolte, citez iarăși din Gide : *il ne tenait qu'à Nietzsche de redécouvrir sous les suaires et de ressusciter un Christ véritable.* Nietzsche nu poate fi înțeles decit ca un creator, așa trebuie înțeleasă și strădania lui de Creațiune împotriva lui Christos, deși, spre surpriza multora și chiar a lui Dinoiu, care părea că știe tot, Firea a dezvoltat o idee care m-a fascinat intr-atîta, incit am abandonat, inconștient, rolul de stenograf, trezindu-mă în final cu un concept vag și confuz al dizertației sale, în această primă fază. Supraomul lui Nietzsche, a susținut Firea, e rezultatul confruntării sale cu Christos, în rolul acestuia de Dumnezeu, de Creator. Nietzsche a creat un Supraom, pentru a înlocui un altul, care nu corespundea concepțiilor sale filozofice, morale și spirituale. Iar acest prim Supraom, rivalul celui al lui Nietzsche, era cel creat, sau dorit de Christos, pentru că în ce altă ipostază poate fi înțeles acest *être* al lui Christos care-și durează toată viața, care-și subordonează toate actele iubirii și dăruirii, decît în cea de Supraom ? Suma acestor Supraoameni, prin dragoste și dăruire, suma lor uriașă ar însemna Lumea în Desăvirșire totală. Astfel ar dispare orice noțiune și contranoțiune, orice sens și contrasens, orice Da și Nu, ar fi numai Viața și Lumea, ar fi sinceritatea primară, asemeni celei a materiei, care nici măcar fericire n-ar putea fi numită, pentru că nu s-ar cunoaște nefericirea, care nici măcar nume nu ar avea, pentru că nimic n-ar trebui definit printr-un nume, ar fi

Dumnezeu însuşi. Dar, acelaşi rezultat îl voia şi Nietzsche. Şi pentru că în aproape două mii de ani, Supraomul lui Christ, cel care prin bunătate, dragoste şi dăruire, n-a putut să schimbe lumea şi s-o transforme într-o sumă de Supraoameni, în însuşi Dumnezeu, Nietzsche a proclamat şi a vrut alt Supraom, prin contrariul conceptelor creştine, prin acea *Volonté de Puissance* atît de complexă şi de nuanţată în opera şi concepţia lui, care, credea el, va eterniza o lume a marilor înălţimi şi purităţi. Dar pentru aceasta trebuia să-şi asume rolul de Dumnezeu pe care şi l-a interpretat, dar mai ales şi l-a trăit pînă în ultimă clipă de conştiinţă... Cea de a doua propoziţie a lui Nietzsche : *Dumnezeu e mort !* pe care Firea a identificat-o, întocmai, şi în Zarathustra şi în Gai Savoir, mi s-a părut că e condiţionată de prima, existenţa unui Dumnezeu înseamnă existenţa unui singur Dumnezeu, deci un altul nu mai poate exista şi dacă Dumnezeu se constituia şi se confunda cu toate valorile, trebuiau nimicite toate valorile acelui Dumnezeu, şi aici apare nihilismul lui Nietzsche sublim şi înspăimîntător : *Rien ne vaut plus, tout se vaut, tout s'égalise. Tout est égal, équivalent : le vrai, le faux, le bien, le mal. Tout est dépassée, usé, vieilli, terni, mourant. C'est une agonie indéfinie du sens, un interminable crépuscule... un tel nihilisme peut... brusquement... cesser d'être inquiétude pour devenir quiétude béate... Dieu est mort* résume cet effondrement de toutes les valeurs...

Am copiat aceste fraze din cartea pe care mi-a împrumutat-o mai tirziu Firea...

În cel de al treilea capitol al dizertaţiei care avea ca frontispiciu, precum anunţase la început Firea : *Dumnezeu l-a ucis pe Dumnezeu,* prietenul meu a atins apogeul, bineînţeles e o părere strict personală, dar l-am simţit şi pe Dinoiu, alături, mirîndu-se şi încuviinţînd la unele repetiţii sau aprofundări ale lui Firea. Nu am reţinut decît foarte vag construcţia acelei punţi subtile prin care Firea a făcut trecera de la nihilismul lui Nietzsche la ateism, dar cînd lucrurile mi s-au părut mai simple, mai inteligibile, am pus mîna pe stilou şi am deschis caietul : Ateismul şi nihilismul, perora Firea, rezultă din aplicarea, din punerea în practică necondiţionată a idealului de *adevăr cu orice*

preț, născut din morala ascetică. Într-adevăr, ateismul nu are altă sursă decît idealul sincerității scrupuloase, apoi al onestității intelectale riguroase așa cum el s-a dezvoltat sub influența rafinamentelor de conștiință create de însuși creștinismul. Astfel, ateismul este, în sensul lui genealogic, *catastrofa* impunătoare a unei discipline de două ori milenară de *l'instinct de vérité qui en fin de compte s'interdit le mensonge de la foie en Dieu...* Astfel religia și morala mor din cauza propriei lor exigențe : ele se sinucid. *Dieu a tué Dieu.* Tot ce este mare nu poate pieri decît printr-un *act de auto-suprimare.* Pînă aici am citat, a continuat Firea, închizîndu-și cartea de referință cu un gest protector, lent și nezgomotos, metafora e însă neterminată, e deschisă, în floare, ispitind mereu prin valențele ei bănuite și presimțite, se cere deci continuată, prin poezie, miracol sau adevăr... Pentru toți, pentru Nietzsche, pentru noi, pentru cucernici sau atei, Dumnezeu, acel Tot Mare al lui Nietzsche, se confundă în ultimă instanță cu însuși Universul, cu toată Creațiunea. Universul nu poate fi ucis, pentru că nu are cine să-l ucidă, pentru că nu există nimeni și nimic în afara lui, care ar putea comite acest act, iar ceea ce există înăuntru, ca entități, constituante și particule ale Universului condensator nu pot să contravină lor înșiși, nu au o altă conștiință și putere decît cea a Universului, chiar dacă Nietzsche redescoperă în vederea acestei autosuprimări eterna lui la *Volonté de Puissance : ainsi veut la Volonté de Puissance,* spune el. Din clipa aceasta nu știu dacă voi continua prin poezie sau prin adevăr. Îl văd pe Nietzsche în ziua de trei ianuarie 1889, în ziua de dinaintea tenebrelor, în ziua de dinaintea Nopții tuturor zilelor, cînd se proclamă Dumnezeu și se agață de gîtul unui biet cal maltratat de un birjar oarecare, nu pentru a se sprijini, ci pentru a-l mîngîia. Eu sînt Dumnezeu ! spune Nietzsche, apoi se dăruie unei nopți totale care va dura 11 ani, 7 luni și 22 de zile. Poate că s-a sacrificat, sau l-a sacrificat Universul, pentru a supraviețui, Universul n-avea loc decît pentru sine însuși, se împotrivea ReCreațiunii și poate că în ultima clipă s-a armonizat cu Nietzsche, indicîndu-i autosuprimarea, sau hotărîndu-i-o și astfel confirmîndu-i obsesiva lui *La Volonté de Puissance.* Oare nu ajungem astfel la aceeași concluzie că *Dieu a tué*

Dieu ? Şi poate că acea noapte lungă e un moment din ciclul Eternei Întoarceri în care Universul îşi va întîlni cîndva capetele în clipa unei noi explozii primordiale. Poate că atunci Nietzsche va lua locul Universului în noua-i Creaţiune...

Firea a oprit cu palma ridicată aplauzele care se pregăteau în sală : Vă rog să mă scuzaţi pentru îndrăzneala acestei opinii inspirată de parcurgerea diletantă şi incompletă a operei lui Nietzsche. E foarte subiectivă şi personală, ea nu face decît să dea dreptate, şi prin aceasta mă refer şi la ilustrul antevorbitor, unei concluzii într-adevăr ştiinţifice şi riguroase prin care Karl Jaspers defineşte filozofia marelui Creator : „*Il est possible de trouver chez Nietzsche pour chaque jugement son contraire. On dirait qu'il a sur toutes choses deux opinions. C'est pourquoi on peut invoquer des passages de Nietzsche à l'appui de idées en apparence les plus inconciliables. La plupart de partis ont pu s'abriter derrière son autorité : athées et croyants, conservateurs et révolutionnaires, socialistes et individualistes, savants méthodiques et rêveurs, hommes politiques et apolitiques, esprits libres et fanatiques*"... În ce mă priveşte, a făcut Firea un gest de plecăciune către sală, eu nu mă pot încă despărţi de imaginea acelui început de ianuarie din Torino, îl văd proclamîndu-şi Identitatea şi-mi amintesc versurile unui alt geniu, atacat şi el de sfinţenie, de sfinţenia Supraomului rival, cel care iubeşte şi dăruie, o sfinţenie delicată şi duioasă şi aş vrea să cred că acel portret fulgerător dedicat negustoresei de haine se află şi el pe ciclul Veşnicei Întoarceri a lui Nietzsche :

Le vif oeil dont tu regardes
Jusque à leur contenu
Me sépare de mes hardes
Et comme un dieu je vais nu.

10.

Ne-am dat întîlnire în Piața Victoriei, chiar în fața Palatului Gardienilor Publici și de acolo, fără să ne fi înțeles, am pornit spre Arcul de Triumf și spre Hipodrom, ca-n noaptea de Crăciun. L-am felicitat pentru disertație, regretînd că n-am avut posibilitatea s-o compar cu celelalte, dar el mi-a strîns brațul, pînă la durere și mi-a oprit efluviul de elogii și de întrebări pe care îl pregătisem în tramvai :

— Nu mai vreau să aud de Nietzsche, te rog, măcar cîteva zile să scap de obsesie, sînt plin de el și mai ales sînt răvășit, exact cum observa Jaspers, mi se pare mereu că am spus altceva decit trebuia, sau decît credeam, că l-am încurcat, că i-am trădat ideile, că nu i-am sesizat adevărurile, dar oare se poate vorbi în cazul lui de un adevăr ? Uite, mă jur, fac și eu ca tine, nu voi mai aduce vorba despre el, m-a consumat enorm și încă mă consumă, fiecare propoziție nietzscheeană, în sensul ei gramatical, e o idee, e un belșug îngrozitor de idei și mi se pare că fiecare are un dublu vector, dezvoltîndu-se prin contrariul ei. E imens, e inadmisibil, e unic, e Dumnezeu, e tiran, și eu am în clipa asta o sete de libertate și de haos și de răstignire orizontală cum de mult n-am avut. Dar, din păcate...

— Nu se poate ! l-am întrerupt. Pentru că, nu numai pentru Nietzsche m-ai chemat. În biletul tău n-am găsit atît o invitație cît un mesaj, altminteri n-aș fi fugit de la școală. Totuși nu pot să nu-ți recunosc că m-ai vrăjit și să nu-ți mărturisesc unele momente de ură, poate numai de invidie, prin care am trecut, ascultîndu-te, dar nu din

pricina scăpărărilor tale şi al rolului pe care l-ai jucat acolo, nu ! Te-am urît şi te-am invidiat pentru diferenţa de vîrstă. Îmi venea să plîng că nu sînt cu cîţiva ani mai mare, înţelegi tu ? Doi, trei ani, atîtea sute de zile, atîtea sute de cărţi pe care le-aş fi citit, atîtea gînduri şi idei noi cu care m-aş fi umplut ! Nu m-aş mai fi uitat la tine ca un opaiţ la un reflector. Mă urăsc pentru că sînt prea tînăr. Huo ! Nu ştiu de la cine am împrumutat răsuflarea asta, dar îmi face bine : Huo !

Ştiam de la cine o împrumutasem, dar trebuia să opresc amintirea şi să gonesc imaginea, să fie o pată opacă, undeva, lîngă altele, să le feresc pe toate de lumină, de proiecţie, trebuia să-mi apăr liniştea, presimţeam alte zguduiri.

— Într-un fel ai dreptate, mi-a spus Firea. Cărţile şi amorul nesaturat cu ele pot să ducă la îmbătrînire precoce. Chiar o şi simt, dragul meu, uneori, o simt mai ales în relaţiile cu *ele*. Prea multă ascuţime şi prospeţime şi neistovire în creier. Trebuie să se fure de undeva, trebuie să fie în dauna a ceva. Ia spune ! Tu simţi că te-ai putea îndrăgosti, că ai putea să iubeşti pînă la sufocare şi inexistenţă ?

— Nu numai că pot, i-am răspuns dintr-o suflare, dar şi doresc. Simt în mine...

Iarăşi m-a întrerupt :

— *Simţi în tine !* Asta voiam să ştiu. Eu nu mai simt. Şi-mi dau seama de asta, pentru că odată simţeam. Ne-au îmbătrînit ideile, cărţile acelea pe care le regreţi. Ceva a vestejit în noi, în mine, în Soran, în Dinoiu. Cum spuneai tu în poezia aia, care parcă ne-ai dedicat-o nouă :

Copacul dorului şi-a uscat rădăcinile
Nu mai străjuieşte cu măreţie grădinile,
Păsările nu-i mai cîntă,
Vîntul nu-i mai frămîntă
Crengile uscate-n apus...
S-au dus toate, s-au dus...
Ah ! cît aş vrea să fiu Dumnezeu
Să dau o nouă viaţă copacului meu !...

Cum se poate scrie o asemenea poezie la şaptesprezece sau la şaisprezece ani ? ! Nu mă refer la valoare, scuză-mă,

ci la sentimentele ei. Iată de ce poetul e deseori un adevărat vizionar...

— Dar Rimbaud, mi-am amintit eu, care-şi dă cu gheata, în suflet, un picior, şi asta după ce spune, Doamne ce vers sublim ! : *On n'est pas sérieux, quand on a dix-sept ans !*

— Lasă-l ! m-a rugat Firea. E rîndul meu să-ţi spun că te urăsc şi te invidiez, pentru nebătrîneţe, pentru această forţă de a simţi, s-o nietzscheem, da, *La puissance de sentiment.* Poate că tot adevărul e aici. Dacă Lou Salomé ar fi devenit prietena şi confidenta şi... dar parcă jurasem să-l uit ! Da, băiatule, îmbătrînim de timpuriu, din această îndopare cu gînduri, şi fac această afirmaţie sub control : sînt ani de cînd nu mai simt nici o pornire, nici o aprindere, nici un fior lăuntric pentru o fată, oricine ar fi ea, chiar Lilia, care e summa summarum în materie, nu simt altceva decît o dorinţă bună şi plăcută de pat, asta în cel mai bun caz. Şi drama e că nici nu-mi pot închipui că voi simţi cîndva altceva, nu-mi închipui că voi putea simţi altceva, deci un capitol al vieţii noastre, poate cel mai pur şi mai frumos, s-a cam încheiat...

— E o absurditate ! m-am înfuriat. Dar Goethe, la Marienbad, dar Wagner, dar Chaplin şi Oona şi celelalte, şi-ţi dau numai exemple matusalemice, şi nu-l uita pe Buonarotti şi pe Toma... Thomas Mann, iar tu, la vîrsta asta de prunc...

— Accidente sau simulacre, băiatule ! mi-a oprit Firea zelul. Sau şi mai trist : căutarea unei vîrste, de mult moartă, nu prin adevăr, ci prin amintire. Ştii ce e toată această ditirambă intelectuală a reîntineririi, ştii de unde vine şi de ce se face ? Din regretul marilor indivizi că nu au trăit cîndva acele momente pe care tu le-ai conjugat atît de sincer : *simt în mine !* N-au simţit, s-au prefăcut, aşa cum ne-am prefăcut eu şi alţii. Nu iubim, ne prefacem, ne naştem cu cromozomii oboselii şi îmbătrînirii timpurii în celule, în schimb ni se umflă capetele ca nişte baloane, pentru a culege şi iar a culege. Sîntem nişte sfrijiţi, sîntem nişte neputincioşi, noi ăştia, intelectualii cei grozavi. Iar ideile, ideile nu întineresc niciodată, pentru că sînt prea multe şi prea se prelungesc unele în altele,

cel mult poţi să te îndrăgosteşti de ele, continuîndu-ţi şi agravîndu-ţi asceza, frumuseţea lor nu poate fi comparată, pentru că fiecare este altceva, pînă la urmă nu te îndrăgosteşti nici măcar de idee, ci de ideea ideii. Cît de ciudat trebuie să fie să iubeşti ! Oare cum o fi ? Şi oare cîţi ştiu ? Şi oare cum poţi judeca un fluture, un fir de iarbă, o vorbă, o carte, un om, o lume, şi mai ales pe tine însuţi, fără să fi iubit, fără să te fi cunoscut mai întîi prin iubire ?

— Şi ţie de unde-ţi vin toate acestea în cap, după ce ai recunoscut că... ?

Dar nu m-a lăsat să termin întrebarea.

— Din cărţile voastre, ale îndrăgostiţilor, s-a grăbit el să răspundă. Poate că iubim numai atunci cînd iubiţi voi, pe urmă reintrăm în firea noastră, şi vă urîm şi vă negăm şi căutăm asceză şi abstracţie şi facem elogiul scheletului, nu elogiul omului, pe care nici nu cred că-l cunoaştem. În schelet e mai uşor să umbli, poţi să-i modifici tu vertebrele, să-i strîmbi oasele, să deranjezi poziţiile, să anulezi simetriile şi să uneşti contrariile. Aşa am făcut şi eu cu Nietzsche, m-am plimbat printre ideile lui, şi poate că ideea lui cea mai cumplită a fost Noaptea aceea începută la cinci ianuarie, pe care n-a dezvăluit-o nimănui...

Ajunsesem, întorcîndu-ne, la banca pe care o alesesem în noaptea de Crăciun. Era aceeaşi linişte ca atunci şi parcă aceeaşi lumină şi acelaşi aer. Ne-am uitat în aceeaşi clipă unul la altul parcă pentru a ne spune că ne-am trezit şi că sîntem iarăşi în lume. Oare nu chiar ne întîlnisem atunci ?

— Numai atît ! s-a rugat Firea ridicînd mîinile în sus : Oare Creaţiunea pur şi simplu s-a întîmplat : Bum ! Sau a fost ideea cuiva ?

— E cumplit ! am recunoscut eu. Dacă mintea noastră ar putea concepe noţiunea de veşnicie, acest *fără început şi fără sfîrşit,* dar şi în cazul acesta ar fi trebuit să existe un moment al AutoCreaţiunii. Gata ! Mă supun ! şi am ridicat şi eu palmele în sus acceptînd convenţia.

Şi totuşi nu cred că Firea a dat startul discuţiei noastre şi i-a marcat ruta la intîmplare şi din senin. Însuşi faptul că am reţinut ideea startului şi a rutei îi trăda premeditarea. Oare ce urmărise, pentru că urmărise totuşi ceva : să mă scoată dintr-o anumită atmosferă, prin supra-

saturație, sau să-mi pregătească o alta ? Sau și una și alta ? Dar oare de ce-mi mai băteam capul ? Trebuia să urmeze ceva, adică trebuia, în sfîrșit, să înceapă ceva. Și l-am poftit, fără vorbe. nu le-aș fi găsit tonalitatea, cu acel gest simplu al mîinii întinse.

— Da ! a încuviințat el. Te așteaptă niște treburi, și vorbele care s-au spus pînă adineaori sînt atît de departe de ele, încît chiar că sîntem nuzi, amîndoi, acum cînd e timpul să le discutăm. Și poate că mai important e preambulul, decît dezvăluirea propriu-zisă a misiunilor. Partea întîia a preambulului e ca și data trecută : să nu întrebi nimic, să nu vrei să știi nimic mai mult decît ceea ce ți se spune, adică apelăm la încredere, totală, pînă la *quia absurdum.* E enorm ceea ce îți cer și-ți cerem, știu : îți cerem să faci abstracție de orice logică și de orice sentiment, de acest *orice* atît de uman, îți cerem să te stăpînească o singură noțiune-lege : încrederea în noi, în mine, dar aceasta pentru realizarea egalității necesare : încrederea ta în noi egală cu încrederea noastră în tine. Să trăim, dar să și murim. dacă va fi nevoie, stăpîniți de această lege. Nici noi nu știm nimic, dar nici tu nu știi nimic, cu excepția lucrurilor nevinovate : cenaclu, discuții, simpatii, un pahar de vin, chiar și îndeletniciri mai intime. Dacă te vei convinge, prin încredere, prin convingerea că nu se poate afla nimic altceva, deci prin încredere reciprocă, chiar vei simți și vei crede că nu e nimic altceva și-i vei face și pe alții să simtă și să creadă asta. E mai mult decît o autosugestie, pentru că are la bază această formidabilă forță care este *încrederea.* Eu nu știu nimic despre tine, în *lumea nouă* în care ne aflăm decît ce ți-am spus : discuții, simpatii. cutezanțe filozofice dacă vrei, sîntem doar plini, creații, critici, stări de dinainte și de după, nimic altceva. Iar tu știi același lucru despre mine și despre ceilalți. *Deci altceva nu se poate afla,* orice ți s-ar spune, chiar dacă va apare, pentru nu știu ce confirmare, unul dintre noi în fața ta. Să știi că nu s-a spus nimic. Și atunci nici nu va fi, poate, nevoie să reziști la *orice,* pentru că vor crede și alții că nu știi nimic. Ai dedus, cred...

Firea izbutise să mă emoționeze înălțînd această idee a încrederii la absolut. Izbutise chiar să mi-o implanteze

ca abstracție, s-o despartă de cei vii care o construiau și o constituiau, dar care puteau s-o și accidenteze. Am înțeles mult mai mult și i-am spus :

— Da, înțeleg că exist într-o idee și într-o lume a acestei idei. Și mai înțeleg că primejdiile au depășit stadiul de ipoteze și că trebuie să fiu conștient de aceasta : și ca să mă feresc de ele, și ca să le înfrunt, dacă va fi nevoie. Și mai înțeleg, ar fi trebuit să încep cu asta, dar mai bine e să termin, că înțelegînd toate acestea mă alătur, absolut natural, acelei forțe pe care o numim atît convențional, cît și în adevărul ei : *încredere,* cu toate consecințele ei biologice.

Parcă Firea trecuse printr-o încercare, nu eu. Se liniștise și nu-și ascundea starea, își desfăcuse brațele, respirînd zgomotos, îi mijea și un zîmbet pe față, iar vocea parcă i se îmblînzise :

— Știi ce-mi trecea prin cap cînd discutam despre sfrijirea intelectualului, pentru că am și acest har al dublei și triplei ideații simultane : să ne așezăm pe banca asta pe care sîntem și să interpretăm scena unei anchete...

— Îmi pare rău că n-ai făcut-o ! i-am replicat. Ai fi recepționat pe viu, ca să zic așa, răspunsul pe care-l așteptai. Chiar m-ar fi amuzat și chiar și acum mă *amuză* ideea. Folosesc acest verb-termen pentru a...

—Pentru a înțelege, mi-a continuat el gîndul, că ai ajuns deja la abstracție. Și mai cred că mi-ai sugerat această noțiune : abstracția, pentru a-mi impune antonimul : concretul. Îți mulțumesc. Iată-ne, deci, în marș. Ai fost vreodată la Constanța ? Nu-i nimic, a continuat el după ce mi-a văzut negația. Oricum nu vei merge singur, deși nici persoana care te va însoți n-a mai fost acolo. Dar nu asta e întrebarea principală, e o întrebare oarecare, de introducere, mai întîi aș vrea să știu în ce zile lucrătoare ai putea să lipsești de la școală, pentru că și aceasta devine o problemă, nu numai pentru tine...

I-am răspuns că Joia mi-ar conveni cel mai mult, din cauza dexterităților concentrate în după amiaza ei, de la care puteam lipsi, așa cum puteam lipsi și de la ora de dirigenție, care încheia ziua. Dirigintele, eram sigur, s-ar fi mulțumit cu rugămintea, nu mi-ar mai fi cerut explicații. Aș mai fi putut să absentez și în alte zile, dar cu

anumite complicaţii, bineînţeles surmontabile.

— În cazuri excepţionale aş putea să lipsesc oricînd! l-am asigurat eu. Nici pe departe nu sînt trecut în categoria chiulangiilor, am o frecvenţă destul de bună, dar poate tocmai asta ar da de gîndit dacă absenţele s-ar repeta. Joia însă e un fel de aiureală şi lîncezeală colectivă, la care participă şi elevii şi profesorii, absenţa nici nu s-ar sesiza...

Firea a înregistrat şi posibilităţile excepţionale şi pe cele fireşti, era mulţumit, dar următoarea lui întrebare-propunere chiar că m-a surprins :

— Ţi se cunoaşte vreo idilă în şcoală ? Adică, ai putea să sugerezi că, în sfîrşit, că ai o combinaţie, mai veche, mai nouă, nu contează, numai atmosfera să existe.

Ideea nu prea mă atrăgea şi pentru că aveam o anumită concepţie faţă de astfel de relaţii şi pentru că eram destul de străin în şcoală şi în clasă, trecuseră abia cîteva luni de cînd poposisem acolo, timp prea scurt pentru a înnoda prietenii care să absoarbă asemenea intimităţi. O singură dată, îi povestisem colegului meu din „Zorile", cînd m-a întrebat insinuant, după spectacol, ce şanse ar exista la actriţa cea tînără, despre impresia pe care mi-o făcuse Lilia, ca femeie, dar ca femeie în excelenţele ei spirituale, fără să uit să-i amintesc şi de vraja senzuală pe care o împrăştia.

— Păi e formidabil, vorba lui Florin ! s-a entuziasmat Firea după ce mi-a aflat dilemele şi destăinuirea amicală.

— Cred că nu mi-ai auzit prima propoziţie, am încercat să-l temperez. Pentru mine, asemenea relaţii sînt sfinte, dar tu nu poţi să simţi asta, probabil că-ţi vine să rîzi cînd auzi cuvîntul. Atunci apelează numai la căpşor şi îndeasă-ţi în el măcar acest adevăr : mi se face silă să inventez în acest domeniu, pe care-l consider aşa cum ţi-am spus, nu ştiu ce elucubraţii, nu ştiu ce scene, nu ştiu ce minciuni, şi poate că mai vrei să scap şi detalii...

— Nu ! s-a răcit brusc Firea. Vreau să ducem la bun sfîrşit o misiune. Închipuie-ţi că ai citi scene dintr-o carte scrisă de tine, din nuvela ta, de pildă. Lasă, lasă teoria imaginaţiei, a fanteziei, a capacităţii scriitorului de a exprima situaţii şi stări necunoscute, etc., etc.

— Şi vrei să spui, am încercat să restabilesc echilibrul discuţiei şi al tonului, că formidabilul tău s-a născut doar din amintirea că am scris o nuvelă erotică ?

— Nu ! a dat el înapoi. S-a născut, aşa cum probabil îţi trece prin cap, dintr-o coincidenţă într-adevăr formidabilă. Ei ! Ia apelează şi tu la căpşor şi încearcă o dezlegare.

Nu-mi venea să cred, refăcusem discuţia, datele mi se păreau foarte clare, o altă posibilitate aproape că se excludea. M-am ridicat şi eu în picioare, dar parcă pentru a constata că sînt mai înalt decît el. I-am spus şi asta ca să-i mai înviorăjbesc aşteptarea, dar nu l-am ţinut prea mult aşa :

— Deci, însoţitorul meu la Constanţa, avînd în vedere că numele oraşului e de gen feminin, va fi o însoţitoare. Taci ! Nu-mi strica plăcerea. Îţi voi spune eu numele : Liiia !

Ne-am aşezat iarăşi pe bancă. Mi-a spus mai întîi ceea ce bănuiam şi eu, că plecarea, sau plimbarea în doi, era o mască, nu o necesitate reală, ci o necesitate artificială, tocmai pentru a o impune ca reală. De unul singur, în eventualitatea unei *surprize*, ca aceea de la Iaşi, ar fi trebuit să se găsească un motiv, plauzibil şi convingător, chiar controlabil, nu pentru o situaţie oarecare, ci pentru o situaţie primejdioasă, ceea ce nu era foarte simplu, în cazul meu, şi poate că nici în cazul Liliei. În doi însă nu mai trebuia nici un motiv, motivul era însuşi pluralul : o idilă pe malul mării îngheţate. Trebuia să predau, într-un anumit loc, într-o anumită perioadă de timp, un anumit obiect, cu condiţia absolută ca să nu se vadă cui îi dau obiectul.

— Faci ce ştii, sau faceţi ce ştiţi ! s-a corijat Firea, Invizibili să ajungeţi, numai să nu se vadă cui îi daţi obiectul. Nu trebuie să-ţi împui capul cu amănunte, mai bine să te stăpînească această idee : primitorul e o simplă cutie poştală. Observat şi înregistrat va avea soarta cutiei poştale, adică va fi deschisă fără nici o dificultate, luîndu-i-se şi corespondenţa prezentă şi cea trecută. Şi cred că înţelegi cam ce semnifică această noţiune de corespondenţă. Primitorul e un inocent. El ştie, adică nu ştie nimic,

el acceptă să primească un obiect pentru prietenul său X. Atît ! Să zicem că obiectul e un stilou şi că el e vînzător la o librărie. A lăsa acolo un stilou, să zicem : reparat, pentru un client care peste cîtva timp va veni să şi-l reclame, nu pare deloc şocant. Dar dacă persoana care predă obiectul e înregistrată în compania celei care îl primeşte, cutia poştală va fi imediat atacată...

— Bine ! am căutat să-l asigur cu un ton foarte natural. Prin urmare s-ar putea să fim însoţiţi şi noi, adică e limpede, ce mai ! În concluzie, primo : să se predea neapărat obiectul şi implicit conţinutul lui, probabil un mesaj important, altminteri nu s-ar înfrunta anumite riscuri şi primejdii. Secundo : să scăpăm de cei care ar putea, sau care vor fi pe urmele noastre. pentru a-l preda în siguranţă. Dar cred că e mai bine fără primo şi secundo, după cite înţeleg, misiunea e una singură.

— De ce te-am ales pe tine ? a început Firea.

— Pentru că eu nu sînt lăsătorul de urme ! l-am întrerupt. Şi pentru că, din păcate şi din fericire, Lilia obişnuieşte asemenea idile, care nu-i intrigă prea mult pe cei ce sînt pe urmele ei, dar pentru orice eventualitate nu trebuie scăpată de sub supraveghere.

— Obiectul va fi chiar un stilou, mi-a mai spus Firea, iar primitorul va fi chiar un librar. Şi vom face tot posibilul să programăm misiunea pentru joia viitoare, pentru că, duminica, magazinele sînt închise...

11.

Ne-am dat rendez-vous în spatele Cișmigiului, pe frumoasa arteră, între Liceul Carmen Sylva și Palatul Kreţulescu, la cîţiva paşi de casa în care locuia Lilia. Şi eu şi ea am sosit înainte de ora opt, ora la care ne înţelesesem, eu cu cîteva minute mai devreme, parcă anume pentru a mă ciocni de o fată grăbită, în care am recunoscut-o pe Mioara. Era în uniformă, fugea spre poarta şcolii, dar am văzut-o oprindu-se şi întorcîndu-şi capul spre a asista, involuntar, la întîlnirea mea cu Lilia. Mai mult n-am văzut. Lilia s-a aruncat pur şi simplu în braţele mele, m-a sărutat pe buze, subţire, ca să-mi poată şopti la ureche :

— Joc teatru, deşi-mi place. Cred că am o coadă...

Am luat-o la braţ şi, zîmbind fericit, i-am cerut detalii :

— Pune-mă şi ţine-mă la curent, dar tot ca o porumbiţă. Ai avut o inspiraţie foarte bună. Ne vom juca rolul...

— Dacă tu vrei să fie doar un rol ! mi-a spus ea şăgalnic, lipindu-şi umărul de umărul meu. Dar hai să fim serioşi ! Nu, nu te speria, rămînem în rol. E un tip în pardesiu gri, cu pălărie pe cap, dar cu pantofi maro. După asta îl putem recunoaşte. N-am venit direct pe Ştirbei, ci am luat-o pe Berthelot, s-a ţinut după mine, dar m-am convins cînd, cotind la stînga pe Puţul cu plopi şi apoi iar la stînga pe Ştirbei, l-am simţit pe urmele mele şi apoi, cînd ţi-am sărit în braţe, l-am văzut traversînd şi oprindu-se la staţia de autobuz. N-avea de ce să facă un asemenea ocol, oricît de boem ar părea, sau s-ar strădui să pară. Îl vezi ? Cred că n-are mănuşi... şi-a băgat mîinile în buzunarele raglanului. Îl încercăm ?

Lilia vorbise cu pauze, schimbîndu-şi expresia feţei, gesticulînd, ca şi cum mi-ar fi povestit un vis, sau cine ştie ce banalităţi pretenţioase. Mi-am căutat şi eu nişte măşti, toate în conflict cu spusele mele :

— Îl vom încerca, dar mai întîi trebuie să luăm o hotărîre rapidă : ne ducem spre gară ca şi cum am fi fost înţeleşi dinainte, sau ne prefacem că ne-a venit în clipa asta ideea ? De încercat îl vom încerca pe drum...

Lilia mi-a sărit de gît, iarăşi m-a sărutat, repetat şi cu buze calde şi umede şi m-a tras de mînă, după ea, spre Berthelot şi spre Ovidiu. Deci ne venise o idee grozavă de promenadă, pe malul mării, la Constanţa. Mă supăra însă o întrebare : cum de aveam bani la noi pentru bilete de tren şi pentru alte necesităţi de voiaj ? Lilia parcă mi-ar fi ghicit neliniştea. S-a oprit pentru cîteva clipe, cam prin dreptul locuinţei sale, acoperindu-mă pentru a observa discret ce se întîmplă cu individul în raglan, s-a apucat să scotocească în poşetă, se prefăcea că-şi numără banii, s-a căutat şi prin buzunare, m-a împins cu cotul, dar nu mai era nevoie de semnal, începusem şi eu să cotrobăiesc prin portofel şi să-mi scutur buzunarele, apoi ne-am învîrtit amîndoi fericiţi şi ne-am continuat drumul spre gară. Tipul nu se apropia prea mult de noi şi ar fi rămas tot timpul pe trotuarul de vis-à-vis, dacă nu l-am fi încurcat noi, traversînd prea des strada, ademeniţi, chipurile, de vitrinele cele mai aiurite. Reflectam cu voce tare, păstrîndu-mi însă mimica rolului :

— E clar că ne urmăreşte, sau *te* urmăreşte, dar de ce dracu aşa de dimineaţă ? Să fii tu un personaj atît de important încît să ţi se fi postat o permanenţă ? Ar fi prea complicat, dar ipoteza întîmplării trebuie totuşi s-o eliminăm. În mod sigur nu e vreun curtezan de-al tău ?

— Gelos şi cu sticluţa de vitriol în buzunar ! m-a înghiontit voit dureros Lilia. Nu e, nu-l cunosc, nu l-am văzut niciodată. Dar dacă o fi în legătură cu cineva din bloculeţul meu, cu jupîneasa, de pildă, sau cu cineva din blocul de vis-à-vis sau cu un altcineva din apropiere ? Cu care s-a înţeles asupra unui semnal : un apel telefonic, după ce cobor şi ies în stradă...

— Şi atunci e complicat ! m-a cuprins îndoiala. Ai coborît, ai ieşit, imediat telefonul, apelul, bine, dar chiar în cîteva minute să şi ajungă în spatele tău ? De unde ?

— Ţi-am spus : chiar din blocul de vis-à-vis. Întotdeauna sînt camere de închiriat acolo, şi în cazul acesta n-ar mai fi nevoie nici de telefon, nici de semnale...

— De acord, numai că ar trebui să fie cel puţin doi, care să stea cu schimbul, de pîndă, la fereastră, la o fereastră. Să fii un personaj atît de important pentru ei ? Asta e întrebarea cheie ! Te-a luat vreodată cineva la întrebări ?

Lilia trăia o stare ciudată, i-o simţeam şi în voce, i-o distingeam şi pe figură, fără să se descifreze foarte limpede : Nelinişte ? Teamă ? Furie ? Neputinţă ?

— Nu, nu-i vorba de asta ! s-a hotărît ea, în sfîrşit. Cred că am întins eu prea mult coarda, nu găsesc altă explicaţie. M-am băgat singură într-un joc idiot şi periculos, sperînd că voi obţine exact contrariul. Opiniile îmi sînt cunoscute la facultate, dar nu sînt singura care spune că războiul e pierdut, că se vor produce schimbări cutremurătoare în lume şi în ţară, că numai cretinii şi orbii mai pot crede într-o redresare a situaţiei. Corul nostru se lărgeşte, dar eu ca să mă pun la adăpost, pentru orice eventualitate, deoarece nu mă rezum, ca şi tine, probabil, numai la vorbe, am acceptat, şi din interes, şi din curiozitate, poate şi din nitică grandomanie, o anumită relaţie. Ia spune-mi, şi-ţi mulţumesc pentru discreţia ta, la care de altfel mă aşteptam, ai remarcat gradul ofiţerului care m-a condus în seara aceea cu maşina ?

— M-a enervat într-atîta povestea, i-am răspuns, încît nu voiam să ştiu nimic. Fiecare dispune cum vrea de persoana sa.

— Nu e chiar aşa ! m-a contrazis Lilia. Nu e întotdeauna aşa : în situaţia noastră anumite mişcări, în anumite perioade, trebuie să fie foarte clare. Şi era tocmai într-o anumită perioadă. Dar hai să ne zgîim mai întîi la mersul trenurilor, ca să-l descoperim pe cel pe care ni l-am programat. Şi am putea s-o facem cu voce tare şi cu nitică exaltare. Vezi ! E grozav ! a început ea să se bucure ca o prostănacă, atrăgînd atenţia unora. Avem un rapid peste nici o jumătate de oră, şi uită-te şi aici ! Ne

putem întoarce seara. Dar jură-mi că nu intrăm nicăieri : nici în cofetărie, nici în birturi, nici în cafe... absolut nicăieri !

Mi-am împreunat mîinile în semn de rugăciune şi de jurămînt, am fugit spre casa de bilete, a doua, şi am ridicat puţintel vocea, deşi nu era nevoie, pentru că, pentru prima dată, individul în gri, destul de tînăr, tip de profesor, de funcţionar mai stilat, s-a apropiat la o respiraţie de noi :

— Două bilete dus şi întors Constanţa, vă rog. La rapid.

Ne-am continuat discuţia pe peron, de-a lungul trenului garat, într-un du-te vino regulat, care ne permitea, la întoarceri, să vedem ce se întîmplă cu copoiul nostru. În ciuda aerului său de boem îngîndurat, *il ne nous quittait pas d'une semelle*, cum ar fi spus domnişoara de franceză.

— Deci nu i-ai văzut gradul ! a revenit Lilia. Era colonel, colonel plin şi încă de Stat Major, probabil cu funcţii foarte înalte şi cu cine ştie cîte decoraţii.

— De unde ştii că e colonel de Stat Major ? m-am pomenit că întreb, fără să-mi dau seama de ce.

— Mi-a spus-o el, după ce am băut primul pahar de vin împreună : Sînt colonel de Stat Major, scumpă domnişoară, aşa că nu vom discuta niciodată probleme militare. Mi-a plăcut francheţea şi siguranţa lui şi mai ales avertismentul pe care mi l-a dat. Nu credeam că există şi ofiţeri de soiul ăsta. Şi mi-au mai plăcut şi altele la el : rafinamente, chiar gesturi de tandreţe şi gingăşii după trei ani, în zile şi nopţi, a adăugat el, de noroaie, sînge, şrapnele, eroisme, isterii şi laşităţi pe toate fronturile. În sfîrşit, asta e altă poveste... ! Uite, compartimentul ăsta a rămas gol. Ce-ai zice dacă ne-am urca în el ? Deci ar fi o urmărire prin ricoşeu, cum să-ţi spun ? Mă urmăresc din cauza lui, nu din cauza mea, care poate că nici nu există la *ăia*...

Am urcat în tren oarecum convins de raţionamentul Liliei. Altă explicaţie nici nu găseam, încă nu găseam, sau poate că nici nu era. În orice caz, misiunea rămînea în aceleaşi graniţe de prevedere, de siguranţă, de neabatere, de nedescifrare în care o zăgăzuisem. I-am şi spus Liliei după ce ne-am ocupat locuri în compartiment :

— Să considerăm teoria ta o simplă supoziție, nici ea dezlegată de primejdii și riscuri, și să luăm faptul ca atare : *sîntem,* cred că pluralul exprimă chiar adevărul, sîntem însoțiți, adică puși sub urmărire. Era cît pe-aci să spun că trebuie să ne dublăm atenția, dar și singuri dac-am fi fost, și siguri că sîntem singuri, și tot la fel ar fi trebuit să ne comportăm. Așa că...

Dar a trebuit să renunțăm la discuția asupra subiectului, care devenise tot mai necesară, din cauza unui atac gălăgios care se pregătea pe culoar. Erau voci, țipete, mormăituri și răsuflările acelea icnitoare, horcăitoare și probabil puturoase, care mi-au nenorocit multe călătorii. Oare de ce au ales tocmai compartimentul nostru ? Anume ca să ne tulbure, ca să-și satisfacă voluptatea de a ne vedea suferind ? Ca să facă rău, cu conștiința și cu bucuria că-l fac ? Ne-au văzut lipiți unul de altul, jucîndu-ne rolul, dar asta nu știau, ne-au descoperit pereche, tineri și îndrăgostiți, probabil că auziseră că se mai și iubește pe lume, dar ce-o fi aia, nu aveau capacitatea să simtă și să gîndească. Erau mai întîi ei doi, ei, tot pereche, amîndoi grăsani și negustori amîndoi, cu burțile doldora, cu guși proeminente, săltărețe, mai era o babă, și ea cu o ploscă de gușe din care făcea hîrș, exact ca-n *După melci,* probabil mama unuia din cei doi grăsani și bunica celor doi nepoței, fitirisiți, nu cunosc termenul, dar îl folosesc ca pe unul care ar semnifica scălîmbăială, nici asta nu știu ce este, împopoțonare, scîlcială, ce mai, erau travestiți în niște puișori, inalterabili, de cretini și mai era o însoțitoare a fitirisiților, slabă ca un schelet ce era, dacă n-ar fi purtat pe ea niște pansamente care o transformau într-o mumie, mai veche, prin duhori, de 4000 de ani. Copiii erau parcă turtiți ca să nu-și dea în vileag vîrsta și să economisească vreo cîțiva gologani din milioanele grăsanilor, iar ciumata alunga de la capătul culoarului conductorii și controlorii, așa că scăpau și celelalte dihănii fără bilete. Am ieșit pe culoar, lăsînd intrușii și netrebnicii să se lăfăie în tot compartimentul, ba ne-am luat și catrafusele cu noi, servieta și sacul de voiaj, ca să nu se impesteze de la momîia fără figură. Ieșind astfel din compartiment, l-am băgat într-o cursă involuntară pe copoiul nostru care, probabil, închipuindu-și că vrem să

sărim undeva din tren, a alergat și el să-și ia fulgarinul din compartimentul pe jumătate gol, ca să ne poată ține urma și astfel ne-am pomenit cu două locuri, într-un compartiment mai aerisit și cu un gardian la ferestrele de pe coridor, un gardian timid, pentru că n-a mai revenit la locul lui, nici măcar ca să-și lase raglanul.

Negustorii de porci, oi, capre, gîște, găini și picherițe au coborît la Ciulnița lăsînd complet gol compartimentul, dar n-au uitat să vină la noi să-și ia rămas bun și să ne ureze o lună de miere ca-n basme. Am zărit pe la colțuri de geam și chipul copoiului care voia să se convingă dacă avem sau nu legături cu cretinuții aceia îndopați cu zorzoane. Cînd am ieșit din nou pe coridor l-am zărit la adăpost, chiar pe locul pe care-l ocupase multimilenara mumie, respirînd, inconștient sau poate obișnuindu-se, miasmele care făcuseră să se închidă etanș ușile tuturor compartimentelor, pînă la locomotivă.

De la Feteşti am rămas și noi singuri și nici nu cred că ne mai amenința vreo inoportunitate pînă la Constanța. Doar copoiul cel tînăr, suferind probabil de diureză cronică, angaja vizite dese la toaletă, ca să se convingă dacă n-am sărit între stații pe fereastra trenului.

— Cum îl ducem ? s-a grăbit Lilia să profite de primul moment de solitudine. Și să știi că mă simt mai bine cu tine alături, decît vizavi. Nu că mi-ar displace să te văd, dar îmi place mai mult să te simt. Vino !

M-am supus, dar nu s-a repezit asupra mea, cum mă așteptam, sau poate cum doream, pentru că mă obișnuisem cu căldura și cu tresăririle umerilor și coapselor ei, mă adormea și mă trezea și mă predispunea spre vise care se voiau cu ochii deschiși, s-a uitat la mine, fără acele luciri întunecate care hipnotizau, care sfredeleau carnea și alergau sîngele în toate arterele, s-a uitat blînd, cum nu credeam că poate sau că știe sau că simte, mi-a atras capul spre ea și a început să-mi mîngîie ceafa, cu degetele împrăștiate, cu mișcări aritmice, cu opriri și apăsări, cred că o făcea inconștient, nu se uita nicăieri, se lăsase unui vis, dar eu simțeam exploziile umflîndu-se și le opream la limita declanșării, dar oare pînă cînd, Doamne, pînă ce m-a liniștit printr-un descîntec șoptit :

— Trebuie să mă feresc de tine, neapărat ! Mi-e teamă că m-aş putea îndrăgosti ! Fuuuu !

Şi a suflat peste ochii mei, deşteptîndu-mă, era o adiere răcoroasă, parfumată, care mi-a făcut bine şi-mi făcea bine. Închisesem ochii şi ea continua să sufle, rîzînd şi probabil legănîndu-şi capul, dar am fugit la timp şi i-am prins şi eu capul, cu amîndouă mîinile, şi am început s-o mîngîi dur, apoi mi-am apropiat-o şi am sărutat-o lung, apăsîndu-i buzele pînă la durere.

— Gata ! m-a împins ea. Lasă sălbătăciile, nu te prind şi cred că nici nu ştii ce faci şi cu cine faci...

— Te-ai gîndit vreo clipă la diferenţa de vîrstă dintre noi ? am întrebat-o, iarăşi apăsat de obsesia care mă umplea de invidie, de gelozie şi uneori de ură, şi care transforma fiecare an în plus într-o prăpastie psihică peste care nu-mi închipuiam că voi sări vreodată.

Lilia m-a privit cu neîncredere şi uimire :

— Şi totuşi vei fi scriitor ! Sau vei putea fi ! Cam aşa ar fi, dacă m-aş lua după cele cîteva pagini şi poezii pe care ţi le cunosc. Atunci cum poţi să te contrazici în halul ăsta ? ! Zău că ţi-ar trebui o psihanaliză ! Trebuie să existe în tine, undeva printre amintirile copilăriei, una care ţi-a provocat şi îţi menţine această teroare a vîrstei. Sau sînt eu o proastă şi nu-mi trece prin cap neînceputul, sau eşti tu un prost, încă nedescoperit. Dar mi-e drag, oricum mi-e drag cu tine şi nu mai vreau să-mi fie ! Prefer să mă rostogolesc în ciulinii neîntîmplărilor, în regretele unor clipe neîntîmplate. Ăla iar a ţîşnit spre toaletă şi se apropie Medgidia, parcă am trecut Podul, nu ? Şi cît am vrut să-l văd, probabil că şi tu ! Ei, te-ai gîndit cum am putea să scăpăm de el ?

Da, nu mai era mult pînă la Constanţa şi încă nu aveam în cap nici un plan. Ideile însă începeau să scînteieze, să aprindă mici nuclee, sau să le reaprindă de sub cenuşa presărată de toată această unică Lilia.

— M-am gîndit la cîte ceva, am scăzut tonul ca să nu se poată auzi prin peretele compartimentului. Mai întîi trebuie să ne ferim de locuri primejdioase : port, instalaţii militare, comandaturi nemţeşti, instituţii prea importante, mai ales că nu ne interesează. Şi fiindcă nu cunoaştem oraşul e o singură soluţie în această situaţie :

să ne plimbăm pe faleză înspre Mamaia, să ne aiurim pe malul mării.

— Stai puțin ! m-a oprit ea. Am impresia că în clipa asta nu te mai gîndești la misiune, ci la securitatea noastră, adică să rămînem în rol, să nu ni se poată imputa nimic altceva. Și să știi că ai dreptate ! La asta nimeni nu s-a gîndit : dacă am deveni suspecți pentru că am venit aici... și, slavă Domnului, orașul ăsta e plin de *posibilități* pentru orice spioni și rebeli, nu pentru a da ceva, ci pentru a lua ceva ! Ești grozav ! Da, trebuie să ne continuăm rolul, într-un fel de pustiu, unde nu e nimic deosebit sau important, și acest pustiu e plaja, care, la urma urmei de ce să nu atragă o pereche de îndrăgostiți, mai ciudați, cum de altfel și sîntem, mă refer la...

— Știu la ce te referi ! i-am întors zîmbetul. Sîntem amîndoi ciudați. Deci dacă ne plimbăm pe o plajă pustie, îl și obligăm să se dea în vileag, ceea ce nu-i va face plăcere să raporteze și o să-l și obosim nițeluș. Așa încît unul dintre noi... uite, aici, încă nu prea sînt edificat, dar chiar acum mi-a venit o idee. Amîndoi nu putem merge să predăm obiectul, pentru că-l luăm pe urmele noastre. Să ne despărțim, pentru ca unul dintre noi să ducă obiectul, iarăși e incert : care dintre noi va duce obiectul ? Și de unde știm noi că, despărțindu-ne pentru a ne îndeplini misiunea, el nu se va lua, la întîmplare, chiar după cel care poartă mesajul ? ! Pentru că, din nefericire, mesajul e unul singur, Lilia, nu-l avem și în duplicat, ca să-l poate duce oricare dintre noi la destinație. Deci nici despărțirea noastră, care în mod sigur l-ar încurca foarte rău : după cine să se ia, după mine sau după tine ? ! Stai, stai ! Dar asta ar însemna că nu ești un personaj chiar atît de important, pentru că, dacă ai fi fost, ți-ar fi pus mai mulți pe urme, ca să se poată descurca și în asemenea cazuri : întîlniri, despărțiri, apariția altor persoane interesante, care ar putea duce la cine știe ce surse și descoperiri. Iată de ce cred că mai important este să ne ferim de o interpretare periculoasă a prezenței noastre aici. Întîi a vorbit instinctul, cel de conservare, dar acum vorbește logica. Și cred că am găsit și mijlocul de a preda mesajul în cea mai deplină siguranță, zău da...

O făcusem curioasă, se strînsese şi mai mult în mine, cam întunecîndu-mă, dar momentul era bun, pentru că iarăşi trecea spre toaletă copoiul şi ne vedea exact cum trebuia să ne vadă, l-am aşteptat pînă a făcut cale întoarsă, apoi am îndepărtat-o, ca să-mi păstrez luciditatea, bine aprinsă, şi am continuat :

— Coborîm în gară şi pornim în pas de plimbare pe străzile principale ale oraşului, pe străzile cele mai umblate, evităm ciudăţenii şi întîmplări stridente. E necesară această plimbare pentru a ochi librăria şi a lua repere care să ne folosească la regăsirea ei. Plimbarea aceasta, ispititoare în amănuntele ei, ca orice plimbare într-un oraş necunoscut, va avea totuşi o ţintă : plaja cea pustie, în care ne vom giugiuli ca doi porumbei întîrziaţi...

— Un porumbel n-are dreptul să fie şi precoce ? a întrebat Lilia în glumă. De ce întîrziaţi ? Mai bine, tineri, zvăpăiaţi şi nerăbdători, şi nu porumbei, nişte păsări mai ciudate, care nu se mulţumesc doar cu liniştea cuibului, nişte păsări exotice, nu albatroşi, au fost prea ofensaţi de Baudelaire, şi nici colibri, că n-are unde să le încapă atîta dragoste. Nu ştiu ce mi-a venit să te întrerup, iartă-mă, dar am simţit nevoia să spun ceva complet aiurea, poate ca o replică la logica ta atît de riguroasă şi de necesară...

Întreruperea mi-a prins foarte bine, cred că de aici a plecat ideea salvatoare. Lilia mi-a sugerat-o întîmplător, opunîndu-se argumentaţiei şi mai ales plasticei mele, amănuntelor.

— Sigur că da ! m-am înviorat şi i-am prins mîinile. De ce să am eu dreptate şi nu tu ? ! Porumbeii prea se giugiulesc toată ziua, alte păsări poate că se mai ceartă, ei şi ea au idei diferite, aşa cum eu şi tu putem să avem şi chiar avem, şi mai ales vom avea. Ai priceput cam unde bat ?

— Dacă te referi la schimburi de idei, mi-a răspuns ea nedumerită, păi numai de asta ne ocupăm, cu mult înainte de a ne urca în tren ! Dar am impresia că te gîndeşti mai degrabă la acceptări şi negaţii, la da şi nu...

— Şi la îndărătnicie ! am ajutat-o. Unul vrea numai *da*, celălalt numai *nu*, nu e neapărat nevoie de afirmaţii sau negaţii categorice.

— Ba da ! a rostit ea răspicat. Şi de ce nu sari, mă rog, la mine strigînd : Ba nu !

— Pentru că nu cred că e necesară o repetiţie a scenei ! Ca să fie şi mai naturală pe plajă, sau unde vom hotărî.

— Bine ! s-a amuzat Lilia. O să ne certăm şi o să-ţi dau o mostră de cum ştiu să mă cert. Nu te speria, n-o să fiu prea violentă, ci exact cum se cuvine. Dar pentru ce, mă rog ? De ce să ne certăm ? Ca să ne despărţim ?

— Bineînţeles ! i-am răspuns. Pentru ce altceva ? Unul dintre noi se va retrage bosumflat într-un local, într-o cofetărie, într-o cafenea, iar eu mă voi plimba trist, supărat şi furios, pe străzi, Lilia, pentru că la mine e stiloul...

— La fel de cald i-ar fi şi în poşeta mea, dacă va fi nevoie de alt purtător ! mi-a replicat ea.

— Ştiu ! i-am spus şi am atras-o la fereastră. Vrei să coborîm olecuţă geamul ? E un test foarte necesar : trebuie să vedem cît de cald e afară, mai întîi, să lăsăm pe mai tîrziu buzunarele şi poşetele.

Am coborît doar cîteva degete geamul, trenul îşi încetinise mersul, se strecura parcă anevoie prin triajul gării Constanţa, curentul nu mai era vijelios, dar frigul se simţea din plin. Am închis geamul, Lilia s-a înfofolit în paltonaşul de care pînă atunci uitase, am îmbrăcat şi eu scurteica care-mi ajungea pînă la jumătatea coapselor, apoi am continuat, coborînd glasul :

— Vom înscena o ceartă, unde ni se va părea mai prielnic, pe plajă, undeva în oraş. Poate că e mai bine în oraş, după ce o vom începe pe plajă. Tu te vei adăposti, cum am spus, iar eu, nu e o invenţie de moment ceea ce-ţi spun, sînt foarte zdravăn la frig, am învăţat sau m-am obişnuit din copilărie, uite, pot să jur că n-o să-mi reziste. O să-l apuce tremuriciul în raglanul ăla subţire, o să-şi blesteme zilele şi, ca să nu se considere învins şi să nu raporteze eşecul, va intra în localul în care te vei adăposti tu şi va crede că mă vede prin geam plimbîndu-mă furios prin faţa localului, şi mă voi strădui

să-i dau această impresie, încît pînă la urmă va fi şi el convins că aşa a fost şi va spune asta şi mai departe, semnînd şi jurîndu-se că ăsta e adevărul. Bineînţeles, dacă va mai interesa pe cineva un astfel de adevăr...

Lucrurile s-au petrecut aproape întocmai. Ne-am plimbat pe străzile Constanţei, pe cele cu vitrine şi reclame, ne-am întors de cîteva ori pentru a revedea lucruri mai interesante şi a înregistra soarta copoiului nostru, cam blegit şi cam şubred în raglanul lui, ales pentru o scurtă plimbare bucureşteană, nu pentru zone cu vînturi şi alice de gheaţă cum se înzăuau puzderie pe malul mării, am ochit librăria şi am fixat repere pentru o reîntoarcere sigură şi rapidă, apoi ne-am lăsat parcă duşi de vînt, ca o ciudată pînză căzută dintr-o barcă şi uitată pe plajele pustii, ne ţesusem bine unul în altul împotriva frigului şi vîntului, ucigătoare, şi vă jur că am început mai repede cearta de mila celui din urma noastră. Ne-am oprit de cîteva ori în locuri deschise, gesticulam furioşi, şi, ca să ne încălzim, pentru că biciul frigului ne pleznea ca pe nişte duşmani şi ca să mimăm neînţelegeri din ce în ce mai bogate, evident că mergeam unul în spatele altuia, la distanţă. sau chiar traversam străzile şi aleele, ca să mergem paralel, erau momente cînd unul din noi încerca o împăcare, cu gesturi, mai ales, pentru că se vedeau, vorbele erau duse de vînt aiurea, dar niciodată spre urmăritor, nu ştiu cine instaurase legea aceasta, ceea ce ne-a îndemnat să spunem versuri. În toiul certei, unul din noi. cu schimbul, comanda un poet preferat, celălalt era obligat să recite măcar un catren din el. Ea mi-a răspuns la tot ceea ce i-am cerut. din fiecare poet pe care i l-am numit mi-a recitat cel puţin un catren, nume aiurea nu puteam să dăm, pentru că la ridicarea din umeri a celui întrebat, examinatorul era obligat să recite din poetul numit, eu în schimb am păţit-o de cîteva ori, mai ales cu poeţii străini, adică numai cu poeţii străini, şi iar m-a apucat ura şi invidia aceea veche pentru diferenţa de vîrstă, pentru zilele mai puţine care însemnau cărţi mai puţine. şi aşa certîndu-ne cu gesturile şi recitînd versuri cu buzele am revenit în oraş. Ne-am despărţit în Piaţa Traian. ea a intrat într-o cofetărie, eu m-am rezemat cîteva minute de un copac îmbătrînit, fără să-mi pese şi

fără să simt promoroaca pe care rafalele de vînt o abăteau asupra mea, apoi am început să mă plimb nervos prin fața cofetăriei, apoi pe celălalt trotuar, am și intrat o dată în cofetărie, m-am uitat la ea, s-a făcut că nu mă vede, așa că am cumpărat bomboane de eucalipt și iarăși mi-am făcut rondourile în preajma localului cu dulciuri și dureri prefăcute, nu știu cum de mai rezista individul în raglan, pe mine mă închircise gerul, m-am îndepărtat mai mult de cofetărie, m-am întors ca pentru a-mi relua profesiunea de părăsit și l-am văzut intrînd în magazin cu o iuțeală care te făcea să cauți o haită de lupi în piață. Am pornit spre librărie, fără grabă, copoiul parcă luase cu el în cofetărie tot frigul din oasele mele, m-am oprit la multe vitrine, pînă ce m-am convins că nici măcar vîntul nu mai este în urma mea. Am traversat strada, spre librărie, am intrat înăuntru ca un client obișnuit, erau doar doi elevi în fața tejghelei, niște puști care nici nu știau ce caută acolo, n-aveau nici o tragere de inimă să cumpere caietele pentru care-i trimiseseră părinții și l-am rugat pe librar dacă poată să-i facă un serviciu domnului Stelian :

— M-a rugat să-i repar stiloul și să-l las la dumneavoastră, n-am putut să-i spun sigur cînd o să fie gata...

Librarul mi-a luat stiloul, l-a băgat într-un sertar și mi-a spus :

— Nici o grijă, domnul Stelian trece în fiecare zi pe aici, uneori și după masa, mai citim și noi ziarele și mai comentăm, că avem ce...

Am cumpărat totuși un bloc-notes, amintire și am ieșit așa cum am intrat, liniștit, fără nici un ochi străin în preajmă. Am pornit agale în direcția cofetăriei, apoi mi-am iuțit pașii, m-am uitat la ceas înainte de a intra pe ușă : trecuseră 14 minute de cînd copoiul se predase din cauza frigului. Lilia era în centrul prăvăliei, ca orice om nevinovat și pur, copoiul undeva într-un colț mai întunecat, dar poate cu mai multă căldură, am rămas cîteva clipe în picioare la masa Liliei, într-o poziție inadmisibilă, așa că gestul ei de a lua loc la masă părea obligatoriu, mai ales pentru cineva care asistase la *toate* momentele fericirii și nefericirii noastre. Un sfert de oră nici unul n-a scos vreun cuvînt, alt sfert de oră am îngînat cîte ceva,

fără să ne privim în ochi, apoi mîinile ni s-au atins ca din întîmplare, apoi ne-am ascuns zîmbetele care se gudurau pe feţele noastre, apoi ne-am destins de-a binelea, ni s-au făcut ochii numai lumini, iarăşi ne topeam privindu-ne, încît ni s-a părut curios că nu auzim vocea copoiului : Ce, nu e voie să se sărute oamenii în cofetărie ? Sau poate că-i auzisem cuvintele, pentru că prea se uita cu simpatie spre noi cînd ne-am ridicat de la masă. Am părăsit cofetăria în urma lui. Ne devansase. Noi i-am fost umbre în drumul spre gară.

Am ajuns în Bucureşti pe la zece noaptea, după aproape patru ore de reîncălzire, mai mult psihică, pentru că ne feream, conştient, unul de altul. Copoiul a sărit în primul tramvai, fără să se mai uite la noi. Am condus-o pe Lilia pînă în faţa casei. Mi-a spus foarte amar :

— Să nu crezi că mi-aş dori altceva mai mult pe lume în clipa asta. Tocmai de aceea nu trebuie să se întîmple.

M-a sărutat pe ochi şi în ultima clipă, iarăşi foarte subţire. pe buze, apoi a fugit în casă.

Pe Firea l-am întîlnit după două zile. Eşafodajul meu logic nu era pe deplin consolidat. I-am cerut să fie foarte sincer, aproape că l-am somat :

— Spune-mi, e prima dată cînd ţi-o cer, ceva nu se împacă în raţionamentul meu. mai ales acum după ce toate s-au terminat cu bine : Omul de după noi era al *lor* sau al nostru ?

— Tot nu-ţi dai seama, a început el să mă admonesteze, că fiecare trebuie să ştie doar cîte ceva : *tu* că trebuie să faci un lucru, *eu* că tu trebuie să-l faci, *altul* că eu mă voi ocupa de asta. Nimeni nu poate şi nu trebuie să ştie totul. Şi chiar dacă aş şti nu ţi-aş spune...

12.

N-am amintit de personajele mute ale cenaclului, cele care nici nu citeau, nici nu prea luau parte la discuţii, fete şi băieţi de vîrsta noastră, aproape toţi prieteni sau amici, pe care-i invitam la inspiraţie, sau poate fiindcă-i simţeam dornici de alte noutăţi decît cele de toate zilele, şi care deveneau apoi fideli ai întîlnirilor noastre, fie că-şi descopereau tainiţe necunoscute în sufletele lor tinere, fie că erau fascinaţi de vreo figură mai impozantă a cenaclului, şi mă gîndesc la aşii marelui caré : Firea, Soran, Lilia şi Dinoiu. Aceşti neofiţi se comportau ca nişte elevi foarte cuminţi, care nu şi-ar fi părăsit băncile lor de admiratori ai unor inteligenţe superioare nici pentru a-şi striga cele mai elementare întrebări. De fapt erau nişte timizi şi preferau să asculte decît să ştie că le va dudui inima în piept, trei luni, la amintirea obsedantă a unor nerozii rostite, sau numai gîndite. Dintre toţi aceştia — nu insist prea mult asupra lor, pentru că n-au nici un rol în povestire — cel mai mult îmi plăceau gemenii : Gabriel şi Mihaela, amîndoi studenţi în anul întîi la medicină, aduşi de Dinoiu la cenaclu şi robii lui intelectuali. El le dirija lecturile şi-i iniţia, mi-au mărturisit după ce ne-am împrietenit, în alte chemări sau căutări diletante : muzică, arte plastice, ba îi familiarizase şi cu secrete particulare de hipodrom :

— Întotdeauna ne distrăm la curse, cîştigînd, dacă ne luăm după calculele lui ! mi-a spus Gabriel.

Numai în postura aceasta de turfist nu mi-l imaginasem pe Dinoiu ! În ultima vreme, gemenii deveniseră cele mai frecvente gazde ale cenaclului nostru. Aveau un fel de

cameră-laborator, separată și numai a lor, într-o casă retrasă, pe Șerban Vodă, sus, după Crematoriu, o cameră lungă și strîmtă, că abia încăpea în spațiul acela de coridor o masă, lungă și ea, ca mesele de sufragerie din cazărmi și internate, la care improvizam, din scînduri și scaune de bucătărie sau butuci, bănci cu echilibru cam precar, dar destul de încăpătoare : cîte șapte opt puteam să stăm pe o bancă, dacă ne înfigeam solid coatele în masă. Gabriela era topită după Dinoiu, se putea observa din toate gesturile și privirile ei, o dragoste pur spirituală, o elogiam eu, pentru că, alăturîndu-i, nu puteai nici o clipă să-ți închipui altceva. Ea era blondă, înaltă și subțire ca frate-său, la chip părea copia mai distinsă și mai exotică a Kristinei Söderbaum, sau poate originalul, el era scund, adus din spate, cu fața mereu roșie, de hipertensiv și cu un nas mare, aproape vînăt, nici vioiciunea ochilor nu i se remarca, din cauza ochelarilor cu rame groase și lentile fumurii, care aduceau totuși a mască, și nici un seducător oral nu era : ucigaș de metafore, nu se dilata în fraze luxuriante, ci recurgea la propoziții foarte sintetice și atît de profunde, că-și relevau consistența și adevărurile cînd nu-l mai aveai alături de multă vreme, pur și simplu încremeneai și rămîneai cu ochii mari și gura căscată, oriunde te-ai fi aflat, cînd îți aminteai unele propoziții de-ale lui.

Acolo, în camera-laborator a gemenilor, mi-am citit cea de *A doua Noapte*, la ultima întîlnire a cenaclului nostru, dar asta încă n-o știam. Lectura nuvelei fusese programată cu o săptămînă înainte, acasă la Sergo, pe Popa Rusu, lîngă Foișor, într-o ședință specială a cenaclului, organizată de o Anaïs de neînduplecat, care reușise, nu știu cum, să dea peste fiecare membru al cenaclului și să-i transmită o invitație categorică. Cel care a insistat să mă dau în spectacol a fost Firea :

— Dacă e o *A doua Noapte*, îmi cam imaginez ce poate să fie ! Hai, nu mai fă mofturi, nu mai ești un profan și lumea te vrea, să știi, chiar și eu sînt curios, pe cuvîntul meu ! Și apoi gîndește-te la preponderența auditoriului, la preponderența de gen, vor fi foarte multe demoazele, numai armencele vor fi cel puțin trei, plus Tania, plus... nu cred că ai pretenția să le introducem în *Fenomenologia* lui

Husserl, care duce filozofia la auto-inutilitate și despre care doar Dinoiu știe cîteva concepte dintr-o publicație germană. Ba ar mai fi cineva, un maestru cu baston, dar cum nu e în prea bune relații cu limba germană. E în regulă ?

Pălăvrăgeala lui voia să mă moaie, dar eu făceam alte calcule : insistența lui Anaïs, de prelogodnică, plus particularitățile celuilalt gen, și mă gîndeam la Sergo, la Florin și mai ales la Silviu. Dacă izbuteam să provoc o întîrziere, și am provocat-o cu un pretext ultra-pedagogic, de școlar tîmpit, dar ce mai conta, așa că în clipa cînd am sosit în casa fastuoasă de pe Popa Rusu, un ceas mai tîrziu decît s-ar fi cuvenit, sindrofia cea bine inițiată era în toi. Am convertit neauditoriul spre poezie, dînd eu tonul, cu un poem de Rimbaud, pe care-l tradusesem cu ajutorul lui Firea, chiar în dimineața în care el credea că mă intercalase în program, apoi s-a repezit Lilia, cu repertoriul ei care numai început avea, apoi Soran și imediat Firea, provocîndu-se cu strofe din *Coloanele* lui Valéry, în original și în traducerea lui Rilke, și din nou Lilia, pe care nu puteam să n-o imit, dar refuzîndu-i tristețele bacoviene în favoarea necesarelor gasteropode lunecoase ale lui Barbu, apoi i-am făcut semn Nerunei, care m-a refuzat net, mai întîi încruntîndu-și fața, apoi părăsind camera, și a venit și rîndul lui Dinoiu care ne-a uluit cu o suită de cărți poștale, din ocazionalele lui Mallarmé : *Arrête-toi, porteur, au son — Gémi par les violoncelles — C'est chez Monsieur Ernest Chausson — 22 Boulevard de Courcelles.* și altele către : Renoir, Mirbeau, Degas, Régnier, Monet, Victor și Paul Margueritte, etc. care au ajuns, toate, spre onoarea poștei franceze, la destinație — chiar și cea numerotată a opta : *Je te lance mon pied vers l'aine, Facteur, si tu ne vas où c'est Que rêve mon ami Verlaine, Ru' Didot, Hôpital Broussais* — apoi s-a încumetat Bălănuț, bineînțeles cu o poezie originală, postargheziană, apoi Neruna m-a atras cu privirea într-un colț ferit, s-a uitat o clipă la mine, cu fața ca de piatră, dar toată părea de piatră, și mi-a susurat, cu dinții strînși, că mă așteaptă *acolo* la vară, apoi cineva a propus o cantonetă la modă, pe care Sergo a țipat-o pînă la Filaret, apoi discuri, vrafuri, pentru cele două patefoane plasate în camere separate : Trăiască

libertatea preferințelor, apoi dansuri și discuții în grupuri, iar băuturi și gustări erau peste tot, ca tablourile sau suvenirurile din fildeș, aur și argint. Așa se face că nuvela a fost reprogramată pentru întîlnirea din Șerban Vodă, cea care avea să fie ultima a cenaclului nostru.

Am citit-o ca și pe prima, parcă în starea în care am scris-o, cu întreruperi, cu ezitări și acentuări, cu o lichefiere nervoasă care mă epuiza. Nu-mi plăceau comentariile în jurul încercărilor mele literare, și laudele și contralaudele mă rușinau, mă umpleau cu un eter spumos, care, mai tîrziu, cînd rămîneam singur, se concentra în venin și otravă, rănindu-mi somnul, starea de veghe și trezia. Am crezut că de data asta voi scăpa mai ușor, dar s-a întîmplat exact contrariul : fiecare s-a simțit dator să spună ceva. Soran a început cu o teorie a revenirii la teluric și primar, relevantă mai ales în noua proză americană, din nord și din sud, cum ? n-am auzit de *Raisins de la colère* a lui Steinbeck ? Și chiar n-am auzit de Jefferson, orășelul lui Faulkner ? etc. etc., Dinoiu n-a spus decît că și în creația literară *deșeurile* freudiene pot să devină materie primă : *les rêves, les symptomes, les actes manqués*, ceea ce a determinat-o pe Lilia să pună în balanță relația dintre realitate și fantezie, apăsînd pînă spre antipod prioritatea fanteziei, tot timpul uitîndu-se la mine, surîzătoare și iertătoare ca o zeiță. Firea a navigat prin antichitate și prin mitologie, inventînd sau povestind o parabolă, în care un zeu frigian, asemeni Olimpianului, pe nume Papas, a fecundat o piatră, numită Agdos, care l-a născut pe Agditis, un monstru hermafrodit, iar acesta prin intervenția solidară a zeilor a fost castrat și transformat în zeița Cybele, dar auzindu-l pe Dinoiu : de la Pausanias citire, a continuat printr-o morală ad-hoc : din realitate sau din fantezie, sau din amîndouă la un loc, creația poate să devină creație, simbolizîndu-se pe ea însăși, ca o superbă Cybele, dar aceasta după operații dureroase : trăiască, deci critica ! Chiar și Florin, care mă cam pedepsise, evitîndu-mă, după ce îl lăsasem singur în sat, la armence, și-a găsit două fraze prin care îmi ierta fanteziile cam premature, de scriitor, pentru că îi plăcuse foarte mult povestirea.

Şi tot el a spus că face cinste, să nu-l întrebăm de ce, e o chestie specială, ne-a invitat pe toţi la o bere, dar am rămas numai opt : aşii, eu şi Florin şi Gemenii, ne-am urcat în primul tramvai şi am coborît la Cişmigiu. Nu ştiu cine a avut ideea : în loc s-o luăm spre Cotroceni, am pornit spre centru, într-adevăr erau mai multe berării în direcţia aceea, dar prima care ne-a acostat a fost Gambrinus. Am început cu un rînd de halbe, am continuat cu un pluton de mititei, care au poposit destul de repede, însoţiţi de alt rînd de halbe, Dinoiu şi-a scos pipa, Firea mi-a oferit o ţigară, a aprins una şi Lilia, de la Florin, eu cred că eram la a zecea ţigară din viaţa mea, nici nu ştiam, sau poate pentru că ştiam nu trăgeam fumul în piept, eram deci toţi cu ţigările în gură şi cu halbele in faţă, dar Maimuţoiul a venit direct la mine, adică în spatele meu şi mi-a şoptit la ureche :

— Un control discret, te rog actele şcolare...

I-am dat carnetul de şcolaritate, l-a privit doar o secundă, la pagina la care trebuia, apoi mi l-a înapoiat, şoptindu-mi ca de adio :

— Deci la miezul nopţii, fumînd, bînd, cu persoane de sex opus şi fără număr...

Cînd i-am auzit ultima remarcă m-a pufnit rîsul. A dat din cap ca şi cum ar fi înregistrat şi culpa aceasta, apoi, aşa cum îi era obiceiul, a devenit invizibil.

Scena mai că a trecut neobservată, era prea aprinsă discuţia la masă şi ca întotdeauna corifeii atrăgeau tot interesul, sau dacă o fi văzut-o cineva, şi-o fi închipuit că m-a salutat o cunoştinţă, altfel nu se putea explica lipsă de reacţie a celorlalţi : nici o întrebare, nici o privire, nici un gest, iar eu simţeam că fierb, ca un ceaun gata să-şi zvîrle capacul, dar poate că tocmai indiferenţa lor nevinovată ne-a salvat cheful şi m-a contaminat şi pe mine. Ei şi ? ! mi-am zis. Poate că o să uite tipul, poate că a făcut-o pe nebunul, poate că nu va avea nici un efect la direcţia şcolii, ia mai'ducă-se ! S-a mai comandat un rînd de halbe, s-au mai aprins ţigări şi numai de-al dracului i-am mai cerut una lui Firea şi a mai sosit un rînd de halbe. fiindcă se apropia ora închiderii, şi chiar atunci a reapărut Maimuţoiul, pentru a înregistra şi a-mi confirma că o face. înclinîndu-şi capul lui imbecil, cea mai grea culpă : recidiva.

De astă dată l-au văzut și gemenii. Gabriel mi-a și făcut un semn de : șterge-o ! Dar nu mai era nevoie, Maimuțoiul dispăruse.

Am părăsit localul și ne-am despărți ca niște raze fugind din centrul unui cerc, fiecare voia să ajungă mai devreme acasă, numai Gabriel a întîrziat două secunde, pentru a-mi lăuda norocul :

— Tipul ăla care ne-a trecut în revistă era de la poliția școlară. Am avut de-a face cu el. Probabil că m-a recunoscut și ne-a luat pe toți studenți. Ai avut baftă !

Din păcate nu-l recunoscuse pe el, mă recunoscuse pe mine. Și m-am gîndit la o noapte groasă. Era culmea ! Nici nu știu de cînd nu mai intrasem într-un local, iar de fumat...

Mă gîndeam mai ales la profesorii cu care eram în alte relații decît în cele obișnuite, mă gîndeam la Dogaru : oare își va mai menține promisiunea de a-mi da notă de trecere cînd va afla cîte vicii mă îndoapă, dar oare acel transfer prin diferență mai era posibil după momentul Gambrinus ? Ca un nătărău căutam să aflu cine se angajase la cîrma inconștientă a corăbiei devastatoare. Bineînțeles că la toate cotiturile negre în calea spre Gambrinus, în postura de ghid, îl descopeream pe Florin. El fusese cel cu cinstea. cu concretizarea ei în bere — oare de ce nu s-a gîndit la vin, poate am fi rămas pe undeva prin Piața Națiunii ? — cu descoperirea că sînt mai multe berării înspre centru, cu : haideți la bodega lui Caragiale ! Pînă ce mi-am dat seama că sînt pe cale să devin și măgar nu numai imbecil. Tocmai mă pregăteam să intru într-un nou rol, cel de Heautontimorumenos, care mi s-ar fi potrivit, sau pe care-l meritam, dar de ce, Doamne, de ce să mă pedepsesc ? Pentru o întîmplare neghioabă ? Pentru ceva care nu era în firea mea ? La urma urmei ce mîrșăvie comisesem ? Oare nu se poate face un raport între întîmplare și adevăr, între accident și obișnuit, oare numai excepțiile trebuie judecate ? Și cum se împăca totul cu regulile scoiale ? Ce trebuia să atîrne mai greu în cumpănă ?

Am simțit, din senin, o mînă pe umăr. Oare tot Maimuțoiul ? Nu m-am întors, așteptam cu pumnii strînși. Era vocea lui Firea :

— De astă dată am schimbat traseul. Ce zici : ne aşezăm pe o bancă, la Pache, sau urcăm la tine ?

Orice companie mi-ar fi făcut bine. dar Firea era chiar însoţitorul necesar, ca un doctor, ca un vraci, ca un alter-ego. L-am luat de braţ şi-am cotit pe Armenească :

— Mai bine la mine, dar fără ţigări, te rog...

Am urcat pe scări, în vîrful picioarelor, la domnul Stimu încă era lumină, se vedea prin crăpătura uşii, dar şi în apartamentul de sub mine. al unei văduve de război, recentă şi cu grad mare, se auzeau zgomote de nedormire, sau de neadormire.

— Are cică un nepot, student la Drept ! i-am şoptit lui Firea după ce am intrat în cămăruţa mea, bine încălzită. Dar nu-l cred nici nepot, nici la Drept. Aduce mai degrabă a grefier în stagiu...

Ne-am aşezat, eu pe pat, el pe un scaun. în echihlibru, ca şi cum scaunul l-ar fi obligat, pentru că imita chiar felul meu de a sta, cînd aveam de lucru la măsuţă.

Între timp se mai apelase la mine, dar nu fusese decît o plimbare, La Poiana Ţapului, între Sinaia şi Buşteni, cîteva zeci de căsuţe şi vilişoare, stropite colorat pe dealul alb al Zamorei. Mă trimisese ca să mă acomodez cu locurile, să identific nişte trasee, mai cu seamă cel spre pădure, şi cîteva vile de pe acel traseu, încercuite pe planul pe care-l memorasem, şi mă avertizase că plimbarea trebuie să fie chiar o plimbare, pentru a nu fi luat la ochi de cineva. Atenţie mare ! îmi spusese. Locul e plin de ochi şi mai ales zona celor trei vile. Nu trebuie decît să verifici poziţia celor trei vile în raport cu planul pe care l-ai văzut.

— Te-ai familiarizat cu locurile ? m-a pus Firea în temă. Îţi mai aminteşti amplasamentul celor trei vile ?

Mi-l aminteam perfect. Nu trebuia decît să închid ochii şi le vedeam ca într-o fotografie : prima spre pădure, ceva mai retrasă şi înconjurată de un brîu de brazi pitici, apoi o potecă la dreapta, şi la capătul ei două vile faţă în faţă, dar nu acelea mă interesau, ci altele două, una înainte de potecă, alta după potecă, ambele pe drumul spre pădure, chiar la drum, doar cîţiva metri şi un gărduleţ de operetă le despărţeau de ceea ce în alte anotimpuri era probabil un drum obişnuit de munte şi spre munte, dar care iarna se

transforma în derdeluș, parcă tot de operetă, atît de bine desenat în cotituri și înclinații, încît toți copiii din împrejurimi, de dincolo de Prahova și de pe drumul spre Palatul Cantacuzinilor, se întîlneau aici, cu schiuri, boburi și sănii. Mă amestecasem și eu în gloata privitorilor, plină de ochi în neuniformă, dar erau destui și în uniformă, luam parte la hazul general și fotografiam metru cu metru, cu obiectivele memoriei, amplasamentul celor trei vile.

— Sigur că mi-l amintesc ! i-am răspuns lui Firea, care probabil uitase întrebarea. Dar tu ai izbutit să-ți însăilezi introducerea ?

Mi-a zîmbit, ca într-o convenție, și avusese dreptate cîndva : era zîmbetul unui om îmbătrînit, sau era, poate, un zîmbet îmbătrînit. Peste cîteva luni își va lua licența. la vîrsta la care și-o luase Iorga.

— Ți-am așteptat întrebarea, mi-a răspuns la rîndul lui. De ce să nu ne facem jocul, dacă tot ne-am obișnuit cu el ? Astăzi îți voi spune mai multe, așa cred. Poate că e o simplă inițiativă personală...

L-am oprit, tot ca să ne continuăm jocul :

— Inițiativele acestea personale, în *lumea* noastră, în *lumea* din care fac și eu parte acum, nu pot să se ivească decît atunci cînd e nevoie de ele, sau cînd se simt ele singure libere, ceea ce înseamnă cam același lucru.

— Da ! a acceptat el. Cam în acest moment am ajuns : al libertății inițiativelor, dar asta adaugă tone de plumb răspunderii, orice mișcare aiurea poate să doboare trupul. E mai greu, pe cuvîntul meu. Înainte erau ordine, ca la armată. Supunere oarbă, hai să-i zicem : executare perfectă și aproape că nu aveai griji și probleme. Relele veneau de la imperfecția executării...

— Și crezi că toate ordinele erau sfinte, infailibile ? l-am obligat la sinceritate.

— Poate că nu ! s-a învoit de astă dată să-mi răspundă. Dar e foarte greu să judeci și să apreciezi, cu o singură carte în mînă. Ți-l mai amintești pe Leslie Howard, marele actor englez ? Se spune că era agent al Inteligence Service-ului și a fost sacrificat cu bună știință, într-un accident de avion sau de neavion, nu mai contează, pentru a se apăra un secret foarte important. Cum poți judeca

întregul, avînd în mînă numai cartea Leslie Howard ? Dacă secretul salvat prin acel sacrificiu însemna viaţa a mii de oameni. Poate că tot ce se spune e folclor, dar înţelesul rămîne ! E foarte greu să dai verdicte cu o singură carte în mînă.

— E foarte greu, l-am aprobat din tot sufletul, dar e şi foarte dureros, pentru că nu se vor da, în aceste jocuri, niciodată cărţile pe faţă, deci acceptă-mi adăugirea : e foarte greu şi foarte dureros. Ca să ne păstrăm totuşi condiţia de oameni, pentru că aceste idei şi abstracţii ale devenirii, ale *adevărului*, care numai în viitor, adică prin comparaţii se poate verifica, *noi* le vom duce într-acolo, oamenii, omul, nu zeii, cărora le poate fi străin omenescul, nouă nu...

— De la Terenţiu citire, ţi-ar fi răspuns Dinoiu ! mi-a întrerupt Firea meditaţia, şi aşa prea lungă, apoi a adăugat : Nu ştiu dacă ţi-aş fi făcut chiar această introducere. Dar mai întîi spune-mi : ai citit comedia lui Terenţiu Heautontimorumenos ?

— Cînd s-o fi citit ? m-am înfuriat. Iar vrei să te urăsc pentru că eşti mai mare decît mine ? Am dat într-o vacanţă peste un dicţionar latin şi m-am apucat să memorez dictoanele care mi s-au părut mai interesante, şi autorii lor, bineînţeles. Şi te rog să mă ierţi pentru ton. dar mi-am amintit de un individ care m-a siluit în public, şi dac-ai şti în ce public, pentru că am folosit un citat latin. şi nici măcar nu l-am folosit aiurea. Dar hai să dăm dracului tîmpeniile, şi pe individul meu !

L-am invitat pe Firea să stea mai comod, lîngă mine, pe pat, am adus şi cele două scaune ca să ne putem întinde picioarele şi i-am dat a înţelege că sînt gata, totuşi, să primesc orice misiuni. De fapt, era o invitaţie la discuţie, pe care a acceptat-o imediat :

— Să nu crezi că nu mi-ai dat de gîndit, cu comentariile tale din Terenţiu, a început el. Oh, şi sînt atît de multe şi de felurite aceste păcate, aceste însuşiri omeneşti şi nu pot fi smulse, cum smulgi dinţii stricaţi, sau alte ciosvîrte rebegite ale trupului, pentru că sălăşluiesc în cap şi-n inimă şi-acolo mi-e teamă ca legea să nu fie asta : ori totul, ori nimic. Altminteri trebuie să recurgem la ceea ce a încercat Isus şi a propovăduit Nietzsche, la

Supraoameni. Şi ştii care e durerea, băiatule, că în ambele cazuri Supraomul, supraumanul devine inuman ! De asta mi-e cel mai mult frică : să nu vrem să creăm monştri. Marea problemă a lumii asta va fi, pentru că instinctul de Supraom există totuşi în om şi omul va fi gata să intre într-o cămaşă de forţă gigantică, într-o armură de zeu, pentru a se învîrti, temut şi învingător, printre semenii lui şi dacă nu-l va prăbuşi greutatea armurii, atunci va fi dispus să-şi transforme semenii cei slabi în mici roboţi, considerîndu-i puişorii lui, gata la orice ordine, fie de viaţă, fie de moarte. Oare n-ar fi mai bine să-l lăsăm pe om, om ? Sau chiar asta vrem : să-l aducem la condiţia sincerităţii sale primare ? Îţi vorbesc, dar îmi şi vorbesc, pentru că vremurile şi lucrurile se grăbesc, către schimbări radicale, rapide, lacome şi brutale şi singura valoare în această dezordine cumplită, teoretizată drept cea mai desăvîrşită ordine, pentru că este a revoluţiei, va rămine omul, omenescul, cu celulele sale încă nedescifrate şi cu vaga lui predispoziţie spre înalt, aş fi fost tentat să spun spre frumos, dar înaltul e mai ambiguu, deci mai potrivit omului, care poate foarte lesne şi uneori fără pricină să transforme semnul plus în minus şi vice-versa. Omul ! OMUL ! Oare desemnîndu-l cu majuscule nu-l tratăm ca pe un Supraom, sau îl impunem ca pe un Supraom ? Asta să rămînă condiţia lui, perspectiva lui ? Sau e chiar definiţia lui ? Poate că ai să zîmbeşti, dar îmi vine să cred că fiecare om e un Supraom, mai mic. Şi prin asta îi dau dreptate acelui filozof francez, contemporanul nostru, care definea omul printr-o operaţie aritmetică : *Un om plus un om nu fac doi oameni, ci un om şi un om !* Pînă la urmă marea problemă nu e dacă se crede Supraom, ci dacă e crezut Supraom, deci e tot o problemă de relaţii interumane, adică exact ceea ce ne preocupă pe noi. Cred că viitorul depinde de ce vom face cu această dilemă : îl lăsăm om, sau îl vrem Supraom ?

— Dar asta nu mi se pare nici problemă, nici dilemă ! i-am răspuns, profitînd de pauza pe care cred că intenţionat o făcuse. Îl lăsăm să evolueze normal. De ce să ne apucăm să-i modificăm destinul cel mare, cînd încă nu ştim ce e şi cum să umblăm în celula cea infimă care-l constituie ? Uite, dacă vrei să fiu şi eu pentru o clipă

Supraom — mi-a plăcut ideea ta cu Supraumanul care devine inuman — deci Supraumanul, în deriva lui de inuman, cutez să afirm că omul nu va putea fi schimbat decît atunci cînd vom pătrunde secretele celulei şi vom lucra direct asupra ei cu pensa şi bisturiul. Atunci vom putea, dacă vom voi, să creăm numai Supraoameni : cohorte, legiuni, popoare, rase, umanităţi. Cu vorbele sau cu biciul nu vom crea decît la ceea ce folosesc vorbele şi biciul : cu primele, care au fost date omului pentru a-şi ascunde gîndurile, cum spune tot un franţuz, vom crea pseudo-oameni şi printre ei mulţi excroci, pentru că vor folosi şi ei *întocmai* vorbele, iar cu ameninţările şi loviturile vom crea animale, docile la început, dar năpraznice cînd vor ajunge în stadiul de sălbăticie. Aiurez, desigur, pentru că omul e totuşi cel de lîngă noi, tu, Florin, Lilia, paiaţa de Silviu, frumoasa Neruna, indescifrabilul Dogaru, Maimuţoiul, despre care habar nu ai, inconştientul care conduce un stat, sau înţeleptul care conduce un stat... oare or fi existat vreodată în lume *înţelepţi* care au condus *state* ? Pentru că noţiunile mi se par antagonice ca polii unui ax : nu se pot întîlni niciodată...

— Înainte de a reveni la oamenii din jurul nostru, cei pe care i-ai amintit şi ceilalţi care există, şi unii din ei ne interesează, aş vrea să te întreb ceva : de ce ai acceptat să intri în această *lume* a noastră care totuşi vrea să *organizeze* nişte mari prefaceri, zguduitoare ?

Mă temusem, mai de mult, de această întrebare, de pe cînd căutam răspunsuri abstracte. M-a chinuit multă vreme pînă ce mi-am amintit că există un răspuns iniţial, cel al sincerităţii, pe care i l-am relevat, fără să mai ezit :

— Pur şi simplu pentru că îmi sînteţi dragi, şi tu, şi Lilia, şi Dinoiu, cu nasul lui cel mare şi vînăt, şi Soran şi... cum să-ţi spun ? *Nu poţi să iubeşti oameni răi !* Dar tu?

Mi-am dat seama că Firea se aşteptase la întrebarea mea :

— Nu e elegant din partea ta să-mi azvîrli înapoi moneda ! mi-a răspuns el. Dar pentru că sîntem gînditorii şi militanţii unei anumite egalităţi, fac mea culpa şi recunosc că trebuia să-ţi azvîrl o monedă după ce i-ai cunoscut faţa, tocmai pentru a-mi arăta reversul. Eu sînt robul unei abstracţiuni, de altfel aceasta e înclinaţia mea,

aş zice definiţia mea : abstracţia, care nu e numai substanţa şi instrumentul filozofiei, ci însăşi filozofia. Tot hrănindu-mă cu abstracţii, cele pe care le-am putut agonisi pînă acum, mi-am format o părere şi anume că obiectul principal al filozofiei acestei epoci îl va constitui condiţia tragică a existenţei umane, atîta vreme cît filozofia nu se va auto-dizolva, cum zice Dinoiu că ar demonstra Husserl. E şi firesc, omul a ajuns la asemenea înălţimi ale gîndirii, încît, în lumea dată, existenţa i se pare tragică şi chiar este tragică. Teoria e sintetizată magistral de un filozof român, pe care, personal, îl consider precursorul acestei filozofii a tragismului uman, în următoarea propoziţie: *Ceea ce e nu e cum trebuie să fie. Refuzăm deci să acceptăm ceea ce este pentru simplul motiv că este !* El chiar o numeşte : proclamaţie radicală şi plină de riscuri, pentru că angajează destinul nostru. Şi întîlnind această proclamaţie pentru prima dată am coborît refuzul din categoriile abstracte în cele concrete. Nu ştiu cît va ţine asta. Dar deocamdată refuz o lume, şi făcînd aceasta în sfera concretului n-o pot refuza decît dorind o alta. Am dreptul la această încercare, pînă la înmormîntarea mea definitivă în abstracţii, poate prin cea mai concretă abstracţie, care, bineînţeles, e dizolvarea în neant, poate în idee...

Concluzia lui m-a zguduit. Termenul pe care-l construise : cea mai concretă abstracţie, aparent antinomic, indica o acţiune, în contextul dat. La inutilitatea unei acţiuni nu putea să răspundă, aşa hotărîse, decît tot printr-o acţiune : dizolvarea în neant, în idee, în abstracţie. Dar aceasta nu însemna doar acceptarea destinului tragic, ci împlinirea lui, conştientă, voită. Era oare ideea unei dăruiri superioare ? Mi-am amintit, scrisă parcă de fulgere, supra-afirmaţia lui Nietzsche : *Dieu a tué Dieu !* Auto-dizolvarea !

Nu se putea citi nimic pe faţa lui. Aşa i-am văzut-o şi în noaptea cea rea, cu cîteva zile înaintea examenului de licenţă. Acelaşi zîmbet din altă lume, indefinibil. Aşa mă privea şi acum :

— Vrei să ne jucăm o clipă mai lungă cu vorbele ? mi-a propus. Eu ţi-am spus cam care sînt raporturile mele cu *ele*. Nu, nu te oblig la confidenţe, doar te cunosc. Vreau doar să ne debarasăm de nişte stări şi cel mai bun anti-

dot e întotdeauna femeia. Am devenit chiar cinic în materie. Mă mir cum de nu ţi-am spus pînă acum că meditez o puştoaică, pentru bacalaureat, mai mult ca să mă conving dacă are acelaşi temperament ca maică-sa...

L-am dat dracului, el şi-a deschis braţele, apoi m-a încîlcit şi m-a aiurit cu contradicţiile crunte dintre teoriile superbe ale unor oameni iluştri şi viaţa lor cea de toate zilele : avari care predicau generozitatea, oratori itineranţi cu tema : pro modestia — contra effusionem, care-şi ridicau palate la fiecare escală, desfrînaţi care propovăduiau puritatea şi necurvia, dar le apărau numai în familiile lor, suverani sperjuri, dar asta devenise regulă deja în antichitate, ş.a.m.d. pînă ni s-a făcut scîrbă de lume şi mi s-a reaprins ura, apoi visul şi dorinţa şi speranţa în ceva frumos.

— Tot acolo am ajuns. Şi nu ştiu de ce nu am rămas acolo ? s-a şi m-a întrebat Firea. De ce am mai făcut această călătorie atît de costisitoare ? Ia zi ! Eşti mai greu sau mai uşor ?

— Am impresia că sînt ceva mai murdar ! i-am răspuns.

— Şi eu am aceeaşi impresie, m-a îngînat, numai că eu caut asemenea stări, mi le provoc, fie ca să mă conving de adevărul cel mare, pe care-l presupun şi în care cîndva voi crede, fie ca să mă revolt, ca tine acum şi să încerc o ispăşire, pentru că noi ne-am făcut-o, cu vorbele noastre, ca eroul lui Terenţiu.

Şi dintr-odată a devenit grav. Privirile îi luceau fixe, cum nu i le mai văzusem, parcă în hipnoză. Cred că i-am egalat repede gradul de tensiune la care urcase. Şi vocea îi era alta :

— Lucrul cel mai de seamă în clipa de faţă este să supravieţuim ! Au mai rămas zile puţine pînă la prăbuşire şi s-ar putea ca această conştienţă să provoace răul cel mare : *dacă pier eu, hai să-l pier şi pe el !* Trebuie să ne ferim, măcar în ideea că va fi nevoie de noi foarte curînd, poate pentru ceva frumos. Aceasta e cuvîntul de ordine : Păstraţi-vă pentru ziua voastră de mîine, adică pentru ziua noastră ! Noi sîntem cei care o vor face, adică şi noi. Trebuie să ştim unde ne putem găsi, dar nu trebuie să ne mai vedem. Cenaclul şi-a încetat deocamdată exis-

tența. Pînă și întîlnirile întîmplătoare trebuie să le minimalizăm, să le reducem la un simplu salut, fără vorbe, sau la o strîngere de mînă, eventual la o simplă privire. Nu vor exista între noi intermediari pentru cazuri urgente sau de forță majoră. Numai noi cei care ne cunoaștem reprezentăm legăturile și certitudinea. Am impresia că în zilele care au trecut, ieri, alaltăieri, s-a produs un eveniment foarte important în interior, un act pe scară națională, care grăbește enorm dezlegarea, probabil în alte condiții decît cele normale. Mă feresc de exaltări, de aceea cred că e o problemă de cîteva luni. Să nu pui un preț exorbitant pe spusele mele. Eu sînt o oarecare verigă, ți-am mai spus, care are o singură carte, cel mult două în mînă, și puțină intuiție, dar asta cred și simt : prăbușirea e inevitabilă, era de mult, dar acum se și grăbește, dinăuntru. În sfîrșit, pentru că te-ai descurcat *foarte bine*, acesta e calificativul recunoscut, se mai apelează o dată la tine, cuvîntul e *ultima dată*, dar niciodată nu se poate ști. În orice caz, mi s-a cerut să-ți spun, în afară de calificativ, dar tocmai din cauza lui, că ne ești foarte prețios și că trebuie să avem și să ai mare grijă de tine. Chiar așa mi s-a spus : „Fiți foarte atenți, e poate mai important decît voi, pentru că nimeni nu-l cunoaște. Trebuie ținut ca ultima rezervă, cea mai sigură !"

Firea reușise pe deplin. Eram chiar personajul pe care și-l dorise și îl simțeam mulțumit de performanța sa. A scos dintr-un buzunar planul vechi cu amplasamentul celor trei vile de la Poiana Țapului și mi-a indicat-o pe prima, pe cea mai îndepărtată de drum :

— Aici trebuie să pătrunzi, adică nu tu în persoană, dacă nu se poate, ci această capsulă cu un mesaj foarte important. Mi s-a dat voie să fiu ceva mai explicit, asta tot din cauza calificativului. Probabil că aici, în capuslă, se află o copie după acel act despre care ți-am vorbit. Pentru începerea și pentru conducerea operațiunilor viitoare, pe scară națională, e neapărat necesar ca acest conținut, acest mesaj să ajungă la persoana din această vilă. E una din persoanele cheie ale momentului și probabil ale viitorului. Asta e tot. Sînt sigur că după primirea mesajului se vor întîmpla evenimente și mai importante, aceasta e impresia mea. După cum vezi, lucrurile se împletesc. Ai

fost trimis să te familiarizezi cu locul, pentru că se prevăzuse necesitatea unei asemenea acțiuni ca aceea pe care urmează să o duci la bun sfîrșit. Cred că a fost mai mult decît o presupunere, o certitudine. Iată, băiatule, cum ne amestecăm și noi în istorie...

Mesajul trebuia să ajungă acolo la 25 martie. Era Buna Vestire — chiar, ce coincidență ! — nu se învăța, deci puteam să plec fără nici un impediment. Capsula era cît o minge de ping-pong, pentru că era chiar o minge de ping-pong, vopsită într-un gri, mai puțin bătător la ochi. Nu era grea, deci erau hîrtii înăuntru. Am înfășurat-o într-o batistă și am pus-o, firesc, într-unul din buzunarele laterale de la pantaloni. Aceeași scurteică, două căciulițe de culori diferite, pentru un oarecare deghizament, dacă va fi nevoie, o pereche de ochelari cu lentile de sticlă obișnuită, tot în același scop, o servietă cu cîteva sandvișuri, făcute de mama, și eram gata de plecare. Studiasem dinainte mersul trenurilor și la dus și la întors, era o haltă, acolo, la Poiana Țapului, numai pentru personale și garnituri speciale, turistice, deci puteam să contez și pe un astfel de tren. Am plecat dis-de-dimineață cu un personal care făcea trei ore încheiate pînă acolo, n-a avut nici un minut întîrziere, iar cînd am coborît în halta cea mică, mi s-a părut că mă aflu într-o lume foarte familiară. Îmi priise enorm recunoașterea. Am luat-o de-a lungul căii ferate, pe o cărare care se mai zărea încă în zăpadă, pentru că ningea, o ninsoare grea și întîrziată, de martie, cu fulgi mari și groși, aducători de larmă, de sănii și schiuri pe derdelușul pe care-l cunoșteam ca palma și pe care chiar începusem să-l urc odată cu copiii și însoțitorii lor mai vîrstnici. M-am băgat și eu printre ei, am coborît și am urcat de mai multe ori, pînă ce m-am edificat pe deplin asupra situației. Cele trei vile erau supravegheate pe față, de ostași în uniformă și de civili, care intrau și ieșeau la intervale neregulate, cine știe cu ce treburi, dar mai existau și printre oamenii de pe pîrtie, printre însoțitori și privitori, cîțiva cetățeni, care după mutră, după îmbrăcăminte, după oboseală și lehamite, după falsul cu care se dezacomodau în mulțime, nu puteau să fie decît polițiști. De altfel nici nu prea se fereau, probabil că ar fi fost mai mulțumiți să fie în uniformă,

să se știe cine sînt și știindu-se asta nu mai era nevoie să mai scruteze din cînd în cînd pe cîte vreunul, din obișnuință și fără nici o convingere. Era evident : în vile nu se aflau locatari simpli, ci personaje, importante, în domiciliu forțat. Se întîmpla să și iasă afară cîte unul și imediat se dădea alarmă, prin semne și dacă cel ieșit avea chef de plimbare, era de îndată înconjurat de civili, și forțat să facă plimbarea împreună. Nu-mi trebuia mai mult. O comunicare directă era imposibilă, cum era la fel de imposibilă pătrunderea în vilă, pe furiș, ziua sau noaptea. Să mă prefac în poștaș, în băiat de prăvălie, în aducător de ziare sau de lapte, era ca și cum aș fi încercat să mă prefac în cîine sau motan, ba mai ușor aș fi izbutit o astfel de metamorfoză decît să pătrund în vilă cu acele deghizamente de roman polițist ieftin și demodat. Soluția o găsisem, dar trebuia să aștept înserarea și mai era mult pînă atunci. Am luat-o spre Bușteni, de-a lungul șoselei pe care Papană doborîse nu știu ce recorduri de automobilism, m-am ospătat într-o pensiune, pe strada principală, nu departe de fabrica de hîrtie a fraților Schiel, am făcut apoi un drum pînă la vila lui Cezar Petrescu, dar n-am avut curajul să-l deranjez, deși-i citisem multe cărți și sînt sigur că l-ar fi bucurat un admirator. Am preferat să intru într-o chichineață de cinematograf și să-mi pierd vremea cu un film stupid de război. Nici n-am stat pînă la sfîrșit, mai ales că presimțeam afară apropierea înserării. Cînd am ajuns sus, pe Zamora, la capătul de start al derdelușului, dezordinea era în toi, dar încetul cu încetul șirul amatorilor de lunecuș se subția. Și păzitorii se cam retrăseseră sub acoperișuri. Mi-am pregătit bulgărele de zăpadă cu capsula înăuntru și l-am adăpostit spre întărire în buzunar. Pe drumul de întoarcere spre Zamora mă antrenasem, ca fost jongleur, încercînd diferite ținte, mai ales trunchiuri de copaci, pînă ce am simțit că sînt în mînă, că nu mi-a pierit de tot o îndemînare care mă făcuse renumit încă din clasele primare. Am găsit momentul prielnic și am slobozit proiectilul în geamul cel mai luminat, prin care se vedea silueta unui bărbat, aplecată deasupra mesei. Îl urmărisem : lucra, scria, deschidea cărți, se plimba prin încăpere, nu putea să fie decît un intelectual, adică persoana care trebuia să primească mesajul.

Știam, nu mi se întîmpla prima oară, că bulgării de zăpadă trec foarte ușor prin sticlă și fără zgomot prea mare. Și chiar dacă nu știu cine, cu epoleți sau fără, ar fi auzit zgomotul, ce ar fi putut să mai facă ? Mesajul ajunsese, iar geamul, cine știe ce derbedeu ?! Mai degrabă căutați-l și trageți-i o săpunează bună și vreo cîteva la fund. Nu mă observase nimeni. Am ajuns la gară, pe șosea, au trecut cîteva accelerate, apoi a oprit un personal.

La București, pe peron, l-am zărit în mulțime pe Soran. M-a întrebat cu o mișcare imperceptibilă a capului. I-am răspuns la fel. Apucasem să-l văd pe bărbatul de la masă, ridicîndu-se brusc și căutînd prin cameră. Eram bucuros că mi se așteptase răspunsul.

Așa am ajuns acasă. Dar cîte necazuri mă așteptau a doua zi !

13.

Exact la 1 aprilie am fost chemat la director. Uh !, dacă ar fi fost o farsă, asemeni celor cu care m-au întîmpinat colegii :

— Ai auzit ? E jale ! Mîine recrutăm, iar peste o săptămînă la cazarmă. Noroc c-au inventat nemții o armă care face totul praf : dus și-ntors ! Te-a căutat mai adineauri o fată, mi se pare a lui Dogaru...

Aici, chiar că a început să-mi bată inima. Pînă ce a apărut puștiul cu invitația la direcție ! Cînd am ieșit pe ușă, toată clasa a izbucnit în rîs, ba am auzit și o voce :

— Mă, asta e bună ! Oare cine i-o fi ticluit-o ?

Coridorul, figurile, obiectele mi se păreau străine, chiar și pașii care mă duceau spre parter, *mă duceau,* nu-i dirijam eu, gîndurile se roteau în jurul unei singure întrebări : oare ce mutră să iau ? Să fac pe pleoștitul, nu mi se potrivea deloc, rolul de nepăsător nu prea-l puteam juca, o simțeam, iar pe cel de niznai, nici atît, m-ar fi falsificat, ca și celelalte. Totul depindea de efectul pe care înștiințarea o avusese asupra directorului, dar oare numai el hotăra ? Uh, dacă întîmplarea aceea nenorocită ar putea fi considerată chiar ceea ce fusese : *o întîmplare !*

Și de ce să-mi caut roluri, la urma urmei ? Hai, tot cu sinceritatea înainte ! Îi voi spune, dar nu știu în ce măsură îl voi convinge, că nu sînt un obișnuit al chefurilor de noapte, mai ales în localuri publice, că dacă am intrat uneori, ziua, seara, din nevoie, am fost torturat tot timpul, din cauza resurselor financiare, de o jenă cruntă, care devenise un fel de pavăză inconștientă, că dacă am făcut frondă, vreodată, am făcut-o împotriva obiceiurilor gene-

rale, de fapt îmi inventasem o contra-frondă personală, disprețuind țigara, alcoolul, bordelul, etc. ca pe niște chestii simpliste și superficiale, potrivite puștilor și proștănacilor, dar toate aceste gînduri și sursa lor : pledoaria pentru întîmplare, nu aduceau oare a umilință, a penitență, a lașitate ? Adevărul era că totuși contravenisem unor reguli școlare, fără să-mi fi trecut măcar o clipă prin minte că încalc ceva, pur și simplu mă simțisem bine cu prietenii mei acolo, dar regulile, bune, rele, mai întîi sînt reguli.

Am răsuflat adînc și am intrat în birou. Directorul nu era singur, toți protectorii mei se aflau în încăpere : dirigintele, profesorul de română, profesorul de matematică, melomanul, profesoara de franceză, iar undeva, pe jumătate ascuns de un cuier rotund, doldora de pardesie, îl zărisem și pe Dogaru. Nu-mi trebuia mai mult pentru a capta gravitatea situației. Am rămas paralizat lîngă ușă și singurul gînd care-mi întuneca sau care poate-mi lumina capul era acela că niciodată nu voi putea să joc teatru, în afara scenei convenționale. Directorul mi-a făcut semn cu mîna :

— Vino mai aproape, ca să scăpăm de senzația de tribunal ! m-a invitat el, deschizînd seria unor surprize inubliabile. Da, e o problemă gravisimă, dar mai întîi vreau să te felicit și să te felicităm pentru poeziile care ți-au apărut în pagina literară din *Ecoul* : *„Pe malul mării iarna se vrea bătută-n stele, / Și-amurgul suflă sînge-n sicrie de cristal...*

Parcă am citit în privirile directorului îndemnul de a continua, dar era cu neputință, mi se anunțase ca un titlu, ca un frontispiciu, gravitatea, supra-gravitatea situației, și totuși primirea atît de... de parcă se juca pe scena unui teatru, cu felicitări, singulare și apoi în mănunchi, cu citate din poeziile-alibi, pe care Firea mi le propusese încă înainte de a pleca la Constanța. Dar de ce atîția profesori, de ce și Dogaru ? Oare ca să mă pregătească psihologic, să nu mă ucidă prea brutal șocul unei explozii inevitabile ?

— Regret foarte mult ! mi s-au repezit vorbele. Regret totul, dar cel mai mult regret că nu pot să *nu* vă spun. Dar de ce să rămîn și cu acest regret ? Faptul e fapt !

A intervenit dirigintele, parcă învoindu-se cu ceilalți :

— Îmi cam imaginez pe unde bați. Ți-e teamă că invocînd întîmplarea, s-ar putea ca noi s-o considerăm scuză sau chiar neadevăr. N-o să spun că ne nedreptățești, ca pedagogi, unii cu stagiu vechi, ci că ții la noi. la relațiile dintre noi, asta ca să păstrăm o anumită puritate sentimentală.

Am trăit un moment straniu : o imagine „de la Valéry citire", care altă dată mă chinuise se întorcea parcă în sursa ei inițială, în nevoia de azur a SMeului, ca o ieșire din întunecimi și blesteme. Parcă *mă vedeam văzîndu-mă,* parcă mă vedeam în viitor, peste ani, amintindu-mi scena, ca o poartă de deschidere pentru altele, un film mereu completîndu-se, dar niciodată terminat, aducînd ploi de emoții și zgîriind adînc semnele unui adevăr tulburător și tîrziu : *școala,* ca o minune duioasă, ca acel joc de iezi al lui Blaga, peste morminte bacoviene. Și cuvintele nerostite erau ale altor ani, aș fi vrut să declam : toți dascălii, sau aproape toți, cei care-și săvîrșesc menirea, nu fac altceva decît să ne încarce, pe neștiute, cu amintiri, poate cele mai frumoase din viața noastră. Nu ore, nu note, nu ticuri, nu condici, sau și toate acestea dizolvate în aceleași unde, care rămîn sau rătăcesc undeva, înăuntru sau în afară, pentru a ne înveli, uneori, cu emoții și respirări sublime. Privisem iarăși printr-o breșă a viitorului, dar prezentul...

Directorul parcă mi-a simțit starea și a întins palma în semn de tăcere, apoi tot cu o mișcare a mîinilor i-a implicat și pe ceilalți în spusele sale :

— Deocamdată nu știm nimic, m-a trezit el parcă pentru a mă zăpăci, dar că vom considera toată istoria o întîmplare, de asta să nu te îndoiești. De altfel, nu ne trebuie martori pentru conduita dumitale, ți-o afirmi și ți-o dovedești singur, iar în cazul dat nu trebuie să fii mare psiholog pentru a deosebi adevărul de accident, faci parte din genul acelora care nu se pot descotorosi foarte lesne de adevăruri. Îți știm preocupările, cele reale, și poate că ți-am descifrat și năzuințele, de aceea sîntem toți aici, toți cei care te cunoaștem. Poate că va fi un moment rău, poate că-l vom împiedeca, nu știu, dar pentru că ne interesează viitorul dumitale și vrem să dăm mîna cu el, ne-am

gîndit să trecem împreună prin acest moment. Şi, crede-mă, şi nouă ne va fi mai uşor, nu numai dumitale...

M-au emoţionat şi mai tare. cînd toţi ceilalţi, şi Dogaru, mi-au strîns mîna, înainte de a părăsi cabinetul. Mă lăsau singur cu directorul, probabil că aşa se înţeleseseră, pentru a-l accepta nu numai ca duhovnic sau judecător, ci şi ca pe reprezentant al lor. Mă aşteptaseră acolo oare anume pentru a-şi demonstra, fizic, solidaritatea ?

Directorul m-a poftit să iau loc chiar în fotoliul, unicul din încăpere, în care stătuse Dogaru, el s-a aşezat la birou, cu gesturile sale elegante, aristocratice, frizînd pedanteria, şi-a trecut palma de-a lungul figurii, parcă pentru a şi-o subţia şi mai mult, a şi tuşit de cîteva ori, cu gura închisă, pentru a-şi drege glasul, apoi a clătinat din cap ca şi cum şi-ar fi amintit unde se oprise şi de unde trebuie să continue :

— Chiar aşa e : deocamdată nu ştim nimic, nimic oficial. M-a informat, confidenţial, un prieten de la minister. Raportul poliţiei şcolare încă circulă pe la diferite direcţii şi servicii. Gravitatea vine de aici : nu ne-a fost adresat nouă, şcolii, ci ministerului, care probabil ne va obliga la o pedeapsă exemplară.

— Numai fapta în sine contează ? am întrebat, cu gîndul la termenii juridici care încadrează orice culpă : antecedente, circumstanţe, situaţia generală, *audiatur et altera pars*, apărarea, dar directorul m-a oprit iarăşi cu gestul cu care îi aducea pe elevi la tăcere cînd răspunsurile o luau razna : îşi deschidea larg palma dreaptă şi o ducea încet înainte pînă ce o simţeai parcă astupîndu-ţi gura.

— Nu, de bună seamă, mi-a răspuns el, deşi fapta e destul de îngroşată : aluzii la desfrîu, recidivă, ultragiu şi o insinuare cu caracter politic. Nu ! Nu e nevoie să-mi spui ce s-a întîmplat. Erai probabil cu cîţiva prieteni, mai mari, studenţi, nu ?, într-o aprinsă discuţie literară. Aţi continuat-o la un pahar de vin. Dar fapta oricît de îngroşată nu e lucrul cel mai grav. Mai grav, mult mai grav e momentul în care s-a cules fapta. Cred că-ţi dai singur seama în ce situaţie se află ţara. Ca să nu se răspîndească protestele, dezordinea, răzmeriţele, cei de sus înăspresc măsurile şi sînt puşi pe exemple. În altă situa-

ție, cazul dumitale s-ar fi discutat la ora de dirigenție și ai fi fost avertizat că, în caz de recidivă, ți se vor scădea două puncte la purtare. În momentul de față însă, cazul ar putea fi dezbătut pe larg, împreună cu măsura pe care am luat-o, și care trebuie să fie exemplară ! Nu ca să-i împiedice pe elevi să bea o halbă de bere, ci ca să-i intimideze, să-i sperie, să-i facă să se ferească de orice abateri. Sînt convins că înțelegi și mai departe. Sînt gînduri care...

Sigur că înțelegeam : mai întîi că voi fi eliminat din toate școlile, ca să se dea un exemplu-alarmă, apoi că voi fi chemat la recrutare și trimis imediat într-o cazarmă pentru a mă preface cît mai repede în carne de tun. Va fi o grozavă cursă de urmărire : între cariera mea de ostaș și marșul spre pieire al țării. Cine va ajunge mai repede la potou : eu — ostaș, sau țara în abis ?

Cam în același sens a vorbit și directorul, fără să ajungă însă la concluzii tragice și fără să rostească toate cuvintele, dar mai ales fără să le dea valori precise. Realizasem o convenție : parcă foloseam numere în loc de cuvinte, cărora le cunoșteam foarte bine valoarea, sau le-o hotăram noi, după necesitate. Am înțeles că raportul va mai întîrzia prin serviciile ministerului și dacă va fi nevoie și la școală, dar nu ca o soluție, era imposibil, ci pentru a se căuta și a se găsi, în acest interval de timp, o soluție. Și am mai înțeles și soluția care mi se sugera : un fel de ștergere a urmelor, prin retragerea din școală, aceasta era mișcarea numărul unu, independentă, apoi folosind legea nescrisă că o mînă nu prea știe ce face cealaltă, prin obținerea unui transfer, pe baza unui examen de diferență, la un liceu teoretic, aceasta era mișcarea numărul doi, iar în cazul unor obstacole insurmontabile prin înscrierea ca elev particular la alt liceu comercial, pînă la terminarea anului școlar, aceasta era mișcarea unu bis și apoi mișcarea doi bis, de asemenea independentă : examen de diferență pentru absolvirea liceului teoretic. Silogismul părea complicat doar în aparență, era poate mai complex, dar datele lui îmi apăreau destul de clare : Un individ aparține unei categorii, individul a încălcat legile acelei categorii, prin aceasta individul a devenit un caz, cazul trebuie sancționat aplicîndu-se legile categoriei,

individul nu mai face însă parte din acea categorie, deci sancțiunea nu se mai poate aplica, deci cazul dispare, iar dezbaterea se anulează de la sine...

— Bineînțeles, mi-a spus în încheiere directorul, că există și un zeu deasupra noastră, zeul zeilor, aceasta ți-o spun ca naturalist, care crede obligatoriu în el, pentru că întreaga biologie e opera lui. Acest zeu e bătrînul și tînărul Cronos. Nu numai erele, ci și zilele, chiar și orele, pot să producă miracole. Să credem deci în zeul nostru și-n miracolul cel bun, pe care nu se poate să nu-l pregătească, pentru foarte mulți...

Veșnicul zeu : Timpul ! Poate că țesea miracolul cel bun, pentru mulți, dar îl împletea, arghezian, din Firul Mare, necunoscut, îndepărtat și misterios, și din firul mic, cel al orelor și zilelor, iar acesta se grăbea să-și aștearnă cruzimile, ca un tribut al celor puțini, de azi, pentru cei mulți, de mîine.

Încă nu știam cărui timp mă hărăzise întîmplarea. Făceam curse între Minister și Casa Școalelor, pe la diferite direcții și servicii, cu mici recomandări și chemări pentru a răzbate prin armătura porților militarizate, acceptam amînări, reveniri și trimiteri, fără să-mi pierd răbdarea, era prea mult în joc, și pînă la urmă am obținut o audiență la directorul de sector, cel care răspundea de liceele teoretice. La ora opt fără un sfert m-am postat în fața ușii sale, la ora opt fix a sosit, împreună cu alți funcționari, l-am recunoscut după salutul lor, și mi-a făcut semn să-l urmez. I-am explicat motivul audienței, sec, fără preambuluri și patetisme, crezînd că mă supun stilului pe care-l impunea. Era nervos și grăbit, știam că mai conduce o direcție la Casa Școalelor, a citit totuși cu atenție cererea pe care i-o înmînasem, a reflectat doar cîteva clipe, apoi a slobozit ca dintr-un arc împunsătura :

— De ce ?

I-am răspuns că nu vreau să-i răpesc din timp, dar dacă e cazul pot reformula motivele din cerere. Abia atunci și-a trimis spre mine și împunsăturile privirilor. Îl simțeam rece, distant, bănuitor, poate că poza, dar îi plăcea să-și mențină poza și chiar să și-o retușeze, prin înăsprire.

— Îmi place că nu pălăvrăgeşti, m-a luat prin surprindere, dar această chemare spre limbile şi literaturile moderne predispune, de obicei, la pălăvrăgeală...

— Sau la scris, l-am întrerupt cam nepoliticos, care, vă rog să mă iertaţi, nu e totuna cu...

M-am oprit anume ca să-i provoc întrebarea, pe care a rostit-o însă indirect :

— Ce trebuie să înţeleg prin asta ?

Împotriva unui val de ruşine care-mi biciuia pielea am fost nevoit să lansez argumentul cu care mă înarmaseră profesorii şi prietenii mei din cenaclu, mai cu seamă Firea, artizanul preocupărilor mele extra-şcolare :

— Am publicat cîteva încercări...

— Ce şi unde ? a înţepat iarăşi personajul de gheaţă din faţa mea, fără să mă mai privească de astă dată.

— Vă rog foarte mult să mă scuzaţi, i-am răspuns, dar pentru a vă scuti de celelalte întrebări...

Am scos din servietă cele cîteva ziare şi reviste, dar nu m-a ţinut curajul pînă la capăt. Am rămas cu ele în mînă, uşor răsfirate, ca să li se vadă titlurile.

— Prin urmare vrei să mă obligi la lectură ! a înţeles directorul, dar tonul şi serpentina frazei aducea a refuz şi a indignare, sau poate că fusese o simplă impresie, pentru că în clipa cînd a văzut evantaiul de publicaţii, a tresărit uşor, iar vocea părea că porneşte iarăşi dintr-o cartuşieră invizibilă : Eseuri ? Humor ? Poezii ? Ai pe cineva ? ! Pardon !

A priceput singur că nu puteam să am pe cineva la atîtea publicaţii. Mi-a făcut semn să las tot maldărul pe birou, dar simţeam că interogatoriul nu se terminase.

— Poezii ! i-am oferit şi eu, tot ca o împuşcătură, răspunsul pe care-l aştepta.

— Bine ! a reluat el convenţional. Să spunem că eşti îndeajuns de matur, poate şi formal, ca să nu ne mai intereseze poziţia familiei. Să trecem şi peste posibile conflicte la şcoala la care urmezi, sînt prea uşor de aflat ca să fie grave, dar făcînd aceasta putem avea certitudinea eliminării oricărei surprize, oricărui risc, pentru a aproba cu ochii închişi ?

— Nu ! i-am răspuns foarte prompt. Dar orice s-ar întîmpla, vă mulţumesc din suflet pentru...

M-am oprit singur. Nu știam pentru ce să-i mulțumesc : pentru logica sa ? Pentru o incipientă sau poate părelnică bunăvoință ? Pentru că mi-a primit, poate doar din politețe, sau din curiozitate, publicațiile ? Mă uitam la el fără să mă feresc : își controlase calendarul, apoi ceasul de la mînă, și-a notat ceva cu stiloul într-o agendă, apoi s-a ridicat brusc de la birou. Era înalt și țeapăn, ca valetul unui lord cînd se privește în oglindă, dar provizia de proiectile din voce i se terminase :

— Sîntem în patru aprilie. Vino la ora unu fix la Casa Școalelor !

Pe Știrbei Vodă, chiar în locul unde ne întîlnisem cîndva, am zărit-o pe Lilia. Primul impuls a fost s-alerg la ea, s-o iau în brațe și apoi s-o trag după mine în Cișmigiu, dar mi-am amintit și cealaltă întîlnire, întîmplătoare, cu pistruiata : oare ce i-a trecut prin cap cînd m-a văzut în brațele Liliei ? Ce-o fi înțeles din jocul nostru ? Dar de ce să fi crezut că era un joc ? M-am pomenit căutînd-o în mulțime, dar nu era decît Lilia, și simțeam că nu mai pot să rezist : trebuia să mă destăinui cuiva, de lingă sufletul meu, aveam nevoie de sfaturi, sau numai de vorbe, mi-era rece și sete, mi-era dor de un cot, de o haină prietenească, pe care doar să le ating, jinduiam după o tăcere mai lungă, în nesingurătate. Dar nu era Lilia ființa spre care pornisem, erau priviri ascuțite care porunceau pînă în auz : ocolește-mă, fugi ! Am ocolit-o fără să fug, dar nici n-am ocolit-o vizibil, am dat o altă direcție pașilor, spre poarta liceului, am salutat, cu distincție, o profesoară care ieșea, mi-am continuat drumul spre ușa principală a clădirii, rezervată profesorilor și oaspeților de seamă, ca pretutindeni în școli și am întrebat femeia de serviciu care mi-a ieșit în întîmpinare dacă domnul profesor Dogaru sosise, pentru că, după ceasul meu, se făcuse ora întîlnirii, și cum el era, adică domnia lui, punctualitatea întruchipată...

Sporovăiam în neștire, căutînd-o pe Lilia în aglomerarea din stație, da, în ultima clipă renunțase să mai ia autobuzul, un Renault obosit și aglomerat, și odată cu ea mai renunțase la cursă, sărind de pe scara autobuzului pe trotuar, o pereche cenușie, parcă în uniformă, care, ca și ea, își schimbase subit direcția, pornind, tot pe jos, în sens

contrar, către Ovidiu. Asta într-adevăr era coadă, groasă, clasică. Nu avea nevoie de vreun avertisment. Cred că făcuse tot jocul nu ca să se convingă, ci ca să mă convingă, reîmprospătînd astfel sfaturile și dispozițiile lui Firea. Eram sigur că pornise spre gară, cu intenția de a-și pierde urmele în aglomerarea imensă de acolo, în spațiile cu atîtea intrări și ieșiri. Mă întrebam doar cît de repede va reuși...

— Da ce școală cauți dumneata ? m-a trezit din gînduri femeia de serviciu. Și ce domn profesor ai spus ?

Am rostit numele unei școli care nici nu exista, un nume pompos, de voievod, care nici el nu existase în istorie. Femeia s-a decis să se intereseze în cancelarie, eu i-am mulțumit și am pornit în grabă spre Cișmigiu. M-am oprit la izvorul lui Eminescu, la care adăstam deseori, mi-am umezit buzele în apa rece, ba am și sorbit cîteva înghițituri, era cald, un început de aprilie neobișnuit de cald, spunea lumea, care te obliga să-ți lași în cuier, o dată cu paltonul, și haina și pulloverul și să treci direct la cămașă. Întîlnirea cu Lilia și mai ales contextul mă cam botise. Încercam să mă reculeg, dar apele limpezi ale izvorului nu erau și ale mele. O cîtime de bucurie exista totuși în mine. Se înviorase prima dată în timpul discuției, aproape cifrate, cu directorul liceului cînd ne devoalasem solidaritatea și complicitatea la ideea prăbușirii inevitabile și apropiate. Atunci am simțit-o svîcnind : dacă panta pe care se vor rostogoli mizeriile se măsoară în kilometri, poate că un centimetru, sau măcar un milimetru îmi aparține. N-am fost tot timpul orb, sau închis în dorințe, am dat și eu cîte un ghiont, din cînd în cînd. Ascundeam o bucurie și eram hotărît s-o ascund mai departe, era numai a mea, descoperită tîrziu, iar sursa ei se chema prietenie și încredere. nu aveam voie, față de mine însumi, s-o numesc. fastuos și nedrept, altfel. Întîlnirea cu Lilia, deși neliniștitoare, sau poate tocmai din cauza aceasta, îmi reaprinsese scînteia cea ascunsă. Și totuși o presimțire rea mă împresura ca o ceață. Poate că o provoca gîndul care mi le dubla pe toate celelalte : reluarea audienței la ora unu. Cît de ușor se putea afla toată povestea ! Un simplu telefon, de rutină, la direcția liceelor comerciale, dar chiar și fără telefon, știam că nu voi rezista, că nu voi ezita la

o întrebare netă din partea directorului. Aluzia deja o făcuse, întrebarea devenea legitimă, iar răspunsul nu putea fi altul. Mai rămînea un fir de speranță, iluzorie, ca atîtea: poate că sinceritatea va atenua culpa, dar din păcate eu nu posedam decît sinceritatea, puterea și decizia erau ale altora, iar aici lucrurile se complicau, apăreau oamenii, alții, cu încărcăturile lor de necunoscute, ca Maimuțoiul, de pildă, de ce atîta ambiție și destoinicie și răutate și cruzime și toate acestea la un loc, atît de bine reunite în termenul franțuzesc: *acharnement*? Uh! Și fără voie mi-am aruncat privirile în jur: la ora asta, Cișmigiul probabil că era locul lui perferat. Vînătoarea de chiulangii! Nu teama, ci scîrba pe care mi-ar fi stîrnit-o reîntîlnirea cu el, și mai ales un „nu mai știu" personal pe care îl putea atîța „nu mai știu"-ul lui, cu atîtea primejdii posibile, acum, la final de act, m-au determinat să părăsesc Cișmigiul. Întîi m-am gîndit la Parcul Carol, dar și acolo erau vizuine pentru maimuțoi. Ideea mi-a venit în clipa cînd mi-am umezit iarăși buzele în apa limpede a izvorului: de ce nu în parcul unde marele poet nu e numai o denumire, un simbol, unde chiar este? Am ajuns la mormîntul Poetului, fusesem de mai multe ori, de fiecare dată recitîndu-i, în gînd, altă poezie. Eram singur, nimeni în preajmă. Mi-au venit în minte primele versuri din *Melancolie*, una din poeziile care mă copleșeau, și am început să i le șoptesc: *Părea că printre nouri s-a fost deschis o poartă!*

Dar se întîmpla ceva în văzduh și pe pămînt! Încă din tramvai auzisem sirene și vuiete, dar lumea își vedea de treburi: fusese avertizată, la radio și în presă, că vor avea loc exerciții de alarmă și de apărare pasivă. Țipătul miilor de cucuvele din sirene se succeda însă în valuri și se îngroșa mereu aspirînd zgomote și huruituri de căruțe, trăsuri și motoare și strigăte omenești. *Și țintirimul singur cu strîmbe cruci veghează!* Nu mai era huruit de mașini și camioane, nu mai erau tropote de cai și scrîșnete de roți și nici strigăte omenești, se abătea asupra lumii un bîzîit și un duduit negru, apăsător, care apropia cerul de pămînt și urletul cădea greu și compact, ca materia, urlat de toate hăurile și stihiile. *Clopotnița trozнește, în stîlpi izbește toaca!* M-am uitat spre cerul care-și căscase gura pînă-n

orizonturi, pentru a-şi putea lepăda toate tunetele, şi le-am văzut, ajunseseră deasupra mea, dar nu erau siluete şi stoluri, era însăşi geometria, în cea mai fascinantă reprezentare a ei. *Şi prin ferestre sparte, prin uşi ţiuie vîntul!* Era un uriaş covor de argint, un romb perfect, ca o creaţie orgolioasă a cerului, compus din alte romburi perfecte, care se întregeau şi ele din alte romburi, pînă la unitate, care era şi ea un romb, alcătuit din nouă condori strălucitori, fiecare cvadri-cefal. *În van mai caut lumea-mi în obositul creier !* Era un spectacol fantastic, parcă o replică a cerului de zi, care se opunea prin această desăvîrşită simetrie de argint dezordinei încremenite şi tremurătoare de pe cerul nopţii. *Pe inima-mi pustie zadarnic mîna-mi ţiu!* Am văzut şi ouăle, cenuşii, lunguieţe, prăvălindu-se cu zecile şi sutele din guşile şi burţile de argint.

Şi apoi totul a devenit auz. Şuierături, gemete, urlete, bubuituri, canonade, parcă răzvrătindu-se împotriva identităţilor, pentru a se întoarce şi a se contopi într-unul şi acelaşi tunet neîntrerupt, gros şi inexpugnabil, ca o învelitoare sanitară peste ruşinea crimei. *Ca şi cînd n-ar fi viaţa-mi, ca şi cînd n-aş fi fost !*

Am pornit, pe jos, spre centru. Oraşul gemea şi suferea la toate colţurile, ca o fiinţă răstignită de-a dreptul pe caldarîm. Hohotele o cutremurau, dar urechile încă nu se obişnuiseră cu auzul cel de toate zilele pentru a-i culege bocetele şi blestemele. Iar ochii refuzau să vadă ca să nu urască pentru vecie lumina. Nu, *durerile nu-mi erau străine,* iar *moartea încă mai scobea în mine !...*

14.

Amintirile sînt fragile, rupte, zdrelite, amestecate, iscîndu-se una pe alta, sau împotrivindu-se una alteia, şi toate, toate se desprind din neguri şi tenebre, sau se dizolvă în neguri şi tenebre, se diformează, se descentrează, îşi pierd nucleele şi consistenţa, pendulează între închipuire şi realitate, între adevăr, vis şi coşmar. Portarul de la Casa Şcoalelor îşi acoperise fruntea cu un prosop alb, umed, cum fac femeile cînd calcă rufele cu fierul încălzit cu mangal, şi privea fix, undeva pe cer, murmurînd unul şi acelaşi cuvînt, cu aceeaşi notă în fiecare silabă :

— Durostor ! Durostor ! Durostor ! Durostor !...

De ce-i reţinusem atitudinea şi cuvîntul besmetic, iar pe Lilia, deşi o privisem ore întregi, de-a lungul copacului smuls din rădăcini, nu pot să mi-o amintesc, nici măcar un detaliu din îmbrăcămintea ei nu-mi revine în minte, şi doar după descrierea mea fusese găsită şi identificată de Firea şi Soran, pe o uliţă fumegîndă, între Palatul C.F.R. şi Gara de Nord ? Pe cei doi, perechea îmbrăcată în gri, care-i impuseseră Liliei cursa ucigaşă, probabil la gară, mai întîi, apoi spre faimosul adăpost de la Palatul C.F.R., şi ca să scape, în sfîrşit de ei, afară, în plin bombardament, îi revăd de parcă m-aş uita la o fotografie : el, înalt, cu faţa lată şi slută, ca a lui Walace Beery, cu urechi mari, roşii, pentru că şi le freca fără încetare şi din ce în ce mai sistematic, pînă ajunsese la un circuit, de la lobul dureros, în pişcături mici şi rele, uneori sîngeroase, spre cartilagiul de sub perciuni, apoi cobora spre lob şi relua mişcarea în sens invers, cu hainele cenuşii pătate, pe spate, de dungi cărămizii, luate de la zidurile încă netencuite ale subtera-

nelor Palatului, cu pantofii albiți de praf, unul cu șireturile desfăcute, cel din piciorul stîng, ea, speriată și năucită, ca o femeie părăsită, făcîndu-și cruci mici, în dreptul buzelor, apoi încremenind cu palmele, a rugăciune, sub bărbie, și bolborosind sunete fără nici o noimă, tot timpul îngenunchează lîngă umerii Liliei, ca o bocitoare de familie. îi revăd și mă întreb, mă întreb și acum : de ce au căutat-o? Și mă forțez să rămîn numai la întrebare, ca și atunci, mi-e teamă și mi-e silă să înșfac un răspuns, ca să nu fie cel mai rău : oare ca să-i înregistreze pe cei care o identificau ?

Directorul s-a uitat fulgerător la ceas în clipa cînd am pătruns în biroul lui de la Casa Școalelor, parcă pentru a-mi dovedi că am întîrziat cu cîteva secunde, sau cu cîteva zecimi de secundă, pentru că, prin nu știu ce miracol, sosisem chiar la ora fixată : pendula din holul clădirii tocmai își cînta ora cînd eu ciocăneam la ușa lui. Arăta exact așa cum îl lăsasem după prima întrevedere, de parcă nu un cataclism, nu o veșnicie ne despărțise, ci un minut oarecare, din șiragul acelora care nici măcar nu rănesc. Mi-a înapoiat publicațiile, împăturite perfect, ca de o mașină, mi-a întins și cererea pe care apucasem să văd un DA, gros și îngroșat, dar chiar cînd mi s-a apropiat de degete, a retras-o și parcă m-a întrebat din priviri și părîndu-mi-se că-l înțeleg am rostit numele liceului spre care fusesem îndrumat de diriginte. A completat totuși aprobarea, absent, nu pentru asta îmi retrăsese coala de hîrtie, ci pentru a mi-o înapoia, solemn, după ce o împăturise, perfect, cu gesturi de funcționar subaltern. I-am mulțumit fără cuvinte, plecîndu-mi adînc capul, el nu s-a mișcat de la birou, nu mi-a întins mîna, ne despărțisem deja, sentimentalizîndu-ne pe o coală de hîrtie, doar cînd am ajuns la ușă și-a deslegat vorbele :

— Nu mai e nevoie să cauți moartea. Vine ea singură, din toate părțile, din neant...

M-am întors și am rămas cîteva clipe rezemat de ușă. Îmi citise poeziile, poate chiar în timpul bombardamentului. Una din ele, pe care mi-o închipuiam la modă, avea un final foarte pesimist :

Aș vrea să-mi desnod legăturile vieții
și să mă pierd, aș vrea, în neant...

Nu mi-am căutat cuvintele, revedeam orașul înjunghiat și răstignit :

— Oh, Doamne ! În ziua asta am înțeles ceva cumplit: că poți să trăiești și să mori fără să știi !

Firea și Soran mă așteptau în fața blocului de pe Ștefan Mihăileanu. Parcă repetau scena din seara aceea fără cenaclu și fără Lilia din locuința Taniei, cînd îi judecasem și drept și nedrept. Știau că mă învîrtisem pe la minister, prin zona în care se afla și gazda Liliei, de aceea mă căutau, poate că o zărisem întîmplător pe Lilia. Dar în loc să-i liniștească ideea mea că Lilia luase drumul Gării, anume ca să-i împrăștie pe cei care o urmăreau, îi simțeam mai nervoși, mai nesiguri. Soran își lovea palma stîngă cu pumnul drept ca un boxer la antrenament :

— Trebuia să fie la o anumită oră într-un anumit loc! tot bombănea el. Și n-a venit !

I-am cerut ora și locul. Mi le-a spus după ezitări grele, parcă-și rupea ceva din el, parcă se dezbrăca în mijlocul străzii, în văzul unor oameni totuși orbi. Ora se potrivea cu finalul bombardamentului, locul era un pasaj din fața Prefecturii Poliției, cu dublă intrare și ieșire.

— Avea tot timpul să scape de ei în gară și să...

Începusem optimist, dar încă înainte de a auzi riposta lui Firea am simțit fleșcăiala :

— Exact ! a acceptat el. Și totuși n-a venit !

— Adăpostul ! m-am repezit eu. Cel mai grozav adăpost din București : Palatul C.F.R. ! Subsolurile ! În mod sigur a alergat într-acolo. Ca să...

Și iar mi-am simțit trupul săgetat și gîndurile moi. Nici un raționament nu se potrivea situației, dar nu erau raționamente, erau vorbe, vorbe care se voiau logică. Mi-o imaginam pe Lilia, cea cu care făcusem călătoria spre malul mării, cea care îmi devenise prietenă jucîndu-ne de-a îndrăgostiții, cea care purta sincer, ca un zîmbet, conștiința misiunii și judeca ființele prin punctualitate. Probabil că și ea căzuse în cursa generală cînd auzise alarma: un exercițiu, o aiureală, poate o șansă în plus de a-și semăna urmăritorii, dar în momentul cînd a înțeles ce se întîmplă cu adevărat, a forțat : a alergat spre adăpost, cel mai lăudat din București : Palatul C.F.R., mînată însă de alt gînd : era o ocazie ideală să scape de urmăritori. Poate

că a ieşit odată cu primele explozii, convinsă că nu vor avea curajul s-o imite. Şi totuşi nu s-a prezentat la întîlnire !

— Tu rămîi acasă ! mi-a poruncit Soran. Nu e cazul să ne dăm cu toţii în vileag.

N-am rămas. Un sfert de oră mai tîrziu am plecat spre Gara de Nord. Am rătăcit mult pe străzile sinistre şi sinistrate, dintre gară şi palat, pînă am dat peste ei. Mi-au spus, în şoaptă, trecînd pe lîngă mine ca pe lîngă un stîlp, că Lilia fusese probabil ucisă de şocul exploziei. Apoi au plecat, tot ca nişte trecători necunoscuţi, şi îi uram pentru luciditatea şi puterea lor de stăpînire. M-am cocoţat pe un camion sfîrtecat de explozie, chiar pe marginea gropii, şi m-am uitat, nu ştiu cîte ceasuri, la ceva ce nu puteam să văd. Oare la o idee care *fusese* azvîrlită spre cer ? Dar fiinţa, Fiinţa ? Fiinţa lîngă care respirasem şi cu care respirasem în compartimentul îmbîcsit, ochii ei, cei de foc şi cei stinşi de pleoapele obosite, fierbinţeala ei, ameţitoare, buzele ei, umede, sau rostogolind vorbe, de cristal şi de valuri calde, şi refuzul ei, nostalgic şi prietenesc, şi mai ales tainele ei, cele adînci, cele nespuse, cele necunoscute, poate mai încărcate şi mai necuprinse şi mai cutezătoare decît ale tuturor stelelor, unde erau ? Un bărbat înalt, cu faţa lată şi slută, îşi ciupea fără încetare semnele de întrebare ale urechilor şi o femeie tînără, cu părul platinat şi cu buzele înroşite de muşcături, se ruga în genunchi, alături de... ?

Am ajuns tîrziu acasă, după ce am orbecăit ore întregi printr-un Bucureşti negru, apăsat de noapte şi astupîndu-şi în noapte toate scîncetele şi tresăririle, pe străzi de pîclă şi mîl, fără umbre şi pîlpîiri, înţepat doar de foşnete misterioase, am numărat treptele, 117, le număram pentru prima dată, era un întuneric greu şi gros, de duhovnicească, dar ştiam că sînt în faţa uşii mele, i-am dat un ghiont uşor, ca un bobîrnac, şi ea m-a ascultat, poate ca să mă sperie cu nescîrţîitul ei, nou şi neobişnuit, şi am rămas în prag, răzgîndindu-mi paşii : simţeam că nu sînt singur, dar spaima se înfăşura în oboseală ca într-o teacă. Unu, doi, trei ! Eram în mijlocul camerei, şi m-am aşezat pe scaunul care mi se împinsese din spate şi-mi atingea ca o fîlfîire gambele. S-a furişat pe lîngă mine, sau poate prin

mine, ca un gînd, era acum în fața mea, se ghemuise pe canapeaua cea veche ca pe un divan turcesc, și-a aprins o țigară, fără flacără, numai fîșîitul și pocnetul chibritului le-am auzit, am văzut în întuneric spiralele de fum lărgindu-se spre tavan, dar mirosul tutunului nu mi se definea. Abia la a doua țigară, pe care și-o aprinsese de la prima, mi-am dat seama că nu era EA, era EL, sau poate că se metamorfozau după un ritual anume, nu știu, uneori îl vedeam cum își ridică pălăria verde, vînătorească, spre creștetul capului, alteori zăream zulufi albicioși prăbușindu-i-se în cascade peste umeri, numai unghiile rămîneau mereu feminine, lungi și ojate, chiar cînd degetele pipăiau nodul de la cravată. Îl vedeam, sau o vedeam pentru prima dată, uneori în contururi vagi, alteori în amănunte foarte distincte, probabil întipărite din viziunile anterioare, din momentele cînd mi se părea că se apropie *întîlnirea* și mă gîndeam la modul cum va decurge, altminteri cum aș fi putut să reții atîtea detalii, ca, de pildă, inelul ciudat din degetul mic, cu un smarald uriaș, ca un stilobat, în mijlocul căruia se înfipsese un șarpe de aur, în poziție de atac, o najă cu ochelari, parcă vie, cu diformitatea de la gît palpitînd, ca o inimă scoasă din trup, sau ridurile de pe frunte care încrustau, ca pe un basorelief, scena unei morți abia întîmplate, nu în suite încremenite, ci în mișcare, ca într-un film, pe care refuzam să-l văd, sau nu puteam să-l văd, pentru că era chiar moartea Liliei...

Era EL ? Era EA ? Dar ce rost mai avea identificarea? Era acea prezență pe care o așteptasem de atîtea ori știind, și cît de bine știam, că atunci cînd va avea loc *întîlnirea*, va urma, inevitabil, neantul. Fiecare ființă umană, îmi spuneam, are parte de o asemenea *întîlnire*, una singură, pentru că după aceea nu mai este nimic. Nimeni, îmi spuneam, nu dispare dintr-odată, singur, sau la întîmplare. Ar fi fost prea simplu, sau poate chiar nedrept. Înaintea neantului are loc *întîlnirea* : prima, ultima, singura. O prevăzusem, mi-o imaginasem, o așteptasem, știind mereu ce se va întîmpla după ea. Și iată că se grăbise, dar oare putea fi vorba, aici, de prea repede sau prea tîrziu ? Se hotărîse *întîlnirea* ! Nu era o părere, din păcate, nu, altminteri cum aș fi putut desluși atîtea în întunericul acela

de materie. O cuantă de speranţă mai era : poate că-mi făuream singur viziunea, sau o cream din amintirile aşteptărilor, mă agăţam de această idee, dar aşa cum îmi imaginasem de atîtea ori ştiam că se vor auzi cîndva şi vorbele. Au venit şi ele prea repede şi foarte clare, în tonalităţile cele mai obişnuite, deşi fără nici un sunet.

— *M-ai aşteptat de multe ori, recunoaşte !*

— Nu ! Nu te-am aşteptat, ci m-am străduit să-mi imaginez cum se va petrece *plecarea.* N-a fost o aşteptare, mai degrabă un antrenament pentru marea *întîlnire.* Pînă ce mi-am dat seama că nu-mi imaginez nimic altceva decît adevărul. Cu plăsmuirile m-am luptat mai uşor, le alungam prin somn, prin cărţi, prin alte plăsmuiri, dar împotriva adevărului nu mă pot apăra. Nu simţi cît de firesc te accept ?

— *Ce altceva poţi face ? Dacă sînt aici, înseamnă că s-a luat hotărîrea. Nimeni nu i se poate opune ! Dar fiindcă au mai rămas cîteva clipe, ai putea să-mi spui cum arăt ? Eşti primul pe care-l întreb, şi nu o fac din cochetărie, ci pentru că vreau să te convingi pînă în ultima celulă că sînt aici, că am venit la întîlnire. Nu te lua după zulufi, e o perucă mozartiană, de fapt sînt complet chel. Acum vezi ?*

— Cred că e o simplă auto-sugestie ! Dar într-adevăr semeni leit cu Mozart, cu un Mozart pe care l-am văzut nu mai ştiu în ce carte. Dar de ce jocurile acestea ?

— *Nu-s jocuri, e o introducere, trebuia să mă prezint, trebuia să-mi accepţi o întruchipare, oricît de confuză. Mulţumeşte-te cu atît. Alţii au parte doar de umbre, sau de imaginea unor obiecte, mai ales unul anume se apleacă asupra lor, unul supra-banal, dar acela e pentru imbecili. Aş fi putut fi şi o femeie,* o *marchiză de Montespan, sau de Pompadour, sau Flora lui Tiţian. Ştiu la ce te gîndeşti !*

— Şi nu e absolut nici o şansă, nici una ? Chiar dacă aş jura că nu va afla nimeni despre această *întîlnire ?* Să nu crezi că nu înţeleg unicitatea ei, imposibilitatea de a exista după ea, ştiu că nimeni n-a vorbit despre asemenea *întîlniri,* pentru că nimănui nu i s-a dat şansa de a reveni în fiinţă, eu aş fi primul, e ca o răsturnare a universului, a unei legi supreme, înţeleg, de aceea mi-am pregătit un jurămînt solemn, al tăcerii elementare, pe care nu-l voi

trăda niciodată. Să anulăm *întîlnirea ! Încă* nu a avut loc, pentru că nu a avut loc !

— *Știi singur că nu se poate ; de cînd ți-ai imaginat prima dată întîlnirea ai înțeles că, dacă ea se întîmplă, altceva nu se va mai întîmpla. Da ! E o lege supremă, e secretul primordial. Aici nu se va ceda niciodată, nu se va admite nici un risc, e prea plină istoria de sacrificii. Cheia vieții, a lumii, a morții poate să se ascundă, sau să se constituie într-un singur cuvînt, într-un gest, într-un gînd. Dacă ți-ai cunoaște, de pildă, formula chimică din care ești alcătuit, elementele care te compun, în cîtimele lor exacte de molecule și atomi, numai rostind formula, care pentru fiecare om e alta, sau numai gîndind-o, ai putea să mori și să învii oricînd, ți-ai controla și dirija existența. Cunoașterea formulei e o cheie singulară, întîlnirea e o cheie generală, cunoașterea ei ar însemna însăși înfrîngerea morții. Oh, foarte ușor lumea s-ar putea apăra de ea, știind că ea există, știind că viața se termină printr-o întîlnire, ar refuza-o, pur și simplu, dar cum poți să refuzi ceva la care nu te aștepți, ceva despre care nu știi nimic ? Vrei să-ți repet adevărul pe care te-ai chinuit atîta să-l descoperi ? Calea spre neant trece prin această întîlnire : prima, ultima, singura !*

— Nu mai vreau să-i înțeleg rostul ! Mai bine să trăiești și să mori fără să știi !

— *Iată de ce are loc întîlnirea ! Ca să știi că ai trăit și ca să știi că mori. Nici un om, pînă acum, n-a murit înainte sau fără această întîlnire.*

— Dar nici nu și-ar dori-o nimeni. Sint sigur de asta ! Pentru că ea înseamnă și condamnare și execuție. Ai spus doar : nimeni n-a murit și nu moare înainte de ea. Cu ce drept, cu ce motive se hotărăște această *întîlnire*, ireversibilă ?

— *Fără drept și fără motive ! Fără pricină ! Se întîmplă, în toate cazurile particulare. Hotărîrea e însăși legea. Imaginează-ți o ploaie, sau o ninsoare, cu fulgi verzi, sau albaștri, cum spuneai într-o poezie. Fiecare strop, fiecare fulg provoacă o întîlnire. Ploaia, sau ninsoarea, sînt legea, stropii sau fulgii sînt întîmplarea. Eu am poposit acum, aici ! Și mă mir cum de nu simți frumusețea actului !*

— Să caut frumuseţe în suprimare ? Să fac elogiul morţii ? Dacă am gîndit-o, am gîndit-o din disperare, sau poate din plictiseală, sau din laşitate. N-am elogiat-o, am urît-o, am dorit-o ca o pedeapsă, ca o durere, ca o lovitură supremă.

— *Oh, nu moartea contează, ci felul cum mori, poate că pentru aceasta s-a hotărît întîlnirea. De ce o dispariţie tăcută şi subită şi inconştientă ? Nu e mai elegant, nu e chiar frumos să te desparţi de viaţă printr-o conversaţie, căreia singur poţi să-i indici cursul şi valoarea ?*

— Asta o pot face şi fără interlocutor...

— *Acum gîndeşti aşa, dar ce s-ar fi întîmplat, dacă te-ai fi pomenit la întîlnire, fără să ţi-o fi imaginat vreodată ?*

— Vrei să spui că aproape fiecare moare în clipa cînd începe întîlnirea ? Dar e cumplit, e chiar ceea ce am spus: condamnare şi execuţie. E o ipocrizie această teorie a frumuseţii, a îmblînzirii !

— *Nu, pentru că există şi o secundă a nimănui, între aici şi dincolo, există şi în timp ceea ce există în spaţiu : un moment al nimănui, momentul trecerii, pe care-l ocupă această întîlnire. Întotdeauna are loc o conversaţie, care te duce pe nesimţite dincolo... tu ştii că dincolo înseamnă neantul...*

— Am înţeles, e ca şi cum s-ar lua un somnifer. Fără să se ştie asta, bineînţeles. Despre ce să vorbim ?

— *Despre orice ! Am putea să schimbăm nişte glume picante, sau să ne amintim scene dintr-un film grozav, sau să ascultăm o sonată, ştiu că-n ultima vreme îţi place Patetica, sau să privim, există şi această posibilitate, orice posibilitate există, să privim cursele şi săritura lui Owens la Olimpiadă, la ultima, sau un triplu salt mortal, la trapez, aşa cum l-ai încercat, sau poate cum doar l-ai dorit, cînd ai fugit cu circul, sau să recităm versuri uitate din poeţii cu care adormi, sau să îngînăm un colind duios din Bucovina, sau să privim trupul gol al unei fete, înainte de a trage draperia, sau, hai să visăm un vis ! Acela în care dai autografe pe prima carte ! Un volum de poeme, nu ? Sau încă n-ai adormit ?*

— Am impresia că acel moment al nimănui a început. Nu pentru că îmi controlezi starea, ci pentru că îţi simt

cruzimea. Cum se împacă asta cu eleganța, cu frumusețea despre care vorbeai ?

— *Ești prea susceptibil și prea lucid ! În loc să-ți lași capul pe perna celui mai frumos vis, pentru că e cel mai frumos vis al tău, recunoaște, te supra-trezești, îți controlezi stările, tu faci asta, nu eu, și te opui mai departe întîlnirii. Chiar începe să-mi fie teamă. Mai cere-mi ceva, orice, în afară de imposibil. Nu înțelegi că eșecul e exclus? Cere-mi !*

— Mai întîi vreau să știu dacă te-ai întîlnit și cu Lilia. Fii sincer !

— *Nu există nume și chipuri, numai formule chimice !*

— Nu te cred ! Cînd știi atît de multe despre cineva : vise, dorințe, gusturi, amintiri, înseamnă că știi totul. Numele și chipurile sînt bagatele față de celelalte. Sau poate că nu ești pregătit pentru întîlnire.

— *Ți-am spus : stropul sau fulgul provoacă numai cazuri particulare.*

— Tocmai din cauza asta te întreb, tocmai pentru că ești un strop sau un fulg trebuia să fii pregătit pentru orice caz particular, nu numai pentru al meu. Nu ți-am spus să fii sincer ? Dacă îți menții poziția, precară, indefendabilă, e ca și cum nu te-ai supune legii, legii pe care mi-ai proclamat-o adineauri, sau...

— *Nu, nu continua, te rog ! Să nu spui cu gura ta că nu există nici o lege ! Ar fi prea grav !*

— Pentru tine !

— *Pentru amîndoi.*

— În sfîrșit. În sfîrșit, începem să devenim egali...

— *Bine ! Îți voi spune ce s-a întîmplat și cu celălalt caz particular, cu cealaltă formulă, înainte de a i-o rosti și de a și-o rosti. Nu-ți voi reda amănunte, ci esențialul : și-a privit degetele, chiar din clipa cînd i-am anunțat întîlnirea, și le-a împreunat ca într-un cioc, azvîrlind din el flăcări albastre spre cer. În formula ei, albastru e o dublă moleculă, inseparabilă : puritate și inteligență...*

— Puritate ?! În ce sens ?

— *În toate sensurile ! În formulă nu se strecoară nici o eroare. PURITATE ! INTELIGENȚĂ ! O dublă moleculă, inseparabilă ! Trăiesc una prin alta, sau una pentru alta, sau una cu alta. Poate că s-ar fi dezvoltat în molecula ge-*

niului și ar fi modificat întreaga formulă, care, de fapt, se modifică în fiecare clipă, pe scheletul aceluiași vector. Aici era posibil să se fi schimbat chiar vectorul...

— N-aș fi vrut să mă întristezi, adică n-am crezut că mă vei întrista.

— *Și dacă îți voi spune că ai existat și tu în acel moment al nimănui, într-un albastru-portocaliu, care adaugă moleculei : nostalgie, duioșie și regret, te vei întrista oare și mai tare ? Sau nu mă crezi ? Pot să-ți dau amănunte : dintr-un tren, de pe o stradă bătută de vînturi, din fața unei porți...*

— A durat atît de mult momentul ?

— *Durata momentului nici nu există ca durată, dar asta nu poți s-o înțelegi. Dacă-ți voi spune că întîlnirea noastră încă nu se înscrie în durată, încă nu a început în raport cu timpul, cu secunda, cu fracțiunea de secundă. Acest moment al nimănui nu are durată, pentru că nu poate avea...*

— Încă puțin și-l voi trece în categoria închipuirilor.

— *Mai bine să-ți povestesc despre celălalt moment, al moleculei albastre alunecînd spre portocaliu. De pildă, întoarcerea, cu trenul, peste care ai zburat, ca și cum n-ar fi existat, toate minutele de tăcere și de...*

— Știu că încerci din nou somniferul, dar clipele pe care mi le amintești îmi fac bine și nu mă adorm. Mă retrag însă din ele, nu de teama somnului ci ca să-ți repet un jurămînt : în cazul în care *întîlnirea* nu s-a întîmplat, *încă* n-a avut loc, în afară de jurămîntul tăcerii elementare, îl mai jur și pe acela al omeniei, pe toată viața : nu voi face nici un act urît, nici un gest urît, în toate minutele vieții mele. Nu ți-o spun din entuziasm, nu poate fi vorba de așa ceva în momentul acesta, nici cu ușurință, nici din demagogie, nici cu gîndul minciunii premeditate. Voi fi Om, toată viața, pentru că pot să fiu Om și vreau să fiu Om. Nu e un *Do ut des*, ci îmi exprim o condiție, o atitudine, o necesitate. La urma urmei îl și scot din jurămînt : e ceea ce s-ar fi întîmplat cu mine chiar dacă n-ar fi existat această *întîlnire* și dorința mea de a o refuza. Repet : voi iubi, voi ierta, voi ajuta, voi crede, pentru că trăiesc, nu pentru că vreau să trăiesc ! Mi-e teamă de un singur lucru : că nu voi putea să urăsc ! Și din păcate numai

neura adunată, comună, adică stingerea urei, poate deveni o valoare, neura singulară riscă să se confunde, uneori, cu impotența și lașitatea. Mi-ai cunoscut și aceste gînduri, în calitatea ta de fulg al unui caz particular ?

— *Poate că ți le-am provocat eu !*

— Mă pui pe gînduri. Dacă ar fi așa, am intra într-o zonă a colaborării, și cum în viitor nu putem să colaborăm, pentru că nu există viitor, aș fi tentat să mă gîndesc la întregirea formulei, adică la...

— *Încă nu ai voie să rostești cuvîntul !*

— Și totuși care este rostul întîlnirii ? Dar ar mai fi o întrebare, înaintea acesteia : există posibilitatea opțiunii ?

— O..... !

— Îți voi spune eu rostul *întîlnirii* : înaintea plecării, înaintea trecerii, îmi vei rosti formula : cheia particulară ! De aceea te-am întrebat de posibilitatea opțiunii. Și dacă nu voi folosi formula în sensul pe care-l aștepți, în sensul stingerii, al suprimării ?

— *Asta nu se poate ! Conștiința* formulei *și conștiința* întîlnirii, *de fapt conștiința* întîlnirii *și conștiința* formulei *sînt două valori care împreunate nu pot să dea decît* minus !

— Știu că e ultima încercare, știu că *împreunate* nu pot să dea decît *minus !* Dar pentru cine acest *minus ?* Răspunde !

— *Pentru mine ! Te rog, totuși, să nu-ți uiți nici o clipă jurămîntul,* întregul *jurămînt.* Te rog !...

15.

Ieşisem din Bucureşti pe sub podul Griviţei, după un drum greoi, de aproape un ceas, printre dărîmături, cratere şi bocete, pe strada care altădată se numise calea Tîrgoviştei. Eram într-o căruţă mare, cu coviltir, tip furgon, şi chiar cred că era un furgon, puţintel prefăcut, ca să scape de rechiziţie, înţesată cu pachete şi baloturi, fiecare avînd lipită, la vedere, o foaie de inventar. Erau catrafusele de zi, de noapte şi de sărbătoare ale cîtorva familii care se hotărîseră, ca atîtea altele, să-şi alăture necunoscutul şi viitorul într-un început de transhumanţă, căruia-i ziceau cînd disperare, cînd dispersare. Caii, deşi nearătoşi şi încă nepăscuţi, ţineau bine la greutate, trăgeau vîrtos şi ar fi tras şi mai tare, dacă omul de pe capra cu jumătate de spetează ar fi ţinut hăţurile cu ambele mîini ca să le dea din vreme în vreme cîte-un semnal. El însă uitase curelele în mîna stîngă şi ele se bălăngăneau în voie, cu dreapta îşi plimba luleaua, mai degrabă stinsă decît aprinsă, de la gură pe genunchi şi de pe genunchi la gură. De la încărcatul boarfelor l-am simţit tăcut şi morocănos. N-am încercat să intru în vorbă cu el, aveam destule cu mine însumi. Am scăpat doar cîteva ofuri de jale şi de revoltă văzînd ruinele de pe străzile care porneau din Griviţei spre Domenii. M-a întrerupt în plină lamentare :

— Domle, noi ne-am făcut-o ! Cînd sai la bătaie la cineva, trebuie să te gîndeşti că poţi să şi primeşti, nu numai să dai, ba chiar că doborîtul ai putea să fii tu ! Aşa că...

I-am acceptat și filozofia și dorința lui de liniște, mai ales, care era și a mea. Cîteva curiozități existau în mine, mergeam doar spre satul în care mă chemase Neruna, dar mi le-am domolit repede, sau poate că s-au stins singure. Vara era încă departe ca așezare și calendar, dar părea în toiul ei prin căldură, colb și oboseală. Poate că o apropiase, ca senzație, și multitudinea de evenimente, înghesuite, grăbite, neobișnuite pentru acel început de primăvară. Școlile se închiseseră la cîteva zile după bombardament, examenele de sfîrșit de an se devansaseră cu mai bine de un trimestru, un nou contingent, tînăr, fusese chemat sub arme, atacurile aeriene, de zi și de noapte, se răspîndeau în toată țara, instituții, fabrici, școli, internate, familii se împrăștiau în locuri dinainte stabilite, sau la întîmplare, magazinele, restaurantele, cinematografele, teatrele, dughenile se împuținau, în Capitală, probabil și în celelalte orașe, lumea și viața se subțiau, se anemiau, se schilodeau. Erau și constante : jalea, vestea cea rea, moartea, și răul relelor, uneori nemoartea. Doliul și durerea nu cruțau nici o familie, sau dacă scăpa cîte una, amenințarea se îngroșa, pîndind cu explozia. Un unchi îmi murise de inimă rea, după ce aflase că-i arsese casa cu tot ce avea în ea, un văr se prăbușise cu avionul, într-un zbor de instrucție, după ce scăpase teafăr și cu toate decorațiile militare din zeci și zeci de raiduri, un prieten foarte bun, unul din cei mai buni, se sinucisese după ce-mi scrisese că o va face în cazul că va primi ordin de chemare, și mi se mai întîmplase și acea stupidă și nedreaptă și inadmisibilă, dar nu, nu voiam și nu puteam să mă mai gîndesc la ea, poate că fusese un vis rău, cîndva o voi revedea și vom mai face o plimbare, neimpusă, spre o mare caldă și albastră...

Șoseaua străbătea o pădure deasă și verde, dar parcă mai plină cu militari și arme decît cu copaci. Și caii își încetiniseră mersul ca să se lăfăie în răcoarea cea bună și ospitalieră. Nu se mai pomenise asemenea zăpușeală în aprilie, pînă și vremile au purces să se schimbe, ca să-i zăpăcească pe toți, de aici și pînă în depărtări. Nu erau gîndurile mele, fuseseră vorbe rostite. L-am privit pe nea Iftode, cantonierul, o secundă doar, dar fără să observ altceva decît că mîinile sale făcuseră schimb de obiecte,

luleaua continuîndu-şi plimbările obosite şi hăţurile atîrnînd la fel de moi şi indiferente... Întotdeauna primăvara mă toropea şi mă trimitea prin păduri şi grădini, dar nu pentru a mă vindeca prin tinereţea, mirozna şi curajul naturii, ci parcă pentru a mă uni cu ea, pentru a deveni al ei, pentru a mă simţi al ei, puterea ei şi renaşterea ei şi neastîmpărul ei, din flori, din iarbă, din muguri şi cîntece, din pluralitatea ei fremătătoare, cromatică şi sonoră, se datorau şi celulelor mele, deschise şi curgătoare şi darnice şi recunoscătoare mamei şi stăpînei iniţiale. Altădată mă întindeam, cruce, pe un tăpşan, pentru a simţi şi chiar simţeam că dăruie şi că mi se ia, oh ! ore de ameţeală şi vis, fără nici un gînd de primenire, ore de scurgere şi contopire, în care simţeam iarba şi florile şi miresmele şi cîntecele răsărind din mine şi străbătîndu-mă şi învelindu-mă şi adormindu-mă şi redîndu-mă materiei, cea sinceră şi inviolabilă. M-am lăsat pe spate, încet, ţinîndu-mă cu mîinile de muchia băncii, fără spătar în partea mea, pînă ce, aproape de orizontală, am întîlnit primul reazăm, moale, probabil un balot cu lenjerie, veşminte, rufărie. Am închis ochii, mi-am amintit chemarea Nerunei, poate că în balotul acela se afla îmbrăcămintea ei, lenjeria ei, cearşafuri neîncepute ale unui pat neînceput, şi simţeam fiori molateci revărsîndu-se în mine şi alţii străini urcînd, dar uneori se întîlneau şi mă electrizau şi mă zguduiau şi deveneam, tot, un arc gata să se desfacă şi să se rupă, parcă trădam primăvara şi convenţiile mele cu ea, şi era o trădare, pentru că mă dureau toate mădularele şi sîngele clocotea în artere şi roiuri de bondari înţepători zumzăiau ca o coroană sonoră în jurul capului, pămîntul mă azvîrlea din sine spre braţe, rotunjimi şi alte culcuşuri, albe şi calde şi îmbolnăvitoare. Unde şi cine eram ?

„Vino la vară, vino să rupem blestemul lacului, să rupem ceva cumplit în lume, ca să se poată rupe şi trupul meu pentru a se împlini.“

Nu era vară, sau poate că se zăpăcise vremea şi era vară, orice-ar fi fost, venirea se petrecea însă, eram eu şi eram în drum spre satul cu castel, cu lac şi blesteme, mă pregăteam de întîlnire şi mă prezentam la întîlnire, însoţitor, scuturîndu-se de oboseală, şi paznic, fierbinte,

al unei lenjerii pe care aş fi vrut-o, pentru a nu o mai vrea, pe trupul viu al zeiţei virgine, de pe buzele căreia chemarea răsunase ca o poruncă. Mă oferisem pentru că eram stors de primăvară, pentru că eram singurul liber, ceilalţi tremurau la examene înalte şi la bacalaureate, eu mi-l terminasem, la un liceu binevoitor, luasem diferenţa cu o medie aproape bună, totuşi după emoţii şi toceală concentrată, epuizantă, eram absolvent al secţiei moderne şi amînasem bacalaureatul pentru toamnă. Pînă atunci, aşa credeam şi aşa voiam, era destul timp ca să mă pregătesc la toate materiile, mai ales la cele noi, pentru ca examenul cel temut să devină, într-adevăr, o formalitate. Mă săturasem de salturi, de temerităţi şi protecţii. Voiam un pas al paşilor mei, sincer, curat, fără cîrje. În fond, o parte a vieţii mele se terminase, începea alta. Cineva, îmi dezvăluise, nu de mult, un adevăr dialectic, de translaţie : *Nu sfîrşitul contează, ci felul cum sfîrşeşti !* Oare nu se poate spune acelaşi lucru şi despre început şi despre atîtea altele ?

Ieşisem din lunga răcoare a pădurii, soarele de amiază dogorea, duşmănos, dar nu ne pedepsea numai el din înalturi. De undeva, din depărtările rele ale cerului, se auzea un huruit întunecat şi ameninţător. M-am ridicat în capul oaselor cu nervii răzvrătiţi de amintri. Încă nu se vedea nimic pe cerul fără nouri. Nea Iftode prinsese însă hăţurile cu amîndouă mîinile, le-a smucit de cîteva ori, grădat. ca un dirijor, şi cei doi bidivii au pornit ca din catapultă. Nu mi i-am închipuit în stare să-i concureze pe trăpaşii lui Dinoiu : luau faţa asfaltului cu atîta iuţeală că zgomotul rămînea în urmă, sau poate că era înghiţit de cel mare, care venea spre noi. S-au oprit singuri, sau poate după o atingere imperceptibilă a hăţurilor, într-o pădurice, chiar în locul unde un indicator anunţa, către dreapta, cei şapte kilometri cîţi mai rămăseseră pînă la satul de refugiu. După cîteva minute ne-au ajuns maşinile şi camioanele militare şi nemilitare bucureştene, gonite de alarmă. Ne-am răsfirat în pădurice cu ochii la cer. Am zărit. lăţindu-se şi ocupînd orizonturile, uriaşul stol argintiu, stăpîn pe tot văzduhul. fără nici o împotrivire, de jos sau de sus, aflasem de la vărul meu, înainte de nenorocire, că aproape toată aviaţia noastră de vînătoare, sin-

gura care ieşise la luptă, fusese doborîtă la primul mare bombardament, iar artileria antiaeriană nu avea calibru pentru înălţimea la care zburau superfortăreţele. Ne uitam la rombul de argint încercînd să-i ghicim direcţia: spre Bucureşti, spre Ploieşti, spre Braşov ? Opiniile curgeau din toate părţile, ca şi strigătele speriate şi cretine:

— Fereşte-te, domnule ! Vrei să ne vadă şi să ne...

Dar nu s-au auzit zgomote de explozii şi nici acel tunet neîntrerupt al covoarelor neiertătoare.

— Deci nu la Bucureşti ! au început să ghicească şi să spere oamenii.

Poate că în gînd unii se rugau, ca în gluma aceea, crudă şi nerodadă. Vorbe n-am auzit. În ciuda unor opoziţii vehemente, nea Iftode şi-a îndemnat caii spre casă. Era şi surd şi mut. Doar pe mine m-a învrednicit, mai tîrziu, cu cîteva reflecţii :

— N-au ei ciudă pe căruţa mea ! Şi-apoi ca orice militari execută ordine, nu se năpustesc la întîmplare.

Nu l-am mai întrebat de ce-şi asmuţise caii înspre pădurice. Ne apropiam de gară şi observasem nişte ciudăţenii la bariera de cale ferată. Se întîlneau două drumuri acolo : unul, pornind de la şosea, mai larg şi mai umblat, cel pe care veneam noi, străbătea un crînguşor, destul de precoce pentru acest început de primăvară, ca să se opună, parcă, privirilor noastre iscoditoare, altul, mai ascuns şi mai strîmt, totuşi pietruit şi bine întreţinut, *drumul vînătorilor*, cum i se spunea şi cum îmi spunea nea Iftode, făcea un adevărat cerc prin pădurea înaltă şi bătrînă din dreapta noastră, o rămăşiţă a Codrului Vlăsiei, unind cele două intrări-ieşiri ale domeniilor castelului. Pe dinăuntrul domeniilor, cele două porţi erau legate printr-o alee de trandafiri şi pomi fructiferi, aş zice un ditamai tunel, care nu trecea însă de un kilometru, pe cînd bucla din pădure, care le unea pe dinafara domeniilor, să tot fi avut vreo zece kilometri. Nea Iftode şi-a oprit vorbele tot aşa de brusc cum şi le începuse. Ajunsesem la confluenţa celor două drumuri, formele şi mişcările pe care le zărisem de departe începeau să se distingă, dar ciudăţenia tot ciudăţenie rămînea. Era o trăsură acolo, dar nu o trăsură, un cupeu, o caretă, o caleaşcă, ceva din toate acestea, care poate îşi căuta un nume, şi i-am spus, ca să le împac pe

toate : *cureaşcă*, o hardughie înaltă şi zveltă, pe arcuri lunguiețe, lucitoare, cu capră elegantă şi separată pentru vizitiu, ca un tron asirian, cu caroserie necubică, din piele groasă, curbată în valuri şi colorată spre viu, probabil pentru a se asorta cu anotimpul, cu portiere largi, care îşi acopereau ferestrele fie cu geamuri elastice, fie cu storuri negre, după dorința celor dinăuntru : pentru a vedea sau pentru a nu fi văzuți. Surugiul rămăsese statuie pe capră, probabil că atitudinea lui îmi iscase imaginea basoreliefurilor asire, sau poate că-şi reluase locul, după ce deschisese portierele. Erau două, dar nu ştiam cum să le categorisesc, denumindu-le sexul nu aş fi spus absolut nimic, dar nici alte apelative feminine nu le-ar fi definit, erau două apariții, dar nu dintr-o lume imaginară, sau dintr-o lume de altădată, nu realizau împreună unisonul, sau nu-l realizau de la prima vedere, pentru că exista totuşi ceva care le apropia pînă la suprapunere. Cea mai înaltă, care părea şi mai în vîrstă, dar acestea după comparații repetate, era îmbrăcată într-o rochie lungă, pînă la vîrfurile şi tocurile pantofilor, strîmtă pe talie şi foarte bogată şi vaporoasă de la mijloc în jos, nedefinind o culoare, ci revărsîndu-se într-o suită de culori, care copia întocmai cea de a doua jumătate a curcubeului, cealaltă, mai tînără, mai subțire şi privită aparte tot foarte înaltă, sugerîndu-mi întruchiparea termenului franțuzesc *elancée*, purta o rochie de voal, pastelată şi foarte scurtă, deasupra genunchilor, cum nu mai văzusem şi nu mai vedeam decît la fetițele de şcoală primară, cu decolteuri generoase, şi în față şi în spate, deşi nu mai era nevoie de ele, pentru că finețea materialului şi culoarea, parcă fără de culoare, nu ascundeau aproape nimic, ca în celebrele tablouri ale lui Goya, în care Maja pare mai dezbrăcată cînd e îmbrăcată. Formele, rotunjimile, chiar şi cercurile roz ale sînilor nu se ghiceau, ci se dezvăluiau firesc, precum brațele şi gleznele. M-a frapat mai întîi îmbrăcămintea pentru că era ceea ce le deosebea, strident şi poate voit, chipurile li se asemănau, ca şi alura, nu însă ca două fotografii după acelaşi negativ, cum ni se oferă gemenii, predispunîndu-ne pînă la urmă la plictiseală şi indiferență, ci cu mici deosebiri care revelau, parcă, asemănări în ceea ce nu se vedea. Privind-o pe cea cu incolora rochie scurtă,

într-adevăr mai tînără, îţi puteai imagina trupul celeilalte, şi probabil dacă una ţi-ar fi vorbit, în tonul ei propriu, ţi-ai fi putut imagina vocea şi inteligenţa celeilalte. Erau blonde, o culoare aparte, de aur palid, cuminte, cum cuminte era şi căderea părului spre umeri, deschizîndu-le feţe ovale, albe, cu trăsături fine, regulate, dar şi cu ceva în priviri, albastre, bineînţeles, care putea transforma porţelanul de bibelou în marmură severă, iar delicateţea în maiestate şi maliţie. Le priveam din umbra firavă a unui copac, rezemat de trunchiul lui, le priveam în voie, fără sfială, deşi vedeam uneori ceea ce alteori m-ar fi făcut să plec ochii, sau să plec de tot, le priveam astfel dintr-o pornire de echilibru, din nevoia aproape dureroasă de contrariu. La indiferenţa lor, poate necăutată, poate naturală, dar prea dură şi prea înaltă, mi-a venit să le răspund printr-o căutare forţată, provocatoare, poate copilăroasă în sursa ei intimă. Nu cred că înregistraseră sosirea noastră, sau dacă ne văzuseră de departe, nu cred că ne vedeau de aproape, sau nu voiau să ne vadă. Treceau pe lîngă noi ca pe lîngă nişte lucruri de toate zilele, în plimbarea lor neîntreruptă, de la cureaşcă la barieră şi de la barieră la cureaşcă, vorbind o limbă pe care o bănuiam nordică şi din care nu înţelegeam nici o iotă. Nepăsarea lor mă îmbolnăvea, mă scotea din pămînt, din haine, din piele. Nu ştiu de ce voiam atît de mult să ies în evidenţă, să le atrag atenţia, să le captez interesul, măcar pentru o fărîmă de timp. Poate pentru că nu păreau ale lumii, ale duratei vii, ci ale artei, ale esteticii, ale depărtărilor, ale inefabilului, ale *clipei*. Cînd vor pleca, vor fi plecate pentru totdeauna, nu va rămîne nici măcar clipa. Ca şi cum aş fi văzut două imagini de vis — oare de ce nu le puteam despărţi ? — care mă chinuiau repetat cu frumuseţea şi stranietatea lor, ca şi cum le-aş fi văzut, în sfîrşit, aievea, însă de la fereastra unui tren, la fereastra altui tren, chiar în secunda cînd se eliberau semnalele de plecare, în direcţii opuse. Poate că voi ascunde undeva o frîntură de vis, mereu destrămîndu-se, o scînteie albastră, stingîndu-se, pe care aş fi vrut-o, aprinsă şi ascuţită, în colţul ochilor. Dacă ar fi fost noapte poate că s-ar fi împlinit *clipa*. M-aş fi apucat să-i descoper lui nea Iftode stelele cerului, nici una nu-mi era necunoscută din cele care se vedeau cu

ochii liberi, de la Sirius şi Castor pînă la Alcor şi 61 din Lebăda, Flamarion mă incitase, le ştiam mărimea, distanţa, culoarea, singularităţile, ştiam constelaţiile convenţionale în care se alcătuiau, aş fi perorat şi aş fi punctat cerul şi poate că le-aş fi atras şi pe ele în patosul dizertaţiei mele, sau să fi fost în preajma unei ape, învolburate, mi-aş fi pus repede costumul de baie, era în furgon, în cufărul meu de nuiele, şi m-aş fi aruncat în vîltoare, în cel mai elegant salt mortal, sau să fi existat o bară fixă Doamne, ce de gigantice şi giumbuşlucuri aş mai fi făcut ! Sau să fi ştiut limba mea, le-aş fi şoptit cele mai frumoase şi mai melodioase poezii...

Dar de ce aceste dorinţi absurde, fără noimă, fără cauză, fără scop ? Eram oare încă, foarte, prea copilăros? Sau cine ştie ce presimţiri fantastice începeau să lucreze în mine ? Şi au dispărut toate, ca un vis şi după un vis, în momentul cînd o apariţie blondă, atît de goală şi de superbă în goliciunea ei încît mi s-au aprins în jar obrajii şi înceţoşat mi s-a aplecat capul, s-a oprit în faţa mea, pentru a mă întreba, cu o voce pe care abia o auzeam :

— *J'espère que vous parlez, comme tous les Roumains, la langue française, non ?*

Nici nu mi-a aşteptat răspunsul. A continuat, rugîndu-mă să le ajutăm să treacă peste calea ferată, adică să ridicăm cele două braţe ale barierei, *pour faire passer la carrosse. Merci bien !*

Şi poate că aş mai fi rămas cu o frîntură de *clipă,* dacă nu ne-am fi chinuit ca nişte nătîngi, şi eu şi nea Iftode, să ridicăm braţele încremenite ale barierei. Ne-am opintit din răsputeri, pînă ce ne-a ieşit năduşeala prin haine, ne-am opintit şi după ce ne-am dezbrăcat pînă la brîu, zdrelindu-ne umerii, şi după ce-am descoperit chinga de metal care părea cauza imobilizării şi am desfăcut-o, sudoarea se strînsese ca o curea lichidă în jurul brîului, eforturi istovitoare şi mai departe zadarnice. Nu ştiu cine a avut ideea să ridice braţele barierei, probabil eu, influenţat de exprimarea în franceză — *„poussez un peu en haut, s'il vous plaît, pour faire passer"* — dar tot eu, după, ce am simţit că începe să se disloce trunchiul gros în care era prins braţul la care munceam, am încercat o mişcare laterală — dă, Doamne, românului mintea cea de pe

urmă ! — am persistat, mărind efortul, pînă ce braţul, revenind în poziţia din care-l deplasase opinteala noastră besmetică, a realizat unghiul de deschidere la o simplă împingere. M-a imitat şi nea Iftode, cuprins apoi de un rîs dement, care realmente l-a făcut să-şi încercuiască burta dolofană cu mîinile. Droşca a trecut pe lîngă noi în goană, uitasem de ea, pentru că voiam să uit, nu mai găseam priviri pentru *clipa* pierdută, dar nea Iftode s-a jurat că ni s-au făcut semne, cu mănuşi albe, prin geamurile deschise ale portierelor. M-am ales doar cu asta, din ceea ce voiam să rămînă o *clipă*, şi cu uimirea lui nea Iftode :

— Da cumplit mai eşti domle, la forţă ! Şi ai un trup cum numai prin bîlciuri şi pe la circuri am văzut !

Dar aveam şi eu uimirile mele, cea dintîi îl privea pe nea Iftode : cum de nu ştiuse, ca om al locurilor şi ca trecător pe acele drumuri, modalitatea de funcţionare a barierei ? Mi-a răspuns la început laconic : *Nemţii*, apoi a purces să traducă : oamenii, localnicii foloseau mai întotdeauna altă cale spre Bucureşti, mai scurtă şi mai propice căruţelor, dar odată cu venirea nemţilor s-a amenajat drumul care ducea la şoseaua asfaltată, nu-s ei oare mari iubitori de asfalt, aşa se spune, cică au nişte şosele nemaipomenite în ţara lor, deci au refăcut drumul spre şosea şi odată cu el şi bariera, schimbîndu-i, precum s-a văzut şi modul de funcţionare, dar e musai să-ţi spun ce e cu nemţii : au poposit de cîteva luni în sat, şi-au încropit nişte căzărmi de scîndură, ceva mai departe, în marginea pădurii, vopsite în vînăt şi verde, că nu se deosebesc de copacii din jur, şi i se spune înjghebării *comandatură*, dar tot ce se petrece acolo e în mare secret, deşi soldaţii şi subofiţerii cam umblă prin sat, mai ales după cumpărături, dar corect, nimic de zis. Şi nu mi-a mai lăsat răgaz să-l întreb, voia să-mi arate că-mi dibuise curiozităţile, aşa că după ce şi-a îndemnat caii spre gospodăria şi moara lui Dobridor s-a apucat iar să turuie :

— Va să zică ne-am întîlnit cu Ţarina şi cu fiică-sa, Aiamica, aşa le zic oamenii...

Îmi căuta cu coada ochiului semnele uimirii, dar şi eu mă ţineam tare, păream mai nepăsător decît boccelele cu boarfe care se hurducau în spatele nostru.

— Așa fac cam în fiecare zi, cînd e frumos, se plimbă cu panorama aia pe drumul vînătorilor, de la o poartă la alta a domenilor, ies pe una și intră pe alta, da rar dacă le vede cineva pe de-a-ntregul, nu coboară, sau nu prea le-a văzut nimeni coborînd din cupeu, se uită prin ferestruicile ălea mișcătoare. Am avut azi noroc cu aeroplanele și cu bariera, Doamne, mare comèdie, am muncit ca la sare, da nu mi le-am închipuit așa de făloase și de muieri. Fiuuuu ! mai ceva ca-n filme, domle, nici nemții nu se oțărăsc la ele, ba le și salută, milităreşte, cică-s dintr-o țară din ălea care nu sînt cu nimeni și cu toți, și nu vor, pesemne, să se lege la cap fără să-i doară ! Aiamica are și bărbat și copil, un coconaș de vreo cinci ani, da parcă Țarina ar fi mama lui, grozav le-a mai dichisit Dumnezeu pe amîndoă, ai zice că-s surori, nu prea gemene, da bune amîndouă de măritat. Auzi, domle, Țarina ! Da bine i-au zis oamenii, că parcă și cînd merge stă pe tron, și cînd se uită la tine te simți tînăr și locotenent, iar zvirluga aia de fiică-sa, precum o văzui az' și copacii ar tuli-o după ea, dacă le-ar sta mai mult în preajmă, și cred că ar fi în stare să înfulece companii întregi și regimente. Da toate-s păreri vesele, domle, poate că Țarina o fi o bunică blîndă, ca-n basme și plină de dojeni și povești, iar Aiamica, albă și curată și neatinsă ca nuferii, adică numa a lu bărbatu-so. De, sînt din alte neamuri ! Și cine știe cum o fi viața și cum or fi obiceiurile prin țările lor, cu geruri crîncene și cerbi înhămați ! Poate că-s arătoase, așa, de felul lor, sau poate că-s iscusit sulemenite, sau poate că totul vine de la felul cum se îmbracă și cum își poartă boiul și straiele. Hoooo, băieții tatii, c-am ajuns la moară și lu Dobridor pare a-i veni inima la loc !

Dobridor nu era o matahală, așa cum mi-l imaginasem din istorisirea Nerunei și cum credeam că ar trebui să corespundă meseriei pe care o avea. Era de statură potrivită, slăbuț, dar și gesturile și umbletul îi trădau încordare și forță ascunsă. Iar cînd a trecut la descărcatul furgonului și a început să se joace cu baloturile la care nea Iftode icnea, mi-am dat seama că face parte din acea categorie de vînoși cu arcuri de oțel în membre, greu de clintit și în stare să ridice sacul cu porumb în dinți. N-a vrut să mă lese să-l ajut, protestele mele verbale nu l-au

convins, dar cînd a văzut că nu mă încovoaie prea lesne greutăţile, ba chiar că-i provoc sforţările, m-a acceptat cu un zîmbet larg, scuzîndu-se faţă de soaţa lui, morăriţa, care apăruse pe cerdacul casei mari, în faţa uşii duble, parcă pentru a ne arăta că o acoperă, toată, cu statura ei impozantă. Era un munte de femeie, cu multă sprinteneală în mişcări şi proporţionată perfect, fără umflături de grăsime, un fel de uriaşă a lui Baudelaire, şi nu folosesc termenul aiurea, pentru că părea o temniţă de senzualitate, cum mi-o va descrie mai tîrziu Florin, deşteptînd întocmai dorinţa misterioasă a penultimului vers: să te ghemuieşti pacific sub curbele culcate şi pline ale pieptului ei. Gazdele, care prin contrastul văzut îmi sugerau armonii nevăzute, făcuseră deja repartiţia camerelor : fetele, Anais, Metaxe şi Neruna urmau să împartă cele două camere din stînga salonului, iar băieţii, Sergo, Adorian şi Silviu, cele trei din dreapta. Mie şi lui Florin ni se puseseră la dispoziţie coşmeliile din curte, altă dată locuinţele bătrînilor, expulzaţi cu duioşie la alţi copii, gineri şi nurori, existau cu duiumul, prin satele învecinate. Coşmeliile bătrîneşti posedau, fiecare, cîte două odăi şi tindă, aşa că puteam primi, oricînd, părinţi sau alte rude, m-au informat gazdele. Ele vor locui ca-n primii ani, cînd încă nu înălţaseră casa cea mare, la moară, în camera de veghe, de socoteli şi de pază.

— De, să ne mai amintim de tinereţe ! a zîmbit cu subînţeles morăriţa, luînd cu privirea urma bărbatului.

Am ales la întîmplare domeniul meu, ambele căsuţe semănau ca turnate şi erau despărţite de un nuc enorm, care le apăra, nepărtinitor, ca o cloşcă, vara, cu aripile umbrei sale. Mi-am spus în gînd : stînga, şi mi-am dus acolo bulendrele. Tinda părea strîmtă, pentru că peretele din spate, care începea de pe la jumătatea ei, era de fapt un cuptor, spart sus la mijloc pentru a deschide, într-o parte şi alta, două firide-culcuşuri, adevărate cuiburi de iarnă, mai ales pentru bătrîni. Odăile, încălzite probabil prin pereţii laterali ai cuptorului, date pe jos cu lut, acoperit de rogojini şi cam cu o palmă mai înalte decît mine, erau mici, curate şi neîmbîcsite cu lucruri, doar cele necesare, în fiecare : pat, masă, scaune, cîte trei, fără spetează, imitîndu-le pe cele cizmăreşti, dar ceva mai înalte,

lavoar de metal, cu lighean alb şi cu două ulcele borţoase, în stînga şi dreapta lui, cuier rudimentar, de lemn, prins în perete şi o ladă colţar, cum nu prea mai văzusem în alte părţi. Mi am pus cufărul pe ladă şi m-am aruncat pe pat, cam curajos, pentru că patul era tare, doar un mindir de paie şi două ţolice mă despărţeau de blănurile dure de lemn, dar îmi plăcea ideea, de mult îmi doream un asemenea pat, care să-mi primească şi să-mi întindă, lecuitor, toate oasele, prea moleşite de blîndeţea şi legănatul somierelor.

M-a moleşit în schimb masa, prînzul. Şi mîncărurile, prea îmbelşugate, prea consistente şi ispititoare, dar mai ales băuturile, fără de care nu se putea, parcă după fiecare fel de mîncare : cîrnaţi, jambon, hribi afumaţi, borş de peşte, proaspăţ, nici nu se ştia de peşte îngheţat pe vremea aceea, saramură de crap, pulpe şi piept de clapon, pîrjoliţe în mărar, brînză de burduf şi telemea, parcă după fiecare îmbucătură simţeai nevoia unui pahar sau păhărel, mai întîi din ţuica aceea de cîmpie, cuvioasă şi aromată, care se putea bea cu ulcica, apoi din vinul roz şi acrişor al Brătienilor, adus de la Ştefăneşti cu butoaiele şi băgat la pivniţe, de cu toamna, apoi din vinul galben, uleios şi bărbătesc de la Crevedia, care se împrospăta în fiecare lună, apoi din vinul negru, dens şi gîlgîitor, căruia călugării îi ziceau : puterea ursului, probabil dacă-l gustai, pentru că băut, după altele, cam predispunea la hibernare. Mă atrăgea patul cel tare, încercat şi omologat, dar n-am putut rezista amintirii. Am mai sorbit o ulcică de vin, în picioare, am plescăit din limbă, imitîndu-mi gazda, ne-am urat bineţe pentru somnul de după amiază, am rătăcit oarecum prin curte, apoi simţindu-mă singur şi neiscodit am pornit pe drumul plimbării de iarnă, din ajunul revelionului, l-am refăcut pas cu pas, amintindu-mi toate vorbele spuse de Neruna, amintindu-mi privirile ei, răsuflările ei şi mai ales chemarea ei. Pămîntul înverzise, lacul îşi lăuda limpezimile, sălciile înmuguriseră ca şi plopii care încă nu fuseseră cutremuraţi de vorba „ieri", ci priveau, poate, alintători spre un „mîine" care începea să mă cutremure, care-mi cutremura aşteptarea şi somnul. M-am oprit în locul de unde văzusem şi se vedea, parcă mai înfipt şi mai cutezător şi cu pretenţii de monument,

chioşcul. Nu era cale lungă pînă la el, poate 150 de metri, dar privind mai stăruitor suprafaţa şi în adîncul lacului am descoperit primele primejdii, unele psihologice : şerpii, parcă era oaza lor acolo, foiau peste tot, lunecau suplu, iţindu-şi capetele, apoi cufundîndu-se, după hrană sau cine ştie de ce. Am căutat un bulgăre şi l-am aruncat într-o împletitură de reptile. S-au descurcat instantaneu, ca într-un desen animat şi au dispărut pentru cîtva timp.

Nu-mi era teamă de şerpi, nici de cei veninoşi. Mă învăţase un unchiaş, mai de mult, cum să-i prind, să-i imobilizez şi mai ales cum să-i fac nevătămători : vîrîndu-le în gura agresivă o batistă-sul, sau un băţ rotund şi trăgînd capetele acestora, într-o parte şi alta, pînă ce le cădeau dinţii din gingii, ca grăunţele. Stirbi, îi ascundeam în buzunare, pentru a-i etala, încrezuţi şi nesupuşi, în faţa unor spectatori de ocazie. Cîte sperieturi, cîte uimiri, cîte afurisenii ! Şerpii de apă, absolut inofensivi, se îndepărtează iute cînd simt mişcări şi zgomote neobişnuite, de aceea sînt foarte greu de prins, îţi trebuie dibăcie şi rezistenţă, dacă vînătoarea se petrece în apă, dar de pe mal, cu undiţe în care se agaţă broscuţe vii, pot fi săltaţi mult mai uşor, numai să le nimereşti sălaşurile. Primejdia reală a lacului nu erau şerpii, ci vegetaţia, ierburile, lianele, mai ales cele care nu se demascau la suprafaţă pentru a fi ocolite. Atingerea lor nevăzută te proiectează în lumea şerpilor şi pentru cine suferă de ofisofobie ea poate pricinui crize de inimă. Înfrîngerea lianelor subacvatice ! asta era cheia cuceririi lacului şi ea se putea obţine mai întîi descotorosindu-te de orice idee de şarpe, nu era cazul meu, devenisem imun la această boală, pentru că e o boală, apoi evitînd încîlceala şi laţurile vegetaţiei, nu prin forţă, nu prin încordare şi zbatere, care puteau multiplica şi înrăutăţi încolăcirile, imobilizatoare şi paralizante, răbufnind tot în inimă, ci prin calm, prin autocontrol, prin luciditate. Chiar dacă picioarele îţi erau prinse de liane, tot îţi rămîneau mîinile libere : cu una îţi puteai menţine plutirea, iar cu cealaltă puteai începe, concentrat, lupta pentru desnodarea din tentaculele caracatiţelor vegetale. Dar era şi mai bine să preîntîmpini încolăcirile, şi asta se putea mişcîndu-te lent, schimbînd poziţia corpului şi sti-

lul de înot, ferindu-te tot timpul de mişcările brusce şi de poziţii verticale sau prea apropiate de verticală în timpul înotului. Nu căzusem în mania teoriilor în vreme ce priveam lacul, plin de vegetaţie subacvatică, şi drumul de la mal la chioşc. Trecusem odată printr-o mare primejdie şi-mi aminteam cum scăpasem. Eram cu o fată, pe malul unui lac asemănător. Erau mulţi în aceeaşi postură, privind aproape toţi, cu jind, la o insulă verde, cu căpşoare albe din mijlocul lacului. Era o adunătură de nuferi acolo, multe fete ar fi vrut să se fălească, încolăcindu-şi unul în jurul gîtului, cu floarea albă între sînii ascunşi, dar se vorbea prea mult pe mal despre cîţiva temerari care se înecaseră încercînd să ajungă şi mai ales să se întoarcă aducători de trofee albe. Cu timpul s-au ivit şi alte distracţii, mirajul nuferilor s-a cam risipit. Într-un moment de dezinteres, care părea să se lungească, după ce mi-am liniştit prietena, am plecat, discret, spre insula albă. Îmi făcusem planul : înotam lent, la suprafaţă, căutînd ghemurile de liane şi evitîndu-le. Am ajuns cu bine printre nuferi şi cred că nu s-ar fi întîmplat nimic, dacă nu m-ar fi apucat lăcomia. Nu am rupt doi, de fapt îi trăgeam din rădăcină, nu se puteau rupe, sau trei, aşa cum îmi propusesem, ci îi căutam pe cei mai frumoşi, şi după ce smulgeam unul, altul îmi părea şi mai frumos, pînă ce am numărat 19 nuferi. L-am vrut şi pe al 20-lea. Am tras, n-am izbutit să-l smulg din rădăcină. M-am încăpăţînat, mi s-a schimbat poziţia trupului, m-am afundat fără să-mi dau seama, ambele mîini îmi erau ocupate, deci îmi menţineam plutirea numai prin mişcarea picioarelor, prin ceea ce se spune : a călca apa, în care eram mare meşter. Numai că picioarele mi s-au încurcat brusc în vegetaţie, m-am săltat dezordonat, înmulţind încolăcelile. Prin reflex, am dat drumul nufărului vrăjmaş, am cîştigat o clipă de luciditate, m-am săltat iarăşi, ajutîndu-mă de mîna stîngă şi încolăcindu-mi nuferii din dreapta în jurul gîtului. Izbutisem din fericire, înainte de a mă apuca disperarea, să-mi eliberez ambele mîini. Cu una mă menţineam la suprafaţă, cu cealaltă îmi dezlegam nodurile vegetale. Era o răzbunare a nuferilor jefuiţi, pentru că tulpinele lor îmi înconjuraseră gambele. Am scăpat totuşi din strînsoarea lor, am renunţat la cel

de al douăzecilea trofeu şi am ajuns la mal, dar ce mal! ticsit de spectatori, cu exact 17 nuferi. Pierdusem numai doi în lupta cea crîncenă cu victimele. I-am dăruit pe toţi fetei cu care venisem în promenadă, ea nu i-a pus imediat la gît, ci pe iarbă, alături, pentru a avea toate mişcările libere în hotărîrea ei de a mă certa. A fost foarte aspră, eu i-am replicat că am făcut totul pentru ea, la urma urmei e o eroină, nu unul, nu doi, ci 17 nuferi i-am adus, unul mai frumos decît altul, sau poate că nu-i plac. Cînd ne-am uitat amîndoi în iarbă n-am mai văzut urmă de nufăr. Trecuse însă prea puţin timp pentru ca hoţia să izbutească. Am mai apucat s-o zăresc pe ţigăncuşa care fugea spre pădure cu trofeele mele, am prins-o, am tras-o de-o ureche şi i-am încolăcit un nufăr în jurul gîtului, ca să-mi rămînă cifra pe care o iubesc, poate cel mai mult : 16. N-am rămas cu ea. Însoţitoarea mea n-a rezistat rugăminţilor altor fete şi a început să-i împartă.

Pe drumul de întoarcere şi-au pierdut şi culoarea, şi strălucirea şi viaţa. Îşi dăduseră duhul, aşa atîrnau în mîinile fetei.

Dar de ce mă gîndeam oare la lac, la nuferi, la chioşc, la zbenguială printre şerpi şi caracatiţe vegetale ? Lîngă moară era un ghiol imens, făcut de apa care se revărsa în lac, un ghiol curat şi adînc, fără vegetaţie, pe malul căruia se putea amenaja o trambulină, un adevărat paradis pentru înotători şi săritori. Şi dacă o dată, într-o primăvară, de ziua mea, la 12 martie, făcusem baie în apa Bîrladului, de ce să nu deschid sezonul de înot, aici, în acest sfîrşit de aprilie ? Era cald, eram liberi, în curînd îmi vor sosi prietenii, va veni şi Neruna, cu misterul şi jurămîntul ei, sau poate că halucinase şi halucinam, ceva însă rămînea : necunoscutul, cel mai vast, cel mai încăpător, cel mai liber, cel mai gol din toate momentele care ne alcătuiesc viaţa. Mîinele va veni, deocamdată e gol şi necunoscut, e însuşi necunoscutul, o parte a lui, oare nu l-am putea mobila noi : eu, tu ? Să lăsăm mereu asta pe seama altora ? Oh, din păcate nu putem mobila necunoscutul decît prin sentimente, uneori prin presentimente, de cele mai multe ori prin dorinţi şi mai ales prin speranţe ! Da ! În clipa aceea visam şi nădăjduiam frumuseţi, nu pentru că jurasem o dată, ci pentru că nu se putea altfel. Dar frumuseţile

pe care le visam şi la care speram nu se puteau înfăptui numai prin mine, şi nici nu ştiu dacă-şi mai păstrau calitatea atunci cînd pentru înfăptuirea lor apăreau şi alţii. Îi obligam, poate, la frumuseţe, dar frumuseţea la care-i obligam era a mea, pentru mine, poate numai pentru mine. Îndrăzneam s-o alătur şi pe Neruna la această frumuseţe, va fi, poate, şi frumuseţea ei, nu eram sigur, speram, credeam, dar pentru Silviu, ce semn, ce definiţie avea ? Să mă fi gîndit oare la o idee mai cuprinzătoare, la o posibilitate mai largă ? La o speranţă comună, la un vis general ? Puteam să mă gîndesc oricît, puteam să mă rog oricît, oricum : sincer, crud, profund, primar, total, nu stătea în puterea mea împlinirea lor. Nu sîntem stăpîni decît pe un univers infim, pe o insulă foarte particulară, şi nici acolo pe de-a-ntregul.

Mă chinuia iarăşi diferenţa de vîrstă, dar aş fi dorit-o alături pe Lola, aşa mi-a venit s-o numesc, în amintirea primei mele iubiri, de la şase ani, tristă, deznădăjduită, pentru că : fără nici un ecou, aş fi dorit-o alături pe această altă Lola, undeva, oriunde, doar ca s-o mai văd odată, eram foarte sincer, abia acum aş fi putut s-o văd cu adevărat : părul de aur palid, ochii albaştri, uşor migdalaţi, aşa mi-i închipuiam, nu le remarcasem forma, cu toată ura şi hotărîrea mea de a vedea atunci totul, sau poate tocmai din cauza asta, şi mai ales aş fi vrut să-i văd trupul alb, de marmură vie, cu contururi calde, ondulate, dar ce avea această dorinţă cu frumuseţea, nici măcar nu era şi dorinţa ei, iar a altora, Doamne, nicidecum ? Trebuia să dezleg ideea generală a frumuseţii de orice participare şi conştiinţă a eului... de ce să nu existe ca un element simplu al lumii, al universului, în urma noastră, în faţa noastră, în noi, pretutindeni ? Conţinutul eului, în toate diversităţile lui, face parte din categoria accidentelor. Dacă am putea să ne debarasăm de el !

Doamne, ce copilării îmi treceau prin minte ! Şi cît de superbă şi de întreagă îmi apărea atunci, după atîtea confuzii şi nerăspunsuri şi mereu întrebări, zisa sfîntului Augustin : *Iubeşte şi fă ce-ţi place !* Da, mărite Eminescu, orice devine sfînt, adică frumos, prin iubire ! Ea este leacul ! Aici şi de aici frumuseţea şi sursa ei. Nici nu cred că s-ar putea o alta.

Am devenit al patului, cel tare, și i-am rămas materie pînă în zori, cînd m-au trezit vise încîlcite și dorinți clocotitoare și dureroase, și voaluri furișîndu-se de pe trupuri și revenind cu strălucire zvîcnitoare, și șoapte, și oglinzi, și oglinda cea mare a lacului, pictată cu nuferi, și sub o salcie, apărată de un cerc de șerpi fremătători, Neruna, culcată ca Olympia, dar trupul ei avea culoarea Nudului roz al lui Matisse.

16.

Se făcuse ora opt cînd am ieşit în curte. Lenevisem în pat, scuturat din cînd în cînd de frigurile amintirilor din vise, mă bărbierisem, pe îndelete, cu apă rece. trezitoare, dar gîndurile se întorceau tot la întîmplările din ziua trecută, doar în timpul flotărilor ; două reprize uşoare a·cîte 32, am încercat, fără prea mult succes, să-mi imaginez fapte din ziua care începea. Spălatul îl amînasem pentru a-l realiza mai ispititor şi mai temeinic şi asta nu se putea la lavoarul care-mi stingherea mişcările. N-am zărit pe nimeni în curte, nici în casa mare, nici la moară, iar cînd am descoperit pe masa de pe cerdac, sub un capac-castron cît un lighean, de-ale gurii, am înţeles că gazdele plecaseră. Cu un prosop inutil pe umeri, am pornit spre ghiolul morii, explorat în ajun, unde îmi propusesem să mă îmbăiez. Apa era limpede, se vedea pînă-n fund : smocuri de vegetaţie subacvatică, asaltate de peştişori, săbioare şi roşioare, adîncimea varia, între doi şi trei metri, poate şi mai mare spre mijlocul ochiului, iar temperatura ei, i-aş fi putut spune răceală, era suportabilă, cel puţin pentru mine. M-am frecat mai întîi pe gît, pe umeri şi pe piept, mi-am obişnuit şi picioarele, pînă pe la genunchi, eram într-o deschizătură, unica din jurul ghiolului, care cobora domol spre suprafaţa apei, malurile se ridicau mai peste tot abrupt, pînă spre doi metri, şi mai erau şi sălcii solide pe ele, oferind altfel amatorilor de sărituri înălţimi cutezătoare. Îmi îmbrăcasem, din casă, costumul de baie. Am sărit cu avînt şi bătaie, învingîndu-mi instinctul de salt mortal, voiam să despic apa cu braţele şi să-mi clătesc faţa, din prima clipă, de la prima atingere, săpunul de ras,

uscîndu-se, mi-o încreţise pe obraji şi pe gît. Am ieşit la suprafaţă cam pe la mijlocul ghiolului, parcă altul, nu mai simţeam rănile viselor, mi le spălase, tămăduitor, răceala şi virginitatea apei. Am înconjurat de cîteva ori ochiul cristalin, pe sub maluri şi pe sub ramurile în mătănii ale sălciilor, schimbînd stilurile de înot, spre a termina cu indiana *mea* preferată, spun a mea pentru că eu o născocisem, după o amintire confuză dintr-un jurnal cinematografic, şi o perfecţionasem : era o combinaţie, pe o coastă, între craul şi bras, adăugînd primei rezistenţă şi celeilalte viteză. Mi se făcuse şi foame între timp, mai ales după cîteva sprinturi pe marginea ghiolului, metodă clasică de uscare, aşa că am luat calea cerdacului, unde mă aşteptau, sub clopotul de sticlă, merinde îmbietoare...

Dar mă mai aştepta, tot in faţa uşii duble şi iarăşi acoperind-o, morăriţa, cu puterea ei fătişă şi feminină, cu priviri care inundau şi chemau, emanînd, toată, aşa mi se părea, ofertă multă, dar şi provocarea de a-ţi căuta şi încerca forţele. Am deviat spre coşmelia mea şi m-am lăsat pe patul cel tare, în cuiele unor amintiri curate şi ale unor gînduri loiale, care mă scoteau din moment, dar m-aş fi purificat probabil mai repede în apa pe care o deflorasem. M-am îmbrăcat de vară : pantaloni de doc, subţiri, maiou perforat, fără mîneci, tenişi cîndva mai albi, am cucerit cerdacul gol, gol de alte fiinţe, pentru că masa mai adăpostea cîteva clopote de sticlă, pline cu bucate.

— Pentru musafiri, pentru ceilalţi ! am auzit vocea morăriţei, de undeva din casă. S-a dus Dobridor, cu căruţa lui Axente, aia de-i zic trăsură, la gară, să-i aducă...

— Păi primul tren ajunge după unsprezece ! mi-am amintit cu voce tare. Şi abia e trecut de opt jumate !

— Aşa-i Dobridor ! mi-a spus morăriţa, plantîndu-se în faţa mea, la masă. Chiar de i-ar sosi musafirii seara, el tot cu noaptea-n cap pleacă, parcă anume ca să mă lese singură.

În sfîrşit aveam un pretext, şi încă ce pretext !

— O să mă duc şi eu la gară în întîmpinarea lor, poate mai aflu ceva noutăţi.

— Acu n-o să spun că de mult nu v-aţi văzut !, nu s-a lăsat femeia. Da timp e, berechet. Dacă aveţi poftă...

— Am o poftă grozavă de scăldat ! m-am grăbit cu răspunsul, mai ales că era sincer.

— La așa ceva, iaca, nu mă pricep, s-a cam întristat morăriţa, dar dacă vă priește scalda pe vremușoara asta, deși în apă e cam rece, pe cînd în casă... și parcă ați mai petrecut, adineauri, prin ghiol. După cîte-am auzit de la ăla cu telefonul, vin două fete astăzi, da nu știu care.

Femeia probabil că m-a văzut tresărind. Mi-a zîmbit totuși încurajator, a și oftat o dată, prelung, apoi a intrat în casă. Și-a mai ițit capul la una din ferestre, chiar cea care dădea spre poartă, dar eu ajunsesem deja pe pajiștea din jurul morii.

Am mai făcut o baie în ghiol, îmi era necesară, dar numai atît cît să mă răcoresc, apoi am pornit, fără grabă și cu ocolișuri, spre gară. De la biserică am cotit însă pe drumul pădurii, spre căzărmile camuflate, care se zăreau totuși printre copaci, dar imboldul fusese altul : îmi imaginam, undeva înainte, drumul vînătorilor. Înainte de a ajunge la cazărmi, între marginea satului și pădure, am avut surpriza unor amenajări sportive, care m-au oprit locului : în stînga, piste de alergare și de sărituri, cu gropi de nisip la capătul lor și mai ales un încadrament înalt, din trunchiuri groase de lemn, de transversală atîrnînd, în dublu, inele și trapeze, iar în mijlocul lui o bară fixă, ancorată solid cu șase rînduri de sîrmă, în dreapta, un teren de fotbal, de dimensiuni normale, marcat cu var : tușele, careurile de 16 metri, cercul de la centrul terenului, chiar și punctul de la 11 metri era vizibil, în fața unor porți nu prea arătoase, dar asta pentru că nu aveau plasă. Locurile nu erau chiar pustii. Cîțiva tineri în costume sportive, fără îndoială militari germani, își găsiseră de lucru și de joacă la aparate sau pe pistele bătătorite. La una din porți, vreo cinci-șase amatori își încercau, din locuri fixe, tăria șuturilor.

Am făcut și eu o încercare : m-am dus spre încadramentul cu aparatele de gimnastică, am salutat din cap, dar nu mi s-a dat prea mare atenție, am verificat soliditatea stîlpilor de susținere și a corzilor de sîrmă, bara era bine ancorată, și fără să cer voie cuiva m-am prins în salt de tija de metal. După două balansuri m-am ridicat în mîini, m-am mai ridicat odată, tot după două balansuri, apoi am

coborît şi m-am ridicat a treia oară, fără pendulare, din două mişcări, m-am ridicat şi a patra oară, cu spatele, trecîndu-mi picioarele printre mîini, era o bagatelă. Am coborît iarăşi, mi-am refăcut suflul, apoi m-am avîntat şi m-am ridicat din primul balans. Mă simţeam ţinta multor priviri şi eram sigur că nimeni nu-mi va mai cere să părăsesc aparatul. Am făcut trei gigantice, numai în faţă, nu m-am încumetat în spate, nu mai lucrasem de mult la bară, palmele mă dureau deja rănite, nici măcar nu le trecusem prin sacîz, dar a fost de ajuns ca să-i strîng pe toţi ceilalţi în jurul meu şi chiar să primesc aplauze, atunci cînd am aterizat, în salt, pe terenul destul de dur. Noroc că-mi reuşise flexiunea.

— *Sehr gut ! Sehr gut !* au spus cîţiva şi m-au întrebat într-o românească stîlcită rău dacă sînt student.

Le-am răspuns în nemţeşte :

— Noch nicht, noch Schüler.

Şi parcă atît le-a trebuit, s-au repezit asupra mea, crezînd că le cunosc limba. I-am convins greu că ştiu doar cîteva cuvinte, dar chiar dacă le-aş fi vorbit limba n-aş fi intrat în conversaţie cu ei. Zărisem undeva pe drumul vînătorilor cureaşca şi m-am mai înălţat o dată pe bară, am stat chiar cîteva secunde pe tălpi, în echilibru, ca s-o văd mai bine, dar parcă nu ieşise la plimbare ci la curse de viteză, abia se observa, uneori, printre zăbrelele copacilor. M-am lăsat lent la pămînt chiar în clipa cînd cineva în uniformă, cred că era un subofiţer, a început să fluiere, dintr-un ţignal, de undeva de la marginea pădurii. Toţi admiratorii mei s-au repezit la cuierele improvizate în care-şi agăţaseră hainele. Am făcut cale întoarsă, n-avea nici un rost s-o iau pe urmele caleştii, drumul ei era într-un singur sens şi-apoi cine ştie ce surprize mă aşteptau la gară, sau pe drumul de la gară.

Pe drumul de la gară...

Zărisem trenul şi am forţat pasul, deşi ştiam că nu voi ajunge la timp. Ne-am întîlnit nu departe de barieră şi au sărit din şaretă, amîndouă, înainte ca Dobridor să oprească murgul. Le-am prins de mijloc, parcă asta aşteptau, le-am săltat şi m-am învîrtit cu ele pînă ce m-a apucat ameţeala. M-au sărutat pe obraz, spre colţul gurii, amîndouă în acelaşi timp, eu nu puteam s-o fac, i-am dat întîietate lui

Metaxe, Anais s-a zbîrlit şi s-a agăţat de gîtul meu cu intenţia să mă doboare. M-am lăsat singur la pămînt, pe o moviliţă cu iarbă deasă, a oprit şi Dobridor sub un dud, dar nu ca să ne urmărească joaca, ci parcă să ne anunţe vestea :

— De, zi frumoasă, aşa că iar a ieşit la plimbare Ţarina şi Aiamica !

M-am azvîrlit în sus, spontan, şi am căutat împrejurimile. Am apucat să mai văd cureaşca, nu ştiu de cînd se oprise la barieră, am apucat să le mai văd şi pe ele urcîndu-se în cupeu, mai întîi Ţarina, apoi fiică-sa, am distins şi culorile rochiilor, nu erau prea departe, prima era îmbrăcată în albastru sau verde, în orice caz culoare închisă, a doua părea o flacără galben-roşiatecă, de la umeri pînă la călcîie.

— Hei ! Dar noi sîntem vii şi aici ! m-a trezit Anais. Lasă mortăciunile conservate la polul nord ! Şi cînd mă gîndesc că aveam un mesaj de la Neruna !

Ca să nu mi se vadă şi ca să-mi treacă roşeaţa şi zăpăceala, m-am lăsat în mîini, în poziţie de lumînare şi am pornit să merg aşa în echilibru pînă ce am atins cu vîrfurile picioarelor coama murgului. Am revenit în poziţie normală, printr-un salt uşor, urmat de altul, tot din mîini, pe care l-am prelungit prin aer pentru a mă înfige în poziţie de drepţi chiar în faţa fetelor.

— La ordinele dumneavoastră ! m-am prezentat.

— Ţi-a căzut sau ţi s-a urcat sîngele la cap ? m-a întrebat, insinuant. Metaxe. Chiar atîta vrajă să aibe Neruna asupra ta ? Ai ajuns de la polul nord direct la tropice, dar mai e mult pînă la paradis. Ce nume de fată i-ai da ?

Erau subînţelesuri, erau şi directe, mica aiureală îmi trecuse, de altfel dispăruse şi caleaşca de la barieră, dar ce mă mai interesa cînd Neruna îmi trimisese un mesaj chiar prin surorile ei, sigur atotştiutoare. I-am rostit numele, l-am repetat :

— Neruna ! Neruna !...

— Nu scapi cu asta ! m-a avertizat Anais. Mai întîi trebuie să te încercăm...

Dobridor a avut totuşi curajul să tuşească, sonor, deşi cu gura închisă. Nu mă atrăgea deloc hodoroaga lui, adică

a lui Axente, dar și fetele păreau să ezite, se descălțaseră de sandale și pășeau parcă dansînd prin iarba mătăsoasă.

— Dacă vreți pe jos, a înțeles Dobridor, e musai să vă puneți sandalele. Să nu vă sfîrtece talpa ciulinii cei bătrîni, sau alți dușmani ai picioarelor, mai tinerei. Eu o iau nițeluș mai repede ca să puteți sporovăi, și altele, în voie...

— *Și altele !* a început să rîdă Anais. Asta zic și eu eliptică ! Las-că te ajungem din urmă, chiar dac-o să fie la moară, dar să nu-i spui Ilencuței care sîntem !

M-am solidarizat cu fetele, cu încăpățînarea lor, mi-am legat tenișii, unul de altul, mi i-am pus pe umeri și am luat-o înainte, ca să depistez eventualele primejdii ascuțite și înțepătoare. Imașul era tuns bine de vite, dens, verde și răcoritor, avertismentul lui Dobridor fusese mai degrabă retoric. Anais a țipat în două rînduri, de fiecare dată rămînînd într-un picior, s-a rezemat de umărul meu, pentru a-și căuta așchii imaginare și a mă face să simt concret și fierbinte duritatea sînilor ei, privindu-mă adînc și întrebător, mă stăpîneam greu, pur și simplu îmi reglam respirația, fără să încerc să mă ascund și ea chițcăia de bucurie, de ciudă, de mîndrie, nu știu de ce. A treia oară nu m-am mai oferit, cînd, bineînțeles, ca-n povestea străveche, ar fi fost cazul și nu prea, fusese doar o pietricică și o lacrimă de sînge, stoarsă cu strășnicie din călcîi. Metaxe a venit direct la mine, m-a luat de braț, s-a lipit de cîteva ori de mine, și ea dură și fierbinte, dar fără priviri și false promisiuni.

— Ce-i al tău e pus deoparte ! m-a asigurat ea, cu un ton în care încăpeau destule mistere.

N-a fost un drum prea fericit, mă simțeam cînd caraghios, ca o marionetă jucată din sfori, cînd cu carnea bolnavă și cu sîngele în ochii aproape orbi. Chiar voiau să mă pună la încercare, să-i autentifice Nerunei... Ce ? Rezistența mea ? Indiferența mea ? Fierberile mele ? Dar oare nu era o prostie tot ce se întîmpla între noi ? Sau eram eu un imbecil perfect ? Neruna hotărîse ceva, singură, hotărîse cîndva. Poate că uitase demult clipele de pe malul lacului înghețat, deși, din atitudinea lor, mai ales din faptul că știau ceva...

Bine ! Încercați-mă cît vreți ! mi-am spus în gînd. O să mă lipesc eu de voi și o să vă strîng pînă o să vă trosnească

oasele ! Şi dacă nu voi deveni imun, insensibil, piatră, ciot, clanţă, geam, farfurie... oare ce mai puteam să devin ?

Dar n-a fost chiar aşa. Calea spre imunitate n-a pornit de la mine, şi nici n-a fost o cale spre imunitate, ci spre boală, dar ce boală, ce chin fără de sfîrşit, de fapt nişte copilării, nişte aiureli, transformate, printr-o acceptare docilă şi prin îndărătnicie colectivă, inexplicabilă, într-un flagel carnal.

După masa de seară am rămas cu fetele, într-una din camerele lor, probabil cea în care locuiseră gazdele, pentru că patul avea dimensiuni ciclopice. Au cochetat cu mine, n-au vrut să-mi transmită mesajul Nerunei, care nu era o invenţie, de asta eram sigur. Inevitabil am ajuns la discuţii stupide : ce facultate am de gînd să urmez ? Nimic nu e mai plictisitor decît instituţia căsătoriei ! Mi-a plăcut sincer cartea lui Cronin, de ce s-o fac pe snoaba ? Ce bine că nu vorbim despre sport, ca ăilalţi, doamne, ce tîmpenie ! Şi ce dacă unul e mai puternic, iar altul mai rezistent la lovituri ? Ce merit au ei ? Să se bată cu urşii şi să se ia la întrecere la fugă cu iepurii, sau cu ogarii ! Şi de ce credeţi că nu se întîmplă şi chestii din ăstea ? Lasă, cel mai frumos lucru e amorul ! E un lucru foarte mare ! Şi iscăleşte : Guţă Popîndău ! Na ! Merci ! În fiecare zi mi se strică o pereche de ciorapi şi-am auzit că peste ocean se fac dintr-un material fără de moarte şi mai strălucitor decît mătasea naturală şi aşa de ieftini, că după ce-i porţi odată, îi arunci, rîde lumea ! Da de unde să ştie ea că-s aceiaşi ?... Cum e cînd compui o poezie ? Stai cu ochii închişi ? Fumezi ? Adică tu nu fumezi ! Şi dacă e erotică, te gîndeşti *cum* ? La o fată anume, sau îţi închipui una fără de asemănare ? Parcă mi-ar fi somn ! Exact la ţanc ! Şi mie ! Şi mie ! Atunci...

— Atunci o să dormi aici, cu noi ! a hotărît Anais.

Dar nu era o hotărîre spontană, am dedus asta din privirile — de, n-ai ce să-i faci ! — ale sorei sale. Completarea verbală era de circumstanţă, poate şi ea gîndită mai dinainte, dar nu mai avea importanţă :

— Nu poţi să ne laşi singure în hardughia asta ! Ne e frică şi de oameni şi de fantome !

— Şi ne e frică şi pentru tine, singur, acolo jos ! a continuat Anais. Şi nu ştiu de ce te codeşti : Ţi-e teamă să stai cu noi, să dormi cu noi ? Poate că ţi-e teamă de tine, pentru că de noi n-are de ce să-ţi fie ! Şi să laşi jena dacă n-ai pijama, şi pe noi ne enervează cămăşile de noapte, chiar dacă sînt de mătase naturală...

Mă omorau înainte de a mă aduce între ele, dar poate că era mai bine aşa. De ce să nu intru în jocul lor ? Şi dacă totul se reducea la un simplu joc de cuvinte ? Era ceva la care nu mă gîndisem nici o clipă ! De ce ? Nu eram în toate minţile ? Deliram ? Dacă n-ar fi început să se dezbrace ! Amîndouă odată ! Au rămas goale, goale şi s-au proţăpit, zîmbitoare, în faţa mea. Nu ştiu cum de am reţinut în febra aceea că numai îmbrăcămintea făcea să pară corpurile lor deosebite. Se asemănau în multe : amîndouă aveau sîni puternici, exuberanţi, alunecînd oblic spre braţe, probabil că şi-i deosebeau prin felul cum îşi potriveau sutienele, coapsele pline şi arcuite la amîndouă, gambele mai muşchiuloase şi mai subţiri la Metaxe, culoarea părului mai închisă la Anais, în întregul lor amîndouă erau rubensiene, dar nu erau pe pereţi şi în muzee, ci vii şi calde, atingîndu-mi cu genunchii goi şi încordaţi coapsele tremurînde. Anais a reluat ofensiva :

— Chiar nu ţi-e ruşine să stai îmbrăcat în faţa noastră ? Sau pui la cale un plan de evadare şi ţi-e frică să nu te vadă satul sărind gol pe fereastră ? Cheia de la uşă e sub saltea. Hai, Metaxe, să ni-l asemănăm, să-l aducem la acelaşi numitor !

Le-am cuprins mijlocul, apoi am încercat să le mîngîi sînii, cu mîinile şi cu buzele. Nu m-au lăsat. S-au retras cu spatele spre pat şi s-au aşezat pe marginile lui, în aşteptare. M-am dezbrăcat, ruşinat, pentru că aveam de ce, şi am pornit spre ele. S-au retras amîndouă în pat, fiecare spre cîte o margine, parcă repetau o scenă, lăsîndu-mi spaţiu între ele. Ne apucase tremuriciul, dîrdîiam, eu însă nu de frig. Am tras plapuma peste noi, era şi ea imensă, ca pentru un prici întreg, şi ne-am apropiat ca să ne încălzim. Mîinile au umblat mult şi ciudat în noaptea aceea, rareori întîlnindu-se unele cu altele. Căutau mereu alte locuri. Se plimbau, zvîcneau, strîngeau, mîngîiau, apăsau, apucau, chiar şi cînd corpurile se întorceau, mai ales al meu care

nu putea încă să se supună ordinului de imunizare strigat pe dinăuntru în unele clipe de răzvrătire lucidă, cînd muşcam perna, sau îmi muşcam umărul şi braţul. Ceva nu se întîmpla, pentru că nu putea să se intîmple. Aşa gîndeam eu. Nu încercam, nu săream trepte, nu doar pentru că îmi era teamă şi ruşine de o rezistenţă impenetrabilă, de un refuz brutal. în ultima clipă, care ar fi ucis jocul şi ne-ar fi adus trezie leşioasă, de vomă, şi acea neputinţă de a ne mai privi trupurile *sans dégoût,* îmi mai era teamă că în momentul cînd dorinţei şi mişcării i s-ar fi răspuns prin dorinţă şi mişcare, ambele duble s-ar fi topit, anulîndu-se. Dar nu erau două dorinţe, ci trei, care nu se puteau împlini simultan, poate de aici nepăsarea fetelor, întărită şi de naivitatea şi ignorarea întîlnirilor concrete, cum erau şi ale mele, pe care probabil mi le ghiciseră şi mi le calculaseră, ca elemente obligatorii ale jocului. Uneori ni se părea că se întîmplă, eram foarte aproape şi se întîmplau multe în noi, dar ne opream la penultima treaptă. Şi trebuie să recunosc că în adîncul adîncului meu nu eram nici mîndru, nici orgolios, m-aş fi înnobilat cu subterfugii, nu eram, pentru că sufeream, sufeream de dorinţă acută şi neputinţă grea şi mă mai înjunghiau în viscere dureri necunoscute, şi, vai, cît aş fi vrut să mă fi apărat şi mai ales să fi învins prin Neruna ! Dar oare nu această dorinţă, această idee de apărare, aproape permanentă : de a rămîne şi eu cum îmi va veni ea, de a ne uni tainele şi neînceputurile în întîlnirea vie şi nebună, pe care o simţeam apropiindu-se şi transfigurîndu-se în imagini şi stări paradisiace, pure, că sfînt e *„nunta, începutul"*, oare nu asta m-a ajutat să rezist pînă la ziuă, cînd, fără nici o geană de somn, ne-am dat jos din pat şi ne-am privit îndelung, descoperindu-ne şi admirîndu-ne şi iubindu-ne trupurile nerătăcite ? Oare n-ar fi trebuit să serbăm printr-un dans gol, printr-o încolăcire ritmică, despovărată, curată, răcoroasă noaptea tuturor autoflagelărilor.

Dar de ce autoflagelări ? La urma urmei, fiecare biruise. De asta mi-am dat seama, şi poate că ne-am dat, a doua noapte şi a treia noapte, cînd am dormit iarăşi împreună, ca un singur trup, dar am dormit cu somn, cu vise, cu deşteptări lenеşe, parcă îngenunchind şi înălţînd rugi

către trupurile noastre inocente. Realizasem o entitate, dar nu știu ce s-ar fi întîmplat dacă una dintre fete ar fi lipsit o noapte. Biiguiam și n-aveam dreptul ! Oare se putea un răspuns mai frumos la strigătul de disperare al lui Baudelaire ?

Ah ! Seigneur ! donnez-moi la force et le courage
De contempler mon coeur et mon corps sans dégoût !

17.

Dar mai erau şi zilele, cu plimbările de dimineaţă şi de seară prin pădure, parcă anume pentru a întîlni droşca, mai întotdeauna cu poclitul tras şi cu geamurile opace, prin care fetele nu zăreau, oricît s-ar fi zgîit, decît mişcări lente şi nedefinite, şi se enervau la fiecare întîlnire, mai ales pentru că nu izbuteau să mă convingă cu teoria lor : că pasagerele caretei coboară copertina numai cînd ne întîlnesc pe noi, ca să nu vedem că sîntem văzuţi, şi cu ore lungi de plajă, înainte şi după amiază, pe pajiştea plată şi mătăsoasă din jurul ghiolului, întrerupte des de plonjoane în apă, de curse de înot şi de jocuri cu mingea, cu mingile, pentru că : sau trăgeam la o poartă, între doi copaci, sau aruncam cu mîinile-resort peste o funie, tot între doi copaci, sau ne încercam precizia şi mobilitatea în scheme de oină, însoţindu-ne cu alţi băieţi şi alte fete, mai toţi şi toate în situaţia noastră de dispersaţi, sortiţi sau dispuşi să uite — oare pentru cîtă vreme ? — disperările şi ameninţările din oraşele părăsite. Uitam ? Sau poate că timpul lenevea cu noi la gura unei pîrtii pentru a ne aluneca, pe neaşteptate, spre cine ştie ce genuni ? Trăiam o sfîntă şi naivă inconştienţă, dar o trăiam din plin, aproape euforic. ca pe unicul adevăr : cel fără nici un adevăr, al lumii ? al clipei ?

Mă feream, şi cred că nu eram singurul, şi mai cred că nimeni nu voia sau nu era în stare să calculeze, să judece măcar, de orice străfulgerare de conştiinţă, de orice impuls raţional. Ne pomenisem într-o oază, neştiută de hărţi şi de calendare, în care nu ne mai speria nici chiar huruitul aproape zilnic al bombardierelor omnipotente.

In joaca noastră de zi, liberă și încăpătoare, am stabilit și cîteva puncte-unghiuri din care se putea zări castelul, mereu numai ferestre și nicăieri mai multe, doar cîte una, atît de înaltă încît părea strîmtă, înconjurată de aceleași stucaturi rigide, și încercam zadarnic să încredințez fetele că e întotdeauna aceeași, dar poate tocmai pentru că vedeam un singur și oarecare fragment dintr-un corp uriaș, veșnic ascuns, ni se ațîța pornirea către mistere, imaginîndu-ne, prea-inspirați, cele mai aiurite și mai originale și mai corcite tipuri de castele. Zăream fereastra mai întîi de pe la mijlocul ghiolului, fusese descoperirea lui Metaxé și ne-o împărtășise odată cu modul de a o putea privi pe îndelete, pentru a desluși, neapărat și noi, umbrele tainice care o însufleteau uneori : fixîndu-ne, într-un punct anume, în plută, sau călcînd apa, o completasem eu, concret, dar se mai zărea, mă încăpățînam : aceeași fereastră ! și din alte locuri, mai comode : de sub răchita asasină, sau poate numai complice la împlinirea blestemului ticălos, cea care-l scăpase printre crengi pe micul cățărător din povestirea de sfîrșit de an a Nerunei, și, cel mai bine, așa convenisem cu Anais, pentru că remarcasem amîndoi, nu umbre, ci niște fîlfîiri albe, de la Strîmtoare, de pe intrîndul care apropia la cea mai mică distanță, așa ni se părea, țărmul lacului de chioșcul enigmatic din largul lui. Cînd ne nimeream în acele zone, se iscau sau continuau discuții, presupuneri și oracole, cu privire la personajele ciudate de după zidul verde și mai cu seamă la extravagantele nepreaarătări feminine de acolo, recentele mele cunoștințe, întîmplătoare și neprezentate, din faetonul comprimat, cărora, la somațiile fetelor de a repovesti scena întîlnirii de la bariera imbecilizantă, le adăugam alte amănunte, de fizionomie și vestimentare, păreri sau inventii naive, parcă tot pentru a spori ispita unor taine țestrițe, pasiunea dezlegărilor, amenințarea incertitudinilor și tirania neastîmpărului.

Nu uitasem însă nici o clipă că exista un mesaj pentru mine, așa cum nici fetele, eram sigur, nu uitaseră că încă nu mi-l șoptiseră. Uneori mă bătea gîndul că nu se confiase, poate, nici o solie, dar și aceasta însemna una : se ștergea de pe tabla amintirii un moment oarecare, sau

rămînea, undeva, în trecut, închis pentru totdeauna, era același lucru. Aiuram, desigur, sau îmi plăcea s-o cred, pentru că în sinea mea așteptam cuvintele limpezitoare, dar mă feream să le provoc, nu din orgoliu, sau nu numai din orgoliu, teama de șoc, de trăznet, cu puterea lor de a ilumina sau de a întuneca, de a îmbucura sau de a' îndurera, era mai mare decît mîndria. Mă preocupa însă în subsidiar și tăcerea fetelor : era voluntară sau ne ? Era firească, decurgînd din simplitatea soliei, sau făcea parte dintr-un plan, anume ? Înclinam spre ultima supoziție, altminteri, gîndeam, nici nu mi s-ar fi anunțat mesajul...

Și abia în ultima clipă, cea aleasă de fete, mi s-au descifrat și mesajul și atitudinea lor, care, de altfel, se completau, se întregeau. Cînd ne-am pomenit cu o limuzină oprindu-se în fața casei, eram toți pe cerdac așteptînd dejunul, mi-au șoptit amîndouă, odată :

— Așteaptă ! Asta e totul ! Pricepi ?

Numai imperativul îl rostiseră amîndouă. Anais continuase cu explicația și întrebarea, Metaxe mulțumindu-se s-o confirme, copiindu-i zîmbetul. Le-am răspuns grăbit, nu pentru că voiam să le uimesc, ci forțat de timpul de dincolo : începuseră să se deschidă portierele automobilului :

— Mi-a trecut de cîteva ori prin minte că nevorbind despre mesaj, de fapt mi-l transmiteați : mi se cerea să aștept, nu ? Vă mulțumesc, mpuuuu ! Și repede la poartă !

Dar nu mai era nevoie de îndemn, mi-o luaseră înainte, sărind peste trepte și zorind prîn ogradă ca niște lăcuste. Sergo le-a sărutat ceremonios și egal, pe obraji, obligîndu-i pe Florin și pe Silviu să-și cenzureze efuziunile potențiale. Eu rămîneam mai departe în așteptare și la fel ca mine Metaxe, care părea că-mi caută companie. Altcineva nu mai coborîse din mașină, doar șoferul, dar cu șapca lui înaltă și înzorzonată, cu livreaua lui aurită și împletită de fireturi, turnată ca pe un manechin, părea absolut artificial : un component obligatoriu al limuzinei de lux, sau numai un obiect de decor, necesar unor aparate de fotografiat, încă ascunse și intimidate.

Eliberați de protocolul foarte subțire pro-feminin, Silviu și Florin s-au repezit spre mine, cu mîinile întinse și

pumnii strînşi, parcă pentru a mă transforma în punching-ball, dar am mai apucat să le deviez atacurile şi apoi să-i prind cu braţele şi să-i strîng, bărbăteşte, pînă ce i-am auzit icnind.

— Şi acum, bine aţi venit ! le-am spus desşurubîndu-i. Zău c-a trecut o veşnicie şi un sfert de cînd vă tot aştept !

— Degeaba ! mi s-a înfipt Florin în faţă, foarte bătăios. Am venit să te alungăm ! Şi să nu spui că ne aşteptai...

I-am simţit cuvintele pe care şi le-a înghiţit : *pe noi*, era pe cale să continue, dar amintirea din ajunul revelionului, cea delirantă, l-a trezit şi a întors-o destul de bine :

— Chiar de o veşnicie şi un sfert ?... Poate că e numai o zecimală inferioară. Deci ! Am venit, mai întîi ca să ne felicităm şi apoi ca să te alungăm de aici, pentru a putea primi şi tu felicitări. Asta e ! Au mai rămas cîteva licee în Bucureşti în care nu s-a dat încă bacalaureatul.

— Şi se trece ca la moşi ! l-a completat Silviu.

N-au reuşit să mă convingă, deşi s-au ţinut de capul meu tot timpul mesei : un adevărat praznic, udat cu licori nu prea îngereşti, şi o bună bucată de vreme după aceea, deşi le-au aliat de la început în acţiunea lor pe Anais şi Metaxe, folosind de cîteva ori şi argumentul Neruna : „te roagă din suflet să nu pierzi ocazia“ şi : „zău că e adevărat“, întărea Silviu, ca un confesor, ba le transformaseră şi pe gazde în greutăţi pe balanţă : „spuneţi şi dumneavoastră, care, slavă Domnului, aţi trecut prin viaţă, dacă nu e musai s-o facă !“, obţinîndu-le nu doar simple încuviinţări, cum se grăbea Dobridor, ci chiar rugăminţi, cu mîinile împreunate între sîni, parcă pentru a-i rotunji şi a-i apropia şi mai impetuoşi de privirile lacome şi vag incredule ale lui Florin, cum se căznea Ilencuţa. Bineînţeles că pînă la despărţire le ţinuse şi Sergo isonul, clătinînd din cap şi privindu-mă prietenos şi încurajator, dar surpriza cea mare ne-a suprafăcut-o manechinul în livreaua aurită. După ce a deschis portiera din spate-dreapta, cea de înalt protocol, pentru Sergo şi s-a înclinat apoi în faţa cuconaşului Silviu, parcă pentru a mă lămuri, mai întîi, în slujba cărei familii se află şi cui îi aparţine limuzina, mi s-a adresat, într-o impecabilă poziţie : intermediară între drepţi şi pe loc repaus, cu o notă ceva mai

joasă în voce, ca să ridice, pe semne, gravitatea intervenției sale :

— Bateți fierul cît e cald, domnule ! Și vă rog să vă gîndiți ce noroc vă paște în vremurile nenorocite pe care le trăim : dați peste un fier cald și sînteți și dumneavoastră încă cald !

M-a cutremurat rîsul, și nu numai pe mine, cacofonia lui se asociase sau era rezultatul unei emoții superioare care-i înecase penultima literă, iscîndu-se astfel un cuvînt, care, cine știe ? poate că exprima chiar adevărul. Dar tot nu m-am dat bătut. Le-am replicat că abia la toamnă voi fi cu adevărat cald, copt adică pentru orice examen, oricît de pretențios, pentru orice fier, oricît de rece, iar dacă va fi să devin eu rece, nu mai conta căldura niciunui metal, aur în flăcări să fi fost.

— Oare nu te reține totuși altceva aici ? m-a întrebat Florin, într-o doară, corectîndu-se însă imediat : *și* altceva ?

Eram pe malul ghiolului, toți, cu picioarele goale, suspendate ca niște pendule, deasupra apei. Analizam corectura lui Florin, care, deși adăugată cu bună intenție, nu făcea decît să accentueze lipsa unui mobil normal în refuzul meu. M-a trezit încetarea mișcărilor pendulare și i-am văzut în oglinda lacului cum se uită la mine. Oare cîte secunde mai trebuiau ca să devin cazul sau parodia unui copil bubos, cu tuleie rărite și cu secrete rușinoase ? Trebuia să bravez, era tot ce simțeam în clipa aceea :

— Fără conjuncție și chiar fără pronume, scumpele mele ființe ! Mă așteaptă acolo ! și-am arătat spre chioșc. Și mă cheamă de acolo ! și-am arătat spre castelul nevăzut, spre vîrful de unghi unde se afla, ascunsă și ea, fereastra atît de controversată. Chiar nu mă credeți ? Atunci, după mine ! Dar nu ca să vă spun numele. Dixi !

Aveam toți costumele de baie pe noi. M-am avîntat, primul, în lumînare rotită, ca să văd ce se întîmplă cu ceilalți. Mă urmaseră, în prima lor scaldă din anul acela. M-am îndoit pe spate, era unul din salturile preferate, și am ieșit la suprafață tîrziu și departe, sub țărmul de vis-à-vis. Era o zbenguială haotică, zgomotoasă, numai Metaxe încremenise în plută, la postul de observație pe care-l descoperise și-mi făcea semne disperate cu mîna : să vin spre ea. Am

ajuns-o repede şi i-am sărutat, din imbold estetic, umărul care-i ieşea rotund, ca o minge, din apă.

— Merci, prefăcutule ! s-a încruntat ea. Dar mai bine uită-te acolo, spre Dixi a ta ! a continuat, arătînd în direcţia ferestrei. Parcă v-aţi fi înţeles, Dumnezeule ! Nu e fantastic ? !

Eram sigur că-mi întindea o cursă, totuşi am început să calc apa în spatele ei, uşor, aproape că-i atingeam cu buzele părul arămiu, ridicat în coc, parcă pentru a-mi proteja privirile de lumina prea largă şi prea arzătoare a soarelui de după amiază.

— N-o cheamă Dixi, ci Lola ! mi-am regăsit tonul persiflator de pe mal, dar am amuţit în secunda următoare.

Într-adevăr, se întîmplase o minune ! Fereastra era deschisă, pentru întîia oară, iar în cadrul ei se contura un bust alb, conic, nu triunghiular şi prea bogat în falduri ca să nu fie al unei apariţii feminine. Chipul nu i se distingea şi nici nu voiam să mi-l imaginez, un voal alb părea că i-l acoperă, odată cu umerii, braţele şi pieptul. Era şi unduire, acolo la geam, erau şi tremurări multiple, stîrnite probabil de adierea vîntului, sau de clipirile usturătoare ale ochilor mei, mai tîrziu m-am gîndit la asta, atunci, pata aceea feminină, fiinţa înfăşurată în voaluri ca o zeiţă, părea, toată, o chemare, cu gesturi molatice şi sonorităţi abia susurate, care nu puteau fi receptate, în văz şi-n auz, de altcineva. Inauguram, aşa doream şi aşa hotărîsem, o taină, taina noastră sau numai a mea, de vis, de refugiu himeric, de fantasmă.

Au venit şi ceilalţi în juru-ne, dar n-au mai apucat să vadă decît stingerea pîlpîirii albe, ca şi cum ar fi aspirat-o întunericul şi apoi alunecarea înceată a aripilor ferestrei, pînă la unirea lor în întregul pe care-l prea cunoşteam. Era ca o suprapunere, zămislită în retinele noastre, proiectată din noi, aparţinîndu-ne, fără nici o relaţie cu exteriorul şi materia, de aceea ne-am grăbit s-o uităm, alăturîndu-mă şi eu, duplicitar, jocului, fără să caut, nu m-am gîndit nici o clipă, complicitatea lui Metaxé. Fusese un moment dintr-o sminteală generală, inspirat de mine şi dedicat mie, toate uimirile, toate admonestările şi ameninţările care se năpus-

tiseră asupra mea începeau să se dizolve, să se steargă, precum inelele unor împunsături pe suprafața apei.

Ghiolul se îmbogățise, și apa și malurile înverzite primiseră noi musafiri, cunoscuți și necunoscuți, parcă fiecare cu prichindelul lui, sau invers, se încingeau jocuri cu mingea, mai ales volei, jos, la răcoare, sau sus, pe pajiștea însorită, prezentările se făceau după căderi, ciocniri, scufundări sau simple apropieri, ori nu se făceau, ajungeau un zîmbet sau un mersi cu mîinile împreunate, vorbele urmau firesc exclamațiilor, și astfel „cercul ultimelor noastre libertăți", așa cum l-am numit chiar în seara aceea, creștea și se rotea sincer și amețitor, fără impulsuri și resorturi străine, ca o plămadă spontană a naturii.

Nu mai știu cine dintre noi a deplasat un arc din acest cerc, un fragment nu prea mare și încărcat, către mica peninsulă care apropia țărmul nostru de chioșcul cel zvelt și mîndru ca o fecioară sigură de virginitatea ei.

M-am uitat la Silviu, posesorul unui craul ireproșabil, perfecționat, probabil, la cursuri speciale, singurul care mă întrecuse la toate traversările în viteză ale ghiolului. Știam și s-a convins și el, după ce am făcut de cîteva ori, împreună, înconjurul ghiolului, că la orice cursă mai lungă și de durată va rămîne mult în urma mea, îmi verificasem indiana și cu alți înotători foarte buni, unii renumiți, dar nu ca să-mi iau o revanșă cu public mă gîndeam la el, eram sigur că numai pe el mă puteam baza în acțiunea pe care voiam s-o pun la cale. Ambiție ? Orgoliu ? Făloșie ? Oare cine m-ar fi crezut că nu acestea mă zgîndărau ? Oh, nu doream să fac pe marele, pe asul, pe viteazul, pe neîntrecutul, măcăr în cazul acesta, nu ! Dar nu puteam să mai rabd și să mă mai rabd și nu puteam să sufăr și să mă mai sufăr știind că am în față un obstacol fără să încerc să-l depășesc. De vreme ce exista acolo, cum să-i întorc spatele și să nu-l atac ?

Nici nu-mi trecea prin cap, atunci, că voi întîlni, peste ani, cîteva cuvinte care-mi vor aminti întocmai starea pe care o trăisem și eu o dată. Era răspunsul lui Hillary la întrebarea : de ce a escaladat Everestul, de ce l-a cucerit ? *Pentru că există !* I-am iubit răspunsul, nu era o figură de stil, puteam să jur, era un adevăr, sublim, simțit și de mine

cîndva, la o scară absolut infimă, dar poate la aceeaşi intensitate. Asta m-o fi făcut să repet cele trei cuvinte, adaptînd doar verbul, mai tîrziu, cînd o fiinţă foarte dragă şi stabil inaccesibilă m-a întrebat de ce-o iubesc.

— Ce zici ? l-am luat deoparte pe Silviu, strîngîndu-i încurajator braţul. Ne încumetăm pînă la chioşc ?

Reacţia lui m-a uluit. Şi-a întins palmele desfăcute în faţa pieptului, ca pentru a se apăra de o primejdie scîrboasă şi l-am simţit cum tremură din toate încheieturile. A fost o reacţie spontană, de cîteva clipe, care l-a uimit şi pe el. A izbutit destul de repede să şi-o înfrîngă, să se domine, numai paloarea de pe faţă îi mai trăda momentul rău prin care trecuse.

— Orice, aproape că m-a rugat el, numai asta nu ! Uite ! Sînt gata să-ţi învăţ toate salturile mortale şi aş fi în stare să pariez că în cîteva săptămîni te egalez, mă rog, ăsta e un fel de a spune, dar zău că nu te-aş face de rîs ! În lac însă nu ! Niciodată ! Numai cînd mă gîndesc mi se trezesc cîrceii şi nu-s numai şerpii care mă oripilează şi pe care-i simt acum pe spate şi în jurul gîtului şi la genunchi, zău, brrr, dar e ceva şi mai rău ! Dacă ai fi asistat şi tu ! A fost îngrozitor !

M-am dumerit imediat : fusese spectator la unul din accidentele relatate de Neruna, dar trebuia să mă prefac că nu ştiu, ca să nu-i redeschid o altă rană, trebuia să găsesc altceva, să-i răsucesc gîndurile, să-l scot din amintire, să mă scot şi pe mine din vîrtejul unor gînduri care ameninţau cu dureri şi sufocări, nu eram nici eu foarte bine înfipt în sentimente şi hotărîri. Cel mai bun leac ar fi fost însăşi acţiunea, nu ştiu de ce mai tergiversam ? M-am uitat spre chioşc, apa era limpede, netulburată, doar pe alocuri se ghiceau şerpii, după dîrele prelungi şi ghemotoacele mişcătoare ale capetelor. Un aliat totuşi îmi trebuia, nu ca să mă însoţească în cursă, mai mult m-ar fi încurcat şi m-ar fi încărcat cu o grijă în plus, nici pe Silviu nu mi l-aş fi dorit, în plenitudinea forţelor sale să fi fost, îmi era necesar un aliat pe mal, ca să liniştească şi să stăpînească atîţia gură-cască, pe care nu i-aş mai fi putut alunga, iar rămaşi singuri acolo, cine ştie ce năzdrăvănie le-ar mai fi venit în cap văzîndu-mă în cursă. I-am şi spus lui Silviu :

— O să pornesc fără tam-tam, pe furiș, dar tot mă vor observa pînă la urmă. Caută să-i ții de vorbă și să dai o turnură glumeață situației. Așa cum ție ideea de șarpe îți stîrnește cîrcei, pe mine m-ar nenoroci vorbele și strigătele, indiferent dacă ar fi de încurajare sau de spaimă. Ia-l și pe Florin în ajutor, creați un moment fals, o diversiune. Născociți, de pildă, ceva la fereastra castelului, de-aici se vede destul de bine, dar mi se pare că nici nu mai e nevoie să născociți...

Iarăși se deschisese fereastra și iarăși se zăreau fîlfîiri albe în cadrul ei, mai vagi de astă dată, parcă mai de dinăuntru, nu de la pervaz. Florin tocmai voia să-mi facă semn, dar mai întîi l-a primit pe-al meu, de tăcere, și după cîteva clipe și pe Silviu, cu șoaptele clarificatoare. I-am mulțumit în gînd lui Silviu și i-am admirat istețimea. Era evident, după cum decurgeau lucrurile, că nu-i suflase nici o vorbă lui Florin despre planul meu, ci doar despre necesitatea unei diversiuni, ca făcînd parte dintr-un joc inventat de mine. Cunoștea relațiile mele cu Florin și-și închipuise ce opoziție violentă ar fi provocat în el hotărîrea mea de a asalta chioșcul. Condițiile de atac erau favorabile : toate capetele de pe mica peninsulă și toate trupurile care le purtau se întorseseră pentru a urmări mișcările misterioase, comentate de Silviu și Florin, născociri și proorociri, bineînțeles, de la fereastra castelului. M-am lăsat ușor în apă, cu capul în jos, pentru a prinde adîncime și am pornit în înot, cam pe la mijlocul distanței dintre suprafața apei și fund, mereu cu ochii deschiși, pentru a descoperi din timp obstacolele vegetale, pe alocuri adevărate bariere, și a mă strecura printre ele. N-am forțat înotul pe sub apă pînă la limita rezistenței, n-avea nici un rost și în plus mi-era teamă să nu mă fi abătut, tot evitînd obstacolele, de la direcția pe care mi-o impusesem în calea cea mai scurtă spre chioșc. Am ieșit la suprafață, am inspirat dozat și adînc aerul prieten, m-am liniștit în privința direcției, nu deviasem prea mult, eram pe linie, cum s-ar spune, o linie nițel îngroșată, așa că puteam să mă întorc pe spate și să-mi continuu înotul, foarte, foarte lent și cît mai aproape de suprafață, doar cîteva secunde, pentru a urmări spectacolul de pe țărmul lacului. Încă nu remarcase nimeni dispariția

mea şi mai ales apariţia mea în apa blestemată, deşi mă depărtasem olecuţă de mal, dar încă nu puteam spune că mă apropiasem de chioşc. M-am uitat şi eu spre castel, ca gloata de pe peninsuliţă, contaminat de ea, şi, iată, abia acum mi se dezvăluia, indiscret, abia acum puteam să-mi fac o idee despre el. M-am oprit, nu călcînd apa, ci în plută, pentru a nu zgîndări şi răzvrăti lianele care-mi dădeau tîrcoale, ca şerpii, într-un unghi care-mi descoperea, printre arbori, aproape întreaga faţadă a castelului, atît de familiară, atît de cunoscută, încît nu mi-a fost greu să-i găsesc corespondenţa. Parcă mă aflam pe Calea Victoriei, de cîte ori nu mă oprisem acolo, în speranţa că-mi voi vedea idolul, în faţa Palatului Cantacuzinilor, reşedinţa românească a lui George Enescu ! Care era copia, care originalul ? nu mă mai preocupa. Eram bucuros că voi putea să descriu prietenilor castelul, fără să caut cuvinte prea multe, fără să-mi chinuiesc fantezia, fără să mă holbez prea mult la el şi mai ales fără să le inspir imagini false sau aproximative. Şi cînd mă gîndesc cît am răsfoit Larousse-ul armencelor pentru a reface după o fereastră, nici aceea întreagă, o ditamai huidumă de piatră, atît de clar şi de iniţial denaturată ! Erau mai multe ferestre deschise, dar una singură, în dreapta intrării monumentale, părea animată, semisilueta albă, conturîndu-se mai clar : culoarea părţii superioare, deosebită acum ca nuanţă, nu se datora unui voal alb care cobora din creştet, cum îmi închipuisem la prima apariţie, capul însuşi părea că se înalţă din spuma unui şal care, într-adevăr, cădea în falduri largi de pe umeri pe bust. O zeiţă blondă ! mi-am spus, fără să-şi divulge însă, din cauza depărtării, trăsăturile, ci doar poziţia capului, în semi-profil, parcă pentru a-mi urmări escapada.

Poate că şi această părere — dorinţă ? — mi-a întărit curajul. Am făcut un semn cu mîna — de prezentare ? de recunoaştere ? — către castelul zeiţei, sau către zeiţa castelului, apoi mi-am reluat cursa, tot mai întortocheată, dar renunţînd la înotul pe sub apă : alunecarea nezgomotoasă parcă trezise curiozitatea tuturor reptilelor din lac, încît nu mai ştiam în anumite momente dacă mă lovesc de şerpi sau de liane, şi asta îmi distrăgea atenţia de la primejdia reală. M-am săltat iarăşi la suprafaţă, am plescăit de

cîteva ori şi m-am rotit zgomotos, recîştigîndu-mi solitudinea, apoi m-am lansat într-un bras sui generis, cu capul cînd în apă cînd afară pentru a-mi dirija cît mai economicos înaintarea printre lianele din ce în ce mai abundente. Mă mai întorceam din cînd în cînd pe spate. ca să privesc ţărmul şi castelul şi să calculez distanţa străbătută, şi poate tocmai cînd depăşisem jumătatea mi-am dat seama că fusesem descoperit. Mi-au ajuns la ureche cîteva răcnete şi primu-mi gest a fost acela de a-mi afunda capul în apă, parcă pentru a mă apăra de o primejdie iminentă, şi mi-am jurat în clipa aceea să nu mai ridiculizez niciodată naivitatea şi inocenţa struţului. N-am răspuns în nici un fel ţipetelor care uneori păreau că sînt înfundate cu mîna. şi poate că aşa se şi întîmpla, mi-am înteţit mişcările, dar toate strigătele şi exclamaţiile mi se înfigeau în spate ca nişte proiectile, ba îmi înţepau toate membrele, ameninţîndu-mă cu cîrcei şi striindu-mi luciditatea.

Cît mai repede la chioşc, ca să mă strîmb apoi la cretinii de pe malul infam, altceva nu mă mai interesa ! Această reacţie copilăroasă era să-mi fie fatală : n-a fost nevoie decît de o clipă de neatenţie şi orbire pentru a mă împletici într-un desiş de caracatiţe, lacome şi viclene. Şi-n loc să mă împing cu spatele, ca să revin în locurile cunoscute şi binevoitoare, m-am năpustit înainte. ca un besmetic, apoi în părţi, fără repere şi fără putinţă de orientare, pînă ce am fost transformat într-o mumie acvatică. Nu feşe, nu funii, ci cabluri de cauciuc, prinzătoare ca nişte ventuze prelungi, îmi imobilizaseră trupul şi membrele, trăgîndu-mă neîndurător şi temeinic în străfunduri. M-am zbătut dezordonat şi brutal, numai împingerile spre suprafaţă pentru smocurile de aer, păreau că se supun unei anumite mecanici. Senzaţia predominantă, sau poate senzaţia ultimă în zvîrcolirile acelea imbecile şi animalice nu a fost cea de spaimă, ci de ruşine şi cred că de aici a venit salvarea, sau poate că s-a petrecut în momentul limită o trecere de la spaimă la ruşine, de la animal la om. Aici să fie oare marea deosebire dintre unul şi altul ? Dacă spaima s-ar fi îngroşat, dominînd unică momentele acelea cheie, nu vreau să mă gîndesc mai departe ! Ruşinea însă, ruşinea de cei de pe mal, de cei care vor afla, ruşinea de anumite identi-

tăți pe care le simțeam atunci în carnea mea, m-a trezit, batjocoritoare și îndărătnică și dură ca un sfredel cu apă vie. Mai întîi brațele ! mi-am ordonat, unul din ele, cel mai puțin răpus, și am simțit puteri mai vii și mai libere în dreptul, cel care nu fusese încă adus la orizontală pe masă niciodată. Îi inventam cu atunci starea, prin amintire, dar așa am izbutit să-l scot la suprafață și să-l oblig la rotiri încete și ordonate care mă mențineau afară din apă. Stîngul mi se părea țesut în lațuri de cauciuc, nu doar exterioare, ci trecute prin el, era și el unul din laturile cu care se sinucidea. Mi l-am desșurubat, centimetru cu centimetru, sincronizîndu-i mișcările cu cele de plutire ale brațului drept și cînd le-am simțit pe amîndouă libere era să comit suprema prostie : să le ridic în sus în semn de izbîndă, uitînd că piciorele mumificate, parcă în ghips, nu puteau să calce apa, orice impuls m-ar fi tras la fund și cred că lianele încă răzvrătite s-ar fi încolăcit într-un cosciug etanș. Tot rușinea m-a salvat, un licăruș de luciditate care a înecat fiorul victorici în nămolul neghiobiei. La urma urmei, mă eliberam nu din liane, ci din propria-mi imbecilitate, așa că n-aveam motiv de bucurie și de laudă. Mi-am continuat acțiunea de eliberare complet treaz, deși repetam aproape identic gesturi precise dintr-o amintire mai veche care mi se proiecta ca un film : Cei 19 nuferi !...

Ce curioasă trezie ! Nu gîndeam deloc, nu inventam nimic, nici măcar nu-mi simțeam încordarea : pur și simplu repetam o scenă. Mai greu mi-ar fi fost să recit o poezie pe care o știam din copilărie. Acțiunea devenise simplă pentru că o guverna prin amintire, ca o forță decisivă, certitudinea salvării, dar strădaniile, munca, dezghiocarea erau crunte, supraumane, inumane. Mă întrebam dacă voi rezista pînă la capăt, dar ce bună întrebare ! Ea mă obliga la economie de mișcări, la control permanent, la nepripeală, oh, nu era foarte simplu să te sustragi din sarcofagul acela vegetal, numai primenirea cu aer, pentru că o mare parte din timp o petreceam sub apă, cea mai mare parte, era o problemă și de calcul și de rezistență și de coordonare a eforturilor ! M-am descotorisit mai întîi de laturile din jurul trunchiului, apoi mi-am eliberat un picior, metodic, mișcînd pentru verificare, succesiv : coapsa,

gamba, talpa, ba chiar şi degetele. În clipa cînd m-am convins, fizic, că numai piciorul drept mi-a mai rămas în temniţă, am stins ecranul amintirii care mă dirijase pînă atunci, m-am întrebat mereu : de ce ? Poate dintr-un instinct de opoziţie, ultimul care ne mai rămîne, ca o condiţie a personalităţi, şi am comis gestul dement, cu o încredere oarbă, mistică, în urmările lui. Mi-am adunat toate forţele, dacă se mai puteau numi forţe acele resturi de vlagă din muşchii istoviţi, şi m-am catapultat cumplit înainte, ştiind că nu-mi voi putea scoate piciorul din chingi ci că voi smulge chingile cu rădăcini cu tot.

Şi chiar aşa s-a întîmplat ! A fost singurul act de bravură din suma neghiobiei mele, nevăzut şi neştiut de nimeni atunci, un act inutil şi gratuit. din categoria acelora fără de care omul n-ar fi om, opunîndu-se pragmatismului, maşinismului şi altor înăbuşitoare şi exemplare ideologii cu mici erezii care-i permanentizează necunoscutele şi în ultimă instanţă libertatea. Mi-am desfăcut cu o singură mişcare ultimele noduri şi am pornit în indiana mea, mai prudentă însă şi mai moderată, spre chioşcul care de aproape părea copia mai excentrică a unui pavilion de fanfară din grădinile publice. Am urcat în el pe una din cele patru intrări cu scări, fiecare deschizîndu-se, probabil, către un punct cardinal. Deşi în mod sigur era vizitat de păsări, de şerpi, de broaşte şi de cine ştie ce alte jigănii, chioşcul arăta foarte curat, aceasta m-a frapat din prima clipă. Era vopsit proaspăt, măturat şi mai erau şi alte semne, insensibile, ale unor treceri umane recente. Nici urmă însă de şezlonguri, de scaune sau mesuţe de răchită şi de alte obiecte care să presupună o utilizare mai de durată. Şi m-a frapat suprimarea vegetaţiei pe o mare suprafaţă : se tăiase un adevărat bulevard subacvatic între chioşc şi ţărmul castelului. Aceste constatări le-am făcut în cîteva secunde, apoi m-am întors cu privirile la ţărm, în momentul, sau poate că momentul a fost acela care m-a întors, cînd s-au pornit strigăte şi aplauze. M-am ferit aruncîndu-mă pe podea, dar am mai apucat să zăresc filfîiri albe la fereastra deschisă a castelului, nu vagi şi speriate

ca altă dată, ci ca niște semnale făcute de un voal, pe care, pînă la urmă, mîna care-l flutura l-a lăsat să cadă, plutitor, spre pămînt.

Am rămas mai multă vreme pe podeaua caldă, iscodind împrejurimile și refăcîndu-mi forțele. Ajunsesem total epuizat, parcă numai în oase, gîfîind ca o locomotivă de reformă și tiranizat de un singur gînd : să-mi recapăt puterile, să-mi simt iarăși carnea, încheieturile, răsuflarea. Și-mi reveneam, mă redescopeream bucată cu bucată, parcă mă îmbogățeam, eram în sfîrșit om, iar plăminii, cei mai chinuiți, cei care duseseră greul, degustau cu uimire aerul, cel de toate zilele, cel care nu cu mult timp în urmă avusese consistența și izul prafului de pușcă.

M-am cățărat apoi pe acoperișul chioșcului, folosind o scară ad-hoc, confecționată în mintea mea din arabescurile laturilor de lemn, era un acoperiș conic, cu un pseudo-obelisc în creștet care predispunea la lumînare și la drapel, dar nu le-am făcut, deși mă atrăgea ideea și n-ar fi fost nevoie pentru asta decît de o simplă împingere și o încordare a mușchilor brațelor, mă simțeam încă dator rușinei și ea mă adulmeca și mă țesea iarăși, nu sfîrtecătoare ca adineauri, ci aproape duioasă, prilej ca s-o rebinecuvintez, așa că am renunțat la simbolul de drapel biruitor cu care m-aș fi confundat, nu fără regrete, m-aș fi simțit bine, eu, pentru mine, nu pentru alții, acolo în vîrf : drept, cu pieptul încărcat de aer, cu brațele desfăcute, unindu-mă și destăinuindu-mă în cele două poezii pe care mi le dedicase, poate chiar în ziua morții sale și a nașterii mele, unul din cei mai sensibili poeți ai lumii : *„Ich bin sehr jung, Ich möchte jedem Klange“* și *„Ich bin wie eine Fahne von Fernen umgeben !“*

Mă urcasem pe acoperiș nu pentru spectacol, cum își închipuiau probabil cei de pe mal, și cred că se adunase tot satul acolo, de mă miram cum de nu se prăbușește mica peninsulă, conturată atît de geometrică din înălțimi, încît părea o platformă artificială, mă urcasem fără să mă gîndesc la spectatori, nici nu-i văzusem, de altfel, nu voiam să-i văd, mă ascundeam de ei nevăzîndu-i, mă urcasem pe acoperiș pentru a-l folosi ca punct de recunoaștere în drumul meu de întoarcere, nu-mi ardea de aplauze, de

ţţţţ-uri şi de cruci băbeşti, fîr-ar să fie ! Mă interesa numai şi numai siguranţa revenirii la mal.

Din fericire prinsesem un moment bun : soarele îmi cădea în spate, adierile erau atît de molcome încît nici măcar nu încreţeau apa lacului, oglinda netulburată devenise un cristal magic care anula misterele din străfunduri pînă în depărtări, iar acolo unde vederea nu mai răzbea deosebeam vegetaţia subacvatică prin culoarea ei mai întunecată şi unduitoare. Am orbecăit îndelung pînă ce am descoperit şi am compus o trecătoare destul de încăpătoare prin vegetaţia luxuriantă, Am schematizat-o în cîteva linii frînte, inegale, mirîndu-mă şi bucurîndu-mă cînd i-am găsit reprezentarea : părea o proiecţie a Casiopeei în apă, acel W scalen care ne atrage ochii pe cerul nopţilor. Am luat repere folosindu-mă de sălciile atît de diferite de pe mal, am aproximat distanţele şi lungimea fiecărei linii în metri şi apoi în mişcări de înot, în etalon de indiană, desigur, căreia-i calculasem de multă vreme centimetrii şi secundele, pînă ce am transformat trecătoarea în abstracţie geometrică : cele patru braţe inegale ale canalului subacvatic deveniseră laturile unor unghiuri cu lungimi şi deschideri precise. Am închis ochii şi am început să înot, imaginar, numărîndu-mi mişcările, deci metrii parcurşi, executînd devierile la momentul potrivit, adică la secunda exactă şi astfel prima traversare a Casiopeei mele a durat cinci minute şi cîteva secunde, fără să forţez şi să-mi impun recorduri. Am mai verificat de cîteva ori distanţele, raportîndu-le şi la linia dreaptă căreia îi cunoşteam lungimea : 150 de metri, şi mi-am reluat antrenamentele cu ochii închişi, obişnuindu-mă într-atîta cu traseul imaginar încît nu mai simţeam nevoia reperelor. Eliminasem şi factorul timp din ecuaţia mea, întreaga Casiopee, cu liniile şi unghiurile ei, devenise suma unor mişcări de indiană.

Abia după ce am terminat cu matematica întoarcerii mi-am propus să privesc cu alţi ochi descoperirea : ca pe o sursă întîmplătoare şi neobişnuită de poezie şi de încîntare imagistică, aşa cum o presimţisem şi cum aş fi preferat-o, dar senzaţia de exactitate şi de limpezire încă mai stăruia, ca o prelungire, ca o revărsare în conştient a instinctului de conservare. Nu puteam să văd altceva decît

canalul meu care despica foarte sigur şi casiopeic vegetaţia încîlcită şi atotstăpînitoare a lacului. Era o cale absolut liberă, neîntretruptă de vreo barieră ierboasă, una din minunile superbe, fără pricină şi fără scop, ale naturii. Am revenit iarăşi la cifre, la cele mai necesare, la ultimele : din cîte mişcări de indiană se compunea prima latură şi unghiul de schimbare a direcţiei pentru a continua indiana pe a doua latură, divizată şi ea într-un număr de mişcări, apoi devierea pe cea de a treia latură, folosind aceeaşi aritmetică a mişcărilor, apoi pe cea de a patra, cea mai lungă, pentru a ajunge, în sfîrşit, la potoul pe care-l situam la vreo 25 de metri în stînga peninsulei supraaglomerate.

Mi-am agitat braţele spre cei de pe mal cu intenţia de a le face semn pentru marcarea timpului, dar era prea multă lume acolo, m-am răzgîndit, refugiindu-mă încă o dată în calculele mele, care mi s-au reafirmat atît de precise, încît n-am mai stat la îndoială : am plonjat de pe acoperiş direct în ochiul uitat de ierburi din care se deschidea canalul şi mi-am început indiana cu pleoapele strînse. Una, două, trei ! mişcările se succedau perfect, în ritmul pe care mi-l impusesem la antrenamentele imaginare, n-am mai deschis ochii, am continuat orb, ca să devină şi mai neverosimilă întreprinderea : nici o liană, nici o frunză, nici o atingere, cred că şi reptilele evitau zona aceea miraculoasă. Am acostat foarte aproape de punctul pe care-l întrevăzusem, ca după o scaldă obişnuită în ghiol, dar a trebuit să-mi astup imediat urechile împotriva vacarmului. Am reţinut totuşi cîteva fraze mai inteligibile. Prima, ca şi prima îmbrăţişare a fost a lui Florin :

— Formidabil, băiete ! În jur de cinci minute...

Apoi o alta mai tremurată, mai încărcată de emoţie :

— Ştii că ai rupt blestemul lacului ?

O rostise Silviu, tocmai el, cel care urma să fie sacrificat întru ruperea acelui blestem.

18.

Seara a fost mare petrecere mare. Deşi aproape la fel de încăpător ca o aulă, salonul Dobridorilor părea tixit. Erau şi oameni din sat, vecini şi niscaiva autorităţi, dar se pierdeau, sfielnici şi speriaţi, în masa gălăgioasă, inventivă şi infatigabilă a tinerilor. Nu ştiu cînd se înţeleseseră să se adune acolo, dar cam bănuiam pentru ce : cei mai mulţi îşi serbau bacalaureatul, fete şi băieţi, arborînd aproape toţi veşminte de înaltă ţinută, pregătite evident de părinţi chiar pentru o asemenea ocazie pe care şi-ar fi dorit-o însă în alte spaţii, în alte aşezări, în alte vremuri. Mai erau cîţiva tineri care participau la petrecere, oarecum mai modeşti în ţinută, dar mai gravi şi mai semeţi în comportament, probabil cei care săriseră o treaptă în cine ştie ce facultăţi, topindu-se însă şi ei, pe nesimţite, în atmosfera de sărbătoare, care, în fond, era şi a lor. Cel mai strălucitor şi în acelaşi timp cel mai degajat, în ciuda costumului său de o eleganţă suprarafinată, şi nu trebuia să fii cunoscător pentru a descoperi în croiala, în ţesătura şi modelul stofei o adevărată operă de artă, era Silviu, un Silviu adorabil prin felul cum se mişca şi cum vorbea şi cum privea : nimic prefăcut, nici o stridenţă, nici o dîră din fumurile aproape fireşti ale vîrstei şi situaţiei, pentru că se şuşotea în grupuri despre succesul lui la bacalaureat, un singur 9 de la un profesor care declarase că 10 e numai pentru Dumnezeu şi poate odată în viaţă pentru vreun urmaş din lutul însufleţit, prea prolific, de el, acesta fusese „un anume Firea Ionel", conchisese profesorul, înclinîndu-şi capul nu în faţa comisiei şi a candidatului, ci parcă spre o vedenie. Mi-a

plăcut şi Florin, era cel dintotdeauna : sincer, vesel, prietenos, gata oricînd să întoarcă la 180 de grade scenele penibile, mi-a plăcut mai ales cînd mi-a relatat foarte mîndru, în calitatea sa de martor ocular, remarca ultimă a profesorului care îl îndumnezeise pe Firea şi mi-a mai plăcut un tînăr mărunţel, poate cel mai scund din adunare, pe care-l încadrasem de la început şi fără să greşesc în categoria studenţilor, mi-a plăcut pentru rîsul lui: rîdea tot timpul, cu toată faţa, cu umerii şi cu abdomenul, ba se bîţîia şi pe picioare, înviorînd grupurile cu bancuri culese şi distribuite, de şi peste tot, şi finalizate cu o asemenea explozie de veselie că nimeni nu rezista agentului contaminator. După cîteva tururi făcute de el prin salon şi ciulind urechile cînd se afla în preajmă-mi, i-am prins stilul sau — cine ştie ? — rolul : nu rîdea şi nici nu vorbea la întîmplare, îşi bătea joc de nemţi şi de Hitler, aproape fără perdea şi cu tîlcuri care ridiculizau şi imbecilitatea, dar şi primejdia nazismului. Nu ştiu ce firoscos local întrezărind pericolul — oare nu eram într-o aşezare cu comandament german şi cu atîţia posibili prieteni ai tinerilor în uniforme cenuşii ? — a tunat de undeva din penumbră :

— O fi rîsul bun, da eu cred că e mai bun după un pahar şi haideţi, bre, să ne amintim ce s-a întîmplat astăzi pe lac ! Ca să ne fie sărbătoarea plină. Eu pentru asta aş ciocni primul pahar. Ia fă-te, Dobridoare !

Din păcate, pînă să se facă Dobridor nepivnicer şi purtător de gîlgîitoare, pentru că izbutea să ţină în orice poziţie, deasupra mesei, în fiecare mînă cîte o ditamai damigeană, a trecut ceva timp, cîteva minute care au izbit cu toate secundele lor în mine, ca la circ, după ce Torenzo şi Rolando se împroaşcă şi se ling cu flăcări albastre, sau îşi aruncă unul altuia bile de tinichea cît mingile de fotbal, după ceafă. Nu puteam să mă dizolv imediat, mi-aş fi ofensat prietenii, deşi poate că ei m-ar fi înţeles, dar erau atîţia necunoscuţi şi puţin-cunoscuţi acolo care ar fi putut defini în dispariţia mea ori cretinism şi scîrboşenie infantilă, ori suprainfatuare deghizată, la fel de infantil, în modestie. Căutările, acostările, elogiile mă duceau din nou în lumea lianelor şi reptilelor, dar

parcă mai neîndurătoare, mai sufocante. Şi nici nu le puteam spune că fusese o joacă, o exhibiţie, o aiureală, dar nici nu le puteam încă divulga secretul Casiopeei mele subacvatice, prea invizibilă de jos de pe mal, ca să nu se întîmple, şi într-un caz şi în altul, vreo temeritate orgolioasă cu urmări fatale. Ca de atîtea ori, presimţeam că voi alege calea sincerităţii, dar cît de uşor se putea confunda cu lăudăroşenia ! Din fericire, timpul şi Dobridor alergau după recorduri, dar tot mă mai pironeau priviri şi tot mă mai aţîţau vorbe şi încă nu se apropia mintea ce de pe urmă. Poate că...

— Adevărul e că eram s-o păţesc, din prostia mea şi din cruzimea vegetaţiei. Iar acum, cînd îmi amintesc momentele fioroase, tare mă caută gustul unui vin pe cinste, în cinstea... Staţi, staţi ! În cinstea celor deştepţi de aici, care sînt şi foarte mulţi şi, dacă mă acceptaţi, în cinstea tuturor !

M-am repezit primul spre bufetul improvizat al lui Dobridor şi al Ilencuţei, ca să-i atrag şi pe ceilalţi, s-a produs îmbulzeală, s-au pătat citeva veşminte, preocupările s-au diversificat, ciocnirile şi urările s-au particularizat şi ele, mi-a sărit şi Florin în ajutor, îngrămădindu-mă într-un colţ mai obscur unde se aciuaseră şi armencele, am mai umplut de două ori paharele, odată prin Florin, ca să-mi spună Anais că miine soseşte Neruna, cu trenul, a doua oară prin Metaxe, ca să-mi spună Florin că voi avea un oaspete, cel de Crăciun, care va sosi tot miine cu trenul, cineva a dat drumul la radio, bănuiam cine, cîţiva s-au repezit asupra armencelor, Florin direct la Ilencuţa, iar eu m-am strecurat afară, ca pentru a controla camuflajul, era perfect, nici o licărire, la nici o fereastră, deci puteam să mă refugiez în camera mea. N-am aprins lumina. M-am lăsat pe patul tare, rezemîndu-mi capul de spetează, nici măcar nu mi-am pus o pernă, voiam să rămîn treaz, pentru că aveam prea multe, prea multe de gîndit şi de hotărît. Cred că am adormit instantaneu şi totuşi cînd Florin m-a zgîlţîit şi mi-a spus că se aprind zorii mi s-a părut că nu fac altceva decît să deschid ochii după ce i-am închis : în aceeaşi clipire. Rămăsese şi el la cele trei pahare de vin, l-am simţit, şi

eram amîndoi la fel de treji, deşi el nu dormise nici o secundă, mi-a mărturisit, dar imediat a adăugat :

— Eu însă n-am înfruntat lacul şi nici n-am tras pe roată ghearele morţii ! Să nu crezi că nu te-am simţit...

— Oh ! Dac-ar fi fost gheare, de fier, de oţel, cred că mi-ar fi venit mai uşor, nimic nu-i mai scîrbos şi mai crud şi mai necruţător ca reptilele ăstea vegetale, mai ales că încep prin a te alinta : te mîngîie, te ung, te gîdilă la început, parcă ar vrea să se împrietenească şi să se amuze cu tine ! Dar dă-le dracului ! Avem destule de discutat...

— Avem ! Şi eu cred ! a oftat Florin.

— Atunci de ce nu te-ai grăbit ? l-am luat la rost, mai în glumă, mai în serios.

Lumina subţire, trasă direct de la acumulatorii de rezervă ai morii, nu mă lăsa să-i văd trăsăturile, dar îl puteam ghici şi după vorbe, nu era în stare să se prefacă. Poate de aceea a început cu o întrebare care subînţelegea şi răspunsul :

— Şi de unde ştii că n-am mai trecut pe aici şi că mi-a fost milă să te trezesc ?

I-am răspuns căutîndu-i urechea şi ciupindu-i-o uşor, cum obişnuieşte un om mare, un tată, poate, cu un copil drag :

— Dacă m-ai trezit în zori, cînd omul se lăfăieşte în cel mai plăcut somn, cum să nu mă fi trezit mai devreme, cînd nici nu erai sigur dacă dorm sau că am adormit ? Un ssst, tot ai fi scăpat tu ! Lasă ! Nu-mi cere să-ţi răspund dacă dorm iepureşte, mai bine zi dacă te-ai lecuit de fenomenul Anais !

Nu s-a codit nici o clipă :

— M-a lecuit Neruna, la Bucureşti. Mi-a înşirat o poveste pe care, cică, ţi-a spus-o şi ţie, ca un gir că e adevărată. Mi-a bodogănit ceva despre un secret între voi, în aşa fel ca să rămînă chiar secret, parcă-şi înfundase un căluş în gură. Apoi şi l-a scos şi mi-a zis că vrea să mă scutească, nu de suferinţă ci de penibil şi de ruşine. Aşa că am crezut-o şi am făcut foarte bine pentru că mi se oferă, fără farafastîcuri, un exemplar, cum să-ţi spun ? Dublu, cel puţin...

Nu-mi trebuia mai mult și nici nu voiam să știu. Tot dialogul fusese de fapt o introducere, poate pentru amînarea unor neliniști, sau poate pentru a ne liniști, mai întîi, ca să le suportăm mai ușor. Tot el și-a asumat prima lovitură în gheață :

— Pentru că ai tăcut la destăinuirea mea, adică eu cred că ai făcut-o cu un scop : ca să tac și eu la nedestăinuirea ta, atunci, hai să nu ne mai aiurim ! Tu ce zici?

Nu puteam decît să tac. Florin era prea deștept ca să-l rătăcesc cu vorbe prin neadevăruri și în primul rînd îmi era silă să mă port astfel cu el, dar nici nu puteam să-i vorbesc și să-i cer să tacă, să-și înece întrebările, să le uite, n-ar fi fost loial și ar fi devenit și riscant în consecințe. Eram în dilemă, o dilemă multiplă, nu numai a prieteniei, a camaraderiei, cu esența lor, încrederea, dar și a nehotărîrii, mai ales a ei, pentru că ea ridica marea întrebare : ce e mai bine : a ști sau a nu ști ? Parcă mi-ar fi ghicit gîndurile, dar ăsta e un fel de a vorbi, i le transmiteam, prin intensitatea lor — sau, de ce nu — mi le transmitea el, prin undele aceleiași intensități :

— Tu crezi că e mai bine să știu sau să nu știu ? m-a întrebat, cu voce mai gravă ca de obicei. Am formulat întrebarea în așa fel ca să nu-ți determin răspunsul : n-am terminat cu afirmația. Eu însă vreau ca tu să știi, deci îți voi spune ce știu, adică ceea ce cred că știu. Și poate că nici nu va mai fi nevoie de vreun răspuns...

Mi-a vorbit ca un elev, l-am înțeles. A vrut să fie și explicit și în limitele temei : fără insinuări și fără exagerări, dar și fără să-și ascundă sau să-și intimideze părerile. Nu știam dacă folosește, deliberat, o metodă, sau era în mod firesc dirijat de un anumit adevăr, și mai că înclinam spre îmbinarea celor două surse retorice, amintindu-mi premisa pe care mi-o impusese : „nu sînt nici prost, nici orb !“ așa a început, apoi a continuat școlărește, cam astfel : în cenaclul nostru sînt oameni de mare valoare intelectuală, inutil să mai discutăm despre ei și să-i ridicăm în slăvi, calitatea inteligenței lor i-a dus inevitabil, i-a forțat, s-ar putea spune, la întîlnirea și acceptarea unor deziderate și aspirații umane care nu puteau fi decît cele mai nobile și mai arzătoare, cele mai înalte, concentrîndu-se, toate, foarte sigur și foarte clar, în noțiu-

nea atotcuprinzătoare de *libertate*. Numai că această idee, această noțiune, acest adevăr cu puterea lor foarte grea de seducție, dar și de respingere, trezește și atîtă și menține tot felul de neprieteni, de opozanți, de dușmani, adică ideologii și practici, concentrate și ele într-o noțiune și realitate : dictatura. Și dacă ne imaginăm libertatea ca un simbol, ca un drapel înălțat de niște mîini și amenințat să fie sfîrtecat, sau nici măcar lăsat să se ridice, mîinile acelea nu se vor descleșta prea ușor, sau nu se vor descleșta deloc, apărînd și apărîndu-se, *acționînd !* Deci :

— E cazul să mai caut vorbe, să mai traduc ceea ce e scris într-o limbă atît de clară ? m-a întrebat Florin, căutîndu-mi și stringîndu-mi brațul. Vorbele din cenaclu, nu zic chiar toate, pentru că mai exiști și tu cu nopțile și poeziile tale, și Bălănuț cu arghezismele lui, și alții cu sfielile lor și poate cu ochi și urechi mai obosite, sau mai nedispuse la receptări, vorbele celorlalți, ale corifeilor, nu le mai simt acum doar ca pe niște antrenamente intelectuale, ca pe niște dueluri superioare. Ah, ce săbii ascuțite și strălucitoare ! Cum să-ți spun ? Încerc să mi le amintesc, să triez, să adun, să descopăr. Știi ce senzații-imagini îmi stîrnesc în clipele acestea ? Impulsuri ! Deșteptări ! Încărcări de conștiințe ! Cuirase interioare ! Parcă niște înarmări, dar nu pentru zei și religii, ci pentru membre, pentru priviri, pentru gesturi, pentru acțiune ! Să mai întreb ce s-a întîmplat cu Lilia, sau de ce s-a întîmplat ceea ce s-a întîmplat ? Să te întreb despre plecările tale, neașteptate și misterioase, despre zilele fără de casă din vacanța de Crăciun ? Asta acum mi-a venit în minte, din cauza coincidenței...

M-am gîndit că e timpul să-l opresc :

— Ai anticipat singur, ca o prepremiză, că poate nu va fi nevoie de nici un răspuns.

— De vreun răspuns ! și-a amintit el.

— Cu atît mai mult ! am supralicitat, cotind aproape neloial : Și-ți mulțumesc pentru aceste semne, de fapt unul și același, în care ți-ai încadrat neperorația. Ai monologat totuși foarte frumos și, mai ales, inteligent. Te felicit și te rog să-mi spui ce te doare !

Oare îmi va înțelege răspunsul ? mă întrebam și căutam să-i citesc gîndurile, în lumina zorilor, invadatoare,

pe fața sa care respingea orice măști artificiale. Era și surpriză, dar pe un fond întunecat, de mîhnire și durere, diluîndu-se încet, încet, spre resemnare. Dacă ar fi simțit că tristețea mea e și mai mare ! Dacă mi-ar fi simțit măcar bătăile rele ale inimii sub masca aceea mîrșavă de cvasiindiferență și cvasicuriozitate !

— Bine ! a acceptat el, împotrivindu-se probabil unei neașteptate deziluzii încă neajunsă dezamăgire. Bine ! a repetat, după un oftat de supunere în fața inevitabilului. pentru a-mi sugera, sau a mă încredința. fără cuvinte. că trecuse hopul. Vreau să te gîndești : cînd și unde sîntem și cu cine sîntem ? Eu, de pildă, mi-aș asuma riscul rugului, dar pe alții nu i-aș vrea deloc sub amenințarea flăcărilor, nu numai pentru că ar fi nevinovați, dar poate pentru că gîndesc sau simt altfel...

Nu m-am putut reține să nu-i strîng mîna, pentru toate : pentru maturitatea, neașteptată, a gîndirii sale, pentru discreția sa, netrîmbițată, pentru tăria sa, și mai ales pentru înțelegerea atît de profundă, pînă la sublim și eroare, a conceptului de libertate. Își încordase și el mîna, așa ne-am despărțit în acea zi încă a Domnului. în acel început de zi care se va retrage. nu știam, cu orele sale obișnuite și neobișnuite, într-o noapte a tuturor noptilor.

Nu m-am dus pe cerdac pentru micul dejun și i-am răspuns cu un mormăit de oboseală și somnolență celui sau celei care mi-a bătut în ușă, probabil ca să mă întrebe dacă merg la gară, pentru că l-am auzit pe Florin scuzîndu-mă, într-o șoaptă pe care urechile-mi așteptătoare au distins-o destul de clar :

— E mort de oboseală, abia acum dă socoteală aventurii de pe lac ! Să-l lăsăm să-și revină...

Eram foarte treaz, de cînd plecase Florin nu încetasem să mă gîndesc la ultimele lui fraze, pe care de altfel le provocasem. Mă întinsesem pe pat hotește, cu hainele pe mine și cu pătura trasă deasupra. Mă înnebunea neîntîlnirea cu Neruna, neîntîmpinarea ei la gară, dar n-aveam altă cale pentru reușita planului meu, trebuia să-i las să plece, eram sigur că se vor duce toți, pe jos, foarte devreme, ca să-și prelungească plimbarea. Trecuse aproape un ceas

de cînd auzisem poarta deschizîndu-se sau închizîndu-se ultima dată şi altă mişcare nu mai simţisem prin curte. M-am uitat totuşi precaut pe fereastră, abia clintind perdeaua groasă de cînepă, şi bine am făcut, pentru că tocmai în momentul acela Florin cobora treptele cerdacului, iar Ilencuţa se retrăgea ca o Evă fără frunză în întunecimile paradisului părăsit pentru cîteva clipe. Am mai aşteptat vreo jumătate de oră, trăgînd din cînd în cînd cu ochii pe după perdea, dar în afară de plecarea Ilencuţei, cam la un sfert de oră după neizgonirea lui Florin din paradisul abia descoperit, alte evenimente nu s-au petrecut. Am pornit şi eu spre gară, fără grabă, mai rămăsese destul timp pînă la sosirea trenului, dar tot am mai apucat să văd o siluetă feminină, departe, atît de departe că nu putea fi decît a morăriţei, cea dublă, cum o nuanţase Florin.

Un sfredeluş a început să mi se învîrtească în inimă cînd am ajuns la barieră, dar nici în stînga, nici în dreapta, pe drumul Vînătorilor, nu se zărea vreo mişcare şi nici inima deztepată nu mă predispunea şi nu mă pregătea, prin convulsiile acelea care se transformă în presimţiri, pentru o întîlnire întîmplătoare cu faetonul arătărilor albe. Am luat-o în dreapta, pe drumul Vînătorilor, respectînd planul pe care mi-l făcusem după plecarea lui Florin din cameră. Trebuia să ajung la gară pe altă cale, înconjurînd drumurile şi potecile directe pe unde putea să treacă alaiul Nerunei, să-mi găsesc un loc ferit din care să aştept plecarea trenului şi să observ toate mişcările şi mai ales cărăbănirea prietenilor, pentru a-l putea acosta, nestingherit, în cel mai prielnic moment, pe musafirul anunţat, neliniştitor şi nu foarte dorit. Ce bine că-l avertizasem pe Florin, de cu seară, cînd am aflat vestea, să nu recunoască şi să nu intre în vorbă cu nimeni altcineva din cei care coboară din tren, în afara Nerunei ! Eram sigur că nezărindu-mă în hărmălaie, fratele lui Dinoiu va găsi un loc mai adumbrit unde să mă aştepte, ba chiar dacă m-ar fi zărit, cred că la fel ar fi procedat. Venea incognito şi nu voia să fie remarcat, mai ales dacă va zări cunoscuţi pe peron, asta era impresia mea şi ajunsesem la ea printr-un raţionament elementar : dacă n-ar fi urmărit incognito-ul nu mi s-ar fi trimis mesajul că voi avea un oaspete, cel

de Crăciun, ci că ne va vizita fratele lui Dinoiu, cunoscut de aproape întreg grupul nostru.

Ajunsesem într-un anumit punct în pădure din care, după calculele mele, trebuia să cotesc spre gară, şi chiar am întrezărit o cărare care nu putea să aibă alt liman, dar tocmai cînd să fac pasul am auzit în urmă zgomote îndepărtate, care aduceau a tropăit de cai. Era faetonul, în cursă vijelioasă, parcă s-ar fi luat la întrecere cu trenul care-şi anunţa şi el apropierea prin zgomotul roţilor şi fluieratul sirenelor. Am aşteptat, cu mîinile în şolduri şi cu respiraţia reîntoarsă parcă din sarcofagul vegetal. Era o aşteptare naivă, pentru că nu puteam fi văzut, în cazul că s-ar fi întîmplat şi această minune, decît o fracţiune de secundă, neîndeajunsă pentru a fi recunoscut, şi la urma urmei de ce voiam să fiu văzut şi recunoscut ? Oare de ce-mi cream miraje imbecile, cînd poate chiar în acea clipă, în gară... ? Faetonul a trecut vîjîind pe lîngă mine, întrerupîndu-mi gîndurile, dar neîntrerupîndu-şi goana. Am deslusit doar două pete alb-albastre, ca o zdreanţă de fulger, dar mai departe, prin tunelul nu prea luminos pe care-l alcătuia drumul Vînătorilor prin pădure, o fîşie albă, ca o pasăre, părăsind geamul faetonului şi oprindu-se în ramurile unui copac. Am alergat şi am găsit-o. Mi-am înfăşurat-o în jurul gîtului şi am pornit fluierind, în surdină, spre gară.

Dinoiu, mezinul, învîrtea cu opinteli grele, sărmanul, deci nu prea era obişnuit cu muncile hesiodice, axul unei fîntîni din apropierea gării. L-am lăsat să-şi ducă treaba la capăt, parcă pentru a-mi dovedi că nici nu ştie să se descurce în uzanţele rurale. Nu izbutea să bea din ciutură şi cred că aproape toată apa i se vărsase la picioare sau pe haine, pentru că se deşirase într-o poziţie neverosimil de oblică, spre orizontală, ca să-i ajungă buzele la marginea găleţii. Arăta cam pleoştit cînd a dat cu ochii de mine, dar s-a înviorat repede, ca scăpat de o mare grijă. Mi-a întins mîna udă şi fleşcăită de rotirea la manivelă :

— Mi-a fost teamă că nu ţi s-a spus, sau că nu vrei să mă iei în primire. Să nu-ţi faci probleme : i-am zărit de la geam şi am coborît pe partea cealaltă, aşa că nu m-a identificat nimeni, asta e absolut sigur !

Prin urmare își dorea și își păstra incognitoul ! Ceea ce mi se părea și absurd și irealizabil. Cum își închipuia că poate rămîne neobservat într-un sat cu cîteva sute de suflete, dacă le adunam și pe cele ale veneticilor ? Să fi venit doar pentru scurt timp. adică pentru o acțiune anume ? Probabil că asta era. Atunci de ce mi se anunțase ca musafir ?

— Știu foarte multe despre satul vostru, a început el cu explicațiile. Știu că s-a instalat o comandatură germană, știu că sînt mulți tineri din alte părți, printre care te poți strecura ușor, știu că mai sînt gazde cu camere libere, știu chiar că vă bălăciți toată ziua într-un ghiol lîngă moară, așa că făcînd plajă și plimbări solitare, sau în coada vreunui grup, nu te ia nimeni la ochi : unul printre atîția, poate ceva mai excentric, mai singuratic, sau preocupat de toceală, dacă umblă toată vremea cu manuale în mînă. Le am aici în servietă...

Deci nu putea fi vorba de o scurtă vizită sau de o misiune zgomotoasă și mai ales nu mi se împlînta ca musafir. Mă gîndisem și la această eventualitate, după tulburătoarea concluzie a lui Florin, dar nu ajunsesem la descoperirea rolului atît de liniștitor de om de legătură, pe care o subînțelegeau explicațiile sale. Mă gîndisem la o gazdă, apropiată, vecină cu gospodăria lui Dobridor, la nea Iftode, cantonierul. Mi-a cerut să-i descriu locuința și drumul pînă la ea, cu repere precise :

— Ca să nu ne vadă nimeni împreună și să nu se știe cum am ajuns la ea. Voi spune că m-a îndrumat acolo un om din sat, o femeie, un moșneag, voi găsi eu ceva. Se poate aranja și cu masa acolo ? Să nu fie ăsta inconvenientul.

— Cam peste tot se întîmplă așa, i-am răspuns, unde stai acolo și mănînci. Sigur, sigur nu sînt, dar omul e și înstărit și gospodar, așa că n-aș vedea de ce să facă excepție.

Am fixat apoi întîlnirile, regulate, numai noaptea, într-un loc anume, la gardul care despărțea cele două gospodării și semnalele pentru cazurile de urgență. Mergeam spre sat pe drumul pe care venisem eu spre gară și ajunsesem la barieră fără să întîlnim pe cineva și nici nu se vedea nimeni prin împrejurimi. Dar problemele

grele, cele care mă frămîntau, încă nu le discutasem. Şi-a dat seama. Ne-am tolănit pe iarbă, după un tufiş înverzit, cestul de departe de drum.

— După cîte înţeleg, mi-am făcut curaj, vei sta mai mult în casă şi motivul învăţăturii mi se pare...

— Nu neapărat ! m-a întrerupt el. Voi sta şi în casă, dar nu mai mult, sau ai vrut să spui : mai mult decît alţii ?

Întrebarea mi se părea fără rost, pentru că mă interesa mai mult răspunsul. I-am şi spus :

— Nu e cazul să calculăm împărţirea timpului : cît aşa şi cît aşa. De vreme ce vei ieşi în lume e imposibil să nu fii văzut, dar asta n-ar fi nimic, din păcate cîţiva te cunosc şi am impresia...

Iarăşi nu m-a lăsat să termin fraza :

— Evident că voi fi văzut, dar nu trebuie să fiu recunoscut. Probabil că aici ai vrut să ajungi.

— Şi aici, i-am dat dreptatea care i se cuvenea, dar pînă la cealaltă problemă, aş vrea să ştiu, adică m-ar interesa cum o vei rezolva pe prima, pentru că nu-mi închipui că vrei să te deconspir rugîndu-i pe cei care te cunosc să se prefacă a nu te cunoaşte, deşi...

— Deşi, a clipit el din ochi, s-ar putea să ajungem şi aici în anumite cazuri, limitisime, ca să zic aşa, dar n-aş vrea, n-aş vrea deloc. Voi încerca un deghizament simplu şi eficace, de pildă : nişte ochelari odioşi, cu ramă groasă şi o mustăcioară subţire, sub care să crească una reală, apoi un basc veşnic pe cap. Veşnic, pentru că nu ştiu să înot, dar îmi place să mă bălăcesc, pînă la brîu şi, bineînţeles, cît mai puţin alături de voi, sau mai bine zis : cît mai departe de voi. Crezi că e cineva care-ar putea să mă recunoască şi după datele pe care ţi le-am oferit ? N-am stat prea mult timp şi de prea multe ori împreună. Aaa, da, ştiu care-i hiba, frate-meu, savantul !

— După masca pe care mi-ai descris-o, i-am spus, fără să încerc să-l liniştesc ci exprimîndu-mi chiar părerea, nu cred că ai fi recunoscut prea lesne, doar dacă te-ai băga mereu în sufletul nostru. Există totuşi cineva care te-ar putea descifra, nu numai fiindcă te-a văzut şi v-a văzut, ci pentru că e foarte deştept şi e şi aducătorul

mesajului, dar în privința lui, te asigur să nu-ți faci nici o grijă ! Nici mie n-o să-mi spună !

— De-aceea i s-a încredințat mesajul ! mi-a zîmbit Dinoiu, mezinul, presimțindu-mi surpriza. Și cealaltă problemă, cea mai gravă ? m-a țintuit el.

Dar îi pregătisem și eu o surpriză, începută în timpul somnului camuflat și bătătorită după primele lui destăinuiri :

— Mi-ai dat a înțelege că mai există *cineva* printre noi, cel care ți-a dat atîtea informații despre întîmplările de aici. Nu te întreb ca să-mi controlez și să-mi admir flerul, ci poate, mă gîndesc tot mai mult, ca să te pun în gardă ! E un individ scund, foarte scund și cam durduliu, cu o față rotundă, care rîde tot timpul, cu toate membrele și reliefurile și care, nu știu dacă trebuie să-ți mai spun, e curajos foc și antinazist cu banderolă pe piept. El e ?

Fusese o întrebare inutilă. Pe măsură ce-i descrisesem individul, fața lui Dinoiu-mezinul se întuneca. A ridicat scurt din umeri, era un tic al stărilor nervoase, mai tîrziu mi-am dat seama, dar tonul și-l păstrase, calm, domol :

— Îți mulțumesc, foarte mult, pentru această punere în gardă ! Poate că la un moment dat va trebui să-mi schimb deghizamentul, să devin frate-meu, am mai făcut-o. Numai tu vei ști ! Din clipa aceea vei avea altă misiune, sau și alta : să mă ferești de toți cei care mă cunosc. Inventează orice, dar să nu intre nimeni în vorbă cu mine ! Cu cît îi vei convinge să li se pară asta un lucru normal, cu atît va fi mai bine pentru toți ! A mai rămas ceva din problema...

S-a întrerupt singur, parcă știindu-mi răspunsul : tăcerea. Urma, sau poate că predase la școala lui Firea : prevedea, intuia, deștepta. N-avea de ce să-i fie teamă lui Florin : Dinoiu-mezinul făcea și el parte din elita apostolilor libertății. Rugul îi aparținea cu toate flăcările și scînteiele. Cît de simplu și cît de sigur îți poate spulbera cineva îndoielile !

Am plecat eu, mai întîi, spre sat.

19.

— Hai să fugim ! mi-a spus Neruna, sărindu-mi în braţe. Hai să refacem plimbarea din iarna trecută, pe malul lacului ! Am atîtea să-ţi spun ! Şi vreau să te felicit, eroule, şi vreau să te sărut, chiar ! Şi vreau... dar ce-i cu moda asta, cu eşarfă la gît şi cînd s-a lansat ? Doamne, ce mătase fină, parc-ar fi de paianjen şi e atît de feminină ! Mi-o dai ? Ba nu, nu ! Mai bine s-o pierdem, sau s-o facem... Nu-ţi spun acum ! Am eu un gînd...

Ameţisem. Mă ameţise. Era atît de frumoasă şi de tînără şi de zveltă şi mi se părea uşoară şi fragilă ca o libelulă. Era în şort, dezvelindu-şi pînă la jumătatea coapsei picioare de manechin, iar prin bluza, aproape la fel de subţire ca eşarfa pe care o uitasem la gît, i se zăreau sînii liberi şi rotunzi şi atît de siguri de impetuozitatea lor marmoreeană, dar aş fi vrut să-i simt calzi şi vii şi zvicnitori.

— Hai ! m-a trezit ea din fascinaţie, pentru a mi-o reda şi mai năucitoare. Hai, eroul meu nesuferit şi ingrat şi văduvit de cea mai frumoasă şi mai fierbinte admiratoare ! Cum ai îndrăznit fără mine ? Şi cum ai izbutit fără mine ? O să te pedepsesc, bagă de seamă, chiar cu eşarfa...

Cum mai gîlgîiau uimirile şi neliniştile în mine ! Şi peste toate o spaimă umplută de ruşine şi o frică laşă, de elev din cursul inferior înainte de a fi prins copiind, fumînd şi cu mîna în buzunarul pantalonilor.

— Oh, Neruna, Neruna ! atît am apucat să spun, în şoapte de foc şi de jar, ca o erupţie mocnită, devastatoare.

M-a luat de mînă, căprioară cu ochi miraţi şi căutători de primejdii, şi s-a lipit de mine, o clipă doar, pentru a-mi înspăimînta cutremurele :

— S-au dus toţi spre pădure, la terenurile de sport, eu l-am dăscălit pe Florin cum să-i atragă şi le-am promis că voi veni la prînz să-i iau. Ai priceput ? La prînz, nu la o anumită oră, aşa că pot să mă aştepte pînă seara. De fapt toţi îmi sînt complici, toţi ştiu că vreau să fim împreună, cu excepţia lui Silviu, dar să ştii că s-a schimbat mult după ce i-am făgăduit, cred că i-am făgăduit totul, chiar şi întîietatea, care va fi numai a ta şi pe care o visez şi o vreau !

Ajunsesem la ghiol, era multă lume, dar nu ca alte dăţi, unii şi unele plecaseră odată cu Silviu şi Florin, cu Anais şi Metaxe, sau le luaseră mai tîrziu urmele. Din cei rămaşi cred că nici unul nu avea alte priviri decît pentru fata de lîngă mine, pînă şi cei rătăciţi prin apă se repeziseră spre mal ca să vadă minunea, cu ţţţ-uri, cu psss-uri, cu coate, cu şoapte, cu zgîiri incredule şi chiar cu guri căscate.

— Noroc că-s cu tine ! mi-a spus Neruna şi iarăşi şi-a lipit o clipă capul de umărul meu. Fac asta ca să rămînă hămesiţii de pe maluri în stadiul pe care nu l-ar fi suportat nici o clipă dacă m-aş fi plimbat singură sau cu vreun slăbănog înfumurat. Arăţi grozav după atîtea zile de soare şi de înot, şi mai că-mi vine să cred că tu eşti cel contemplat, nu eu, cum îţi închipui, probabil, iar după isprava de ieri. ...Dar ştii că nu mi-ai făcut nici un compliment ?

Ne întinseserăm, ca pentru plajă, pe mica peninsulă care fusese, doar cu o zi înainte, startul tentativei mele de sinucidere. O priveam, dorindu-mi-o ca pe o flacără, mistuitoare, aprinsă, aproape, învăluindu-mă, umplîndu-mă pentru că nu-i cunoşteam decît cuvintele, multe, repezi, seducătoare, dar nici un adevăr, nici cel pe care i l-aş fi atribuit eu, adevărul meu, încă nu mi se înfiripase. Oare pentru că era o zeitate, care nu se destăinuie niciodată, menită doar să nască religii, credinţe şi rugăciuni ? N-o alesesem pentru că nu puteam s-o aleg, nu-mi dăruia decît vise, nici măcar dorinţi, era prea departe şi nefiinţă, mă lăsasem şi mă lăsam ales ca pentru a asculta

o poruncă dintr-un decalog încă nedescifrat. Am închis ochii şi am sărutat-o subţire, pe obraz, ca şi cum aş fi atins-o cu o aţă.

— Oare cine sîntem ? m-a întrebat, uimită de gestul meu. Hai să ne ascundem undeva şi să ne privim şi să ne descoperim.

M-a luat de mînă, prefăcîndu-se că mă ridică şi eu prefăcîndu-mă că mă las ridicat şi am mers, am mers, cînd ea înainte, cînd eu, pînă ce ne-am pomenit într-o poiană din care se înălţa, chiar în mijlocul ei, o moviliţă verde, cu un foişor în vîrful ei. Ne-am urcat, ţinîndu-ne de mînă, pe movilă şi apoi în foişorul cam putred şi clătinător, parcă anume pentru a zări, dintr-un alt unghi şi foarte aproape, castelul în toată splendoarea lui.

— Oare nu sîntem în domeniile lor ? m-a întrebat Neruna, speriată şi căutînd protecţie în braţele mele.

I-am arătat zidul despărţitor, la o aruncătură de piatră de noi. Nu i se vedeau decît cîteva fragmente printre arborii înfrunziţi. Din cîteva unduiri ameţitoare s-a sustras din braţele pe care le căutase, apoi s-a ridicat în vîrful picioarelor, sprijinindu-se cu mîna de umărul meu.

— Nu vrei să le dăm un spectacol ? m-a întrebat. Prea se uită cu toate ferestrele la noi şi zău că ne potrivim şi sîntem cei mai frumoşi !

Nu mi-a aşteptat răspunsul. Şi-a întins şi celălalt braţ, mi le-a încolăcit pe amîndouă în jurul gîtului, s-a apropiat şi mi s-a lipit, toată, îi simţeam şi gambele şi genunchii, dar se topea şi se unea cu mine, numai sînii nu se supuneau contopirii, păstrîndu-şi orgoliul, duritatea şi toate tresăririle, mi-a găsit buzele cu ochii închişi şi m-a sorbit şi am sorbit-o, îndelung nesăţioşi, fremătători, căutînd alte zvîcniri şi alte reliefuri cu palmele în care ni se revărsaresă toate simţurile.

— Nu aici şi nu acum ! s-a smuls ea din îmbrăţişarea care începea să ucidă. Mai întîi vreau să ştii cine sînt şi ce vei primi de la mine, ce ai putea să primeşti ! a schimbat brusc sensul şi tonul, azvîrlindu-mă în lianele reci ale amintirii. Hai să tragem cortina şi să găsim alt loc, mai comod, colo sub salcie, da ?

Am urmărit-o, în mers şi-a scos bluza şi s-a eliberat şi de şort, în mişcări graţioase, de dans, apoi s-a întors

spre mine : era ca un nud de bronz al lui Dalou, şi mi-a cerut maioul ca să-şi apere pieptul de înţepături cînd se va întinde pe iarbă.

— Vino şi tu ! mi-a poruncit şi mi-a arătat un punct la o întindere de braţ de ea, desenîndu-mi perimetrul cu arătătorul. Ca să evităm atingerile, cele dorite sau involuntare...

Se schimbase toată mecanica lumii, nu din pricina mea, eu nu făceam altceva decît să-mi interpretez rolul de ales şi eram decis să-l joc pînă la capăt. La urma urmei, tot ceea ce se întîmplase între noi ţinea de lumea miracolelor, iar miracolul acelui spaţiu şi acelui timp era ea, eu mă socoteam un muritor hărăzit norocului de a mă afla, o clipă, în acea lume. Niciodată n-aş fi îndrăznit altceva decît s-o contemplu, nu mi-aş fi strecurat-o nici în vise, dacă nu mi le-ar fi dăruit ea, nimic : nici o schimbare, nici o revenire, nici o retragere, nici o uitare, nici chiar gîndul că *n-a fost nimic între noi* nu m-ar mai fi surprins, era legea lumii în care, pasager, mă nimerisem.

— Să ştii că-mi place tot mai mult Silviu, i-am destăinuit cu glas tare singura mea posibilitate de răzvrătire.

— Şi mie ! mi-a mărturisit la rîndu-i, privindu-mă şi cu ochii şi cu sînii întorşi spre mine. Iar asta e un atu în plus în jocul nostru şi el se află în mîna mea.

— E inutil să mai adaugi ceva, m-am resemnat, şi era chiar ceea ce simţeam, toate atuurile sînt în mîna ta, pentru că de fapt nici n-ai distribuit cărţile, n-ai inventat decît jocul, mi l-ai revelat, ai indicat şi locurile. Şi cam atît !

— Şi despre roluri de ce nu vorbeşti ? a ridicat ea glasul. Nu e un singur rol, al tău, mai e şi al meu...

— Poate că e şi un al treilea ! am încercat să ţintesc în mijlocul întregului adevăr.

— Sînt două, numai două, în acest joc ! s-a încăpăţînat ea. E al meu, într-adevăr, eu l-am inventat, dar numai pentru două roluri şi am ştiut de la început că rolul cel mai grav va fi al meu, poate că numai şi numai din cauza asta am inventat jocul care nici nu e joc, e viaţă şi încă unul din momentele ei sublime. Priveşte-mă ! Şi iată-mă fără nici un ascunziş, fără nici o frunză. Fac şi o rotaţie, lentă ca să nu-ţi scape nici o suprafaţă, nici un

relief de pe trupul meu. Iată-ți și închiderea, zăvorul care te așteaptă și te va primi ! Acum mă știi toată, nu doar așa cum nu m-a văzut încă nimeni, ci cum nimeni nu mă va mai cunoaște vreodată. Iată ce-ți dau pentru Noaptea pe care vreau să mi-o dai, cea de a treia, sau poate prima ! Iată ce-ți dau, pentru că așa vreau eu ! Pentru că așa am hotărît într-o zi, pentru că vreau poezie, pentru că sînt rea, pentru că vreau să cucerești, nu să ți se așternă la picioare, pentru ca să se întîmple o clipă mare în lume, poate numai a mea, nu a noastră, pentru că sînt o minune, o m i n u n e !

— Ești o minune ! O m i n u n e ! i-am spus foarte calm, ca o contră la vehemența ei. Tu poate că o proclami, sub impresia unui moment, dar eu o cred și am crezut-o înainte de a o simți tu. Nu-i un compliment, Neruna, e o credință...

S-a apropiat de mine, am rămas cîteva clipe îmbrățișați și tremurînd, făcînd parcă schimb de zguduiri, apoi s-a desfăcut și a sărit în picioare într-o trezie pe care o simțeam de durată.

— Voi fi a ta și vei fi primul meu bărbat ! și-a repetat ea hotărîrea veche, supunîndu-se parcă și unei mistici. Te aștept oricînd și oriunde vei voi tu, dar aș dori să fie noaptea și în patul tău, l-am văzut astăzi, înainte de a te întoarce de nu știu unde. Îți voi fi toată, înțelegi ? Dar pentru asta îți cer să mai rupi, încă o dată numai pentru mine, blestemul lacului. Și să se întîmple asta noaptea, înțelegi ? În noaptea asta, chiar de-ar fi să izbucnească un cataclism ! Vom petrece la noi, sus, toată seara, dacă vrei pînă la miezul nopții. Și dacă mîine în zori îți voi zări năframa fluturînd în vîrful chioșcului, nu trebuie să-mi spui decît cînd vrei să viu. Ți-am spus : oriunde și oricînd, ți-am spus și dorințele, pe care știu că mi le vei respecta...

— Vei vedea mîine în zori năframa în vîrful chioșcului ! i-am spus ca un jurămînt.

— Poate că nici nu sînt crudă ! a încercat ea să mă convingă, foarte timid, dar imediat a cuprins-o exaltarea : Vreau și eu mult, vreau un gest suprem în schimbul unuia la fel. Sînt nebună, sînt romantică, vreau să-mi

concentrez toate nebuniile şi visele şi toate dorurile într-un singur moment, vreau o amintire unică, despotică, zău, crede-mă, sînt tînără, sînt frumoasă, sînt pură, s-ar putea chiar să fiu o minune !

Ne-am reîntîlnit în salonul din casa mare, la cină, la petrecere. Nu ştiu de unde scosese Silviu, pentru că el era marele amfitrion, atîtea ispite lichide, atîtea licori şi arome. Erau şi cîteva sticle româneşti, vechituri din pivniţele Brătienilor, Ambroziilor şi ale cine ştie căror monseniori, dar cele mai multe proveneau din străinătăţi, tot vechituri : vinuri şi tării, care ar fi făcut senzaţie la licitaţiile internaţionale şi s-ar fi adjudecat doar pentru vîrsta şi autenticitatea ambalajului.

— Asta e recompensa babacului ! părea că se scuză Silviu, arătînd spre barul zăpăcit şi indiscret. Chiar a doua zi după bacalaureat, mi-a înmînat foarte solemn cheile de la pivniţă, invitîndu-mă să iau orice şi oricît, probabil şi în amintirea propriului său succes, de acum jumătate de secol, cînd i s-a oferit ca trofeu o sticlă de şampanie ! Nici n-a îndrăznit s-o bea, i se părea o abstracţie sticla aceea învelită în aur, a păstrat-o ca porte-bonheur şi stă şi astăzi într-o firidă specială, în pivniţă. O sticlă de şampanie ! Asta în 1900 ! Oare de ce şampanie ? De unde auziseră despre ea, pentru că de văzut n-avuseseră unde s-o vadă, în vitrinele tîrgului lor năpăstuit ? O sticlă de şampanie ! Costase probabil mai mult decît un costum sau un palton. Părinţii lui, bunicii, lucrau cu ziua într-o fabrică de ulei...

Da ! îmi plăcea Silviu. Îmi plăcea tot mai mult, dar nu puteam s-o uit pe Neruna, rotindu-se sub sălcii, goală, nebună şi zeiţă, şi dezvelindu-şi bujorul, ca Rada, iar mai tîrziu strigîndu-şi virginitatea şi întrebîndu-mă dacă nu e chiar o minune. Oare poţi să refuzi un dar al zeilor, poţi să-i refuzi pe ei, pe ei înşişi dăruindu-se ? Dar de ce naiba îmi căutam scuze poetice ? Neruna era ceea ce era : o făptură de vis, vie, neîncepută, unică, iar eu : un încănebărbat, hrăpăreţ, neloial, un oarecare mişel, care văzînd-o, visînd-o şi amintindu-şi-o, o dorea pînă la sinucidere, sau poate căruia i se oferea pentru sinucidere ! Şi jur că în clipa aceea uitasem de Casiopeea mea, cea care putea să mi-o aducă pe Neruna, atît de nedrept de uşor, pe

patul meu tare, de lemn, în braţele mele, în carne, în sînge, în amintire.

M-a trezit ideea unei absenţe ciudate, controlate : nu-l văzusem încă pe Florin deşi îl simţeam acolo. Poate că nu voia să fie văzut pentru că nu-l căutasem. L-am descoperit şi i-am urmărit mişcările. Se ascunsese într-un fotoliu adînc, probabil că-l împinsese el în ungherul acela întunecos. Îl părăsea des, furişîndu-se cu mişcări de felină, pe un fel de casiopee a lui ferită de lumină, numai la bar şi de acolo înapoi, pe acelaşi drum, de fiecare dată cu alt pahar în care-şi turnase din altă sticlă. Ceva din atitudinea lui îmi spunea că solicitudinea şi relaţiile sale cu bufetul foarte încărcat aveau totuşi un scop : voia cu orice preţ să se îmbete. Nu ştiu dacă ar fi fost o noutate pentru el, fiecare, cu excepţia, poate, a bolnavilor şi fricoşilor, se îmbătase, măcar o dată, o noutate era însă hotărîrea lui de a se îmbăta şi metoda facilă pe care şi-o găsise ; cred că eram copil cînd am auzit prima dată, nu ştiu cine cui îi spunea :

— Doamne, nu mai amesteca băuturile ! Vrei să te îmbeţi ?

Şi ce băuturi se puteau amesteca atunci ? Probabil vin alb cu vin negru, sau rachiu cu ţuică, sau toate acestea între ele. Pe cînd bufetul nostru...

— Doamne ! i-am zis lui Florin. Nu mai amesteca băuturile ! Vrei să te îmbeţi ?

— Pe jumătate cred că sînt ! mi-a răspuns. Şi vreau, zău că vreau ! În zori am simţit puţin gust de infern în camera ta, apoi am urcat de cîteva ori la ceruri şi ştiu că nu s-a rupt scara, apoi am izbutit un salt mortal, puţintel pe burtă, dar nu erau prea mulţi spectatori, apoi am tras la o poartă cu plasă vreo sută de şuturi dintre care jumătate înăuntru, iar portarul era neamţ, neamţ veritabil, apoi am văzut-o pe Neruna lăsîndu-se ca o pasăre în mijlocul nostru, parcă pentru a suci, din păcate nu de tot, de tot, gîturile tuturor nemţilor şi nu numai ale lor, apoi mi-a reuşit perfect saltul, cel de al doilea. Numai succese din zori pînă-n seară, şi cînd am văzut atîtea sticle întinzîndu-mi gîtul şi plîngîndu-mi-se că-s pline şi prea borţoase, mi s-a năzărit ideea să nu nedreptăţesc pe nici una. Iar tu ! În rolul mamei, formidabil ! Exact aşa îi spune

babacului : „Doamne, nu mai amesteca !“ De ce nu-i spune : Virgil, dragă ? De ce nu-mi spui : „Florinel, amicule, dragule, dracule, cretinule, beţivule, îmbătatule.“ Uf ! cred c-am trecut de trei-sferturi...

Mi-am adus şi eu un pahar. Îl umplusem cu şampanie, probabil sub influenţa amintirii lui Silviu.

— Aia ce-i ? m-a întrebat Florin. Nu cred c-am gustat din lichidul ăsta. Ia dă-mi şi mie ! Huuu ! Nu-mi place ! E prea acru şi înţeapă ! Vreau ceva dulce şi uleios !

M-am purtat ca un imbecil, oare ce mi-o fi venit ? Am vrut să-l împiedic să se ridice din fotoliu, el s-a zbătut, a izbit dezordonat cu cotul măsuţa încărcată de pahare aproape pline, mîna reflexelor iuţi era încă pe umărul lui Florin, iar cu stînga n-am putut opri decît prăbuşirea mesei, nu şi alunecarea paharelor. Am devenit centrul tuturor privirilor, Florin s-a înfundat ca un cătel în fotoliu, fetele au fugit după mătură şi făraş, deşi nu mai era nevoie. Ilencuţa se şi repezise, bine înarmată, spre locul dezastrului, eu mi-am golit mai întîi paharul de şampanie, pe care nu-l sacrificasem întru salvarea celorlalte, cu el în mînă am oprit căderea mesei şi cred că nici un strop n-a evadat din el, de, reflexul nu izvorăşte din calcule, apoi mi-am cerut scuze, nu ipocrite pentru că eram chiar vinovatul :

— Am făcut-o şi nu ştiu ce să regret mai mult : paharele ? Licorile risipite ? Mizeria de pe podea ?

— Lasă, lasă ! s-a înţepenit Ilencuţa, amintindu-mi o poezie de beţie a lui Dimitrie Stelaru. Era musai să se întîmple, pentru că n-am făcut-o cu voie. Eu zic să fie întru pomenirea tuturor celor care au pierit în străfundurile lacului, a fost şi un nepot de-al meu printre ei, iartă-l Doamne ! Şi pe dumneata să te ocrotească sfinţii şi să te ţină în sănătate, că mult bine ai făcut deznodîndu-ne din vraja aia blestemată...

S-a ciocnit, bineînţeles, dar eu parcă mă tăvăleam prin cioburile încă negăsite de mături, mă imbeciliza postura de erou, nici pe Neruna n-aveam curajul s-o privesc, mai ales pe ea, care simţeam că mă caută, dar n-au fost decît cîteva clipe de suferinţă, pentru că s-a iscat, pe neaşteptate, alt centru de interes. Prin uşa care se deschidea

cu încetinitorul pătrundeau, eleganți și oarecum mirați de spectacolul care li se înfățișa, ultimii membri ai clanului : Sergo și Adorian. Ne-am părăsit și noi, cei de lîngă fotoliu, locurile, mai molateci și mai șovăitori, ca să se poată termina efuziunile familiale, uitîndu-ne unul la altul ca în niște oglinzi, pentru a ne controla și retuşa zîmbetele de circumstanță. Sergo ne-a îmbrățișat, foarte vesel și nu știu de ce amenințîndu-ne pe amîndoi cu degetul, Adorian ne-a întins, ca un avocat solicitanților, mîna, pentru mine găsind și cîteva cuvinte, deloc formale :

— A, epigramistul ! Ne vom distra, prin urmare...

Cine pe socoteala cui ? m-a efleurat prima întrebare, dar mi-am scos-o imediat din minte pentru că era alta la care mă simțeam incapabil să răspund, atît de zăpăcitoare îmi apărea : Oare ce legi, ce întîmplări, ce religii guvernau și dirijau sosirea oaspeților din casa morii ? Bine ! Eu am venit cu calabalîcul, eram singurul liber și fără nici o obligație, de nici un fel, în Capitală ! Anais și Metaxe pentru că-și terminaseră și ele, ceva mai tîrziu cursurile, deși puteau s-o aștepte și pe Neruna ! Silviu și Florin pentru că trecuseră hopul, dar de ce-l aduseseră numai pe Sergo, în trecere, și nu și pe Neruna ca să rămînă de tot ? Pe urmă nu mai era de înțeles : Neruna, dimineața, cu trenul, Sergo și Adorian, seara, cu o mașină militară. Ei doi se înțeleseseră, dar de ce nu și cu Neruna ? Îmi scornisem intenționat această problemă neimportantă și la urma urmei falsă ca să mă fofilez din discuția, care — nici nu se putea ! — se încinsese, parcă spre bucuria lui Sergo, în jurul aventurii de pe lac. Și totuși, tare aș fi vrut să aud replicile lui Adorian și mai ales să-i cunosc gîndurile !

Am înfulecat și eu cîte ceva din bunătățile de pe masă, nu voiam să mă încarc, de sticlele cu băuturi nici nu mă atingeam, îmi ajunsese paharul de șampanie, mă doream în afara locurilor, și totuși simțeam cum mă pătrund friguri și fierbințeli, probabil ale gesturilor încă neîncepute, și mă uitam din cînd în cînd cu coada ochiului la Neruna, iar ea se uita aproape tot timpul pe fereastră, printr-o tăietură firavă a perdelii, uneori și la ceasul de pe mînă, îndemnîndu-mă parcă s-o imit, se apropia ora 10, noaptea era, după toate semnele, groasă — ba nu, fusese ! —

pentru că Neruna a început deodată să bată din palme şi apoi să ne destăinuie motivul bucuriei sale :

— Dac-aţi şti ce lună superbă a străpuns norii !

S-au vînturat imediat propuneri poetice de promenadă, dar tot ea, vestitoarea clarului de lună, li s-a împotrivit : cu nourii vicleni, cu gropile de pe drumuri, cu patrulele nemţeşti, cu interzicerea lanternelor şi felinarelor şi cu :

— Mai bine să ne culcăm, pentru că şi mîine e o zi, şi o noapte ! a completat-o ea pe Margaret Mitchell, repetîndu-mi totodată jurămintele.

Înainte de a pleca am poposit cîteva clipe în camera lui Florin. Eram sigur că din înşiruirea de cauze ale beţiei sale, una lipsea, poate la fel de importantă ca primele două, o cauză tristă, ca să completeze întregul şi adevărul beţiei : bucuria şi durerea. Se trezise de-a binelea, aşa că am renunţat la filozofărie, n-aveam nici timp, nici chef pentru asta. I-am spus direct :

— Să nu fii trist, Florin ! Dacă nu ţi-am spus nimic, înseamnă că n-a venit nimeni. Vreau să-mi înţelegi vorbele, în toate sensurile lor. Ceva mai clar nu ţi-aş putea spune : capitolul musafirului de Crăciun s-a închis şi aşa *trebuie* să rămînă ! .

Am folosit intenţionat verbul. Florin era foarte treaz, a priceput şi mi l-a înapoiat aşa cum trebuia să-l primească :

— Îţi mulţumesc foarte sincer. Aşa *va* rămîne ! Dacă n-ai fi venit tu încoace, te-aş fi vizitat eu, pentru scuze, îţi sînt foarte dator...

— Nu-mi eşti dator cu nimic ! l-am întrerupt. Eu am fost găgăuţă şi nu mi-o iert. Nu mi-am închipuit niciodată că voi cenzura pe cineva la băutură, aşa cum eu nu pot suporta o asemenea cenzură. Tu să má scuzi ! Dar să terminăm cu prostioarele, că pe aici ne învîrtim. Ar mai fi ceva de spus, adică ar mai trebui să ştii ceva. Îţi mai aminteşti de mărunţelul de-aseară, ăla care se hlizea tot timpul şi făcea fanfaronadă politică, ála cu bancurile anti ? Cred că trebuie să ne ferim de el ! Asta ar mai fi fost pînă la : Noapte bună !

Era lună, lună, cu umbre și mistere, sporind, ca în metafora lui Blaga, taina nopții, parcă și căldura uimitoare a aerului și apoi a apei tot de la ea venea. Mi-am făcut hainele ghemotoc și le-am îndesat în rămurișul rachitei care-mi indica începutul Casiopeei. Nu-mi oprisem decît eșarfa, pe care o simțeam în jurul gîtului ca pe un colier de aburi. Îmi obișnuisem picioarele cu apa, nu mi se părea deloc rece, dar nici nu mă speria frigul, apoi am început să-mi ung trupul : coapsele, abdomenul, subsuorile, umerii, întîi mai subțire, apoi mai abundent, pînă la bălăceală, după care am trecut la exerciții de respirație, adînci și prelungite. Simțeam fizic, în fibre, în plămîni, în ochi, în artere cum se creează o relație necunoscută, de simpatie, de prietenie între mine și noapte, poate numai între mine și noaptea aceea. Făceam parte din noapte : eram al ei și ea era a mea...

Dar felinarul cerului s-a stins atît de brutal și de năprasnic încît urechile așteptau speriate bubuitura. M-am uitat spre cer : nu mai era, așa cum nu mai erau pămîntul, apa, aerul și plăsmuirile lor. Era numai noaptea : bezna, vîscoasă, materială, oare ea îmi atingea pielea și părul ? Dar era o atingere blîndă, caldă, maternă, nu mă descoperisem, doar cu cîteva clipe înainte, al nopții, nu-i aparțineam, tot, în toate metamorfozele ei ? Oh, nu noaptea cu lună, aceasta era noaptea, aceasta era adevărata ei stăpînire, imperiul ei, întunericul, cea mai vastă și mai întinsă constantă a universului, singura cu care ne putem imagina și veșnicia și nemărginirea ! Nimic nu exista mai amplu în univers, stelele, sclipirile, lumina erau accidente, jocuri, extravaganțe ale prea plinei și veșnicei nopți. Parcă nici nu mai doream luna, cea creatoare de mistere, mă obișnuiam, mă împrieteneam cu întunericul, cu sinceritatea. Parcă auzeam în depărtări un clipocit. Da, își avea și întunericul misterul lui : zgomotele, dar erau atît de multe și de indefinite și de diferite, încît le-am lăsat în contopirea lor, într-un întreg, tot atît de imens și de răspîndit ca însăși noaptea !

Nu m-am întrebat cum voi ajunge la chioșc prin bezna aceea, primul drum prin Casiopeea îl făcusem tot în întuneric, ca mînat de o presimțire. Și totuși am închis ochii cînd m-am împins în apă și mi-am continuat indiana cu

ochii închiși, fără grabă, aproape fără zgomot și mai ales fără nici o teamă. Alunecam ca o făptură a apei și a nopții, un singur gînd mi se năzărise în minte, o întrebare : oare se va usca eșarfa pînă în zori, ca să fluture acolo, din vîrful obeliscului ? Trecusem de al treilea și ultimul unghi, îmi mai rămăseseră puține mișcări pînă la chioșc. Am deschis ochii : nu se schimbase nimic, noaptea nu-și încetase și nici măcar nu-și zdrențuise stăpînirea. Mă oprisem undeva, călcînd apa. Ce senzație stranie ! Știam că doar la cîțiva metri în stînga mea se află chioșcul, dar nu era decît noapte. Numai în dreapta, departe și uneori parcă aproape, se zăreau lumini înăbușite, albastre, nesclipitoare : ferestrele castelului, pete în noapte. Am făcut și ultimele mișcări, am întins mîna dreaptă și am strîns degetele. Minunea se înfăptuise. Prinsesem muchia unei trepte. M-am înălțat în mușchi, pînă ce am atins-o cu piciorul, apoi am urcat scara mîndru și cu brațele desfășurate ca niște aripi, respirînd metodic și scuturîndu-mă de apă, ca un cățel. M-am lăsat pe podea, ca pentru o flotare, am și făcut cîteva, apoi m-am întors pe spate. Eram în întuneric, în noapte, la jumătatea dintre vis și aievea, poate că undeva, ceva va bate miezul nopții, voiam să prind acolo miezul nopții, știam cum : îl voi decreta eu. Ce rost mai aveau minutele sau secundele trecute sau neajunse ? Mi-am spus : În această clipă este miezul nopții !

Și în acea clipă mi-am dat seama că nu sînt singur ! Auzeam și respirări și foșnete undeva foarte aproape de mine. Nu halucinam, nu trebuia decît să întind mîna pentru a simți ființa. Dar spre cine, spre ce ? Cine, ce era acolo, în aceeași noapte, în momentul aceleiași tăceri ? Duhovniceasca aceea teribilă, ca o întrebare a începutului și sfîrșitului, materializată chiar în semnul întrebării — dar oare cum ? — începea să mă împăienjenească, răspînditoare, cu frig, mai întîi pe suprafețe, apoi scobind în adînc, parcă pentru a-și uni în mine toate celulele. Mă înghesuisem în mine, zgribulit și dîrdîind, era tot ce se întîmpla cu trupul meu în paralizia care mă plumbuise și știam că doar la cîțiva metri, la cîteva rostogoliri doar, se află o scăpare uriașă : apa. Și deodată m-am descătușat și n-a mai rămas decît frigul, cutremurător, total, inuman, mai înfiorător decît spaima. Mă scosese din plumb și mă

aruncase frigului, vieții, lumii o simplă atingere, nu de dihanie, nu de strigoi, era atingerea moale a unei mîini, mi se dezvăluise prin tremurul, ca pe niște clape, al degetelor. Dacă n-ar fi fost îngroparea aceea în gheață ! Dar tot am avut puterea să-mi tîrăsc mîna undeva unde știam că o voi întîlni pe cea caldă și binefăcătoare. S-a întîmplat. dar contactul acela cu fragmentul de căldură m-a înfrigurat și mai tare.

— Nu mai pot ! am clănțănit mai mult ca să-mi fac curaj. Trebuie să mă arunc în apă ! Trebuie să mă îmbrac în ea !

Oare vocea care mi-a răspuns era vocea pe care o așteptam, sau mi se îngăima din vise sparte și neterminate ?

— *Oh, non ! Restez, je vous en prie. Vous avez froid, je sais, je vous entends, j'entends claquer vos dents, mais il y a un remède, le plus naturel et le plus vieux : approchez-vous, oui, approchez-vous, sans peur, je suis une pauvre femme. Vino. ici ! Quel malheur que je parle un si mauvais roumain. Oui, approchez-vous. Brrr ! mais vous êtes comme un glacier !...*

M-am apropiat, încet, centimetru cu centimetru, de teamă că o voi ucide cu sloiul în care se prefăcuse trupul meu, dar încă înainte de a o simți, de a o atinge, m-a acoperit cu o cuvertură groasă și plușată în care m-am înfășurat printr-o semi-rostogolire. M-am lipit de ea și am început să-i simt și să-i preiau căldura, prin acea pătură groasă care-i transmitea ei răceala mea. Am rămas așa multă vreme, fără să mai scoatem vreo vorbă, ne auzeam doar respirările și ne împrumutam uneori scurte unde seismice. Abia cînd frigul mi-a ieșit cu toate fărîmele din carne și din oase, m-am gîndit că prin rostogolirea care mă înfășurase în pătură s-ar fi putut s-o dezvelesc pe ea. Mi-am scos o mînă și am căutat. Nu, era și ea la fel de înfășurată ca mine. probabil în cealaltă jumătate a păturii, uriașă, pentru un prici, nu pentru două persoane. Mișcarea mea a declanșat, probabil, mișcările ei. M-a învățat, prin gesturi, să mă rostogolesc pentru a mă dezveli și apoi să revin fără a mă mai înfășura în pătură, ci trăgînd-o ca pe o cuvertură, deasupra. Ne-am întîlnit calzi, sub un

înveliș cald, mîinile au căutat-o și au descoperit-o la fel de goală ca mine, nu m-a lăsat s-o sărut, și-a înfundat capul în pătură, dar mi-a urcat mîinile spre sîni și mi-a modelat palmele în căușe și talere pentru a-i cuprinde și a le simți greutatea. Îmi venea să strîng și am făcut-o, pînă la gemete, dar nu erau gemete de durere, pentru că nu-și smulgea, ci își îndesa și mai mult sînii în căușul palmelor mele, poate tot ca să se apere de durere, m-am gîndit, și am început să-i mîngîi, apoi le-am căutat sfîrcurile cu buzele, erau catifelate și tari, ca niște zarzăre necoapte, și n-am nedreptățit și n-am protejat pe niciunul, i-am iubit egal, intens, nerăbdător. O simțeam cum tremură și-i auzeam respirația întretăiată de gemete și convulsii, dar a avut puterea să se retragă din îmbrățișare și din mîngîieri și să se îndepărteze, parcă pentru a mă privi.

Noaptea nu se miluise, nici o rugă și nici o amenințare nu-i îndulcise tirania, întunericul stăpînea absolut, eram orbi, dar eu o vedeam și cred că mă vedea și ea, mi-a și spus mai tîrziu, îngăimînd o limbă româno-franceză, ajustată și cu expresii nordice, o limbă pe care n-aș putea s-o reproduc aici, de aceea voi recurge la limba română, la limba mea, străduindu-mă să redau cît mai fidel sensurile monologurilor ei și pe cît se poate frazele, așa cum mi le mai amintesc. În timp ce-mi vorbea, îmi înțepa cu degetele umerii, brațele, pieptul și coapsele și uneori îmi căuta și-mi urmărea, strîngînd, de la un capăt la altul, fibrele mușchilor. Mă provoca să-i încordez și într-un asemenea moment, cînd mă strînsesem ca un bolovan, m-a sărutat pentru prima dată, m-a sărutat lung, deschis, umed, sorbindu-mă lacom, parcă să-mi ia tot aerul, să mă golească de toate încăpăturile. Mă săruta, alunecîndu-și buzele pe buzele mele și înfigîndu-și, dureros, degetele încovoiate ca niște gheare în proeminențele trupului meu, în bicepși, în deltoid, în tricepși și-n pectorali.

În pauzele dintre sărutările care deveneau tot mai dese și mai sufocante și mai provocatoare de cutremure, uneori însă apăsate și nemișcate ca-n pietrele lui Brîncuși, îmi povestea, în idiomul ei pitoresc, scene atît de detaliate ale cărui erou eram, încît dacă nu mă urmărise de foarte aproape, ascunsă undeva, sau deghizată cine știe cum, în mod sigur urmărise joaca noastră cu binoclul sau cu luneta.

A început, rîzînd în hohote, oh ! rîsul ca şi plînsul e acelaşi în orice limbă, cu întîmplarea de coşmar de la barieră. Dacă nu ne-am fi prostit atunci, şi-a stăpînit ea hohotele, ambiţionîndu-ne să distrugem bariera şi, înecaţi de sudoare, nu ne-am fi lepădat cămăşile ude, poate că nu s-ar fi întîmplat nimic. În acele momente a început să-mi iubească şi să-mi dorească trupul, cînd mi-a văzut lacurile de sudoare în găurile dintre muşchi, nici n-a mai interesat-o cine sînt...

Dar, de fapt, cine sînt ? Un student oarecare ! i-am răspuns. Începînd de la toamnă, abia am terminat liceul, *un jeune quelconque, trop jeune, peut-être,* care în nopţile celelalte, cu lună, compune poezii. Poezii ! s-a speriat ea. Ce fel de poezii ? Marşuri ? tam-tam-tam ? Dar nu mi-a mai aşteptat răspunsul. Mi-a adus capul între sîni şi a început să mă sărute pe creştet, şoptindu-mi, din cînd în cînd, şi deşi vorbisem tot timpul în şoapte, abia atunci am avut revelaţia, şoptindu-mi duios, dar nu cu o duioşie a dragostei, cu o duioşie tristă, tremurîndă ? *oh ! mon gvidán, mon gvidán !* După alte îmbrăţişări mi-a amintit întîlnirile surprinzătoare cu faetonul. I-am spus ce denumire i-am compus din silabele unor vehicule asemănătoare : *cu*peu, *ca*retă, *cale*ască şi iar a apucat-o rîsul. S-a chinuit să rostească, silabic, cuvîntul, după intonaţiile mele, şi uneori aproape că reuşea. dar cînd se forţa să-l spună întreg, ori îl uita, ori îl încurca, ori o apuca rîsul. M-a întrebat, tot într-o pauză de reverie, deloc în glumă, dacă urmăream cursele faetonului anume ca să-i tai calea şi nu m-a crezut cînd i-am spus că toate întîlnirile se datorau hazardului. „*C'est impossible !* s-a revoltat ea. *Pas de mensonges entre nous !*" Şi m-a obligat să-i dau cuvîntul de onoare, după ce am refuzat să jur, explicîndu-i că nu pot să jur pentru orice fleacuri. Nu s-a supărat, a acceptat şi chiar i-a plăcut refuzul meu şi explicaţia, pentru că, mi-a zis, îi confirmau seriozitatea precoce pe care mi-o intuise, *bien que tu as besoin, souvent, de faire l'enfant.* Iar a început să rîdă, amintindu-şi, cum era firesc, despre bălăceala noastră din ghiol, încîlcindu-se în cuvinte multe minute. Parcă îmi fotografiase toate năzbîtiile şi nu şi-a ascuns bucuria de a nu fi cochetat cu niciuna dintre fete. Nu le băgase în aceeaşi vopsea, ba chiar

mă uimea prin finețea și profunzimea cu care le zugrăvea caracteristicile și deosebirile, unele noi pentru mine. Lui Anais îi remarcase înfățișarea de piatră dăltuită și frenetică și mai ales siguranța ei provocatoare, iar lui Metaxe o feminitate ascunsă și uneori speriată, cauzată sau urmată de reverii dese și dureroase. *Elle a peur,* mi-a tradus ea, dar o teamă ciudată, o teamă feminină, parcă i-ar fi teamă pentru trupul ei, pentru carnea ei, teama de a rămîne nedescoperită. *Oh, malheuresemnet je connais cet état !* și m-a strîns, încleștată, cu toate puterile ei. Despre Neruna nu mi-a spus atunci nici un cuvîntel, parcă nu i-ar fi remarcat apariția, deși mi-o imaginam undeva, la o fereastră a castelului, urmărind cu binoclul, cum făcuse, sigur, și pînă atunci, în toate amănuntele, nebuniile pe care le comisesem la movilită și apoi sub sălcii cu Neruna. Dar era curios că nici eu nu mă gîndeam în acele momente la ea, deși din cauza ei, vrăjit și forțat de ea, eram acum în brațele unei femei străine ! Eram în brațele unei femei străine ! Abia atunci mi s-a părut că evadez dintr-un vis, poate pentru a mă refugia — salvator ? sinucigaș ? — în altul. Nu eram în brațele Nerunei, cele poate neatinse și nemîngîiate. Eram în brațele...

În brațele cui ? Nu identitatea mă preocupa, ea și dispărea ca întrebare, mă înfiora fantastica înlocuire, nu doar a unui vis cu altul, ci a unei făpturi cu alta. Ce căuta ea acolo, în spațiul acela absurd care urma să mi-o ofere pe Neruna ? Ce baghetă magică inversase polurile lumii noastre ? Ce căuta ea acolo ? Oare putea să-mi răspundă ? Mi-a răspuns absolut neașteptat : mă aștepta ! N-am crezut-o. Mi-a jurat. De unde știa și de ce credea că mă voi reîntoarce în chioșc, nu ziua, cînd aș mai fi putut repeta încercarea și cînd văzînd-o n-aș mai fi dus-o pînă la capăt, ci noaptea, în adîncul nopții, în cea mai fără de lună noapte care fusese pe pămînt ? De ce ? Pentru că așa a hotărît ea ! *Parce que j'ai decidé ça !* și era foarte sigură de ton, am simțit, rostise fraza ca un singur cuvînt, ca pe o formulă magică. Trebuia să mă întorc, a continuat ea cu aceeași unduire duioasă în voce cu care îmi rostise numele dăruit de ea, trebuia să mă întorc, *et décidément pendant la nuit,* altminteri de ce ar fi stat și de ce aș fi găsit-o

acolo ? Tot nu înțelelg, tot nu sînt convins că ea m-a chemat acolo și că era absolut imposibil să nu vin ?

M-am îndepărtat și eu, pe toată întinderea brațelor noastre, unite doar prin degete, ca pentru a o privi, cum făcuse și ea mai înainte. O vedeam, mi-o închipuiam și n-o supuneam nici unei comparații. Ne-am apropiat prin brate, încet, ca două magnete care-și reținforțele, ca două magnete însufletite și gînditoare, întîrziind clipa atingerii. Șocul și fulgerul s-au produs în același timp. Ne-am zdrelit unul în altul și ne-am încetat existența umană, pentru că nu mai eram în lume, pluteam undeva în noaptea universală, într-un spațiu tainic al ei, creat numai pentru noi. Nu eram oameni, eram alcătuiri și răspîndiri, eram pori care se întîlneau, fiecare căutîndu-l pe fiecare, eram fire ale fostului corp, ale fostelor corpuri, care se împleteau, fiecare găsindu-și-l pe-al lui, eram celulele care-și mutau identitățile și cromozomii, nu mai eram eu și nu mai era ea, era numai dorința, suma tuturor alcătuirilor noastre și apoi a fost numai dăruirea, prin toate suprafețele, reliefurile și toți fiorii noștri, pînă la întregul plural, adunat de doi vulcani în erupție, închizîndu-se fiecare cu craterul celuilalt, într-o sudură totală, pentru a-și păstra și a-și schimba toate zguduirile și încărcăturile. Oh, nu există în toată arta lumii o operă mai încărcată de sensuri și mistere, mai zguduitoare, mai umană și mai adevărată decît *Sărutul* lui Brîncuși !

În mișcările, rostogolirile și nemișcările noastre, cele ale cutremurelor lăuntrice, nu ne deslipeam și nu ne despărțeam din întreg, nici după surpările năprasnice și gîlgîitoare, care rupeau noaptea și ne deschideau prăpăstii de lumină orbitoare, în care ne afundam sau rămîneam suspendați, ca un pendul al nopții ce-și bătea singur secundele fericirii, lăsîndu-ne învăluiți de torente dense de lumină sau ciuruiți de fulgere calde. N-o părăseam nici o clipă, rămîneam mereu al ei, puternic, necunoscut mie însumi, altul, în sfîrșit : bărbatul, rămîneam mai departe al mișcării nedespărțitoare, provocînd ca un demiurg, după plac sau după chemare, cataclismele voluptății. Și-mi repetam marele adevăr al acelei nopți : Abia îmi începeam viața !

Dar norii păreau că se subțiază, că se destramă, speriați de reîntoarcerea astrului de zi, de virilitatea și neîngăduința lui. Încă nu era lumină, nici o geană, nicăieri, era numai presimțirea ei, ca un semnal pe care ni-l dăruia noaptea cea prietenă. I-am captat tremurul dorinței — o cunoșteam atît de bine prin trup ! — încît m-am înfricoșat că va fi ultima și ne-am iubit disperați, ca niște sinucigași care vor să se unească prin sfîrtecare. Am rezistat totuși surpării, reîntîlnindu-ne în mîngîieri și săruturi blînde, parcă de recunoștință.

Dar s-a desprins din brațele mele ca o fantomă amenințată de zori, și-a acoperit capul cu un șal, i-am auzit mișcările și i l-am pipăit, și-l înnodase sub bărbie, probabil că era șalul alb, cel pe care i-l văzusem de atîtea ori la ferestrele castelului și ale faetonului, m-a cuprins cu brațele, și eu am vrut s-o ridic, poate în slăvi, dar ea nu s-a lăsat, mi-a sărutat ochii ca să-i închid, mi-a sărutat și urechile, dar pentru a-i auzi șoaptele :

— *Je t'attends, mais prends garde ! Seulement pendant les nuits noires, je te conjure, seulement quand the Moon is down ! Dans les nuits sans lune. Au revoir, mon Gvidán !...*

Mi-a luat mîna ca s-o conduc pînă la scară, cea spre bulevardul subacvatic care ducea la castel și am ținut-o așa pînă ce i-am auzit clipocitul picioarelor în apă, apoi am mai rămas o secundă, pentru a ne simți ultima dată făpturile, prin degete, prin vîrfurile lor, atingerea s-a subțiat, s-a stins, apoi i-am auzit foșnetul corpului în apă și zgomote estompate din înotul ei.

Departe, la orizont probabil, valuri albicioase porniseră asaltul asupra întunericului și nopții și agonia iminentă parcă mă întrista. M-am uitat de-a lungul bulevardului și am zărit-o chiar cînd se ridica din apă la țărmul castelului. Era o fantomă subțire, parcă din spume, nici contururi n-avea. Nu i-am văzut mîna fluturînd și nici ea nu putea s-o vadă pe-a mea, dar ne-am simțit, pe undele noastre, amîndoi. Zorii răzbeau din depărtări. Undeva, pe podeaua chioșcului, am distins o pată albă și tot atunci mi s-a relevat și culoarea aurie a păturii în care ne iubisem. Eșarfa nu se uscase. Mi-am înnodat-o udă în jurul gîtului, apoi

m-am lansat în indiană pe Casiopeea mea, pentru prima dată cu ochii deschiși. Vedeam fulgere, numai fulgere, dar nici nu le vedeam, le simțeam bune, încălzindu-mi trupul și aprinzîndu-mi în el, pretutindeni, amintiri.

Nu m-am culcat. Mi-am scos din cufăr caietul meu de liceu și am început să scriu, să scriu *Cea de a treia noapte*, prima și singura adevărată. Nu m-a căutat nimeni. Cine și de ce ? Îi luase pe toți, după ea, Neruna, la ghiol. Am auzit-o chemîndu-i și i-am auzit plecînd. Eșarfa se uscase la gîtul meu în timp ce scriam.

Se întîmplase în noaptea de 29 aprilie.

20.

— Poate că e mai bine aşa ! mi-a spus Neruna cînd ne-am pomenit singuri, pentru nu ştiu cîtă vreme, pe pajiştea ghiolului. N-am dormit toată noaptea, nici eu, nici ele. Ţi-am bătut la geam şi nu erai, dar n-am avut curajul să mergem pe malul lacului. Cunoşteau toată povestea şi convenţia noastră, le-am spus-o cu o zi înainte de a le trimite aici, la tine, şi erau să mă omoare, aseară, cînd au aflat nebunia nouă pe care ţi-o impusesem. Fuseseră sigure că mă voi mulţumi cu prima ta traversare, sau măcar cu repetarea ei în plină zi. Am fost zmintită, ştiu, acum mă apucă groaza cînd mi te închipui noaptea, şi încă ce noapte, Doamne ! Orbecăind printre ierburi şi lighioane, şi te rog să mă ierţi pentru gîndul inconştient şi ucigaş, dar la fel de mult te rog să fii sincer şi să-mi răspunzi : oare nu merita ?

Îmi venea greu să-i răspund, nu numai din cauza nopţii în care mă născusem acolo şi care ştergea orice alte nopţi din imaginaţia mea, anulîndu-mi însăşi puterea de a mi le imagina, dar mai era şi acea Casiopee care înlătura orice risc, transformîndu-mă într-un profitor, poate chiar într-un şarlatan. Cît de sincer puteam să fiu ? Dacă n-ar fi existat noaptea aceea, acolo, şi fantoma care se ridica subţire şi de spumă la ţărm, n-aş fi avut nici o remuşcare : Aş fi chemat-o pe Neruna ! Dar ea ? Întrebarea m-a pocnit atunci pentru prima dată :

— Dar tu ai fi venit ?

S-a retras şi ea într-o tăcere lungă, care mă uimea şi pe care n-o puteam înţelege. S-a decis greu, de aceea cred că şi-a adunat adevărul :

— Dacă te-ai fi întors, da !

A fost un fulger ascuțit și pătrunzător, un fulger cu brațe, un multident dezordonat, ca să lovească peste tot, și lovea. Dar ce s-ar fi întîmplat oare cu mine dacă nu mi-aș fi întîlnit fantoma ? N-am vrut să gîndesc mai departe, povestea se încheiase :

— Ai dreptate, Neruna ! Poate că e mai bine așa...

M-am ridicat lumînare, în brațe, *pour faire l'enfant*, am pornit în echilibru spre marginea ghiolului și m-am lăsat să cad dinadins pe burtă ca să simt și alte dureri. Știu că n-aveam nici un merit, dar măcar puteam să mă uit senin în ochii lui Silviu. Spre el m-am dus și l-am provocat la o cursă de viteză : dus și întors, de la un capăt la altul al ghiolului, și l-am întrecut, pentru prima dată. Era vesel, ca și cum ar fi vrut să-mi facă un hatîr și se lăsase întrecut de bună voie, dar și eu și el știam că nu fusese așa. Cum să nu fii curat cu un astfel de prieten ? Îmi pusesem întrebarea ca să mă pedepsesc.

După masă ne-am dus la terenul de fotbal :

— Toată lumea la fotbal, fix la cinci ! le-am spus celor de pe pajiștea ghiolului, cînd am plecat spre gazdele noastre pentru a prînzi, așa că ne-am întîlnit acolo peste 50 de amatori.

Ne-am împărțit în echipe și galerii și ce bine că mă ocupasem de bocanci : o pereche din stocul adus de Silviu. Mă cam strîngeau, așa că nu prea m-am omorît în prima repriză, dar într-a doua, cînd adversarii păzeau poarta dinspre cazărmile nemțești, m-am înfipt și am tras cîteva bombe, cam pe lîngă poartă, dar atît de năpraznice că mingea a ajuns pe la marginea pădurii, de unde o aducea același tînăr cu mustăcioară și ochelari și cu un basc aiurit pe cap. Uneori o găsea mai greu, pentru că nu-i urmărise sau nu-i ghicise direcția și pînă s-o aducă foloseam alta, din rezervele lui Florin, așa că nimeni nu-i dădea prea mare atenție găsitorului de mingi. La una din aceste bombe, din lovitură liberă, cu elan — dar ce elan ! — mingea s-a dus atît de aiurea și de departe, încît abia după mai multe minute de căutare a apărut în brațele ochelaristului, oferită de un soldat german, în uniformă.

Noaptea, pe care aş fi dorit-o fără lună, dar se împotrivise dorinţei mele aprinzîndu-şi ca pentru o feerie, toate stelele, pînă şi Luceafărul era în zodia din care singur putea să creeze umbre, fix la orele 10, m-am furişat la locul stabilit, în spatele casei mici, la cel mai înalt dintre stîlpii gardului despărţitor. Era de partea cealaltă a gardului.

— Ai fost foarte inspirat ! mi-a mulţumit el. Nici nu-ţi poţi închipui cîte obiecte şi mişcări am observat. Deocamdată să lăsăm lucrurile tot aşa : pe seama hazardului. Dar n-ar strica să aranjaţi un meci între echipa voastră şi una a nemţilor, un meci amical ! a încheiat el rîzînd.

A doua zi, la ora cînd ştiam că au antrenament, înainte de masă, ne-am dus în delegaţie : aşii echipei, adică Florin, cel mai, Silviu, subsemnatul, Anais pentru pitoresc, dar mai ales pentru cele cîteva boabe de germană pe care le ştia, un vlăjgan din sat, care-şi descoperise menirea de bec-cositor, pe nume Dragomir, şi un voluntar, un fel de reprezentant al spectatorilor, pentru că era prea scund şi prea ocupat de rîsul lui, zgomotos, ca să se poată amesteca printre atleţii balonului, recomandîndu-se cu un nume, inventat sau blagoslovit anume pentru rîs : Harbuz.

Nemţii, majoritatea subofiţeri, foarte tineri, unii nici nu cred că aveau vîrsta noastră, s-au arătat foarte mişcaţi de gestul nostru şi au primit imediat provocarea. Nici nu s-au mai dus să ceară aprobarea ofiţerilor. Am fixat meciul pentru prima duminică, dimineaţa la 11 şi ne-am înţeles şi asupra orelor de antrenament. În privinţa arbitrului nu am găsit decît o soluţie de compromis : întrucît nu putea fi vorba de un arbitru neutru, am hotărît să fie reprezentată fiecare parte, adică să avem doi arbitri. Aproape toate înţelegerile au rămas întocmai, numai asupra orei de începere s-a revenit, asta a doua zi, după ce s-au consultat cu ofiţerii. Ni s-a propus la alegere : ori cu o oră înainte, la zece, ori după amiază la cinci. Am ales după amiaza, ca să avem spectatori, dimineaţa oamenii erau la biserică şi cum se arătaseră foarte interesaţi de eveniment, ar fi fost păcat să nu-i avem acolo, ca galerie.

Noaptea, la ora zece, tot sub un cer foarte indiscret, ne-am întîlnit în acelaşi loc, la gard. Bănuiam ce-l poate

interesa : orele de antrenament, şi ale noastre şi ale nemţilor. I le-am spus din memorie şi mi-am dat seama că le-a reţinut întocmai, repetîndu-mi-le, spre confirmare, după cîteva minute, la despărţire, dar am avut vaga impresie că mi le-a recitat pentru a mă controla el pe mine, pentru că a strecurat o oră pe care am negat-o repede amîndoi, eu cu o fracţiune de secundă înainte, el scuzîndu-se.

Cea de a treia noapte a început cu propuneri de promenadă, acceptate aproape de toţi cu entuziasm, dar care imediat după cină, din cauza burzuluirii cerului s-au transformat în propuneri de masă verde neamicală, adică de pocher. Careul s-a format destul de greu. Numai eu mă retrăsesem iniţial : nici nu mă interesa jocul, pentru că eram între prieteni, singurul rival posibil ar fi fost Adorian şi cred că ar fi fost un rival zdrobitor, din cei care dau însăşi definiţia pocherului : un joc în care cîştigă cel care are cartea cea mai mare, sau cel are reuşeşte să convingă că o are, şi nu mă mai interesa mai ales din cauza nopţii. Mă dusesem de mai multe ori la fereastră şi mi se părea că privesc cu ochii închişi. Careul se compusese din Silviu, Sergo, Florin şi Anais. Tocmai Adorian cedase, aşa cum cedasem şi eu la rolul de chibiţ în favoarea lecturii, dar pe cînd la mine era un pretext, pentru el era probabil o voluptate : articolul, paragraful, codul din anul, în comparaţie cu articolul para etc. ...

Nu ne-am spus decît : *Toate bune !* la gard, la ora stabilită şi un : *Pe mîine !* la despărţire. Eram liber, iar întunericul părea foarte sigur de stăpînirea lui. Un cort gros, şi negru se lăsase peste toate întinderile. Din fericire, mă antrenasem cu paşi şi cu repere palpabile pentru drumul prin beznă pînă la salcia Casiopeei, şi gropile de pe drum, pînă la moară, făceau parte din ele.

Ajuns la ghiol am avut prima surpriză : se auzeau zgomote, nu foarte departe şi parcă se zăreau şi nişte licurici albaştri. Am căutat repede un ascunziş, fără să-mi dau seama că nu era altul mai bun decît apa, mai ales că plecasem doar cu un slip pe mine. L-am căutat aiurea, într-un stufăriş, redescoperit la momentul oportun de memorie, care nu numai că m-a deviat de la calea mea cu repere, dar m-a şi primit cu ţepi şi urzicături. Şi mai trebuia să stau şi nemişcat ! Zgomotele deveniseră voci, ca-

zone şi nemţeşti, iar razele albăstrui cotrobăiau prin ungherele întunecoase, evident din rutină, nu cred că s-ar fi aşteptat cineva la vreo surpriză rea. Dacă aş fi fost descoperit în tufiş, singur, îngheboşat, nu zic că s-ar fi întîmplat o nenorocire, dar o anumită bănuială, cu puterea ei de proliferare, s-ar fi iscat, pe cînd în apă, chiar dacă m-ar fi dibuit lumina vreunei lanterne, ceea ce aproape că ţinea de imposibil, exista pretextul băii solitare, de noapte, care se potrivea posturii de sportiv în care mă cunoscuseră nemţii. Dar vocile s-au îndepărtat, luminile albastre şi ele, am rămas numai cu sentimentul neplăcut al prostiei şi cu nişte arsuri şi mai neplăcute pe gambe şi pe braţe. Uf, dar mai era şi drumul ! Noroc că nu mă mişcasem nici cu un milimetru din poziţia în care ajunsesem la tufiş. Ştiam măcar direcţia spre ghiol, şi de la marginea lui, dacă nu mă răsuceam inconştient pe micul parcurs, orientarea cea mare devenea foarte clară : în stînga, drumul şi satul, în dreapta, lacul, iar dacă nimeream, păstrînd direcţia generală, locul nostru de acces în ghiol — scobitura de la mijlocul ţărmului — puteam foarte uşor să ajung pe calea cea sigură spre Casiopeea. Am ajuns. Nu mă mai minunam de căldura nopţii şi de blîndeţea apei, toate : întîmplările, lucrurile, începuturile, ruperile, ezitările, neîntîmplările, toate se iscau sau clădeau o minune. Nici nu mi-am mai frecat corpul cu apă, nici respiraţia nu mi-am mai potrivit-o, mi-am început indiana în ritmul pe care i-l programasem, fără să-l alterez nici o clipă. Mă auzise şi mă aştepta pe ultima treaptă. cu o cuvertură desfăcută, m-a înfăşurat în ea şi a început să mă frece, redîndu-mi căldura şi toată puterea de a o iubi. Era într-un halat lung pînă la călcîie, i-am tras mînecile şi i l-am repus pe umeri. am cuprins-o pe dinăuntru şi am dus-o în braţe spre covorul nostru de pluş auriu. Am îngenuncheat amîndoi, faţă-n faţă, eram încă ud, sau poate că eram numai rece şi simţeam cum o pătrunde frigul meu şi cum îi iau căldura. dar ne-am încălzit repede amîndoi, ne rostogoleam împreunaţi, pe pătura pufoasă, pînă la scînduri şi reveneam în rostogoliri spre alte scînduri şi n-o voiam numai pe ea apăsată, lovită şi aplatizată de lemnul pe care-l simţeam căutîndu-mi oasele, devenisem perna şi salteaua ei, cleştele şi echilibrul ei, ne sor-

beam unul altuia gemetele şi ne găseam tot timpul cu mîinile, ne întîlneam degetele de la picioare şi frunţile şi ne potriveam umerii şi genunchii şi abia atunci ochii ei coborau spre buzele mele, descoperindu-ne înălţimile. Ne-am iubit duios şi sălbatec, nemişcaţi şi frenetici, încolăciţi şi alintîndu-ne, ne-am iubit pentru veciile care trecuseră şi pentru cele care ne primiseră, ne sărutam pînă la sufocare şi apoi ne prindeam capetele în mîini şi ne priveam, de aproape şi de departe, în superba libertate a nopţii, ne vedeam cum voiam : tineri, frumoşi, nebuni, zei sau demoni, uneori mă vedeam eu în ea şi cred că se vedea şi ea în mine şi iarăşi ne iubeam sudîndu-ne craterele, fericiţi că nu scăpăm în lume nici un strop din lava noastră mistuitoare. A fost o noapte fără vorbe, numai cu răsuflări şi gemete, iar cînd am simţit că începe s-o sperie ameninţarea zorilor, am ridicat-o în picioare, în dragoste şi-n clocot, pînă la mijloc înălţimea noastră era aceeaşi, şi am învîrtit-o într-un dans dement, obligînd-o să-şi suie tălpile pe degetele picioarelor mele, şi apoi degete pe degete ne-am ondulat şi ne-am căutat minute în şir egalitatea înălţimii, pe care n-o găseam, pentru a ne-o căuta mereu, apoi s-a produs un cutremur cumplit care ne-a prăvălit, fericiţi şi extenuaţi şi cu goluri pentru alte dorinţi, pentru alte nopţi fără lună, pentru alte erupţii egoiste. Căzusem în genunchi, fără să ne fi despărţit din piatra Sărutului.

— *Oh, comme tu es fou, mon Gvidán, mon petit, mon adorable Gvidán !* mi-a şpus înainte de a ne despărţi.

N-am mai zărit-o, fantomă subţire de spumă, sus, pe ţărmul lacului. Şi n-am mai văzut-o multe nopţi, cerul devenise al tuturor îndrăgostiţilor, nopţile pline de mistere, iar lacul oglinda întregului firmanent. În acele nopţi, toţi cei din casa morarului au învăţat cerul. Cel mai zelos a fost Adorian. A lipsit doar o zi şi cînd s-a întors, seara, a început să-mi corecteze erorile, nu eram la curent cu noutăţile astronomice, aşa că nu puteam să mă tocmesc cu el, iar cartea pe care şi-o adusese de la Bucureşti nici nu mi-a arătat-o, necum să mi-o împrumute.

Dar se apropia Duminica. Ne antrenam în fiecare zi, şi dimineaţa şi după amiaza, satul vuia, mai ales tineretul şi oaspeţii de război : refugiaţii şi dispersaţii, care erau mai

mulţi decît localnicii, dintr-o joacă meciul devenise un eveniment, şi-mi părea ráu că în cea de a doua noapte fără lună nu-mi amintisem de el în chioşcul care se însingura. Dar noaptea de duminică, oare cum va fi ?

Mai întîi a fost însă ziua de duminică. Am privit-o de pe cerdac şi am trăit-o acolo de dimineaţă pînă seara. Nu turna cu găleata, cum se spune, era o ploaie de primăvară, o ploaie agricolă, densă şi neîntreruptă, care te inducea în eroare doar cîteva minute, pînă te făcea ciuciulete. Nimeni nu se mai gîndea la meci. Chiar dacă s-ar fi oprit cîndva ploaia, terenul, cu neregularităţile şi gropile lui, ar fi rămas o mlaştină. Ne căutasem şi ne găsisem distracţii şi îndeletniciri domestice. Fetele jucau remi cu Ilencuţa, care se dovedea redutabilă, prinsese toate chiţibuşeriile jocului în vacanţele trecute şi acum şi le etala odată cu pietrele, băieţii îl atrăseseră şi pe Adorian în careu, parcă dintr-o necesitate de autoflagelare, pentru că erau buzunăriţi fără milă, eu mă retrăsesem cu Dobridor la capătul dinspre uliţă al cerdacului, vorbind despre toate cele şi mai ales despre război. Nu ştiu dacă din încăpăţînare, sau pentru sarea discuţiei, sau pentru că aşa gîndea, dar îi tot dădea cu victoria nemţilor :

— Nu se poate, dom' student, nu vă luaţi după vorbele ălea care mai mult hîrîie, ălea care încep cu bocănitul : ta-ta-ta-ta ! Îs tari, domle şi-s foarte organizaţi, uitaţi-vă numai ce-au făcut aici în sat în două luni : şosele, poduri, bărăci, aţi văzut doar, şi terenuri pentru gimnastică şi fotbal, le-au făcut singuri, fără mînă străină, şi dacă-i vorba de instrucţie, apăi la ei se face !

— Uh, nene Dobridor, dac-ai şti matale ce mai fac, ce pîrjol şi ce moarte prin locurile pe care le părăsesc ! i-am spus. Să dea Domnul să nu-i vedem cu ochii noştri plecînd de aici, de unde matale spui c-au făcut atîtea...

— Adică dumneata vrei să spui că or să rămînă aici ? am auzit în spatele meu vocea ascuţită a lui Adorian, care schimbase locul cu Anais, probabil ca să nu-şi dezumfle buzunarele.

Nu i-am răspuns imediat, nu pentru că nu găsisem răspunsul pe care-l merita, dar mă preocupa altcineva şi altceva : pe poartă, sub o umbrelă cît un cort, se avîntase omul căruia i se potrivea cel mai puţin acea apărătoare

uriașă, de cazarmă : mărunțelul, cu hlizitul lui cu tot, domnul Harbuz. Oare cum de nu-și dădea seama că așa înarmat cum era părea un pitic în plin program de iarmaroc ?

— Vin de la nemți ! ne-a detunat el vestea, de fapt continuîndu-și numărul din program : ne propun să amînăm meciul !

Florin crăpa de rîs, dar și mie îmi venea să mă dau cu capul de pereți, și ceilalți izbucniseră în hohote, și fetele, și Ilencuța, numai Dobridor părea că-l ia în serios, de, era vorba de nemți ! Dar mai era și Silviu, cel necunoscut, cred că-l depășea pe Malec, în momentul acela : se uita la noi, uimit, ca la niște căpiați, ne trecea în revistă pe fiecare, se încrunta tot mai tare, încît atunci cînd și-a oprit privirile asupra lui Harbuz, părea atît de fioros în hotărîrea lui, că i-a suprimat și acestuia rîsul, brusc, ca și cum i-ar fi aplicat o mască pe față.

— Nu se poate ! a hotărît el. Așa ceva e împotriva oricăror legi, mai ales a celor de bună cuviință. Și chiar dacă ei fac propunerea, noi nu putem hotărî decît adunind toată echipa, inclusiv rezervele și cît se poate de mulți din galerie. Mi se pare că dumneata o reprezinți...

— Da, da ! s-a repezit mărunțelul, neizbutind însă să-și scoată capul de sub umbrelă.

— Ești prea puțin ! l-a repus în locul și în rolul lui, Silviu. Eu, în calitate de căpitan al echipei, și de magazioner, pentru că și mingile se află în posesia mea, te rog să-i convoci : fix la ora două p.m. ! pe toți membrii echipei, pe cei mai serioși din galerie, pe candidații la arbitraj...

— Păi eu sînt ! Eu aș fi !... a început să se bîlbîie mărunțelul. Mă pricep și știu și ceva nemțește...

— Cred că și calitatea asta dublă trebuie s-o luăm în discuție și să hotărîm ! a continuat Silviu, imperturbabil : ori șef al galeriei, ori arbitru. E la mintea cocoșului, nu ? Nu poți să fii și în tribună și pe teren, mai ales dacă știi nemțește...

— Care tribună ? s-a prostit harbuzașul.

— Cum care ? s-a mirat Silviu. Unde-or să stea spectatorii, oamenii dumitale, cei care te-au ales ? Aaaa ! Da ! Sigur că da ! Sub umbrela dumitale !

Hohotele ne zguduiau pe toți. Numai Silviu și Harbuz se uitau foarte serioși unul la altul.

— Dumneata îţi baţi joc de mine ! s-a ofensat mărunţelul, bineînţeles revenind, fără vrere, la masca veche, de hlizeală, care-i submina definitiv sensul frazei.

— Sigur că da ! a încuviinţat răspicat Silviu. Dar dumneata ce-ai făcut pînă acum ? Chiar atît de milogi la cap ne-ai crezut ? Du-te şi anunţă-i pe cei din galeria dumitale, că dacă ţi se aseamănă, au neapărată nevoie de vestea asta, altminteri or să ne aştepte două ceasuri sub plasa porţilor, ca să se apere de ploaie...

Insuleţul s-a cărat, cu umbrela tot deasupra, nu între picioare, cum poate i s-ar cuvenit, dar părea şi mai caraghios aşa. Nici capul nu şi l-a întors cînd a închis poarta şi a fost un miracol faptul că nu şi-a încurcat învelitoarea aceea cît o cupolă între stîlpii ei.

Am rîs multă vreme, reluînd replicile amîndurora, l-am felicitat toţi pe Silviu pentru spontaneitatea şi hazul ripostelor sale, mai ales pentru măiestria interpretării, Sergo l-a îndemnat să rupă tradiţia familiei şi să urmeze conservatorul — „Fiuuu ! îi dai gata şi pe Ciprian şi pe Manolescu, ba şi pe Vraca !“ — iar Neruna l-a sărutat dintr-o poziţie care le ascundea feţele, dar am ghicit ce s-a întîmplat după privirea lui fixă şi năucită.

— Deci dumneata vrei să spui... a redeschis Adorian codul, exact la paragraful voit, dar nu l-am lăsat să-şi termine fraza scîrboasă şi provocatoare.

— Un moment ! i-am spus aproape poruncitor, făcîndu-l să-şi încrunte sprîncenele, dar iarăşi nu-l întrerupsesem ca să-mi găsesc răspunsul, la care, de altfel, puteam să renunţ, pur şi simplu privind ploaia, ostentativ, era şi acesta un răspuns, nu pentru asta l-am întrerupt, ci pentru a încerca să-mi imaginez ce mutră făcuse în timpul acelei conversaţii suprarealiste dintre Silviu şi Harbuz — uh, cît regretam că nu-mi trecuse prin minte să mă uit la el ! — cred că acolo se jucase marele rol. Vreau să spun, am început să-i răspund, că orice conversaţie e compusă din păreri, mă rog, opinii, dar şi din cuvinte prin care acestea se exprimă, poate că ar fi mai bine zis : din cuvinte care exprimă opinii, sau care le ascund, dacă extrapolăm la Talleyrand...

— Charles Maurice, născut la Paris în 1754, episcop de Autun ! s-a revărsat Adorian, dar s-a muiat repede simţind parcă penibilul intervenţiei sale.

Nu aveam chef să-mi continuu peroraţia, de fapt mi se încîlciseră şi gîndurile şi înclin să cred că tocmai asta urmărise Adorian cu balonul lui dezumflat atît de repede : folosise un vicleşug de barou. Mai că mă înfuriasem, dar şi asta putea să facă parte din planul lui.

— Propun să schimbăm premiza discuţiei ! m-am străduit să mă calmez. Să plecăm nu de la ceea ce vreau eu să spun, ca să nu ne jucăm prea mult cu cuvintele, ci de la ceea ce vrei dumneata să afli, ca să ajungem direct la opinii.

— Ar fi o provocare la provocare ! a descoperit el, fără să dea importanţă jocului de cuvinte.

— Eu cred că faci o confuzie între sinceritate şi cinste, l-am corectat, în loc să le aduni, aşa cum s-ar cuveni în cazul nostru, dumneata le desparţi, deformînd o calitate, cea a cercului nostru...

— Total de acord ! a sărit Florin în sprijinul meu. Asta e problema ! Nu vreau vorbe, vreau libertate, vreau să pot spune orice : adevăruri, prostii, aiureli, nerozii, orice, puteţi să mă sărutaţi sau să mă scuipaţi, nu, asta nu, dar să strîmbaţi din nas, mă rog, să mă apostrofaţi sau să mă huiduiţi, dar numai să mă lăsaţi să spun orice, fără teama că din cauza asta s-ar putea să nu mai spun niciodată nimic ! Nu-i aşa că putem spune orice ?

Mi s-a părut sublim, direct şi nesofisticat, mai convingător decît un manual despre libertate. Ah, ce Florin scump şi frumos aveam !

— Da ! a acceptat Adorian, emoţionat şi el. Cred că aici putem spune orice, dar nu în toată lumea se întîmplă asta, mă refer şi la lumea mare şi la lumea mică. Da, asta e problema : să se poată spune oriunde, oricînd, orice, dar e problema omului nu a bestiei, e problema lumii, nu a junglei...

Ne-am uitat unii la alţii şi cred că toţi ne-am bucurat gîndindu-ne că sîntem oameni.

— Vezi cît de complicate sînt lucrurile şi vremurile ! i-am spus lui Dobridor, care parcă mă ruga pentru mai multă claritate. Nu e vorba de problema dumitale, acolo

totul e simplu ca bună ziua. Nemţii vor pierde războiul, nene Dobridor, crezi că fac altceva acum decît să-l piardă? Înfrîngerea lor a început odată cu începutul războiului...

— Ei, asta-i bună ! s-a împotrivit morarul. Au tăbărît americanii pe ei, aici e nenorocirea, că la început ai văzut şi dumneata, nu erai prea copil, au luat hălci din toate părţile, în două săptămîni cucereau o ţară, păi în cîte săptămîni au luat Franţa ? Ia ziceţi !

— Nu luau, domnule Dobridor ! a intervenit Adorian. Poate că mă vei înţelege mai bine dacă-ţi voi povesti un episod dintr-o carte a unui mare scriitor american. E vorba despre ocuparea unei ţări de către nemţi, da, în timpul acestui război, una din ţările acelea care au căzut în cîteva săptămîni, cum spuneai dumneata. Unul din ofiţerii ocupanţi, uimit de rezistenţa aproape generală din acea ţară, o rezistenţă care nu se simţea neapărat şi numai prin arme, ci mai degrabă prin oameni, prin privirile lor, prin umbletul lor, prin tăcerea lor, prin gesturile lor, prin toată atmosfera din acea ţară, înnebuneşte şi începe să urle, gîndindu-se la toate ţările ocupate de armata lui, la uriaşele întinderi aflate sub ocupaţie germană : Muştele-au cucerit hîrtia de muşte ! Muştele-au mai cucerit o sută de metri din hîrtia de muşte !... Asta e adevărul nemţilor în acest război : hîrtia de muşte !

— Vreau şi eu cartea ! l-a atacat Metaxe.

— Nu ştiu ce să-ţi spun ! i-a răspuns Adorian. Am citit-o la barou, cu schimbul, cred că e un singur exemplar în toată ţara, în original, în americană :*The Moon is down*, de John Steinbeck.

Am înmărmurit. Auzisem expresia, în prima noastră noapte. Cum puteam s-o uit ? Numai cînd nu e lună ! În nopţi fără lună ! Îmi ceruse să jur ! L-am întrebat, ca într-o doară, pe Adorian, unde se petrece acţiunea cărţii, despre ce ţară e vorba ?

— Norvegia ! mi-a răspuns el. Cartea a apărut în Statele Unite în 1942. E vorba despre ocupaţia germană din Norvegia.

Ploua, ploua. Pe cerdac se încinsese un joc numit Whist, pe care nu-l cunoşteam, şi deşi părea antrenant şi se juca doi contra doi, ceea ce presupunea multiple combinaţii, nimic nu-mi dădea ghes să-l învăţ, mă preocupa simbolis-

tica nopţilor noastre fără lună, misterul lor. Nu înţelegeam. Acolo, în ţara ei, ele erau, probabil, simbolul durerii, deznădejdii, nelibertăţii. De ce le transformase aici în nopţi ale fericirii, ale minunilor, ale libertăţii ? Erau un preludiu sau un epilog ? Voia să le transmită, prin dorinţă, prin contrarii, dincolo, în ţara ei ? Se răzbuna pe deznădejdea, pe nebunia, pe răutatea lumii, pe deznădejdea, nebunia şi răutatea de dincolo ? Dar dacă se jucase cu o simplă metaforă ? Dacă nici nu ştia despre acea carte, despre simbolul din titlul ei, despre simbolul cu care se confunda titlul ? Nu-mi venea să cred, dar mai descoperisem un amănunt care complica şi mai mult lucrurile ! *The Moon is down !* Adorian era tipul preciziei, erori grosolane erau excluse în perimetrul lui de gîndire, opinii ciudate, paradoxuri, extravaganţe intelectuale, contraparadoxuri, da, erori însă nu. Era imposibil să fi confundat o ţară cu alta. Cartea lui Steinbeck diseca ocupaţia germană din Norvegia, iar ea era şi reprezenta o ţară nordică neutră, liberă, nu ocupată !

Mă retrăsesem în camera mea. Se apropia ora zece. Am fugit spre locul de întîlnire numai pentru că aşa ne înţelesesem, din datorie şi din felul meu de a fi. N-aveam ce să ne spunem. Nici el nu ieşise din casă, eram sigur, iar vizite nu primise, le-am fi remarcat, doar rămăsesem toată ziua pe cerdac, şi din înălţimea lui se vedea uliţa principală pînă departe. Uitasem totuşi un amănunt care l-a interesat : vizita piticului cu umbrelă şi pretextul lui imbecil. Am stat mai mult în ploaie decît mi-aş fi închipuit, mi-a cerut să-i dau toate amănuntele vizitei. Nu ştiu cum şi-a stăpînit rîsul. Eu îmi acopeream gura cu amîndouă mîinile, în pauzele relatării, probabil că şi el. A fost o relatare fragmentată, dar fără omisiuni.

— A vrut să se infiltreze ! mi-a şoptit, Dar i-aţi dat o lecţie formidabilă şi e foarte bine că a făcut-o Silviu. El e inatacabil ! Nu cred că o să mai aibă chef, dar să nu renunţaţi la prudenţă, să nu renunţaţi, pentru că e vorba şi de Florin. Indivizii ăştia încearcă mereu şi, dacă nu găsesc, inventează, ca să justifice, ceea ce uneori e şi mai rău. Pe mîine ! Pe mîine !

Ploaia mă pătrunsese pînă la oase, dar ciudat, nu mă înfrigurase. Dacă n-aş fi avut hainele pe mine, cred că

m-aş fi simţit şi mai neplouat. Şi atunci mi s-a deschis cerul, nu cel al lumii, cel din capul meu : oare nu era o noapte fără lună ? Poate cea mai sigură noapte fără lună, din cauza ploii ! Toate surprizele cerului erau închise. N-am plecat imediat. Am aşteptat să treacă patrula. Ultima dată, cînd m-am urzicat din pricina ei, a trecut, după socotelile mele, între zece şi un sfert şi zece jumătate. M-am uitat la ceas : era 10 şi 20. Am ieşit afară, la timp, ca să mai aud vocile care se îndepărtau. Eram în slip, aşa am plecat, fără să mai orbecăi, fără să-mi pierd orientarea. Am ajuns repede la salcia Casiopeei şi contactul cu apa a fost o mare plăcere. Era caldă apa, faţă de temperatura ploii şi a aerului de afară, aşa cum ţi se pare şi cum chiar este, întotdeauna, în înotul de noapte.

Cînd am ieşit însă din apă şi am început să urc treptele chioşcului s-au dezlănţuit din toate părţile şi în toate părţile bicele frigului. Dîrdîiam şi-mi clănţăneau dinţii, parcă mi se rupea inima, iar plămînii inhalau praf de gheaţă. Primul gest a fost acela de a plonja în apă. Mi l-am reţinut ghemuindu-mă şi învelindu-mă în propriu-mi corp. Cred că m-am dus de-a rostogolul, ca un colac, spre mijlocul chioşcului. Pătura era acolo, dar numai pătura. M-am înfăşurat în ea şi m-am încălzit şi uscat prin rostogoliri. Cel mai greu am scăpat de clănţănitul dinţilor. N-am reuşit decît prinzîndu-mi maxilarele în mîini şi strîngînd. Am rămas mult acolo cu privirile şi gîndurile la castel. Îl vedeam, îl situam perfect după ferestre. Aproape toate erau luminate, dar nu era o lumină bănuită, timidă, ci una care contura perfect ferestrele, parcă zăream uneori şi umbre, şi mişcări în cadrul lor. Se întîmpla ceva acolo, probabil o gală, o recepţie. Se aşteptase trecerea patrulei, apoi se aprinseseră toate candelabrele. La urma urmei şi ploaia era un camuflaj şi mai ales o barieră, un stop chiar, pentru orice avioane. Simţeam că se va întîmpla ceva şi s-a întîmplat. Una din ferestre s-a deschis, toată, lumina a izbucnit ca un far, trimiţîndu-şi raza groasă pînă la lac, dar eşarfa care-mi flutura acolo nu mai era albă, nici nu cred că s-ar fi văzut albă, strălucea, în reflexe multe, ca o împletitură de fire metalice. Am numărat în gînd : unul, doi, trei, patru ! Atunci s-a închis fereastra. I-am lăsat semn

cuvertura aurie, pe care am împăturit-o de mai multe ori, pînă ce a ajuns ca o pernă. Nu știu dacă am nimerit chiar centrul pardoselii. La salcia Casiopeei m-a așteptat numai frigul. N-am încercat nici măcar mișcări de respirație de teamă că vreuna, necontrolată, din cauza frigului, ar putea să-mi schimbe poziția și să pierd orientarea. Am plecat zgribulit printre reperele mele, cele pentru mîini și pentru picioare, biciuit cu cravașe și rînci de gheață, tremurînd — oare cum ? — în sloiul în care mă prefăcusem, Doamne, ce cazină îngrozitoare e frigul ! Cu el ar trebui să se identifice infernul, nu cu butoaiele de pucioasă și cu limbile de foc.

În cameră era lumină și era și Florin. S-a speriat văzîndu-mă. Mi-a spus că-s vînăt ca o cangrenă.

— Cred că sînt o cangrenă ! și m-am aruncat pe pat.

S-a întors cu prosoape și cu alcool și cu vestea că sus se serbează logodna Nerunei cu Silviu. A muncit jumătate de oră cu mine. M-a boxat, m-a pălmuit, m-a frecat, m-a masat, un singur lucru am uitat amîndoi : m-aș fi încălzit mult mai repede dacă mi-aș fi turnat un pahar de alcool pe gît. Dar am avut grijă s-o fac sus. L-am imitat întocmai pe Florin pe cel de data trecută : îmi turnam din fiecare sticlă un pahar, dar nu mă mulțumeam doar să azvîrl pe gît licoarea. Sorbeam din ea des și puțin, degustînd-o cu toate papilele, pînă cînd goleam paharul. Nu Silviu, Neruna a poposit lîngă mine întrebîndu-mă dacă mi-am pus în cap să mă îmbăt. I-am răspuns că-mi plac băuturile acelea, toate, poate pentru că beau în cinstea ei și a lui Silviu, în cinstea lor. M-a mai întrebat unde-am fost și i-am răspuns că am făcut o plimbare pînă la chioșc.

— Mincinosule ! m-a amenințat ea cu degetul. Vrei să-mi strici ziua ! Dacă ar fi așa, chiar în noaptea asta aș veni la tine ! Mai bine sărută-mă !

Dar m-a sărutat ea, înapoindu-mi întocmai primul meu sărut : scurt și subțire, ca o ață.

Am și dansat cu ea, dar după primele mișcări i-am dus-o lui Silviu și i-am înconjurat pe amîndoi cu brațele și le-am spus, parcă fără noimă :

— Nu știu pe cine cui i-l dau...

Am părăsit salonul, împreună cu Florin, rîdeam şi eram drept ca o lumînare. Dar de pe cerdac pînă în cameră m-a tîrît el, prin ploaie, prin noaptea fără lună. O fantomă subţire, din spumă, s-a aplecat deasupra mea şi m-a adormit.

A doua zi, Florin mi-a repetat vorbele cu care mi-am închis pleoapele :

— Logodnica mea ! a rîs el şi ai încercat o mişcare de a mi-o prezenta. Ţi-am prins mîna la timp...

— Logodnica mea ! am bîiguit. Şi nu ţi-a plăcut ?

21.

Din cauza cotului brusc pe care-l făcea pîrîul morii înainte de a se vărsa în lac şi a desişului de sălcii de pe mal, chioşcul nu se vedea de la ghiol şi cum locul preferat al tuturor era pajiştea şi ghiolul în care ea se apleca, mai nimeni nu ştia ce se petrece la chioşc în timpul zilei. Îl considerau toţi părăsit, o relicvă a vremurilor de pace şi de răsfăţ aristocratic. Nici eu, care-l descoperisem dichisit şi cu urme de trecere omenească, nu m-am gîndit să-l iau la ochi în timpul zilei, pentru mine el devenise numai şi numai al nopţii, cea neagră şi fără de lună. Nici chiar cînd am măsurat cu paşii calea de la ghiol spre salcia Casiopeei, jalonînd-o cu repere tangibile, şi am făcut asta de zeci de ori, în final numai cu ochii închişi, ca să mă deprind şi să am siguranţa drumului orb, nu am dat prea mare atenţie chioşcului deşi îl aveam în faţa mea. De aceea am tresărit, trezindu-mă parcă dintr-o noapte opacă, în momentul cînd un prichindel mi-a spus la ureche, foarte secretos, că a văzut o barcă în apropierea chioşcului.

— E o grămadă de lume acolo, a adăugat la fel de misterios puştiul, şi dac-am avea un ochean, cum au nemţii şi nenea jandarmul ! Că eu m-am uitat odată prin ochean, la şcoală, la o lecţie. Ştiţi cum se vede ? Parc-ai fi acolo unde te uiţi...

Nu ştiu de ce luase puştiul un aer atît de enigmatic şi de complice, rămăsesem cam singur la ghiol, dintr-o nevoie imperioasă de solitudine, ceilalţi plecaseră la antrenament cu tot alaiul de prichindei, ca să recupereze zilele pierdute şi să profite din plin de cea de a doua zi cu soare

de la încetarea ploii, mai ales că peste trei zile avea loc meciul.

— Mă învățați și pe mine să sar în apă ? a îndrăznit băiețașul. Să mor eu, dacă mi-e frică !

Întîi l-am aruncat eu, după ce i-am spus să stea drept și nemișcat în timpul căderii, apoi l-am ajutat de cîteva ori ținîndu-i brațul sub mijloc. Se încrîncena al dracului, și maxilarele și le strîngea, așa că izbutea să-și țină poziția și să spargă apa cu mîinile. După primul salt fără ajutor, cam șui și probabil și dureros, pentru că-și coborîse mîinile spre apă, fără să-și aplece capul între ele, s-a mai domolit. Îmi tot dădea tîrcoale, dar n-avea curajul să-și spună și cea de a doua doleanță. Ca să nu-mi pierd vremea cu el, l-am trecut și prin ultima probă : l-am chemat pe malul ghiolului, m-am prefăcut că-i arăt ceva în apă și cînd se holba mai tare l-am împins din spate. Reflexul s-a produs: s-a îndoit de la mijloc aruncîndu-și mîinile înainte în cel mai reușit salt de pînă atunci.

— Voiam să vă rog să mă învățați și săritura aia peste cap, aia de rămîn toți cu gura căscată ! și-a mărturisit prichindelul tot păsul.

— Fiuuu-fiuuu ! am fluierat a admirație și amenințare. Asta mai tîrziu, puișorule, după ce o să sari cam de o sută de ori pe zi, așa cum ai învățat azi, vreo două-trei săptămîni, ca să nu-ți dihoci burticica.

Am dat să plec, dar puștiul nu m-a lăsat. Mi-a făcut semn să mă lungesc pe iarbă, s-a lungit și el foarte aproape și mi-a șoptit la ureche, mai, mai să nu-l aud :

— Să știți că e unul mic, ca nea Suciu, clopotarul, unul care rîde tot timpul ca un prost îl știți, că a fost și pe la dumneavoastră... stă la noi, dincolo de biserică, întrebați de casa lui Găvan, e a noastră. Să știți că ăla, Păcală ăla, se furișează din casă de cîte ori trec nemții în caraulă, noaptea, și stă de vorbă cu ei. Dacă n-ar face asta pe furiș... Ce ziceți, să-l mai pîndesc ?

Îmi era cu neputință să cred că puștiul fusese pus la cale de Harbuz, deși isteț și înfigăreț cum era putea fi transformat într-o iscoadă ideală. I-am spus că nu mă interesează cu ce se ocupă Păcală, iar în ceea ce-l privește, dacă face ce i-am spus, în trei săptămîni va căsca toată lumea ochii la el. Nu mi s-a părut prea vesel la despărțire,

probabil pentru că nu-i mulţumisem într-un fel sau altul pentru marile veşti pe care mi le-a adus, dar m-am gîndit că-i mai bine aşa, deşi ştiam că-l nedreptăţesc. Nu putea să fie iscoada lui Harbuz, asta devenea clar, nu că n-ar fi putut juca rolul, dar mi se părea imposibil ca Harbuz să se dea pe mîna lui. După toate probabilităţile, Harbuz era omul nemţilor, poate fără nici o legătură cu autorităţile româneşti. Era de neconceput ca în aşezarea în care se află un comandament german, o unitate de stat major, după toate aparenţele, pentru că nu erau acolo nici depozite de arme, nici prea multă soldăţime, nici măcar un tanc sau un tun antiaerian, să nu existe un om de-al lor, un om de legătură care să-i ţină la curent cu evenimentele şi să-i scutească de eventuale surprize, neplăcute. Am folosit codul de urgenţă şi am intrat imediat în legătură cu Dinoiu-mezinul. Ne-am găsit de lucru la gard, apoi am coborît spre grădină, după ce ne-am convins că nu ne urmăreşte şi nu ne poate vedea nimeni. Cum de nu-i, cum de nu-s pe teren? Au fost primele întrebări. Eu din capriciu, el pentru că nu mai are ce face. Apoi i-am istorisit întîmplarea. Nu mi s-a părut foarte surprins, cum mă aşteptam. Eu însă am fost, auzindu-l :

— Aşa cum arată, cu aerul lui de nătîng, Harbuz e un as. Singurul lui defect e înfăţişarea. Şi dacă în ciuda acestui defect, cum nu se poate altul mai demascator, e totuşi folosit, îţi poţi da singur seama cam care e cota lui ! Cînd mi l-ai identificat prima dată, m-am speriat puţintel : ce caută aici ? Oare nu cumva prezenţa lui e legată de venirea noastră, adică de venirea mea ? Să fi primit ei informaţii atît de secrete ? Acum cred că m-am edificat : e omul de legătură dintre ambele servicii secrete, cel german şi cel român, iar asta îmi confirmă faptul că unitatea germană de aici are un rol de prim rang, nu numai în zonă, în general ! Cred că a fost adus aici la cererea nemţilor, dar de ce oare atîtea măsuri din partea lor ? Asta ar fi o întrebare. Şi de ce tocmai el ? Asta ar fi a doua. Harbuz nu e atît de tînăr pe cît pare, e trecut de treizeci de ani şi cred că masca lui de Păcală e o mască de întinerire. E foarte posibil să se fi specializat în Germania, v-a şi scăpat că ştie nemţeşte. Prezenţa lui aici s-ar putea explica şi prin cerere nominală de către germani,

și prin întîmplare : a fost trimis un om disponibil, dar și prin cerere indirectă : să le fie trimis un tînăr care știe bine germana, cam toate duc la concluzia că Harbuz, bineînțeles că-l cheamă altfel, e mai întîi omul nemților și pe urmă al românilor. Un asemenea om au vrut nemții să aibă aici, pe el deci, pe cel mai sigur ! De ce ? Pentru că simt nemții ceva în neregulă, ceva general și se grăbesc să ia măsuri peste tot ? Problema mi se pare foarte gravă. Ca să vezi unde poate să ducă neastîmpărul unui copil și istețimea lui ! Și nu știu ce e mai bine în cazul acesta ? Să-mi continui misiunea și s-o duc la capăt, sau s-o anulez, pe răspunderea mea. Pînă acum am monologat, adică am vorbit în gînd, m-am sfătuit cu mine însumi, cred că mă înțelegi, și iată că și eu îl înțeleg pe regele Midas. Dar era prea importantă vestea pe care mi-ai adus-o. Chiar voiam să te întreb : ce anume te-a determinat să folosești codul de urgență ? Pentru că dacă nu l-ai fi folosit, alarmîndu-mă și ascuțindu-mi simțurile, poate că n-aș fi ajuns la acest raționament și mai ales la concluziile pe care le-ai auzit, care, pe cuvîntul meu, sînt foarte, foarte îngrijorătoare...

— Știi ce mi s-a părut ciudat în povestirea puștiului ? am început eu cu o întrebare. Nu faptul că Harbuz se întîlnea cu nemții, nici chiar regularitatea întîlnirilor lui cu ei : în fiecare noapte, conta bineînțeles și asta, am reținut : în fiecare noapte, deci noaptea, și pe furiș, ci absența din povestirea puștiului a altor întîlniri pe furiș, sau chiar întîmplătoare, de pildă, cu jandarmul. Era cu neputință ca puștiul să nu le înregistreze, pentru că îl urmărea pe Harbuz, era clar, dacă și pe ploaie s-a ținut după el, văzîndu-l intrînd la noi, ca să nu mai vorbesc de ultima lui întrebare : să-l *mai* pîndesc ? De ce și-o fi asumat puștiul rolul de detectiv, nu știu, dar și-l îndeplinea strașnic ! Deci, mi-am spus și eu că Harbuz e omul nemților, ceea ce mi s-a părut foarte ciudat, pentru că, iartă-mă, cînd ți l-am descris prima dată pe Harbuz, mi-am dat seama că-ți este cunoscut, într-un anumit rol, poate că ai urmărit asta cu intenție, ca să ne pui în stare de alarmă, sau să ne îndemni la prudență, știi mai bine. Deci, cum se poate, mi-am zis, ca un om al siguranței noastre să se întîlnească numai cu nemții, și numai pe furiș, cînd prima lui obligație ar fi fost să raporteze autorităților

noastre, prin jandarmerie, sau pe alte căi ? Fiind numai al nemţilor şi nemaifiind al nostru, oare asta nu dovedea o situaţie specială, neobişnuită, mai că-mi vine să spun : de neîncredere a nemţilor, de neîncredere generală ?

— Deci pe alte căi am ajuns amîndoi la aceeaşi concluzie ! s-a îngrijorat iarăşi Dinoiu. S-au clarificat multe, dar din păcate într-o singură direcţie. Misiunea mea însă rămîne sub un semn de întrebare uriaş, şi dacă ar fi măcar semn de întrebare ! Dar mi se pare mai mult şi asta mă zminteşte, pentru că eu duminică trebuie s-o duc la bun sfîrşit, şi acum nu mi se mai pare un bun sfîrşit. Dar n-am nici o altă posibilitate de contact pînă luni. Nu ştiu dacă înţelegi şi nici nu ştiu dacă e bine să înţelegi. Şi toate acestea pentru că i-ai căzut cu tronc unui prichindel ! Dar în ultimă instanţă, ce bine că i-ai căzut ! Voi avea nişte zile şi nişte nopţi !

— Poate că pot să te ajut cu ceva, sînt al vostru, ştii foarte bine asta ! i-am adus aminte.

— Ţi-am spus că numai luni se poate lua contactul ! a repetat el cam iritat. Dar asta mă priveşte pe mine. Sînt aproape convins că se va produce o neghiobie, o tîmpenie, prin intermediul meu...

— Altceva ? ! l-am întrebat cam dur, anume ca să-l scot din gînduri.

— Da ! mi-a spus el ca şi cum ar fi vrut să-mi mulţumească. Mai întîi vom întrerupe orice legătură ! Asta oricum trebuia să ţi-o spun astă seară, nu e o consecinţă a noii situaţii. Dacă va fi nevoie de tine, o persoană, nedefinită încă, te va întreba cît e ceasul, pentru că al lui i s-a făcut ţăndări în trenul spre Titu, pe la Bîldana. Cred că e uşor de reţinut, nu bate la urechi în nici o situaţie şi e imposibilă orice coincidenţă. Nimeni nu mă cunoaşte, dacă veţi fi întrebaţi, nimeni, de tine nici nu mai vorbesc. Silviu e un mare atu pentru voi, prin situaţia babacilor, feriţi-l de prostii, dar apăraţi-vă prin el, cum s-a întîmplat Duminica trecută. Şi mai vreau ca tu să fii foarte convins că Harbuzul ăsta, cu mutra lui de imbecil, e o forţă, nu numai ca agerime şi introspecţie, ci şi ca instinct de prevedere, adică poate să vă întindă nişte curse foarte fine şi primejdioase. Vă spun asta, ca să vă cuirasaţi bine,

pentru că nu prea văd ce alt grup l-ar interesa în zona aceasta. Sînt sigur că în momentul ăsta îl preocupă absența noastră, a mea și a ta, de pe teren : dacă este sau nu o simplă coincidență. În ceea ce mă privește, nu mă interesează, dar tu ar fi bine să-ți creezi un alibi. Știi că în asemenea clipe și situații, mulțumirile sînt de prisos. Tot ceea ce facem e absolut firesc, noi ne-am ales firescul acesta !

Eram în locul nimănui, pe un mic tăpșan între grădinile celor două gospodării. Vorbisem în șoaptă, bineînțeles. Ne-am strîns mîinile, a lui era cam fragilă, fără putere, și ne-am urat Noroc bun !

Prichindelul nu-mi vorbise numai despre Harbuz, prima lui veste fusese alta : însuflețirea chioșcului, ba îmi dăduse și ideea cum să ajung acolo, parcă ai fi unde te uiți, îmi spusese el amintindu-și de o experiență cu binoclul la școală, probabil la o lecție de fizică. În recuzita lui Silviu se găsea un asemenea obiect, care fusese agățat la vedere și la liberă utilizare : în cuierul din holul casei mari. L-am găsit, l-am pus și eu la vedere ca o tașcă poștală și am pornit nu spre chioșc, ci spre ghiol, pe un drum ocolit, în așa fel că în momentul cînd am ajuns la ghiol din direcție opusă, prichindelul, în plin elan pentru a suta săritură, probabil, n-a mai avut vreme să și-o stopeze, ci să și-o deformeze, căzînd în apă ca un rac, cu toate excrescențele desfăcute și cu un pleoscăit atît de răsunător că la apariția lui pe mal i-am privit mai întîi burticica : era roșie ca a unui rac, scos nu din ghiol ci dintr-un cazan cu apă clocotită. Foarte înverșunat și fără să se uite la mine, dar știa pezevenchiul că-l urmăresc, și-a făcut elan pentru o nouă săritură în care numai gambele nu l-au ascultat, dar care întotdeauna i se pare perfectă celui care o execută. L-am felicitat și l-am invitat la o partidă de ochean „pentru că eu m-am săturat de spectacol *de o oră* de cînd tot mă uit la chioșc". Nici nu și-a mai luat hainele cu el, a rămas în chiloțeii lui largi și caraghioși care s-ar fi potrivit la culoare mai degrabă unei fețe de pernă. Pe drum, mi-a mărturisit, cam rușinat, că-și închipuise tot timpul...

— Știți, eram sigur că sînteți după salcia aia borțoasă, fir-ar a dracului ! I-am dat un spectacol absolut degeaba...

Un firicel de teamă totuşi mă încolţea : dacă nu mai era nimeni la chioşc ? Şi dacă era ? ! Ambele întrebări nu mă încîntau, iar cale de mijloc nu exista — sau poate că da ! — m-am hotărît, cînd mi-a apărut chioşcul în faţa privirilor : puştiul nu greşise decît în aprecierile aritmetice. Era şi o barcă, legată probabil de unul din stîlpii chioşcului, era şi populaţie, dar nu o grămadă de lume, cum exagerase el, ci doar cinci persoane, cinci siluete deosebeam cu ochi liberi : două femei, doi bărbaţi şi un copil, dacă-l judecam după înălţime. Mai mult nu voiam să ştiu, hotărîsem în sinea mea să nu privesc cu binoclul într-acolo, îndemnat de un sentiment mai ciudat : mi-era şi jenă, mă amestecam brutal în intimităţi străine, dar mai puternică decît jena era teama că aş profana, că aş dărîma, că aş înlocui un templu care era numai al nopţii şi al celor două făpturi care-l clădiseră, că l-aş pierde pentru totdeauna.

Puştiul era în extaz. Îşi alesese cu grijă un loc din care să nu fie descoperit, şi-a potrivit binoclul, s-a chinuit cu el apoi s-a uitat bosumflat la mine :

— Văd ca prin ceaţă ! mi-a spus. Parc-ar fi numai nori acolo şi ceva ca nişte urechi de măgar, care ar vrea să mă împungă.

Ceaţa i-am risipit-o repede, potrivindu-i, după gesturile prin care convenisem, lentilele binoclului, dar urechile de măgar le-am descoperit cîteva secunde mai tîrziu în cioturile unei sălcii uscate, care se urca drept în faţa lui din apă şi pe care şi-o alesese ca pavăză împotriva privirilor din chioşc.

— Doamne ! Doamne ! s-a crucit prichindelul. Cred c-aş putea să-l trag de urechi pe ăla micul de-acolo, sau de nas, că strîmbă din el. Fiuuuu ! şi-a schimbat el tonul. Ţarina ! Îmbrăcată ca o mireasă, cu rochie albă, lungă, lungă ! Şi Aiamica ! Da ştiţi cum e ? Aproape goală. N-are nimic sus, numa la mijloc o batistă, nu vreţi să vă uitaţi ? Sau v-aţi săturat ! Eu o să mă chiorăsc la ăla micu, ăia mai mari s-au aşezat pe duşumea şi beau. Ce bine se vede sticla ! Ştiţi ce scrie pe ea ? Ceva cu... S c o t... şi C H I V A... Chiva, ca pe mama gemenelor. Ştiţi că avem două gemene în sat ? Floarea şi Crenguţa ! Întotdeauna mă inervez cînd

mă gîndesc la numele lor. De ce nu le-au zis Floarea şi Creanga, sau Floricica şi Crenguţa, doar îs gemene !

Raţionament perfect ! mi-am zis, mîngîindu-l pe creştet. Şi eu şi el am auzit zgomote în stufăriş, în spatele nostru. Ne-am întors capetele în acelaşi timp : parcă mă aşteptasem la o asemenea trecere, mi-o prezisese Dinoiu-mezinul. Era Harbuz, în şort şi maiou şi cu tenişi în picioare. A dat *bună ziua*, apoi i-a făcut semn cu mîna puştiului să-l urmeze, dublîndu-l imediat cu vorbele cînd a văzut că nu e ascultat :

— Geluţule, hai ! Te cheamă tac-tu. Nu ştiu ce vrea de la tine, dar mi-a zis să te trimit cu aeroplanul.

— Aşa zice mereu cînd... ştiu eu ce vrea ! s-a întristat puştiul, şi mi-a înapoiat cu un gest moale binoclul.

— E ceva spectacol ? m-a întrebat Harbuz.

— E o femeie goală ! i-a răspuns îmbufnat, în locul meu, prichindelul. Mai ceva ca pe plajă ! Ştiu că vă place să vă uitaţi...

Apoi a venit la mine, mi-a întins mîna şi s-a prezentat :

— Gelu Găvan ! Dar nu mi se spune Geluţu, mi se spune Găvănel...

Vrînd-nevrînd i-o făcuse Gelu lui Harbuz ! După chestia cu femeile goale, piticul n-a mai îndrăznit să ceară binoclul, deşi îi cam curgeau balele. S-a despărţit de mine cu o întrebare plină de tîlc şi foarte concentrată :

— Amator sau profesionist ?

Ca s-o înţeleg, dacă eram din tagma lui şi-mi făceam misiunea şi ca să nu mă mire, dacă nu eram, şi aveam mania nudurilor ! Deci nici eu nu păream prea tînăr, aşa cum nici el nu părea prea în vîrstă. Dar acestea erau concluzii complementare, jocuri, cele grave erau cele prevăzute de Dinoiu : omul era un profesionist încercat şi abil.

Şi totuşi n-am putut rezista ispitei. M-am pitit după o împletitură de stuf, mi-am potrivit lentilele şi am luat în colimator chioşcul. La urma urmei şi ea coborîse cortina indiscreţiei şi nu doar o singură dată. Bărbaţii dispăruseră, probabil că înotau prin bulevardul fără vegetaţie, puştiul, bine prăjit de soare, lungit pe un prosop, bătea ca pe nişte clape degetele care i se ofereau prin decupajul unor sandale foarte albe. Doar ele se vedeau sub poalele desfăşurate ale unei trene albe, de voal. Am urcat încet peste fal-

durile şi volanele rochiei pînă ce am întîlnit faţa ţarinci, Ţarinei, cu Ţ mare. Era înaltă şi majestuoasă şi dacă n-aş fi ştiut-o bunică, n-aş fi spus şi n-aş spune şi nici nu spun că mai păstra foarte evident urmele unei frumuseţi străvechi, parcă din altă lume — dar oare nu era din altă lume ? — ci că era foarte frumoasă, fără acel *încă* sugerat de vîrstă. N-am privit-o mai multă vreme de ruşine, pentru că începuse să se descheie la bluză pentru a-şi elibera sînii. Se ridicase şi Aiamica, Lola mea, s-o ajute, oferindu-mi privirilor prelungite şi întărite, tot trupul ei de zeiţă. Dacă m-aş strădui, probabil că aş găsi o comparaţie sau o reprezentare, memorată sau numai văzută, în albumele cu reproduceri din operele marilor maeştri ! Dar era ea, nu era altcineva, era o aclamaţie a perfecţiunii, şi era vie, dăruindu-se superbă soarelui, nu nopţii şi întunericului. Şi iarăşi am fost nevoit să mă retrag, tot din cauza ruşinii, reveniseră la chioşc bărbaţii şi i-am simţit şi pe ei goi şi m-a cuprins scîrba, nu pentru că aş fi putut să-i văd aşa cum erau, ci pentru că trădasem noaptea, mi-era scîrbă de mine însumi, şi mi-am jurat atunci că voi uita tot ce-am văzut acolo cu neochii mei, că voi rămîne numai şi numai al nopţii, al vederii celei multiple, totale : cu mîinile, cu buzele, cu gusturile, cu ochii cei dinlăuntru, cu carnea, cu sîngele, cu puterea.

M-aş fi aruncat chiar în clipa aceea în apă, atîta fierbinţeală rea mă înfăşura, dar nu voiam să ştie că fusesem, nu voiam să ştie că văzusem, nu voiam să înfricoşez noaptea care urma să vină, obligînd-o să se apere cu toate luminile ei.

M-am fofilat printre sălcii şi tufişuri pînă la ghiol, parcă înadins, ca sărmanul Gelu, în plin elan, să-mi repete, văzîndu-mă, scena care-i înroşise burticica.

— Nu mai vreau ! s-a răzbunat el, lovind cu pumnii în apă. De ce nu veniţi cînd nu sînteţi ? m-a pocnit cu cea mai frumoasă întrebare pe care-o auzisem. Vă dau cuvîntul meu c-am făcut şi-un salt mortal, fără să cad pe burtă, dar mi-am nenorocit şalele. Acum vreau să mă hodinesc. Şi vreau să vă spun ceva ! şi-a coborît el glasul în şoapte.

S-a aşezat lîngă mine, dar nu alături, ci în faţa mea, ca o prelungire a unei linii, dar nu pentru geometrie, ci

ca să observe uliţa şi mişcările de pe ea şi, după ce şi-a regăsit aerul conspirativ, a început, în şoaptă :

— Să ştiţi că s-a interesat foarte mult de dumneavoastră. Pentru asta m-a chemat, nu ca să mă dea pe mîna lui taică-meu. Am ghicit eu ceva, dar m-a dus cînd a folosit vorba tatei, cea cu aeroplanul. Mare şmecher şi eu mare nătărău !...

Ar fi vrut să-l întreb eu, ca să pară şi mai interesant, dar mi-am propus să tac tot timpul, ca să nu-i rămînă amintirea că a vorbit cu cineva, uşor de smuls, printr-o simplă întrebare : „Şi ce ţi-a mai spus nenea ăla, ce te-a mai întrebat ?“ Cu metoda mea, ar fi obţinut din partea lui, foarte posibil, un răspuns ca acesta : „Care nene ? Nu mi-a zis nimic, nu m-a întrebat nimic !“ Ideea discuţiei dispărea, iar la relatarea voluntară foarte greu s-ar fi gîndit investigatorul. Cînd vrei să afli ceva despre cineva, nu întrebi : Ce i-ai spus ? ar fi absurd, ci : Ce-aţi discutat ? Ce ţi-a spus ? Ce te-a întrebat ? De-aceea trebuia să tac ! N-am discutat, nu i-am spus, nu l-am întrebat ! Asta va fi arma inconştientă a prichindelului în cazul în care va fi chestionat, ceea ce era foarte probabil. Nu mi-a suportat multă vreme tăcerea :

— Mă întreba mereu : „Cînd a venit la baie ?“ I-am zis : „L-am găsit acolo.“ Unde s-a mai dus ?“ I-am zis : „Mai întîi m-a învăţat să sar !“ „Aha ! a sărit el : Şi pe urmă unde s-a dus ?“ I-am zis : „S-a dus să ia binoclul ca s-o vadă pe Aiamica goală, la chioşc, eu i-am zis că e goală şi că e şi o barcă acolo.“ Şi iar pe mine : „De unde ştii ?“ I-am zis : Păi dacă s-a uitat un ceas la ea !, Mi-a dat şi mie binoclul să mă uit, dar pe mine m-a interesat băiatul, că era tare răsfăţat şi era de vîrsta mea şi eu am zece ani împliniţi, ca să nu mă mai întrebaţi !“ Nu i-am mai spus că aţi venit dumneavoastră să mă luaţi acolo, că iar s-ar fi pornit cu întrebările şi mi se făcuse lehamite. „Va să zică, a început el să mă mustruluiască, vă holbaţi cu ceasurile la toate spurcăciunile, în loc să...“ „In loc să ce ?“ l-am întrebat şi eu, doar îl prinsesem, nu putea să-mi spună : „în loc să te ţii de carte“, pentru că e vacanţă şi iau în fiecare an premiul întîi...

Era cît pe-aci să-i spun : îl meriţi cu prisosinţă. Că era tare isteţ prichindelul, dar am avut puterea să mă stăpînesc. I-am trecut doar degetele prin păr. Dar mai voia să-mi spună ceva :

— Cînd să plece, iar pe mine : „Şi zici că nu s-a întîlnit cu nimeni, absolut cu nimeni ?“ „Ba da ! i-am zis. S-a întîlnit cu mine, adică eu m-am întîlnit cu el.“ Am zis el, nu dumnealui, aşa că vă rog să mă iertaţi ! Mi-a mai spus să nu vorbesc cu nimeni despre discuţia noastră, nici cu tata, dar a zis într-adins ca să nu-mi duc gîndul spre dumneavoastră, aşa că l-am întrebat : „Dar ce-aveţi cu dînsul, de tot vă interesaţi de el ?“ Şi mi-a zis că vrea să vă pună căpitanul echipei şi că pentru asta trebuie să ştie de ce-aţi lipsit, că el e sigur că vă pierdeţi vremea cu fetele şi asta nu-i şade bine unui căpitan, fiindcă-i ia gîndurile şi puterile de la fotbal. După cîte mi se pare mie, eu cred că n-o să vă susţină să fiţi căpitan. Am încercat eu să vă salvez, da nu l-am simţit în favoarea dumneavoastră. Da să ştiţi că l-am şi minţit, cînd i-am spus cîţi ani am. M-am făcut mai mic, ca să mă creadă mai prost. De fapt am doisprezece ani, cu vreo doi mai mare ca ăla din chioşc...

Dar au venit băieţii şi fetele şi, deşi mi se făcuse dor de ei, m-am simţit frustrat de o mare plăcere, care a devenit emoţie şi fiori cînd prichindelul mi-a spus la despărţire :

— Să ştiţi că ţin foarte mult la dumneavoastră ! De ce nu veniţi învăţător la noi ?

Am fost în schimb la antrenamentul de după masă şi am alergat ca un ogar şi-am tras în minge de credeam c-am s-o fac bucăţi, dar nu puteam să mă pun cu Florin sau cu Silviu şi nici cu Sergo care avea o siguranţă de halterofil în picioare. Am fost numit extremă dreaptă, iar Adorian arbitru din partea noastră. Nu cred c-ar mai fi fost nevoie de unul german.

M-am rugat cerului şi m-a ascultat, s-au poate ne-am rugat amîndoi. Era o noapte fără lună, groasă şi caldă. Am plecat mai devreme spre Casiopeea, cu mult înainte de a-şi face rondoul patrula nemţească. Ştiam că se produseseră schimbări în chioşc, fusese mobilat cu scaune, cu măsuţe, cu şezlonguri. Le-am împins spre margini ca să eliberez spaţiul mare din mijloc, am găsit mai multe pături, şi pe a noastră, am recunoscut-o imediat, le-am des-

făcut pe toate şi le-am aşternut pe duşumea, une peste alta, erau vreo cinci, şi cu a noastră deasupra şase. M-am tăvălit pe ele ca pe o saltea imensă, umplută cu puf. Îmi plăcea să aştept. O aşteptam cu amintirile, le înfloream una cîte una, îmbogăţindu-mă cu dorinţi. Nu era frig, dar m-am înfăşurat în halatul ei şi parcă am simţit-o, înconjurîndu-mă de miresme. I-am auzit ieşirea foşnitoare din apă, am respirat zgomotos ca să mă ştie şi am primit-o la prima treaptă cu halatul desfăcut. Dar mai întîi m-a îmbrăţişat, udă, înfiorîndu-mă cu senzaţii noi, şi am învîrtit-o ca s-o usuc cu căldura mea, mi-am adus-o şi la spate, rotitoare, ca să-i dau şi de-acolo căldură şi să-mi trezească tot trupul, apoi ne-am învelit amîndoi în halatul ei şi ne-am lăsat cu feţele în jos, pe pătură. Ea a vrut, mi-a impus nemişcarea. Am rămas aşa răstigniţi, minute multe şi cred că amîndoi am auzit atunci pentru prima dată zgomotele nopţii : bolboroseala apei sub noi, foşnetul trestiilor în depărtare, orăcăitul broaştelor, zbucnirile peştilor la suprafaţa apei, gemetele copacilor în dragostea lor cu vîntul, lătratul cîinilor, ţîrîit de greieri, pocnete şi şuierături misterioase, parcă şi fîlfîiri de aripi mari în văzduh. Pînă atunci nu ne auzisem decît pe noi, fuseseră nopţi compuse din făpturile noastre, tremurînde şi încărcate, şi din întunericul cald care ne simţea şi ne binecuvînta descărcările. Ne apropiam, alunecînd prin bezna materială, amîndoi. Nu mi-a dăruit faţa, i-am luat-o. I-am căutat, blînd, buzele şi ochii. Plîngea.

— *C'est aujourd'hui mon anniversaire !* mi-a spus ea după ce s-a liniştit. *J'ai été obligée de la fêter Dimanche, au Palais, par des considerations purement protocolaires, tu te rappelles ? J'ai ouvert pour toi la fenêtre, j'étais sûre que tu était là... aujourd' hui, à midi, je l'ai fetée en famille, et j'ai gardée la nuit pour nous deux... Oh ! comme je savais qu'elle sera notre nuit, la plus fidèle amie que nous avons.*

Frumoasa noastră noapte ! M-am născut la miezul nopţii, ca într-un basm scandinav. În curînd va fi miezul nopţii şi vom fi numai noi doi şi Noaptea.

Era şi un dulăpior acolo, lipit de una din marginile chioşcului, ne-am dus împreună, purtat de ea, şi am scos din el o sticlă, după pipăit, reliefuri şi dop îmi era cunos-

cută, de la Silviu, „Courvoisier ?“ am întrebat, şi mi-a răspuns printr-un *Da !* am luat şi două pahare, nu la întîmplare, le-am ales după formă, apoi ne-am întors în patul nostru, moale şi încăpător, m-a rugat să-i dau ei sticla, *pour la déboucher*, tot ea a turnat în pahare, am ciocnit, i-am urat în româneşte :

— La mulţi ani !

Am sorbit de cîteva ori, apoi am schimbat paharele, şi le-am mai schimbat de cîteva ori şi de fiecare dată îmi şoptea numele cu care mă renăscuse :

— *Oh, mon jeune, mon adorable, mon éternel Gvidán!*

Ne-am mai turnat în pahare şi am continuat ritualul, dar mi s-a făcut dor de ea, voiam s-o văd şi i-am spus, ne-am debarasat de obiecte, şi am ridicat-o, goală, în picioare şi am început să-i creez cu mîinile alte contururi decît cele pe care le văzusem ziua, am readus-o în noapte, mi-am readus-o : făptură a nopţii, recîştigîndu-mi libertatea de a o avea şi de a o vedea, în gînd şi-n vis şi-n fiinţă, aşa cum voi dori eu, sau de a nu-i lumina niciodată trăsăturile, păstrînd-o fantomă a tuturor simţurilor, şi a văzului revărsat în ele pentru a le ascuţi şi a le întări, i-am cuprins faţa ca să i-o redesenez şi i-am desfăcut părul din coc, pentru a i-l revărsa peste obrajii şi umerii desenului meu, şi am simţit că sînii ei mă doreau, palpitînd, şi aş fi vrut să nu-i fi văzut, erau ai pieptului meu, acolo se rotunjeau şi se întărcau şi tresăreau amintindu-şi toate amintirile noastre, cele ale jarului lichid, suind şi coborînd şi zvîrcolindu-se în arterele noastre. Ne-am iubit cumplit, ca într-o răzbunare, pînă ce ne-a inundat potopul de lavă şi ne-a ridicat la suprafaţa lumii şi mi-am spus şi i-am spus că Noaptea şi-a găsit prin noi frumuseţea dintîi, apărîndu-şi-o aprig cu puterea ei cea mai mare : întunericul. Rămăsesem în piatra Sărutului, eternizînd o fericire largă şi blîndă, fără zguduiri, difuzată sau adunată din toate mădularele şi celulele făpturilor noastre. Nu ştiu ce dar aş fi putut să-ţi fac, dac-aş fi ştiut, i-am spus, dar mi-a oprit vorbele cu mîna şi mi-a şoptit că i-am dăruit Noaptea şi Anii din trecut, mulţi, toţi, toţi anii aniversării ei, şi m-a rugat să mă gîndesc la alte daruri, m-a rugat să-i spun poezii, nu, n-o interesau sensu-

rile, nu trebuia să i le traduc, voia să mă audă, voia să le audă în limba mea, le-ar fi simțit ca pe un colier, *un étrange collier*, din culori sonore, care i-ar curge, înfășurînd-o, din creștet pînă la piept ca părul pe care i-l desfăcusem. Și mi-s-a deschis în văzul minții o carte mare, cu supracoperți gălbui, cu litere școlărești și cu ilustrații școlărești, pe care o citisem o singură dată, atît de uimit și de captivat de sonoritățile ei unice, încît n-a mai fost nevoie să o citesc și a doua oară. I-am spus-o, toată, în vorbe încete, dar fără să renunț la tonuri, uneori speriind-o :

Bîziind la vîntul strîmb,
îmi ziceau răstit din drimb...
și din plosca ei de gușe, de mătușe,
auzeam cum face : hîrșșșș !

Alteori legănînd-o în alintări adormitoare :

Iar acum cînd focu-i stins,
hornul nins,
Am fi doi s-alegem pene,
și alene
melc nătîng,
melc nătîng...
melc nătînd...

Mi-am amintit Generațiile :

Tîrîșul pe burtă,
încălecarea scurtă,
urcușul,
alunecușul ca plușul,
pașii înceți ca niște peceți...

Și cît aș fi vrut să-i spun Har-ul, dar nu voia sensuri și cum aș fi putut s-o fac să le simtă sublimul ?! Mi s-a încolăcit însă nerăbdătoare, și am început s-o iubesc nebun și sonor, în ritmurile *Uvedenrode-lor*, însuflețindu-le și poate chiar respectîndu-le :

Lîngă fecioara Geraldine...
dantelele sale...
Ordonată spiră...
O cal de val peste cavală...
Uite o fată...
Pendular de-ncet...

Pînă la prăpastia zguduitoare. pînă la revelaţie, pînă la UUU—VE—DEN—ROOOO—DE !

Nu eram niciodată obosiţi, căderile se întîmplau în noi, ca alunecările, ca săriturile prelungite din vise şi parcă întotdeauna ne trezeam din dragoste în înălţări, gîndindu-ne la alte zboruri, simţindu-le, dorindu-le, împlinindu-le. Nici după *Uvedenrode* nu ne-am despărţit. Am rămas în acelaşi *Sărut,* pînă ce bătăile inimilor s-au liniştit. Întotdeauna, după, îşi ducea urechea la pieptul meu, în dreptul inimii, ascultînd-o, dar erau atingeri blînde şi rotitoare. De data aceasta şi-a îndesat urechea, a apăsat, parcă pentru a încetini ritmul bătăilor. Eu îmi plimbam degetele prin părul ei moale şi mătăsos. Apoi s-a ridicat în genunchi, oprindu-mi mişcarea în umeri, mi-a căutat mîinile şi m-a ridicat ea, încet, pînă ce ni s-au întîlnit frunţile. M-a întrebat cu întreruperi şi ezitări dacă a fost prima femeie din viaţa mea. Nu m-ar fi întrebat dacă nu ar fi simţit asta. I-am răspuns, apropiindu-mi-o şi lipind-o de mine şi strîngînd-o pentru a-i înfrînge hohotele de plîns care o cutremurau.

22.

În cameră, pe pat, am găsit un bilețel prin care Florin îmi cerea în stil telegrafic să-l scol imediat ce sosesc. Dar n-a mai fost nevoie, a venit singur, probabil că făcuse de veghe așteptîndu-mă, cine știe de cînd.

— Foarte grav ? l-am întrebat.

— Eu nu pot să-mi dau seama, s-a codit el, m-am gîndit doar că e bine să știi : Piticul ! Ne-a vizitat iar, cu un pretext de vacanță, foarte firesc : dacă n-avem niște cărți la noi, de citit, ceva mai antrenant. Nu prea mai puteam să-l luăm la mișto. A încercat Silviu întrebîndu-l dacă l-a condus vreo pisică pînă la noi, prin beznă, dar el n-a vrut să primească mănușa, ne-a arătat o lanternă cu far albastru, băgîndu-ne totuși un fitil micuț de ridicol : „mai bună decît o pisică, chiar decît un motan", a rîs el, dar tot timpul rîdea, apoi a revenit sub altă formă la preocuparea lui : „și am și o lampă de citit la căpătîi, mă gîndeam că atîția intelectuali !" Cînd a văzut că ridicăm din umeri și că nu prea ne pasă de el și de lectura lui, s-a scuzat și a făcut o ultimă încercare : „Poate că are colegul dumneavoastră, atletul, cel care stă în casele mici, cu dumneata", și a arătat spre mine, dar s-a repezit Neruna cu răspunsul : că tu nu ai venit aici să citești, ci să scrii, și zău că s-a mirat cînd a auzit : „Păi dacă-i scriitor, s-a bucurat el, dar juca teatru, bineînțeles, nu se poate să n-aibă o carte de citit. O să-l rog personal !" Și a dat să plece, drept care m-am luat după el și i-am spus că ești la un prieten, așa că ar fi mai bine să te caute mîine, dar

după cîte știu eu n-ai decît manuale pentru bacalaureat și pentru admitere. Ce-a urmat e mai interesant : O fi la prietenul de alături ! Și a arătat spre casa lui nea Iftode, cantonierul. „Ce prieten ? i-am retezat-o repede. Eu știu că nu stă nimeni acolo. Iar cercul nostru e foarte închis. Nu primim pe fiștecare, asta să-ți fie foarte clar ! Așa că e inutil să ne mai dai tîrcoale." L-am cam gonit, dar mi s-a părut cea mai bună soluție. Ei, acum ce zici ?

— Mai întîi zic c-ai procedat și foarte inteligent și foarte natural ! i-am răspuns. Orice codeală i-ar fi dat de bănuit. Bravo ! Mă neliniștește însă faptul că e la curent cu toate mișcările din satul ăsta. Tu, de pildă, știai că stă cineva alături ?

— Vrei să cunoști adevărul ? m-a țintuit Florin. Nu știu dacă stă cineva, știu cine stă ! Altminteri...

— Altminteri nu ai fi făcut-o pe niznaiul cu piticul ! i-am terminat gîndul.

— Și atunci ce facem cu... a arătat Florin cu degetul mare în spate, în direcția vecinului.

— Noi nu mai putem face nimic ! i-am răspuns. Nu mai există pentru *nimeni*. Poate numai pentru pitic, dar dacă piticul știe, știe și el că piticul știe. Să-i lăsăm pe ei doi, asta e ! Și va fi exact cum ai spus tu : habar n-aveam că stătea cineva acolo ! Crezi că amicii de sus l-au remarcat ?

— Asta sigur ! mi-a spus Florin. Neastîmpărata aia de Anais ! Cine-i, de unde vine și unde stă ? mi le-a vărsat într-o singură întrebare, dar și eu i-am dat un singur răspuns : Habar n-am ! Așa că l-au remarcat, dar nu știu nimic despre el...

Nu m-a întrebat unde-mi petrec nopțile, dar nici eu unde-și petrece diminețile, cînd morarul pleacă la Titu. Sărmanul Florin ! Cine știe pe unde mă credea el în nopțile mele fără lună și cît tremura pînă auzea pașii mei prin curte ! L-am strîns de umeri, dar el a crezut probabil că e un răspuns la veștile pe care mi le adusese și la felul cum se descurcase. Dar și-a avut și el partea de glorie în marea Duminică pe care o aștepta satul.

Numai babele şi neputincioşii nu au fost acolo. Era tot satul, cu veneticii lui, şi toţi nemţii, fără cele cîteva santinele, probabil. Oare de cîte ori îi numărase Dinoiu-mezinul, pierdut într-un grup gălăgios de tineri, care ocupase locul neted şi verde unde s-ar fi putut ridica tribuna principală a stadionului ? Tot acolo erau şi Piticul şi umbra sa, Găvănel. Şi totuşi tribuna a trebuit să se desfacă exact în două, pentru că se întîmplase minunea de nimeni aşteptată. Apăruse şi cureaşca, majestuoasă, cu toată copertina coborîtă, ca să dea deplină libertate privirilor celor cinci fiinţe care se lăfăiau în ea. Muscalul, cu scaunul lui pe roate, total detaşabil şi caii care-l trăgeau, se retrăsese, mai la o parte, la umbră, nu prea se omora el cu fotbalul. Ceilalţi însă, mai ales tinerii, ca să nu mai vorbesc de puşti, îşi dădeau dar şi scoteau sufletele altora cu ţipetele şi fluierăturile lor şi asta înainte ca să fi apărut echipele pe teren.

Meciul n-a fost foarte bogat în evenimente. În afara prezenţei neutre, a acceptării unui singur arbitru în persoana lui Adorian, în afara apariţiei unor scaune, vis-à-vis de cureaşcă, pe care s-au aşezat, picior peste picior, nişte purtători de uniforme foarte galonate, în afara dispariţiei lui Dinoiu-mezinul, la pauză, urmată de neliniştea şi neputinţa destul de vizibile ale piticului şi, bineînţeles, în afara curselor, driblingurilor, şuturilor, ratărilor şi vociferărilor, galbenilor mai ales, noi eram galbenii, admonestate însă fără nici un pic de formalism de Adorian, da ! şi a celor trei goluri, două ale noastre şi unul al lor, mai bine zis unul al lor şi două ale noastre, ca să mă scot şi eu în evidenţă, pentru că unul din ele mi l-a pus mie Florin în bocanc, sînt sigur : ca să mă reabiliteze după atîtea boacăne şi ratări, în afara acestor momente a mai avut unul, singura mea ispravă : un corner pe care l-am şutat cu boltă şi care a căzut exact la mijlocul transversalei şi de acolo în braţele năucite ale lui Dietrich, portarul, cel mai simpatic membru al echipei germane : nu juca pe tot terenul, că nu putea, dar juca tot timpul, acolo în spaţiul lui, oriunde s-ar fi aflat mingea. sărea, se crăcăna, se dădea tumba, încremenea, ţopăia şi avea nişte grimase, demne de imor-

talizat pe clișeele oricăror aparate de fotografiat. Pe tot terenul juca însă cineva, Florin al nostru, și cum mai juca, Doamne, ca un dansator, ca un magician, făcea absolut tot ce voia cu mingea, și dacă n-a băgat mai multe goluri, cred că a făcut-o cu intenție, ori ca să păstreze amicalul, ori ca să-și dovedească mărinimia ! Am trecut de cîteva ori în goană, pentru că goneam ca un cal, tot timpul, și pe lîngă cele trei sferturi de faeton, în prima repriză, cînd se aflau pe partea mea, dar nu pot spune că am văzut altceva decît siluete feminine și masculine, și nici nu pot spune că vreuna din cele cinci siluete a schițat un gest sau un semn către persoana mea. Muscalul s-a grăbit să reîntregească faetonul, așa că după ce s-au sfîrșit parlamentările dintre cele două echipe, cu gratulări reciproce, cu fixarea revanșei și reluarea antrenamentelor și ne-am reîntors la cabinele improvizate sub niște arbori, n-am mai zărit nici urmă din cureașca mea. M-am uitat la cer și, Doamne, parcă undeva, la orizont niște tauri negri se pregăteau să-l împungă, în locurile unde-și ascunseseră burdufurile cu păcură. Serbarea noastră s-a improvizat la primărie : nimic altceva decît vreo 50 de sticle cu țuică, înfundate cu coceni, două roabe cu caș, o movilă de ceapă verde și hălci de pîine, alandala. Mai tîrziu, așa mi s-a spus, s-au adus și de-ale gurii și udătură. Dar noi plecaserăm. Începuse ploaia.

Era aceeași ploaie măruntă, poate mai puțin densă, care mă trimisese acolo, duminica trecută, cînd se sărbătorise marea aniversare. Am părăsit casa după ce a trecut patrula și bine am făcut, pentru că din ascunzișul meu, am recunoscut, deși vorbea nemțește, glasul piticului. Nu știu de ce, mi-l închipuiam chiar în uniformă germană. Îl văzusem și la cheful de la primărie, pentru că noi îl luasem, în ciuda împotrivirii lui : „Nu se poate : i-a spus Florin, după ce ne-am înțeles, nu se poate ca tocmai dumneata, șeful galeriei, să lipsești de la banchet ! Ce-ai zice s-o iau și eu spre casă ? Nu sîntem noi cei doi șefi ? Măcar să ciocnim un pahar, două. Sau nu te bucuri de victorie, aoleu !" Asta l-a dat gata pe pitic și așa l-am scăpat pe

Dinoiu-mezinul de umbră, după ce îmi făcuse de mai multe ori semne din priviri, foarte uşor de descifrat...

De la salcia Casiopeei nu se vedea nici o lumină la castel, dar mă aştepta în chioşc şi cu pături şi cu sticla de coniac, alături de salteaua noastră. Era foarte mîndră că i-am învins pe nemţi, era fericită, se ghemuise în mine, după ce mă frecase şi mă înviorase, şi-mi pipăia, ca prima dată, fibrele muşchilor : *Oh, mon terrible Gvidán !* Ne-am îmbrăţişat după primul pahar de coniac şi m-a învăţat să rămîn nemişcat, oferindu-mi tresăriri rare, din tot trupul, cu voinţă oprite, pentru a fi repetate şi iarăşi oprite, şi nemişcarea aceasta întreruptă de tresăriri mă umpluse cu o căldură zvîcnitoare, ocupîndu-mi toate cuantele. Ceva creştea în mine şi mă suspenda între lume şi vis şi nu mai simţeam nevoia erupţiei, mă duceam de tot, încet şi nu se mai termina voluptatea, devenise o permanenţă, a sîngelui, a vertebrelor, a cărnii. Era începutul eternităţii ? Din cînd în cînd mă mîngîia. La început fusese constrîngere, mă forţasem, dar mă obişnuisem şi-mi plăcea pînă la rugăciune această nemişcare încărcată şi supusă ei. Carezza ! îmi spusese. În locul exploziei, distilarea. Şi ne distilam, picătură cu picătură, într-o mare a voluptăţii tihnite. Oh, cuvîntul nu era o căutare, o metaforă, chiar simţeam că începe eternitatea, sau poate că o doream astfel ! Erupţia s-a produs, totuşi, cu o violenţă ucigătoare. Zguduirea năpraznică a transformat acel început de eternitate într-un început de moarte. Sirenele şi-au ţîşnit urletul lugubru, cutremurîndu-ne şi revărsîndu-ne unul în altul în cel mai intens şi mai ascuţit moment de voluptate al Nopţilor noastre. Cred că nici dunga aceea despărţitoare a Pietrei nu mai era. Nu ştiu cîtă vreme am rămas încremeniţi : bloc de piatră, încă nedăltuit şi nescrijelat, poate pînă cînd le-am auzit. Huruiau adînc, compact, stăpînitor, peste viaţă şi noapte, cred că erau sute. Cîteva fascicole de lumină tăiau neputincioase bezna : nu ajungeau pînă la ele. Stăpîneau şi mai tiranic nevăzutul prin duduitul care creştea, creştea, înspăimîntîndu-ne Noaptea. Apoi s-au auzit exploziile, umflîndu-se şi ele în valuri, în tala-

zuri, în neîntrerupt. Era o canonadă continuă, rănind toate depărtările. Dar apropierile ?

Nu știu cum au ajuns în auzul nostru zgomotele de la castel în detunăturile acelea, cotropitoare !

— Trebuie să mă duc ! mi-a spus ea. Trebuie să te duci și tu ! Cred că ne caută pe amîndoi...

Pe fiecare ! am corectat-o în gînd. Ne-am atins trupurile adiindu-ne umerii cu răsuflările, buzele abia ni s-au întîlnit, uscate, ne-am mai simțit vîrfurile degetelor, fierbinți, apoi am sărit în apă, amîndoi în aceeași clipă, dar fiecare pe calea lui.

Apoi evenimentele s-au înghesuit, crîncene. Cînd am ajuns în sat era larmă, dar nu din cauza bombardamentului îndepărtat. Și în hardughia noastră erau toți treji, mă căutau, dar m-am fofilat prin spatele casei mici pentru a mă găsi și chiar m-au găsit acolo unde omul se duce, mai ales noaptea, în ținuta cea mai sumară. M-am schimbat repede, adică mi-am pus îmbrăcămintea de zi : maioul, șortul și tenișii și am alergat spre casa mare, unde se ținea sfatul. Erau toți, gravi, întunecați, veniseră și gazdele, din casa morii, Dobridor a fost cel care mi-a scîrțîit vestea :

— E foc mare în pădure, la cazărmi. Nemții au făcut oprelişte, de la biserică spre pădure, nimeni n-are voie să intre sau să iasă de-acolo. Și caută cu cîinii...

— Și iar a dat buzna piticul ! m-a anunțat Florin. Cu același pretext imbecil. I-am spus că ești la un amic și i-am arătat ușa. „La același ?“ s-a hlizit el. „Da !“ i-am urlat în ureche și l-am împins afară, înjurîndu-l. Era cu vreun ceas înaintea sirenelor....

Le-am spus că nu mă simt bine și că vreau să mă întind în camera mea : dacă se iveşte ceva să mă cheme prin Florin. I-am părăsit, apăsîndu-mi pîntecele cu mîna și schițînd o grimasă, mai degrabă de scîrbă decît de durere. Am dat dracului orice consemne, m-am săltat peste gard și am bătut la fereastra lui, încet și-n ritm de radio Londra. Mi-a deschis-o imediat și am intrat pe ea înăuntru. După ce a închis-o, a făcut lampa mare : nu mai era slăbănogul cu mustăcioară, cu ochelari monstruoși și cu basc aiurit pe cap, era chiar Dinoiu-mezinul, dar dacă n-aș fi știut

toată povestea, cred că l-aş fi confundat cu celălalt, în lumina aceea palidă.

— E o mare imprudenţă ! m-a avertizat el. Simţeam şi eu nevoia să te văd, dar mi-e teamă să nu ne jucăm şi aici cu focul !

— Nemţii caută cu cîinii ! i-am mărturisit temerea.

— Pot să caute mult şi bine ! m-a liniştit el. Am aruncat tenişii, cu duhoarea lor specială de pe tălpi, în gîrlă, lîngă terenul de fotbal, iar de acolo am venit desculţ, prin ploaie, aşa că... Nu de cîinii lor mă tem, mă gîndesc la ce se gîndeşte piticul, de aceea mă pregătesc de plecare. Şi am avut un ghinion cumplit ! Dacă aş fi întîrziat numai cinci minute. Am aprins fitilul chiar în momentul cînd s-au declanşat sirenele...

Am arătat cu mîna spre tindă, a întrebare : dacă nu sînt şi alte urechi în casă ? Mi-a răspuns amuzat :

— A plecat la auzul sirenei, cu nevasta de mînă, aproape goală, ca s-o aibe la post... Dacă mai întîrziam niţeluş, poate că s-ar fi gîndit la o bombă rătăcită, sau chiar la una directă, a avangărzii. Pînă la urmă tot s-ar fi dumirit ei, dar asta pe ziuă, şi pîn-atunci trebuie s-o şterg repede...

I-am spus despre bariera pe care-o făcuseră nemţii, de la biserică spre pădure, dar nu părea alarmat :

— Am tras şi eu cu urechea, oamenii vorbesc în gura mare prin sat, dar m-am asigurat mai de mult : e o cărare în diagonală, care începe înainte de răscrucea de la biserică şi care scurtează drumul la gară. O voi lua pe-acolo. Şi mai e o mică şansă : poate că nemţii, din arianism şi discreţie, nu au luat imediat legătura cu piticul, şi nici nu e cunoscut piticul de toţi, încît orice santinelă să-i dea drumul spre comandatură, dacă ar porni de la el iniţiativa, poate că totuşi crede, încă mai crede, că incendiul e în urma unei bombe. Şi mai e şi bruma de birocraţie, nu-s nici nemţii scutiţi de asta : ordinul trebuie să-l dea unul mare, şi dacă ăla mare nu e aici, pînă vine, pînă vede, pînă se consultă, pînă ia decizia, iar birocraţia asta îl include şi pe pitic, dacă e în slujba lor. Totuşi trebuie să mă grăbesc...

Avea o raniță ostășească, atît. O văzusem, plină, pe pat. Dar probabil că era ușoară, de lucrurile grele se descotorosise, eram sigur, așa cum eram sigur că fuseseră împachetate în alt ambalaj pe care-l aruncase odată cu tenișii înduhniți, pentru că și-a prins-o fără eforturi pe umeri, refuzînd ajutorul meu :

— Nu e nevoie ! mi-a spus. I-am lăsat o scrisoare lui nea Iftode, în care îl absolv de toate și-i mărturisesc că mi-a venit chef să mă înec, așa că dacă e să mă caute, să mă caute în baltă. Astea toate-s pentru pitic, dacă o să ajungă scrisoarea la el. Cu voi însă n-am de gînd să glumesc : Nu m-ați cunoscut ! N-ați știut nimic despre mine ! M-ați văzut, dar n-ați știut unde stau și ce e cu mine ! Nu vă speriați ! Gîndiți-vă că puteți spune asta pentru cel puțin o sută de tineri care s-au aciuat aici. Deci negare totală ! Pe tine nu te interesează nimeni, numai celuia care i s-a făcut ceasul țăndări...

— Știu ! l-am oprit. Nu mai e nevoie să repeți, iar campania de intoxicare a piticului am început-o mai de mult, la fel și cu alibiurile...

I-am povestit că bombardamentul mă surprinsese făcînd o baie de noapte în ghiol și altele, fără să dau vreun amănunt și că între timp avusese loc vizita piticucului, și felul cum se desfășurase, inclusiv punctul răspicat al lui Florin. Cam căzuse pe gînduri mezinul, mi le-a și destăinuit :

— E o chestie de cavalerism și, după cîte te cunosc și te simt, nu-ți vei da în vileag alibiul, dar să știi că vor tăbărî pe tine, chiar mi-e teamă. Cred că ceea ce trebuia să fie o simplă diversiune, misiunea mea, a crescut în proporții. Niciodată nu poți să știi cît de mult se va extinde un foc pe care-l aprinzi și apoi îl părăsești. Să-ți spun drept, eu am auzit și explozii. Așa că poate să fie lată, și atunci și consecințele vor fi. Poate că dispariția mea le va indica, și aș vrea cît mai convingător, adevărata pistă, dar poate că se vor gîndi la mai multe persoane și în acest caz prima luată în colimator vei fi tu, cu nealibiul tău cavaleresc. Chiar nu poți să-l dai în vileag ? Mă gîndesc la o situație limită...

— Dar nu înțelegi că nu am nici un alibi ? i-am spus cu un ton care n-admitea replică. Pur și simplu am făcut baie ! Gata, în privința asta !

N-a mai insistat, dar îl simțeam și mai neliniștit :

— Nu mai știu ce să-ți spun, doar să te înec ca mine. Și chiar nu puteți să inventați o partidă de pocher, sau să preparați, nu un *prieten*, cum i-a spus Florin ăluia, ci o prietenă, sînt vreo trei acolo, și una, mi se pare...

— Aia care ți se pare, i-am amintit, e chiar cea care a vrut altă dată să mă scape de pitic, spunîndu-i că am venit aici nu ca să citesc ci să scriu. Iar celelalte două, nu știu, s-ar putea orice cu ele. prin înțelegere, dar mai întîi mi-e rușine de băieți și pe urmă sînt sigur că au fost și ele în salon !

— Mama și Paștele mă-sii ! izbucni mezinul. Nu mă gîndesc numai la tine, mă gîndesc la toată chestia. Nu pot să scap de senzația că diversiunea asta a fost o aiureală : am vrut să le dovedim nemților că există nemulțumiri și rezistență împotriva lor, chiar într-un moment cînd era mai necesar să le înmuiem vigilența. Am simțit-o și cînd i-am scris lui nea Iftode, de aceea am delirat în final, ca să creadă, poate, că a fost gestul unui nebun. Eu te-aș sfătui încă o dată să-ți revezi cavalerismul, mai ales dacă e vorba de o persoană mai acătării. Bine, bine ! s-a retras el cînd m-a simțit gata să mă reped asupră-i. Atunci te rog să fii deștept și firesc, poate și puțin ironic. Vă mai rog să plecați acum, în turmă, la răscruce, probabil că s-a adunat acolo tot satul, și ar fi bine să am puțină umbră pînă la poteca spre gară. Și mă mai rog, zău, crede-mă, chiar mă rog nu știu cui, să aveți noroc și mai ales tu să ai noroc !

I-am făcut umbră, numai eu știam, convingîndu-mi prietenii să vină și ei cu mine la răscruce, ca tot omul și ca tot satul, de, poate mai aflăm ceva noutăți, după ce am trecut de potecă am întors capul ca să-l văd luînd drumul gării, se aprinseseră zorii, nu mai avea și nu mai aveam nevoie de lanternă, apoi i-am făcut semn cu cotul lui Florin să rămînă mai în urmă, cele trei perechi nici

nu ne-au simțit, și l-am rugat să-mi redescrie, în toate amănuntele, cea de a treia vizită a piticului, cea de la miezul nopții.

— Tocmai îl convinsesem pe Dobridor să intre în careul nostru de pocher, a început Florin, Anais era prea implicată la remi, făcuse un pariu cu surorile ei că o va bate pe Ilencuța, dar se războia mai mult cu ele, că și ele se ambiționaseră și, tam-nesam, auzim ciocănituri în ușă. Ne-am închipuit că tu ești, mai ales tu ai obiceiul ăsta să bați la ușă, și Adorian mai uită cîteodată, iar fetele prea se interesau de tine ca să nu fe atragă prin telepatie. Și cînd colo, Piticul !

— Hai ! i-am spus, nedumerindu-l. Să nu creadă ceilalți că avem cine știe ce secrete : cînd doi se izolează, chiar pentru scurtă durată, de un grup, fiecare membru al grupului văduvit are senzația că este obiectul discuției, nefavorabile, a celor doi.

Aflasem ceea ce voiam să știu și chiar dacă ar fi lipsit vreo fată din încăpere, cum aș fi putut să mă duc la Sergo sau la Adorian să le cerșesc un alibi, atît de mîrșav, și pentru ce să-l cerșesc ?... Fusese o vagă speranță că lipsise unul dintre băieți... acel posibil și deloc inspirat prieten cu care mă apărase Florin, dar și în acest caz lucrurile se complicau, trebuia să mă dau în vileag cerîndu-i alibi, și de unde știam eu care va fi reacția lui cînd va afla pentru ce îmi este necesar ? Și în primul rînd : aveam voie să mă deconspir, mai ales că nu eram deloc implicat în povestea incendiului de la cazărmi, iar pista spre mine : simplifica sau complica și mai mult situația?... Îmi venise în minte să-l întreb pe Florin de ce-i spusese Piticului că sînt la un prieten, atunci, în miez de noapte, cînd mult mai natural ar fi fost să-i spună că dorm și că nu-i nebun să mă trezească în toiul nopții pentru o aiureală, dar m-am gîndit că-l voi înfunda în gînduri negre și că-l voi întrista... și dacă se va întîmpla ceva, ne bun, cine știe ce repercusiuni va avea asupra lui.

La răscruce, unde într-adevăr se adunase tot satul, inclusiv sau mai ales babele și neputincioșii care lipsiseră

de la meci, nu se vorbea decît despre incendiul de la cazărmi, despre sosirea unor motociclete şi maşini negre, nemţeşti, despre iritarea şi furia organizată a nemţilor, despre scotocelile lor prin apă şi despre iuţeala cu care stinseseră focul... altminteri ar fi dat iama prin pădure, cum s-a întîmplat în 24, la Conţeşti, de la un foc de tabără, şi-a amintit Dobridor. Nici o vorbă însă despre bombardamentul care zguduise mai bine de un ceas depărtările... dar cine şi de unde să aducă veşti ? Nici un tren, de marfă sau de persoane, nu fusese auzit sau văzut după ce se declanşaseră sirenele, dar poate că asta era chiar vestea : bombardarea triajului, pe care Americanii o repetau aproape săptămînal.

Deşi nemţii nu acceptaseră nici un străin în perimetrul lor, iar santinelele se înşiruiau, mute, cu arma la picior din 5 în 5 metri, veşti totuşi sosiseră şi mai soseau de la cazărmi, aşa că spre dimineaţă, şi era o dimineaţă senină, cu soare puternic, ne-am putut face o idee despre cele ce se întîmplaseră acolo : focul fusese pus la baraca în care se afla depozitul de alimente al comandaturii, fusese găsit un bidon cu gaz în apropiere, aşa că nu mai era îndoială asupra intenţiei, şi poate că paguba s-ar fi oprit acolo, dacă în spatele barăcii, nu ar ar fi fost parcat un autocamion care sosise la începutul nopţii cu un transport de combustibil. Vîntul a împins flăcările spre el, butoaiele au explodat, extinzînd incendiul la toate barăcile şi în eforturile de a-l stinge s-au întîmplat şi celelalte nenorociri : 6 răniţi şi un mort. Cînd am aflat cine murise am simţit un şoc. Dietrich fusese victima, chiar el şi asta la o zi după ce aflasem că avem aceeaşi vîrstă, eu cu 2 luni mai mare decît el, deci murise chiar în luna în care urma să împlinească 18 ani, poate chiar în preziua sau în ziua cînd îi împlinea ! Abia terminase şcoala de subofiţeri, fusese voluntar, probabil dintre cei împinşi sau ameţiţi, nici n-apucase să tragă cu arma decît în ţintele de exerciţii. Idiotenkrieg ! îmi şoptise la antrenament. Şi iată că idiotul îl ucisese... îl scăpase de meseria de călău, a tuturor soldaţilor, şi mă întrebam cum şi-ar fi îndeplinit-o...

M-am uitat la ceas, era 8 în clipa cînd am auzit primul şuierat de locomotivă. M-am uitat în zare, rugîndu-mă să fie un tren de persoane şi să vină dinspre Titu, dar am auzit şi cel de al doilea şuierat şi le-am văzut pe amîndouă, personale, apropiindu-se de gara noastră. Răsunetul sirenelor a iscat o mare forfotă la cazărmi. În momentul cînd trenurile s-au întîlnit în gară au ţîşnit şi două motociclete din zona cazărmilor spre şoseaua cu bariera buclucaşă, cea amenajată de nemţi. Erau motociclete grele, cu ataş, şi-n fiecare cîte un ostaş cu armă automată. Săreau ca nişte lăcuste peste ridicături şi hîrtoape, dar n-au mai prins trenurile în gară, s-au oprit neputincioase la barieră. Întîi a plecat trenul spre Bucureşti, apoi cel spre Titu şi Piteşti. Întoarcerea motocicletelor n-a mai fost atît de vijelioasă, ocoleau cu grijă obstacolele şi-şi amuţiseră claxoanele. Mi-am închipuit ce se întîmplase : sirenele, şuieratul lor, le trezise nemţilor ideea că incendiatorul sau incendiatorii puteau să se facă dispăruţi cu trenul şi încercaseră, în ultima clipă să oprească orice urcare în tren şi apoi, cu ajutorul autorităţilor româneşti, la care încă nu apelaseră, să-i interogheze pe cei aduşi de la gară, şi aşa mai departe. Această lîncezeală şi lipsă de decizie şi de judecată din partea lor, evidente nu numai în cazul trenurilor, dar şi în altele, de pildă în măsurile pe care le luaseră : de izolare, de necolaborare cu autorităţile româneşti, trebuiau să fie determinate de ceva şi mă gîndeam, din ce în ce mai convins, că nemţii nu sînt siguri din ce direcţie s-a comis atentatul : din exterior, sau din interior ? Să fi fost Dinoiu atît de abil încît să fi folosit în acţiunea lui numai materiale şi obiecte nemţeşti ? Sau din cauza neîncrederii în oportunitatea acţiunii sale, pe care mi-o mărturisese deschis, folosise asemenea materiale, ca să infiltreze în rîndurile nemţilor un dubiu foarte scormonitor, ceea ce îi transforma abilitatea în geniu. Eram aproape sigur că nemţii vor începe prin a elimina întrebarea care le dădea cea mai puţină bătaie de cap, cea care i-ar fi implicat pe români în atentat, pentru că întrebarea cealaltă care-i

viza chiar pe ei era de o gravitate incomparabilă : una e să ai de-a face cu dușmani și alta e să ai de-a face cu trădători !

— Inutil să-ți spun că mi s-a făcut țăndări ceasul între Titu și Bîldana !... am auzit o voce în spatele meu.

M-am întors, înghețat, nevenindu-mi să cred urechilor. Era Dinoiu ! Oare a înnebunit !? Dar uimirea n-a ținut decît o clipă, nu era Dinoiu-mezinul, cel care plecase, ci Dinoiul nostru, cel de la cenaclu citire. Hai să ne retragem undeva, a continuat el, mai șoptit. Avem de discutat. Ne-am îndepărtat de grupul nostru care nu-i remarcase, din fericire sosirea, și ne-am retras, n-aveam altundeva, în lume, în gloată, prin cei ai satului, care aveau prea multe să-și spună și să comenteze, ca să-i mai ademenească și vorbele noastre.

— Spune-mi repede ce s-a întîmplat ? mi-a cerut el, teribil de nervos, așa cum nu mi l-aș și închipuit niciodată.

— Un incendiu... i-am răspuns, dar din păcate nu întîmplător, o diversiune, un atentat... Nu se poate să nu fii la curent. S-a întîmplat după miezul nopții...

— Dumnezeule ! s-a pleoștit el. Și tocmai pentru asta am venit : să-l contramandez !

— La ora asta ?!! m-am mirat eu. Au trecut aproape zece ceasuri de cînd a fost declanșat...

— Numai nenorociri... începu să mi se plîngă Dinoiu, ceea ce iar nu era în firea lui. La șase am plecat din Gara de Nord, de pe o linie abia pusă în circulație... în Triaj ne-au ținut o oră, iar în Chitila o oră și jumătate. La Săbăreni s-a dat o prealarmă falsă și ne-au întors înapoi în Triaj, de unde ne-au dat liber tot cam peste o oră... Timpurile le-am notat, pe toate... La Săbăreni iarăși oprire : prealarmă secretă, feroviară, asta am aflat-o mai tîrziu, după ce au început să urle sirenele. Și în loc să ajungem în gara asta, am stat toată noaptea în pădure, pînă acum... o oră și jumătate. El unde-i ?

— A plecat cu trenul cu care ați făcut cruce, aici în gară, dar într-o dispoziție... mai bine să-ți spun cam cum

stau lucrurile. Şi să ne mai mişcăm puţin, tot prin zona asta a localnicilor... Ştii ceva despre unul Piticul, unul foarte mărunţel care rîde tot timpul ?

— Am auzit, mi-a răspuns Dinoiu, dar nu-l cunosc şi nici n-am avut de-a face cu el. Se spune că e redutabil...

Ne-am găsit alt loc, o adunătură de tineri şi de bătrîni, ba presărată şi cu cîţiva localnici şi ne-am prefăcut şi noi interesaţi de forfota de la cazărmi.

— Cred că la ora asta gara e supravegheată, l-am avertizat, am văzut cîteva maşini plecînd într-acolo, după eşecul unor motociclete. Dacă s-ar fi trezit cu cîteva minute mai devreme, mai că l-ar fi prins nemţii... Dar mai bine să încep cu începutul...

Începutul l-au constituit întîlnirile mele cu frate-său, pe care i le-am relatat în toate amănuntele, inclusiv dubiile cu privire la oportunitatea misiunii sale şi la felul cum, după părerea mea, o chibzuise şi o aranjase.

— Nenorocirea a fost un camion cu combustibil, i-am spus, care a sosit noaptea şi s-a ascuns chiar în spatele barăcii şi despre care n-avea de unde să ştie. Asta a dus la victime şi probabil va duce la represalii, precum obişnuiesc nemţii. Singura scăpare ar fi să cadă în cursa pe care le-a întins-o : să caute mai intens în interior... dar pentru asta trebuie să se asigure că exteriorul e inofensiv, aşa că tot vom avea de furcă...

I-am vorbit şi despre Pitic, despre părerea mezinului asupra îndeletnicirilor Piticului şi despre situaţia în care mă aflam eu prin gafele lui Florin.

— Şi eu cred că Ido a folosit materiale nemţeşti, mi-a dat dreptate Dinoiu, mai degrabă găsite decît aduse. Dacă spui că a umblat mult prin părţile acelea, o fi adunat el ceva. De un bidon nemţesc avea însă neapărată nevoie, sau de o sticlă, mă rog, de orice recipient made in Germany, încolo se putea mulţumi şi cu o pagină sau o bucată dintr-un ziar vechi nemţesc... Da ! Acum în privinţa Piticului. Nu-l ştiu şi nu mă ştie. Numai vorbe. Există două moduri de a-i răspunde la insistenţele lui : sau intri în joc şi-i împrumuţi o carte, e un lucru firesc în vacanţă, şi pe urmă mai schimbi cîteva vorbe cu el, sau ţi-l îndepărtezi,

brutal, din capul locului. Le vei folosi în raport cu comportarea lui... Dacă-şi iese din rolul de refugiat aici, ca atîţia alţii, trăzneşte-l ! Reacţia e deja pregătită de Silviu şi Florin, după cele ce mi-ai povestit... Şi te-aş mai ruga să te gîndeşti la o gazdă, chiar dacă aş vrea să plec n-aş putea, gara e sigur supravegheată, probabil şi drumurile principale şi mai repetă-mi deghizamentul lui Ido, poate ai remarcat şi calitatea lui...

Am început cu deghizamentul, care deşi foarte simplu de aranjat îl făcea de nerecunoscut, iar cît despre calitatea lui... fără de nici o calitate : un basc obişnuit, purtat aiurea, o pereche de ochelari cu ramă neagră, groasă, cum există în toate vitrinele şi o mustăcioară care se putea şi desena, atît era de subţire, şi cum el nu prea intra în apă...

— Ingenios... dar cu două tăişuri, părea Dinoiu că meditează. Ai putea să fixezi cînd a sosit unul şi cînd celălalt ?

— Eu nu, dar aş putea să aflu, i-am răspuns, gîndindu-mă la Găvănel, atotştiutorul, umbra şi gazda Piticului.

— Ar fi... foarte necesar... a înlocuit el binele care-i stătea pe buze. Iar în ce priveşte gazda...

Aici cred că am comis marea eroare, deşi dacă mă gîndesc bine lucrurile tot acolo ar fi ajuns, amîndoi nu cunoşteam un amănunt esenţial : Ido şi Piticul veniseră cu acelaşi tren... şi măcar dacă mi-ar fi spus Ido aceasta. L-am sfătuit să-şi aleagă singur gazda, întrebînd oamenii din sat : fiecare îi poate fi gazdă, iar camere sînt destule. Nu mi-a trecut prin cap atunci că trebuie să evite trei gospodării. Ne-am dat consemne, date şi locuri de întîlnire, apoi ne-am despărţit.

Piticul m-a acostat în apropierea casei. Parcă mă aştepta. M-a întrebat sec :

— Unde-ai fost astă noapte ?

I-am răspuns dintr-o bucată, fără căutări şi bîlbîieli :

— În Paştele mă-tii ! Şi mulţumeşte-i lui Dumnezeu că te-a făcut atît de schilod. Dar dacă-mi mai ieşi în cale, tot îţi zdrelesc oasele, auzi ?

Jandarmii, dar erau și civili printre ei, ne-au vizitat către seară. Nu numai pe noi, ajunseseră la noi, luînd casă cu casă. S-au purtat politicos, probabil că se mai ciocniseră de persoane și odrasle simandicoase și rămîneau în gardă. Ne-au înregistrat : numele, ocupația, vîrsta, locul nașterii, apoi ne-au pus o întrebare generală : unde ne-am petrecut noaptea ? Și răspunsul a fost general : acasă ! Și dumneavoastră ? mi-a rostit numele șeful de post și abia după ce m-am încruntat la el m-a identificat :

— Deci dumneavoastră sînteți ! V-am văzut prin sat, v-am văzut și la meci... Unde v-ați petrecut noaptea ?

— Nu v-am răspuns ? am întrebat la rîndul meu.

— Sîntem informați că ați fost la un prieten... a continuat un civil. Nu trebuie să ne spuneți decît numele lui ca să verificăm...

L-am simțit pe Florin mișcîndu-se, m-am întors și l-am văzut palid și tremurînd, abia acum își descoperise gafa. S-a străduit să pară calm :

— Eu am spus că e la un prieten, dar de fapt dormea. N-am vrut să-l deranjeze individul ăla scîrbos, la miezul nopții !

— Și nu credeți, și-a început foarte calm și profesoral fraza, civilul, că ați fi împiedicat mult mai simplu deranjul, spunîndu-i individului ăla... scîrbos, că prietenul dumneavoastră doarme ? Doar era trecut de miezul nopții... și se întîmpla a doua oară...

— Dacă l-ați cunoaște pe ăla, a intervenit Silviu, și ați ști cît de înfigăreț este, v-ar fi teamă să nu vă dezbrace de pijama în somn...

— Nu am impresia că mi s-a răspuns la întrebare, s-a încăpățînat, pe bună dreptate, civilul.

— Domnule nu știu cum, sînt avocatul Adorian, doctor în drept. Sînt în domeniul meu. Nici o vorbă nu trebuie luată ad-literam, dacă nu e coroborată cu fapte. Prietenul nostru putea să fie și la un prieten... și la o prietenă, și în pat, și cu ochii la cer, și în apă, nu era obligat să ne spună unde se duce și noi nu eram obligați să-l întrebăm unde se duce. Eu de pildă puteam să cred că face baie, pentru că are acest obicei : se scaldă noaptea. Domnișoara Anais,

putea să-şi închipuie că se uită la stele, are şi pasiunea aceasta, cunoaşte toate stelele cerului, şi aşa mai departe... Domnul Florin a rostit o vorbă, nici măcar o supoziţie, pentru că era iritat, iar o vorbă, domnule... mă rog, nu înseamnă obligatoriu un adevăr. Dacă am vrea şi s-ar putea să ajungem şi aici, dacă am vrea să-i aranjăm un alibi, atunci poftiţi vorbele : a stat tot timpul cu noi, aici! În clipa cînd vor repeta şi ceilalţi vorbele, ele vor constitui adevărul, cel care vă este necesar dumneavoastră. Vă rog... a încheiat el, invitîndu-i pe ceilalţi :

— Nu e nevoie ! a înaintat Silviu spre jandarmi. A fost într-adevăr la un prieten : la mine ! şi a stat toată noaptea. Mă numesc aşa cum aţi notat în carnet şi sînt nepotul generalului Mătură !

I-am văzut pe toţi tresărind, pînă şi civilul, care şi-a regăsit însă tonul calm şi politicos de la care nu abdicase de altfel nici un moment :

— Domnule doctor Adorian, am vrea să ne înţelegeţi şi cred că ne veţi înţelege. Există o informaţie foarte clară că în timpul atentatului dumnealui nu a fost văzut în această casă, în sensul că nu i s-a confirmat că ar fi fost în această casă. Nu noi am provocat această situaţie, ci dumneavoastră. Poate să fie o simplă vorbă, cum spuneţi, dar nu cred că vom fi lăsaţi să respectăm prea multă vreme legea. Cel care deţine informaţia nu cedează şi nici nu poate fi acuzat de eroare. Pentru *ei* e infailibil, e, cum să vă spun ? e însăşi legea... Să ne spună unde-a fost, vom verifica, şi vă dau cuvîntul meu de onoare, şi de doctor în drept, că nu se va întîmpla nimic, în ciuda îndîrjirii care există dincolo...

— Am fost acasă... dormeam, le-am răspuns.

— A fost la mine ! a insistat Silviu.

— A fost cu noi ! a sărit Metaxe.

— Vă rog să mă iertaţi, s-a închircit dintr-odată civilul. Nici nu ştiu ce răspuns să aleg, dar dacă vreţi să vă spun tot adevărul, bine, vi-l spun : a fost un atentat şi au fost şi victime, un mort, domnule doctor, un subofiţer german ! Aştia nu iartă, ştiţi foarte bine, vor exemple, şi mi-e teamă, domnule doctor, că nu se va ajunge la pro-

ces... Nu pot să le spun mai mult decît asta: că trebuie să cercetăm temeinic, ca să nu comitem o eroare gravă, cu implicaţii. Prin urmare, dumnealui nu are voie să părăsească, sub nici un motiv, comuna ! Şi vă urez : Noapte bună !

Imediat după plecarea lor m-am repezit la Florin:

— Dacă aud vreun cuvînt de căinţă din gura ta, îţi dau cuvîntul meu de onoare că o rup pentru toată viaţa cu tine ! Eşti prietenul meu cel mai bun, vă rog să mă iertaţi ceilalaţi, şi vreau să-mi rămîi. Ştiu că ai făcut o prostie, cea mai inocentă din lume, ai scăpat un cuvînt, atîta, şi vinovat pentru asta sînt eu, numai eu, mă înţelegeţi sau nu ?, acesta e adevărul !

L-am luat apoi pe Florin de braţ şi am ieşit în curte. Încă nu se înnoptase, se lăsase doar o ceaţă uşoară care nu ascundea privirilor decît depărtările. Nici măcar nu voiam să mă lămuresc dacă sînt supravegheat şi urmărit. Mi-era poftă de o baie în ghiol. Florin mi-a spus că mă însoţeşte pînă la capătul pămîntului, şi pînă la chioşc, dacă vreau, înfiorîndu-mă dintr-odată cu atîtea amintiri, dar n-am ajuns nici măcar la ghiol. Am cotit aiurea, spre celălalt capăt al satului, trăgîndu-l după mine pe un Florin docil ca un partener de dans, ca să evităm întîlnirea cu Dinoiu : tocmai ieşea din curtea lui nea Iftode : iată una din gazdele pe care trebuia să le evite !, şi pornise, probabil la plimbare, spre biserică, dar parcă pentru a se întîlni mai întîi, cu un tînăr foarte mărunţel, care, văzîndu-l, se uita la el ca la o fantomă, încîlcindu-şi şi mai inuman trăsăturile.

M-am simţit supravegheat cîteva zile, pe faţă, fără jenă şi ascunzişuri. Piticul îşi înteţise plimbările prin faţa caselor noastre, nu era niciodată singur, îl urmau cîte doi-trei indivizi, cu mutre lugubre, cu haine pe ei chiar în timpul orelor celor mai toride, şi era caraghios să-i vezi: el mic, în şort, maiou şi tenişi, iar ei ditamai vlăjgani, ca făcînd parte dintr-un cortegiu mortuar, patrulînd, într-una, pe uliţă. Într-o după amiază, spre seară, eram toţi la gard, atraşi de zgomotul unei maşini care se oprise în uliţă, a fost arestat Dinoiu. L-am văzut ieşind din casă, încadrat de doi indivizi, cel de al treilea păşea în urma lui, cu mîna

dreaptă în buzunar. Cînd s-a aplecat să intre în mașină și-a întors capul spre noi, strîngîndu-și pleoapele, într-un salut de despărțire. Eram uimiți, nedumeriți, îndureraţi, nici nu îndrăzneam să comentăm evenimentul. Din ziua aceea a încetat și supravegherea mea și nici Piticul n-a mai apărut în calea noastră. Abia a treia zi după arestare, în zori cînd ieșisem, singur, să-mi fac baia obișnuită în ghiol, nea Iftode mi-a făcut semn să vin la el. Mi-a întins cîteva ouă învelite într-o hîrtie :

— M-am gîndit că e mai bine să ți le dau azi... și miluește-ne Doamne de toate păcatele...

Ouăle le-am dus în pivniță iar cu hîrtia în care fuseseră învelite m-am întors în cameră. Era o scrisoare de la Dinoiu.

„Nimeni nu știe, probabil, că sînt interogat în fiecare seară, că ziua sînt încuiat în cameră și că patrulele piticului îmi sînt destinate. Mai întîi m-a recunoscut Piticul, mi-a spus că am călătorit împreună în același vagon și i s-a părut curios că deși echipat pentru vacanță nu m-a văzut nici în sat, nici în îmbulzeala de la ghiol. A pus de acord dispariția mea, a celui din tren, cu apariția unui individ prea aranjat ca să iasă în evidență, cel cu ochelari, basc și mustăcioară. A fost o chestie de fler, nu de deducție... S-a ținut după mine, mi-a zis, mai mult ca să verifice o teorie a probabilităților, originală, inventată sau descoperită de el. Nu mi-a dat amănunte, a afirmat-o numai, dar sînt sigur că are ceva în cap... Apoi m-a recunoscut un soldat german, unul din cei răniți în timpul incendiului, care, refăcîndu-se, și-a amintit că a văzut un civil luînd de undeva de lîngă barăci un bidon gol pe care l-a împfășurat într-un ziar. I-a fost foarte ușor să refacă portretul civilului : ochelari cu ramă neagră, groasă, un basc aiurit pe cap, și o mustăcioară foarte subțire, deasupra buzei. Îmi dau seama cît de ușor a combinat Piticul cele două portrete, cînd și le-a imaginat în față, pe amîndouă. Acea armă cu două tăișuri ! Cea mai simplă mască... Într-o seară au venit cu ea, mi-au refăcut înfățișarea și m-au dus la barăci, la confruntare. Rănitul m-a recunoscut imediat, dar au mai apărut și alții care mă remarcaseră dînd tîrcoale barăcilor. Erau convinși că am lucrat de

unul singur, dar nu se dumireau asupra mobilului. Le-am spus că sînt dintr-o familie de ofiţeri, care au luptat împotriva lor la Oituz şi Mărăşeşti, şi că am moştenit ura faţă de ei. Nu ştiu dacă m-au crezut. N-am negat nici o clipă, ar fi fost inutil şi nici nu-mi stătea în fire. Existau prea multe probe împotriva mea. Piticul voia cu orice preţ să implice şi pe un altul în acţiunea mea, chiar mi-a promis clemenţă dacă îl voi ajuta. I-am cerut bani, şi lei şi mărci, o sumă mare, ca să-l fac să creadă că voi colabora, şi mi i-a adus. Ştia că n-am ce face cu ei, că nu voi putea să-i folosesc, nu voi avea cînd şi cum şi că tot vor ajunge înapoi, pînă la urmă. Dar la unul din interogatoriile în grup, la care participa şi un ofiţer superior, german, am scos teancul de bancnote şi le-am spus pentru ce mi s-au dat. Piticul era să turbeze, nu ştiu cum s-a scuzat, pentru că nu cunosc prea bine germana, dar din acel moment a încetat orice întrebare la adresa celuilalt, necunoscutul, care, cică, era vecinul meu. Au sosit apoi alte acte, dosarul meu de la siguranţă. Probele împotriva mea se înmulţeau, dar şi în acel dosar eram clasificat ca un singuratic. Nici nu s-au referit prea des la acel dosar, nu-i interesau problemele pe care le aveam cu Siguranţa română, voiau să rămîn al lor şi să plătesc cu viaţa pentru viaţa răpusă. Iată deci o existenţă încheiată, prea repede ca să fi lăsat ceva în urmă. Tot ce am făcut, am făcut cu mintea limpede şi fără conştiinţa vreunui sacrificiu. Sînt convins că sînt oameni care merită să-şi trăiască viaţa din plin, pentru că au o menire şi au o mai mare putere de a lupta şi poate că şi viaţa are mai mare nevoie de ei. Regret o fată pe care am iubit-o fără să ştie şi cu care cred că mă voi întîlni în curînd. Sentimentul acesta mi-a mai rămas şi poate că e singurul pe care l-am avut : dragostea. Iubesc şi ştiu că pînă la urmă toate se fac din dragoste. Am scris aceasta pentru că am simţit nevoia să scriu, fără să ştiu dacă va ajunge vreodată sub ochii cuiva, eu, fostul Idomeneu Dinoiu, în anul de cruzime 1944."

Nu ştiu cît a durat lectura scrisorii, ştiam doar că nu voi uita nici un cuvînt scris pe hîrtia aceea. M-am grăbit să i-o înapoiez lui nea Iftode, cu ouă cu tot. Erau prea multe adevăruri în acea scrisoare simplă şi tragică, pen-

tru a nu-l subînțelege și pe acela că mi s-ar putea întinde o cursă cu ea, ultima probabil.

— N-am ce face cu ouăle nea Iftode, i-am spus. N-aș vrea să creadă Dobridor că nu-mi ajung ale lui... Și ce ți-a mai zis cel care te-a învățat să mi le dai așa ?

— Păi n-a zis decît să ți le dau... și să-i spun dacă ți le-am dat. Nimic altceva.

— Și ce-ai să-i spui, nea Iftode ?

— Păi ce să-i spun ? a ridicat el din umeri. Adevărul : că nu le-ai luat ca să nu-l superi pe Dobridor... și că nici nu te-ai uitat la ele...

I-am mulțumit tăcut, plecîndu-mi capul, apoi m-am lungit pe pajiștea de pe malul ghiolului. Trebuia să mă despart de scrisoare. Dinoiu o scrisese și pentru mine și pentru ei și simțeam că ar fi vrut să rămînă în mîinile lor: un act care autentifica încetarea unei existențe, cea pe care o hotărîse el.

23.

Ordinul de chemare mi-a fost adus de domnul Stimu, într-o vineri după masă, chiar în ziua cînd sosise. Apelase la un client, ofiţer de stat major, care avea motocicletă. Erau foarte grăbiţi, şoferul mai ales, dar cînd au văzut fetele, creole şi golaşe, dansînd prin curte, cred că s-au gîndit amîndoi, în aceeaşi clipă, la o pană catastrofală de motocicletă. Au apărut însă şi băieţii, cu un Sergo foarte culturist în frunte, zelul de depanatori s-a fleoşcăit, iar privirile de admiraţie şi Ham ! s-au înnourat cu umbre de dezamăgire. Anais nu s-a lăsat însă şi le-a oferit, neştiutoare, cîteva gesturi care le-au scos ochii din cap şi le-au reînviat iluziile pierdute.

— Dacă aveţi nevoie şi bunăvoinţă, şi-a făcut curaj într-un moment de izolare, domnul Stimu, atelierul meu de pe Bulevardul Elisabeta vă stă oricînd la dispoziţie, stimată domnişoră. Chiar vis-à-vis de Capitol...

— Cum să nu-l ştiu ? ! a intrat în joc Anais. Am cîteva prietene care şi-au făcut taioare acolo şi cred că voi apela chiar în toamnă la dumneavoastră. Vreau să-i faceţi un costum de ceremonie logodnicului meu, pentru nuntă...

Uimirea domnului Stimu a devenit disperare cînd Anais a arătat cu mîna chiar în direcţia lui Sergo. S-a uitat la mine ca la un colac de salvare, dar n-am avut ce face : am clătinat afirmativ din cap. Aşa s-a scurtat şi s-a terminat vizita domnului Stimu la reşedinţa noastră de vară. Şi nici măcar nu-mi adusese o veste bună : în termen de cinci zile trebuia să mă prezint la cercul teritorial unde recrutasem. Cinci zile ! Mi-am ridicat ochii la cer, nici un nor, nici o promisiune de întuneric, era un

început de iunie secetos, cu nopți albicioase, în care nu mai încăpeau nici misterele lunii. Noaptea tîrziu, mi-am regăsit Casiopeea și am pornit sub clar de lună spre chioșc, dar n-am zărit în spațiile sale indiscrete nici un obiect, nici măcar un prosop sau o pătură, ca un refuz foarte clar al oricărei vizite. M-am avîntat în vegetație ca să smulg cîțiva nuferi și i-am lăsați împreunați, într-un X subțire, chiar în mijlocul chioșcului, ca semn al trecerii mele pe acolo. Și am făcut aceasta în fiecare noapte : culegeam nuferi de pe marginile Casiopeei și-i împreunam în X-uri pe podeaua chioșcului, pentru a-i găsi la viitoarea trecere ofiliți și morți și nevăzuți de altcineva. Numai în noaptea plecării, pentru că urma să plec în zori, am găsit podeaua curățată și o eșarfă albă înfășurată în jurul unui stîlp. Nu știu ce mi-a venit să urc pe acoperișul chioșcului și s-o înnod în vîrful obeliscului ! Poate ca să-i fluture de acolo în semn de despărțire ! Nu voiam să mă gîndesc la viitor, voiam să-mi păstrez, pur, refugiul amintirilor, poate e ceea ce m-a ținut viu și om în aventura mea cazonă.

Doamne, ce crunt e sentimentul cărnii de tun, pentru că există un asemenea sentiment, și mai ales al cărnii de tun inutile ! Eram repartizați cu miile la școlile de ofițeri rezervă, ca să conducem plutoane, la moarte, peste șase luni. Sistem german : ofițer în șase luni ! Ce căutam noi în acel război, atît de tineri, atît de înaripați, pentru zboruri, nu pentru colcăiala viermilor în gropile comune ? ! Nu apăram nimic și nu mai era nici o speranță, eram victimele unei idei demente, ale unor orgolii paranoice și ale propriei noastre frici ! Ni se furase curajul de a spune : NU, ni se alterase bunul simț, firescul, sinceritatea, cele ale întrebării elementare : DE CE ?...

Am fost trimis la o școală de ofițeri de infanterie, undeva într-un oraș grădină, sub poalele Carpaților. Comandantul companiei purta cucul de absolvent al Academiei Militare și nu știa decît cuvîntul Smirnă, și ne ținea cîte un ceas împietriți, privindu-ne din toate unghiurile și dedesubturile ca să vadă dacă ne tremură cracii pantalonilor, sau mînecile bluzei albastre, sau țeava puștii.

— Smirrrrnă ! striga și ne transformam în stîlpi de

lemn înfipți în pămint, pentru că ne controla cu bătăi scurte ale latului palmei încremenirea, la gambe, la brațe și la umeri și din clipa cînd mi-a simțit mîna încordată și n-a putut s-o deslipească de vipușcă a răcnit : Asta ostaș ! și mi-a încredințat cununa de lauri a grupei : pușca mitralieră.

Comandantul plutonului, locotenent întîrziat din motive mondene, voia să-și regăsească galoanele amînate și ca să demonstreze că ne învățase entuziasmul ostășesc ne punea să cîntăm „din toți bojocii, dom elev" !, marșuri succesive, de cîte ori treceam prin oraș, pe bulevardul lui plurikilometric, și obligatoriu, în fiecare zi, cel mai nemernic cîntec militar de pe pămînt : *Ce veseli sîntem noi, cînd mergem la război !* Cred că nici cînd mergi să-ți aperi țara, familia, dragostea și visul nu poate să te înveselească războiul. Datorie, demnitate, conștiință, ură : da, dar veselie, nu ! Singura constantă a războiului e moartea, iar moartea conștientă, aș putea să jur, nu i-a provocat nimănui, nicăieri, niciodată bucurie sau veselie. Darămite o moarte neghioabă, nevinovată, inutilă ! Există o seninătate a morții, dar asta după ce ți-ai trăit viața, și nu o oarecare viață. Există și un fanatism al morții, pînă la indiferență poate, pînă la extaz, în cazurile supraanormale, dar veselie, nu.

Încheietorul de pluton purta uniformă germană de sublocotenent. Urmase școala de ofițeri în Germania. Era călăul instrucțiilor noastre : aspru, neîndurător, inuman. Ne trecea prin apă, prin rîpi, pe sub poduri în cele mai inimaginabile poziții : tîrîș, rostogolindu-ne, într-un picior, în mîini, în umeri, dar era cel mai ascultat, pentru că întotdeauna era înaintea noastră, ne obliga să-l imităm, nu ne ordona. Chinul cel mare cu care ne căuta și ne lăuda rezistența era pasul de defilare, oh, nimicitorul pas de gîscă ! Îl băteam uneori, cu el în frunte, sute de metri, indiferent de locul și reliefurile pe care le parcurgeam : pe asfaltul străzii, prin colbul drumului de țară, în suișurile de iad ale Gruiului, sau prin hîrtoape. Iar comandantul salonului, un spîn cu fața roșcată, repetînd școala de ofițeri cu gradul de sergent major, ne batjocorea în serile și diminețile noastre, de după și dinainte de instrucție, toate rămășițele de demnitate care se mai

ascunseseră în noi : ne punea să măsurăm lungimea dormitorului cu acul, se prefăcea că ne controlează ţevile puştilor şi scuipa în ele ca să le mai curăţim odată : „Lună ! dom elev !“ ne obliga să muncim cu moletierele pînă ne înţepenea spatele şi ne pedepsea cu acel odios : „Drepţi ! Culcaţi !“ pînă la animalizare.

Zilele erau nesfîrşite, cu instrucţiile de dimineaţă şi de după masă, nopţile întrerupte de alarme false, de alarme reale şi de exerciţii speciale, doar mesele ne mai odihneau şi ne mai refăceau, colonelul-comandant inspecta des şi neanunţat bucătăriile şi pentru orice lipsă în raţia şcolii aplica pedepse limită, iar dacă se repeta, făcea dosar pentru curtea marţială. Era cumplit comandantul. Şef de promoţie la Saint-Cyr, avea trei cruci Mihai Viteazul pe piept şi şapte semne de rană pe mînecă. Cînd trecea prin curtea şcolii, oricine : elev, ofiţer, egal în grad încremeneau în poziţie de drepţi, cu mîna la chipiu, în cel mai perfect salut militar.

L-am cunoscut în două ocazii. Prima dată mi-a întins mîna ca să mă felicite. La concursurile sportive militare interşcolare cîştigasem proba de săritură în lungime, cu un rezultat despre care au scris şi ziarele : 6,62 metri. Recordul naţional al lui Stoichiţescu era atunci 7,18 metri. Şi abia de trei săptămîni săream în groapa de nisip, pînă atunci nu încercasem decît pe iarbă, dar nu mă întrecuse nimeni. A doua oară...

Era cu trei zile înaintea depunerii jurămîntului. Cu poşta de prînz îmi sosise o telegramă : *Vino urgent stop deces în familie stop Florin.* Am refuzat să mă gîndesc la conţinutul telegramei. Pur şi simplu am făcut abstracţie de ea. Toate gîndurile şi toate puterile trebuia să le concentrez într-o singură direcţie : permisia. Mă împrietenisem cu cîţiva elevi, n-aveam secrete unii faţă de alţii, mă împrietenisem şi cu cîţiva din anul doi, care aveau mai multă experienţă de şcoală şi de uzanţe în şcoală şi m-am sfătuit, rînd pe rînd şi în cel mai mare secret, cu ei. Mi-au spus toţi că nu întrevăd posibilitatea unei permisii. Chiar dacă s-ar fi specificat în telegramă cuvîntul mamă, sau celălalt, şi tot aveau dubii cu privire la obţinerea permisiei.

— Chiar nici o încercare ? l-am întrebat pe prietenul Secăreanu, sergent, în anul doi.

— La cine ? ! a ridicat din umeri sergentul. Îl vezi tu pe căpitanul Neagu, sau pe locotenentul Milea ducîndu-se la comandant cu telegrama ta ? Mai întîi că fiecare dintre ei o să se gîndească la o înscenare. Şi apoi cred că ţi-ai dat seama singur : amîndoi nu sînt oameni, sînt militari. Nu spun asta ca o ofensă la adresa lor, o spun ca un adevăr. Ei ştiu că regulamentul nu prevede permisii înainte de depunerea jurămîntului, decît, poate, în cazuri excepţionale. În mod sigur ei nu vor vedea în această telegramă un caz excepţional. Atunci cum să se ducă la comandant ? Să-ţi spun drept, chiar şi eu în situaţia lor, rămînînd, să zic, nemilitar şi nemilităros, cum sîntem amîndoi, şi tot aş sta la îndoială : să mă duc sau nu ? Mai degrabă, nu ! Gîndeşte-te şi tu : e cu trei zile înaintea depunerii jurămîntului, care e un mare eveniment, nu numai pentru un militar, ci pentru orice om ! Nu poţi să lipseşti de la el.

— Nu voi lipsi ! i-am replicat. Cum îţi poţi imagina aşa ceva. Şi mort...

M-am oprit, începeam să bat cîmpii. Înţelegeam raţionamentul cazon al unui asemenea caz : un om plecat din cazarmă, şi nu ici colo, în preajma unui mare eveniment militar, are mai multe şanse de a întîrzia sau de a lipsi de la eveniment decît unul care este în cazarmă. Dar era telegrama, telegrama cea blestemată, la al cărei sens nu îndrăzneam încă să mă gîndesc. Mă mulţumeam cu atît : Florin mă chema pentru ceva foarte grav, şi începea să mi taie răsuflarea, cred că pentru vorba aceea sinistră, dar care nu se referea la familia mea... Şi iarăşi mă forţam să nu gîndesc mai departe. Doamne ! Era singurul cuvînt cu care mă mai puteam apăra.

Ştiam programul comandantului în timpul pauzei de prînz. Nu dormea niciodată şi nici nu părăsea şcoala. L-am acostat după ce a ieşit din depozitul de muniţii, în poziţie de drepţi impecabilă. Nici nu m-a lăsat să vorbesc :

— Te recunosc, domnule elev. E chiar atît de grav că nu-mi poate parveni pe cale ierarhică şi nici nu poţi să aştepţi careul de seară pentru a ieşi la raport ?

— E foarte *neobișnuită*, domnule comandant ! m-am retras imediat în adevăr, folosind anume cuvîntul ca să intuiască, să simtă că e vorba de o rugăminte.

— Te aștept peste un sfert de oră în biroul meu ! și a continuat, după ce s-a uitat la ceas : pentru douăsprezece minute !

Am pătruns în antecameră la ora fixată. Ofițerul de serviciu fusese deja înștiințat. Mi-a deschis ușa și mi-a făcut semn să intru în biroul comandantului. Am înlemnit în poziție de drepți în fața biroului și am rămas tot timpul așa, pentru că nu mi-a ordonat repaus, decît după ce s-au terminat cele 12 minute.

— Poftim, domnule elev ! m-a invitat comandantul.

— Telegrama nu e convingătoare, domnule comandant, nici nu îndrăznesc să v-o arăt, dar înțelesurile ei pot fi atît de îngrozitoare, încît și a nu le gîndi e un adevărat chin.

— Foarte personal, domnule elev ! s-a încruntat comandantul. La marginea dintre subtil și neadevăr.

Ar fi vrut să continue, dar mi-am încordat și mai evident poziția de drepți, ca și cum i-aș cere permisiunea să-l întrerup. Mi-a acordat-o printr-o mișcare scurtă a mîinii.

— V-aș ruga să mutați negația, domnule comandant...

— Am și făcut-o, domnule elev : la marginea dintre adevăr și nesubtil. Înțeleg că ți-aș înăspri chinurile dacă ți-aș cere să te concentrezi și să-mi dezvălui adevărul. Revelația ar fi atît de puternică, domnule elev, încît ți-ar amorți puterile care te-au adus aici să mă convingi. E ca în război, domnule elev. Preferi să te aperi de gloanțele care șuieră, pentru că cele care nu șuieră sînt mortale.

— Știu, domnule comandant, că e împotriva regulamentului, a rutinei și mai ales a bunului simț, dacă mă gîndesc că există, poate chiar acum la noi, motive aparent și formal mai întemeiate pentru o *rugăminte* ca aceea care m-a adus pe mine în fața dumneavoastră...

— Înțeleg că vrei să rămînă toată această poveste într-un domeniu strict personal ! mi-a preluat comandantul cuvîntul și odată cu el mobilul și situația în care mă aflam. Dar altfel nici nu se putea, domnule elev, nu se putea rezolva prin regulament. Și în război sînt momente cînd

anumite situaţii se rezolvă nerespectînd litera regulamentului, care acolo e echivalentă cu ordinul, Sfîntul Ordin, dar te previn, domnule elev, că în asemenea situaţii există nu riscul, ci aproape certitudinea plutonului de execuţie, cel pe care l-ai salvat chiar tu, nerespectînd ordinul. Dacă ai rămîne aici...

De astă dată şi-a întrerupt singur fraza, parcă pentru a-mi da posibilitatea de a interveni. Am făcut-o :

— Ştiu că aş întîrzia întîlnirea cu plutonul de execuţie, dar aceasta poate că m-ar chinui şi mai rău, pe cînd înfruntîndu-l, mai rămîne o speranţă, dar atît de fragilă, domnule comandant, încît ca s-o întăresc aş deveni nedrept şi inuman, ca acei care se roagă cînd văd avioanele deasupra lor : Dă, Doamne, la Ploieşti...

— Înţeleg că nu pot să-ţi urez nimic, domnule elev, şi mai înţeleg că eşti foarte sincer în disperarea dumitale camuflată şi amînată, aşa cum spuneai, cu chinuri cumplite...

Probabil că apăsase pe un buton : ofiţerul de serviciu îi aştepta ordinele cu un bloc-notes în mînă.

— Te rog să-i eliberezi domnului elev un ordin de permisie pentru trei zile, i-a spus comandantul ofiţerului de serviciu. Îţi va da toate datele şi mi-l vei aduce imediat la semnat !

Apoi s-a uitat cam înalt la mine :

— Sîmbătă la ora opt vei fi în careu echipat pentru solemnitate ! Drum bun !

N-a fost deloc bun drumul, călătoream în propria-mi temniţă, luptîndu-mă cu gîndurile, cu presimţirile, cu ameninţările, cu amintirile. Trenul era supraîncărcat şi îl străbăteam într-una de la un capăt la altul ca să fiu înjurat, apăsat, zdrelit, zgîlţîit, afurisit, să mă împart şi să mă tăvălesc prin alte dureri, infinit mai uşor de suportat faţă de cele care mă aşteptau atît de sigur înscrise pe clişeele nedevelopate. Îi trimisesem o telegramă lui Florin în răgazul pe care l-am avut pînă la plecarea trenului, dar nu-mi făceam iluzii că o va primi la timp, şi nici nu voiam s-o primească la timp ca să mai întîrziu, oricît de puţin, inevitabilul. Jumătatea aceea de oră în care s-ar fi consumat drumul de la Gara de Nord pînă la locuinţa lui Florin şi acea jumătate de oră îmi era necesară. Într-ade-

văr nu-mi primise telegrama, nu mă aştepta nimeni. Dar am mai descoperit o posibilitate de amînare şi mi-a fost ruşine de ea, mi-a fost ruşine că nu mă gîndisem la ea, că îmi apăruse ca o supapă, dar şi ea îmi demonstra, dacă mai era nevoie de asta, cît de groaznic de obsedant era ceea ce încă nu voiam să ştiu. Am trecut pe acasă, i-am găsit pe toţi, şi pe mama, şi pe sora mea şi pe fratele meu. S-au bucurat nespus, i-am simţit, m-au împresurat cu întrebări banale, de toată ziua, şi le-am răspuns, fără grabă, şi înduioşat de bucuria lor şi lăsîndu-mă conştient dus în lumea aceea de familie ca să scap de cealaltă, care pîndea cu atîtea gheare. Le-am spus că nu ştiu dacă voi mai reveni, am o permisie foarte scurtă şi alte treburi şi că ar fi mai bine să nu mă aştepte, săraca mama, se şi gîndea la găluştele ei umplute, tăvălite în pesmet şi zahăr pudră, care fuseseră multă vreme slăbiciunea mea. Am pornit pe jos spre Florin. Mă aştepta în faţa blocului. Mi-a spus că a primit telegrama după sosirea trenului şi că s-a gîndit că e mai bine...

Apoi n-a mai putut să vorbească nici el, n-a mai căutat vorbe. Ne-am uitat cîteva clipe unul la altul, probabil că aşa arătam şi eu, ca el, răvăşit, nedormit, înspăimîntat. Am pornit încet spre Wilson şi de acolo am cotit spre statuia lui Mestrovici. Ne-am aşezat pe brîul care o înconjura. Acolo mi-a spus :

— L-a apărat Adorian ! Am fost la proces, a fost magistral armeanul, nu ştiu de unde atîta elocinţă, a zguduit sala...

— Nu se poate ! m-am opus. N-avea nevoie de nici un avocat. Un univers întreg şi-ar fi dorit un apărător ca el...

— De unde ştii ? s-a mirat Florin. Nu s-a scris nici un rînd în ziare. A fost un proces închis.

— Nu ştiu nimic ! am ţipat la el. Nici nu ştiu despre cine vorbeşti. Dar dacă a avut nevoie de avocat, nu e el !

Nici unul nu îndrăznea să rostească numele şi adevărul. Nici eu nu voiam încă să aflu, mi se încîlciseră toate gîndurile, era negură în capul meu, dar nu mai puteam suporta.

— De ce a avut nevoie de avocat şi de ce ai pomenit în telegramă de deces ? l-am întrebat, forţîndu-mă mă-

car să par mai calm. E vorba de Dinoiu ?

— Nu ! mi-a răspuns Florin. Dinoiu n-a mai apărut nicăieri. A fost executat de nemți, așa se crede.

— E vorba de Soran ? am îndrăznit ultima întrebare.

— Nu ! a oftat Florin, cu lacrimi în ochi. Soran a dispărut. Nimeni nu știe unde, nimeni nu știe cum !

— Ce-a spus Adorian la proces ? m-am retras într-o întrebare complementară.

— A spus că-l apără în numele inteligenței și geniului românesc, pentru neschilodirea lor, pentru reînvigorarea lor...

— Înțeleg ! îmi mai căutam o speranță. Asta n-o putea spune el.

— Au spus-o toți martorii ! a continuat Florin. Savanți, autori de manuale, toți profesorii lui. Cît erau ei de militari, membrii completului de judecată, îi simțeam cum tremură după atîtea depoziții.

Nu mai aveam nevoie de nici o pregătire, era o stupizenie ceea ce făceam noi acolo. L-am întrebat direct :

— Ce a cerut procurorul ?

— Înaltă trădare și douăzeci și cinci de ani de temniță grea ! mi-a spus Florin, hotărîndu-se la rîndul lui să sară hopul : Dar i s-a obținut achitarea...

— Atunci, pentru numele lui Dumnezeu ! am țipat. Ce s-a întîplat ? S-a sinucis ?

Nu mi-a răspuns prin vorbe. Și-a plecat capul ca să nu i se vadă lacrimile. Am înțeles ce se întîmplase. Îl uciseseră în timpul anchetei, îl torturaseră pînă la imbecilizare.

— Abia dacă mai izbutea cîte un *da* și cîte un *nu*, dar nu cu destinații precise ! a mai murmurat Florin.

Doamne, ce răzbunare ! Nu se putea alta mai groaznică ! Și pentru ce ? Pentru că inteligența lui de geniu îi descoperise o anumită credință. Probabil că într-un moment scurt de luciditate alesese *Noaptea* lui Nietzsche, despre care îmi vorbise, nu ca de o metaforă, ci ca de o presimțire.

— Nu știu de ce a făcut-o ? s-a întrebat Florin. Poate că mai erau șanse...

— Asta nu, Florin ! Firea a fost cea mai perfectă alcătuire de celule nervoase, o minune. Cred că și atingerea

unui corn de melc ar fi dihocat-o. Atîtea zile şi atîtea nopţi printre brutele ălea ! Cred că numai ideea torturii, ea singură, era în stare să-l răpună ! Nu se putea suporta imperfect ! Nu şi-a ales o moarte urîtă, nu !

— Putem să-l vedem, de aceea te-am chemat ! a răspuns Florin rugăminţii mele. S-a îndopat cu somnifere...

L-am văzut. O altă minune a lumii care se pierduse...

La ora 8 am fost în careu echipat pentru ceremonie. Cîteva ore, mai tîrziu, m-am prezentat în faţa comandantului. M-a chemat, peste jumătate de oră, în biroul lui. Am rămas tot timpul în poziţie de drepţi.

— Mi-a murit un prieten, domnule comandant. S-a sinucis. Poate cea mai extraordinară minte de care avea nevoie ţara asta. Acesta a fost, de altfel, argumentul care i-a obţinut achitarea. M-am prezentat acum trei zile la dumneavoastră, rugîndu-vă pentru permisie, nu ca să pot asista la o înmormîntare, ci pentru a aflat că poate nu e el cel care a murit...

— Înţeleg, domnule elev, că aceasta a fost sursa curajului dumitale, dar mai înţeleg că prietenul dumitale a fost achitat după ce a fost ucis. Dacă regretele mele te pot uşura, te rog să le primeşti, dar ştiu că în asemenea momente cea mai bună însoţitoarea e tăcerea...

L-am ascultat şi am părăsit biroul, fără vorbe, chiar fără cele de mulţumire, care ar fi sunat strident în convenţia stranie care se realizase între noi.

23 August 1944 m-a prins în infirmerie. Instrucţia aceea dementă îmi venise şi mie de hac : aveam apă la amîndoi genunchii. Am ascultat mesajul regelui, apoi am ieşit spontan în careu : ofiţeri şi elevi. Am cîntat alte cîntece şi ne-am gîndit intens şi liniştitor la pacea care va să vină.

După două săptămîni s-a decretat ordinul de eliberare din şcoală a celui mai tînăr contingent. Făceam şi eu parte din el.

N-o uitasem, mai ales nopţile, nopţile fără lună mi-o aminteau cu toate întîlnirile noastre. Doamne ! Oare a existat pe lume poveste de dragoste mai frumoasă ? !

Şi astfel, în prima zi a libertăţii mele, am alergat ca un năuc la castel.

Dar asta se ştie...

EPILOG

Nu mai sînt dator cititorilor decît cu reproducerea exactă a vorbelor care au fost rostite la balconul castelului, acele vorbe care m-au obsedat multă vreme, inspirîndu-mi, în cele din urmă, scrierea acestei cărţi şi care mi s-au revelat în sensurile lor stricte, nu deodată, unele chiar în vreme ce mă chinuiam la masa de scris. Acum ele sînt foarte clare în tiparul memoriei, orice posibilitate de eroare este exclusă şi argumentul cel mai sigur, veţi vedea, este însăşi existenţa Nopţilor fără lună, acele *Nuits noires*, care ne-au apărat toate întîlnirile.

La întrebarea dinăuntru : „Qui était là ?“, pe balcon s-au rostit aceste cuvinte :

— *Presque personne, maman, c'était un jeune militaire, peut-etre un cadet, pareil à tous les soldats, mais bien étourdi, un quidam, un gvidán, comme tu le dis si souvent !*

— în sfîrşit —

Poiana Ţapului : ianuarie — august 1985